

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושמונים-ותשע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, כ"ג בטבת התשנ"ה (26 בדצמבר 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר

הצעת סיעות חד"ש ומד"ע להביע אי-אמון לממשלה בסיום הדיון בהצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994 (קריאה שלישית)

הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994 (קריאה שלישית)

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שני, כ"ג בטבת התשנ"ה, 26 בדצמבר 1994.

הודעה למזכיר הכנסת. בינתיים תתחילו להתיישב לקראת ההצבעות, חברים.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לדיון מוקדם: הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (בדיקת תפקוד ראש העיר וסגניו), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת יוסף ונונו; הצעת חוק אישור קבלת פרס נובל שניתן לחבר ברשות המחוקקת או המבצעת, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת רפאל איתן; הצעת חוק שיתוף עובדים בדירקטוריון, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק הרשות למניעת אלימות במשפחה, התשנ"ה–1994, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק מרשם האוכלוסין (תיקון – רישום לידה מאוחרת), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת טלב אלסאנע; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (דיווח על עבירה פלילית), התשנ"ה–1994, מאת חברת הכנסת דליה איציק; הצעת חוק חקירת תאונות אימונים בצבא-הגנה לישראל, התשנ"ה–1994, מאת חברי הכנסת י' כץ וע' עלי; הצעת חוק הבזק (תיקון – איסור שידור ותשידורי פרסומת מתחנות זרות), התשנ"ה–1994, מאת חברי הכנסת רע' כהן וצ' הנגבי; הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – התעללות בבעלי חיים), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – הנמקת החלטת רשות מאשרת), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון – עידוד השקעות הון במוקדי אבטלה), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת יוסף ונונו; הצעת חוק נכסי המדינה (תיקון – מתן זיכיונות לכרייה), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת פני בדש; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון – חישוב נפרד), התשנ"ה–1994, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – מועדי תשלומי המס בעסקים קטנים), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת יוסף ונונו; הצעת חוק חנינה כללית לאסירים ביטחוניים (חנינה בעקבות הסכם השלום עם הפלשתינים ועם ירדן), התשנ"ה–1994, מאת חברי הכנסת ט' אלסאנע וע' דראושה; הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – פטור למגורים בבית-אבות לאזרחים ותיקים), התשנ"ה–1994, מאת חברי הכנסת ר' נחמן, י' לס וד' מגן; הצעת חוק שוויון היישובים הדרוזיים והערקסיים, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת א' אסעד וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון), מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעת חוק הגמלאים, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת רענן כהן; הצעת חוק יום ההשכלה והחינוך, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק לעידוד משפחות ברוכות ילדים, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת אבנר חי שאקי; הצעת חוק הודעה מוקדמת, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת דוד מנע; הצעת חוק פיטורים מלחצים פוליטיים, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת יוסף ונונו; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (פרישה מסיעה), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת עובדיה עלי; הצעת חוק-יסוד: בית-משפט לחוקה, מאת חבר הכנסת יגאל ביבי; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס'), התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת דוד מנע; הצעת חוק לסיוע ותמיכה בתלוייו של אסיר, התשנ"ה–1994, מאת חבר הכנסת רחבעם זאבי; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – תחנות לבריאות המשפחה), התשנ"ה–1994, מאת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק בית-הדין לעבודה (תיקון – התרעת עובד), התשנ"ה–1994, מאת חברי הכנסת י' כץ וח' מירום; הצעת חוק המפלגות

(תיקון – מטרת התאגדות המפלגה), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אבנר חי שאקי; הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – תחולה), מאת חבר הכנסת עוזי לנדאו; הצעת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) (תיקון – אי-תחולה על עובדי הוראה), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק זיכיון צינור הנפט (תיקון – סיפוח לשטח השיפוט של אשקלון), התשנ"ה-1994, מאת חבר הכנסת אלי דיין.

הצעה לסדר

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת דליה איציק, את רצית להעיר משהו לסדר? תעשי זאת בזריזות, עד שהחברים יתיישבו. נא לשבת. חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת מירום. חברים, נא לשבת.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי השרים, חברי חברי הכנסת, בשבוע שעבר היו 21 הרוגים בתאונות הדרכים; כלומר, בשבוע אחד.

אני שואלת אותך, אדוני היושב-ראש: מה צריך לקרות במדינה הזו ומה צריך לקרות בממשלה הזו כדי שסוף סוף יתקיים כאן דיון עם הצעות אופרטיביות? ואיך זה קורה, אדוני היושב-ראש, שעדיין אנחנו נזעקים ומזדעקים בגלל כל חייל שנהרג בפעולת טרור, שזה דבר חמור מאוד וכואב מאוד בפני עצמו, ו-21 הרוגים אינם גורמים לנו להניד עפעף? אולי אנחנו צריכים איזה פסיכיאטר שיסביר לנו איך זה קורה שהארץ הזו אינה רועשת וגועשת סביב המספרים המחרדים האלה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת דליה איציק, אני רוצה להביע בשם הכנסת הזדהות עם הכאב שאת מבטאת.

אני מציע, מבחינה פרלמנטרית, כיוון שהכנסת עוסקת הרבה מאוד בנושא הזה, גם בוועדת הכלכלה וגם במליאה, שתגישי הצעה דחופה לסדר-היום, וודאי עוד חברים יגישו, ואני מתאר לעצמי שבשבוע הבא נוכל לייחד לזה דיון. אני בטוח שנשיאות הכנסת, אני מעלה על דעתי שנשיאות הכנסת תאשר דחיפות של נושא כזה. זו הדרך הפרלמנטרית; ואנחנו מטפלים בזה הרבה. הלואי שרק היינו מצליחים לשנות את המגמה. תודה רבה.

הצעת סיעות חד"ש ומד"ע להביע אי-אמון לממשלה בסיום הדיון בהצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994 (קריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נא לשבת, כי אנחנו עוברים להצבעות, וחשוב מאוד שזה ייעשה כאשר חברי הכנסת יושבים.

חברי הכנסת, אתם מודעים לכך שאנחנו עוברים לשתי הצבעות? נא לשבת. אנחנו כבר מתורגלים לאחרונה בהצבעות אי-אמון שמוצמדות לסעיפים בסדר-היום. כדי למנוע אי-הבנות, אני חוזר על התהליך: תחילה נצביע על הצעת סיעות חד"ש ומד"ע להביע אי-אמון לממשלה בסיכום הדיון בהצעת חוק יישום ההסכם, ואחר כך נצביע בקריאה שלישית על החוק עצמו, שעליו הצבענו בשבוע שעבר בקריאה שנייה.

חברים, היו ישובים בבקשה, איש איש במקומו.

עוברים להצבעה. הצעת סיעות חד"ש ומד"ע להביע אי-אמון לממשלה בסיום הדיון בהצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994, כאמור, בקריאה שלישית, אבל זו עדיין הצבעת אמון. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להביע אי-אמון לממשלה – 4

נגד – 52

נמנעים – 10

הצעת סיעות חד"ש ומד"ע להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

ארבעה תומכים, 52 מתנגדים ועשרה נמנעים – אני קובע שהצעת האי-אמון הוסרה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לסיעת הליכוד היתה החלטה להצביע "נוכח" בלבד. מאחר שזו פעם ראשונה שאנחנו מקבלים החלטה כזו – למיטב זיכרוני, מאז הנהגנו את ההצבעה האלקטרונית זו פעם ראשונה – אני מבקש לפנים משורת הדין לאפשר להצביע פעם נוספת, כי היו חברים שה"נוכח" לא נקלט אצלם. חברים חשבו שצריך להצביע נמנע כדי להיות נוכח.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אין בעיה, כי זה לא באווירה של חיכוך אלא של הבנה הדדית.

אני מאפס את התוצאות. חברי הכנסת, עכשיו בשקט, ואז כל אחד יוכל לדעת מה הוא צריך לעשות.

הצעת סיעות חד"ש ומד"ע להביע אי-אמון לממשלה בסיכום הדיון בהצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994. עכשיו מתחילה ההצבעה, ואני מקווה שהפעם זו תהיה הצבעה סופית.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להביע אי-אמון לממשלה – 3

נגד – 53

נמנעים – 16

הצעת סיעות חד"ש ומד"ע להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

3 תומכים, 53 מתנגדים, 16 נמנעים, עם כל פרשנות שתיתנו להימנעות, היא שתקבל על דעתו של כל מי שירצה לקבל אותה. אני קובע שהצעת האי-אמון הוסרה.

הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-

1994

(קריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אנחנו עוברים להצבעה על החוק.

הצעת חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994, בקריאה שלישית. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד החוק – 56

נגד – 6

נמנעים – 32

חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

56 תומכים, שישה מתנגדים, 32 נמנעים. אני קובע שהחוק נתקבל בקריאה שלישית.

היו"ר ש' וייס:

הודעה לנמנעים. חבר הכנסת ביבי נתניהו ימסור הודעה בשם סיעת הליכוד, ואחריו – חבר הכנסת משה פלד, שגם סיעתו נמנעה.

חברי הכנסת, אני מבקש לא לרעוש. סגן השר אלי בן-מנחם, אני מציע שתבררו את העניין בחוץ. נא לסגור את הדלתות. רבותי הסדרנים, תעזרו לי קצת. השרים שיש להם שיחות, בוודאי שיחות חשובות – יש כורסאות נוחות באכסדרה. חבר הכנסת מירום, אפילו אני שומע את השיחה האינטימית שלך עם מזכיר מפלגת העבודה.

יש שלוש הודעות הימנעות, נשמע אותן בנחת. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אף-על-פי שאנחנו מתנגדים התנגדות נמרצת ומוחלטת להסכם אוסלו ולחוק שמובא כאן להמשך יישומו, אנחנו החלטנו להימנע היום בהצבעה על הצעת החוק על מנת שלא לפגוע בתמיכה הרחבה ביותר בסעיף החוק שנוגע לשימור אחדותה של ירושלים.

אני פונה אל ראש הממשלה, אדוני ראש הממשלה, בעוד חמש דקות, למעשה לפני שלוש דקות נגמרו לך התירוצים, יהיה בידיך עכשיו החוק שביקשת כדי לפעול למען ירושלים מאוחדת בריבונות ישראל.

ואכן זו הדקה התשעים, כי ירושלים הולכת ונשמטת מידינו. אש"ף משתלט על חלק אחר חלק, ואין איש עוצר בעדו. לכן, אדוני ראש הממשלה, עכשיו הזמן לפעול. לא רק אנחנו קוראים לך לעשות זאת, העם היהודי מצפה לזאת ממך. ירושלים בסכנה, ואתה חייב לפעול. אני מוכרח להגיד לך, שבעניין הזה נשים את המחלוקות בצד וכולנו נתמוך בך, נפעל ביחד כדי להציל את אחדותה של ירושלים. נגמרו התירוצים. החול בשעון החול אזל. קום ועשה מעשה. תקבל תמיכה מלאה לעשות זאת.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת נתניהו.

חבר הכנסת משה פלד יבהיר את פשר ההימנעות של סיעתו, סיעת צומת, ואחריו – חבר הכנסת חנן פורת יעשה זאת לגבי סיעת המפד"ל.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, צומת נמנעה בהצבעה על חוק המגביל פעילות אש"ף בירושלים, מתוך מחשבה שהחוק הזה מיותר. כל החוקים מונחים על שולחנה של ממשלת ישראל, כל הכלים למנוע פעילות אש"ף בירושלים מונחים בידיה ועל שולחנה של ממשלת ישראל.

גורמי הביטחון מעריכים ואומרים, כי בעיות הביטחון בירושלים ילכו ויחמירו, פיגועי הטרור ילכו ויתגברו. ריבונות מדינת ישראל בירושלים הולכת ומתערערת, הולכת ונחלשת. כל הכלים השלטוניים בידי הממשלה. את החוק הזה הממשלה איננה צריכה. זאת דקלרציה מיותרת, הצגה מיותרת לציבור. לכן צומת נמנעה בהצבעה.

צומת תעשה הכול כדי לעזור למנוע פעילות של אש"ף בירושלים – עם החוק הזה ולמרות החוק הזה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת משה פלד.

חבר הכנסת חנן פורת, הודעת הימנעות בשם סיעת מפד"ל.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, על החוק הזה אפשר לומר: אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי.

משה נסים (הליכוד):

אוי לי מיוצרו.

חנן פורת (מפד"ל):

היינו רוצים לתמוך בחוק הזה, שהרי הוא באמת נועד להגביל את פעולותיו של אש"ף במזרחה של ירושלים, וכוונתו רצויה. אבל מה לעשות שתשתית החוק הזה מיוסדת על ההסכם עם אש"ף, שאת פירותיו הבאזשים אנחנו אוכלים בעיצומם של ימים אלה. החוק הזה דומה למין דובדבן שנתון על עוגה של גללים, על בסיס שכל כולו טיט ורפש.

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, המציאות של הסכם אוסלו האומלל נותנת את פירותיה בכל אתר. גם אם נצליח, ולוואי שנצליח, בעניין זה אני מצטרף לדבריו של יושב-ראש הליכוד, חבר הכנסת בנימין נתניהו – גם אם נצליח ליישם את החוק הזה בירושלים, ולכך מובטחת כל העזרה, לא יימנע הטרור בירושלים אם בית-לחם ורמאללה, שכם וטול-כרם וקלקיליה יהיו ערים שצה"ל יצא מהן, שהממשל הפלשתיני ייכנס אליהן, ובחסותו יערכו פעולות הטרור שמכוונות נגד ירושלים.

היתה לנו תזכורת נוראה, תזכורת דמים, שבנס, כפי שצינו כל כלי התקשורת, לא הסתיימה באסון כבד – באוטובוס ליד "בנייני האומה". אותו מחבל צריך היה לבוא, רבותי, מחבל-עזה, לחגור חגורה עם אמל"ח מחבל-עזה. אבל אם בית-לחם או רמאללה יהיו בידי הממשל הפלשתיני ובחסותו יפעלו אנשי ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי", מעשה כזה יהיה דבר יום ביומו. וכל בר-דעת יבין זאת. צריך להיות מטורף, צריך להיות חסר אחריות כדי לחשוב על צעדים מעין אלו.

לכן, אדוני היושב-ראש, לא היתה לנו ברירה, לא יכולנו לתת ידנו לחוק המבוסס על הסכם אוסלו האומלל. אנחנו מקווים מאוד, שאכן תגיע השעה שכל ההסכם האומלל הזה ייזרק לפח הזבל של ההיסטוריה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. נדמה לי שהפסוק האחרון שלך הוא ביטוי מרקסיסטי.

חנן פורת (מפד"ל):

פח הזבל של ההיסטוריה?

היו"ר ש' וייס:

כן. ניאו-מרקסיזם. תודה רבה.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, סעיף ארוך ומתמשך. אני רוצה להודיע לכם הודעה קצרה. להצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994, יש כ-2,200 הסתייגויות. לו מיצינו את כל הזמן המוקצה להסתייגויות, היינו צריכים לשבת קצת יותר מ-200 שעות, כ-20 ימי דיונים של עשר שעות כל יום. יש לנו סידור טוב, מסורת מוצקה טובה, שלקראת הדיונים בתקציב ובנספחיו החוקיים והקונסטитуציוניים, אנחנו מגיעים פה להסדרים שאמורים לשמור על כך שהבית יוכל לפעול באופן סביר, וגם הפעם אנחנו פועלים במסגרת מנגנון כזה. אני משוכנע שהבית יעמוד בו, גם נמצה דיון, גם יהיה דיון ארוך, וגם נוכל לפעול באופן הגיוני.

אני מזמין עכשיו את יושב-ראש ועדת הכספים לפתוח את הדיון בחוק זה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994.

הצעת החוק המונחת לפניכם באה לתקן חוקים שונים, להאריך את תוקפם או לדחות את תחילתם, הכול במטרה לשפר את השגתם של יעדי התקציב בהתאם לחוק התקציב לשנת 1995.

במהלך דיוניה הכניסה ועדת הכספים שינויים בהצעת החוק, ואפרט אותם, ברשותכם.

להלן השינויים העיקריים:

1. אנחנו הוצאנו מתוך הצעת החוק שני סעיפים, את סעיף 5 ואת סעיף 7, העוסקים בהיטל שימור מקורות מים ומטילים אגרות תדירים על חברות הכבלים. הטיפול בנושאים אלה ייעשה בנפרד, מייד בתחילתה של שנת הכספים הבאה.

תוך כדי דיונים בשני הסעיפים האלה, נשאלו שאלות שמחייבות דיון וליבון נוסף, ועל כן פיצלנו את הצעת החוק והוצאנו את שני הסעיפים האלה. כאמור, נביא אותם בראשית שנת 1995 לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

2. הסעיף הראשון, סעיף 2 להצעת החוק, עוסק בביטוח הלאומי. על-פי הצעת החוק, תגמולי שירות המילואים לא יהיו עוד ענף בביטוח הלאומי, אלא ימומנו מאוצר המדינה במסגרת תקציב הביטחון. עם זאת, ביצוע התשלומים ימשיך להיעשות בידי המוסד לביטוח לאומי.

על מנת למנוע מצב שלפיו המוסד לביטוח לאומי יוציא את ההוצאה המתבקשת על תגמולי המילואים, והאוצר, מכל סיבה שהיא, לא יזרים כסף לחשבון המיועד לכך, מוצע לתקן את חוק יסודות התקציב, בסעיף 41, ולקבוע שהוצאה כאמור של המוסד לביטוח לאומי תיחשב כגמלה שהוראות המתייחסות לחריגה מהתקציב לא חלות עליה; מכאן שיש לשלם הוצאה זו בכל מקרה ואין אפשרות להקפיאה בהעדר תקציב.

3. נושא נוסף שמוצע להסדירו במסגרת תיקון לחוק הביטוח הלאומי הוא נושא חישוב הכנסתו של עצמאי לעניין דמי הביטוח.

מוצע כי מההכנסה האמורה יופחת סכום שהופרש לקופות הגמל והמותר בניכוי מההכנסה החייבת לפי פקודת מס הכנסה.

4. לעניין פקודת מחלות בעלי חיים, סעיף 5 להצעת החוק המונחת לפניכם – מוצע כי ההחלטה בדבר אי-תשלום פיצויים בשל בעל חיים שהומת עקב הפרת הוראות הפקודה על-ידי בעליו תתקבל על-ידי מנהל השירותים הווטרינריים עצמו, והוא לא יהיה רשאי להסמיך רופא וטרינר ממשלתי לעניין זה.

היות שמדובר באי-מתן פיצויים לחקלאי שהיה נאלץ או הכריחו אותו להשמיד את בעלי החיים שברשותו, לא הסכימה הוועדה שהעניין ייעשה על-ידי שליחו של ראש השירותים הווטרינריים, אלא הוא יצטרך לעשות את זה בעצמו.

כמו-כן החליטה הוועדה, שאם ראש הרשות הווטרינרית, ראש השירותים, יחליט שלא לתת פיצויים – יהיה עליו גם לנמק זאת.

5. עניין תשלומי הארנונה, סעיפים 6 ו-7 להצעת החוק – על-פי ההצעה המונחת לפניכם, מוצע להאריך את הפטור מארנונה על נכסים המוחזקים בידי הממשלה לשנה נוספת.

ועדת הכספים לא היתה שלמה עם העובדה שכל שנה מבקשים מהכנסת להאריך בשנה נוספת את הקפאת החוק המחייבת את כל משרדי הממשלה לשלם מסים. אנחנו הגענו להבנה עם הממשלה, שכבר בשנת 1995 יתחילו גם הגופים האלה לשלם ארנונה לרשויות, אלא שקבענו סדר הולך ועולה, ומשנת 1995 תשולם ארנונה בשיעור של 10% על נכסים המוחזקים בידי משרד הביטחון וצה"ל, 25% על נכסים המשמשים בתי-חולים ומרפאות ו-35% על נכסים אחרים המוחזקים על-ידי הממשלה.

אני מניח שאם נעשה כך בעוד שנה ובעוד שנתיים, נגיע למצב שבעוד שלוש שנים, כל אחד ואחד, בין שזה מחנה צבא ובין שזה בית-חולים, ישלמו ארנונה כנדרש. השיקולים האם להישאר באותו מקום או שמא כדאי לעבור למקום אחר יהיו שיקולים כלכליים, כפי שראוי שיהיה במשק.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כדאי ששר האוצר בכל זאת יכבד אותנו בנוכחותו.

היו"ר ש' וייס:

אני אזמן אותו מייד.

אני אבקש, אדוני המזכיר, להודיע לשר האוצר שגם האופוזיציה וגם הקואליציה משתוקקות שהוא יהיה אתנו כאן.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

נגיד לו שזו הזמנה של חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

זה חשוב מאוד. זה כשלעצמו מספיק.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני רוצה להודיע, שעל-פי הרשום אצלי ועל-פי הודעת השר המתאם, שני השרים התורנים היום הם השר משה שחל והשר יוסי שריד.

הו, שר האוצר הגיע. זה מספק אותנו.

דן תיכון (הליכוד):

זה בכל זאת דיון על התקציב.

היו"ר ש' וייס:

הנה, שר האוצר כאן. הכול בסדר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

היות שהחלטנו להטיל את האגרה, כפי שציינתי, הרי לא ייתכן להשאיר את התשלום של אגרת סילוק אשפה, או כל אגרה אחרת לרשות המקומית, בידי מי שפטור מארנונה כללית, אנחנו נפטור מתשלום אגרה ונחייב את התשלום כפי שציינתי קודם.

6. לעניין החוק לעידוד השקעות הון, סעיף 9 להצעת החוק – א. הזכות להטבות של בעל בניין להשכרה הוארכה עד תום שנת המס 1997. קרי, הארכנו את הפטור בשלוש שנים נוספות. ב. ניתנת סמכות להאריך לתקופה נוספת, שלא תעלה על שנה, את הזכות לערבות המדינה לבעל מפעל מאושר, גם אם עברו כבר שלוש שנים מיום שניתן לו אישור לגבי תוכנית מאושרת.

אנחנו מצאנו, שהיו מי שמסיבה זו או אחרת פיגרו בשבוע, בשבועיים או בשלושה שבועות ויצאו מכלל היותם זכאים. אמרנו שאפשר להאריך בשנה נוספת.

לעניין חוק מס שבח מקרקעין, סעיף 12 להצעת החוק – במהלך הדיונים בוועדה הוסיפה הוועדה סעיף חדש המאריך את חלות הפטור ממס שבח. הוועדה האריכה את תקופת חלות הפטור ממס שבח במכירת דירת מגורים בחצי שנה נוספת. הפטור היה אמור להסתיים ב-31 בדצמבר 1994. הממשלה התחייבה, שבתוך חצי שנה היא תביא הצעת חוק חדשה בעניין זה, התואמת את המצב החדש הקיים בשוק הדירות, שהוא שונה ממה שהיה לפני שלוש שנים. אנחנו מעריכים שאנחנו נכנסים לתקופה שתהיה בה פחות או יותר התאמה בין ההיצע לבין הביקוש.

חברי הכנסת, אני מבקש לתמוך בהצעת החוק כפי שהיא מוצעת על-ידי הוועדה ולהצביע בעדה.

כאמור, יש הרבה הסתייגויות, ולכן נבלה פה שעות רבות. נעשה זאת באורך רוח ובסבלנות. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל.

חברי הכנסת, אני מבין שאם אין שינוי, השיטה היא שכל אחד מן המסתייגים מקבל בסדרה שלו עשר דקות, שתי הסתייגויות, אלא אם כן יש לו פחות.

אני מזמין את חבר הכנסת אברהם הירשזון. הוא איננו. הוא יהיה הבא בתור.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, יושב-ראש ועדת הכנסת, ימסור הודעה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת בא-גד, אם תשים לב, אני מסתייג לשם החוק, ואני אכן אחרי חבר הכנסת הירשזון – –

יוסף בא-גד (מולדת):

סליחה, סליחה, אם אתה מדבר על זה – – –

דן תיכון (הליכוד):

הוא צודק. חבר הכנסת בא-גד צודק.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת הירשזון, חבר הכנסת מגן, חבר הכנסת בא-גד. לא מוזכר – – – תפסיקו עם הדברים האלה.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אצלי יש כנראה רשימה אחרת.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אנחנו חיים מפי חבר הכנסת מיכאל איתן.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת. קודם כול תשב, נסדיר הכול.

יוסף בא-גד (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, רגע. לא אחת יש סתירה בין שני מסמכים. מייד נברר את זה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אחריו?

היו"ר ש' וייס:

מייד נברר.

דן תיכון (הליכוד):

הוא צודק.

היו"ר ש' וייס:

סליחה. חבר הכנסת תיכון, הרי כך לא נקיים בירור. רק שנייה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, אני סבור – – –

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, יושב-ראש ועדת הכנסת ימסור הודעה. מכיוון שיושב-ראש ועדת הכנסת לא רק שותף אלא ריכז את מנגנוני ההסדר גם בתוקף תפקידו וניסיונו, אולי הוא יבהיר לנו את פשר האי-הבנה. כן, בבקשה. לא צריך להתרגש, חבר הכנסת בא-גד, יש לנו שבוע שלם להתרגשות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת בא-גד – – –

היו"ר ש' וייס:

צריך לחלק את זה למנות קטנות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

במהלך – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש לשמור – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

במהלך ערעורך, בדקנו אותו, אתה כנראה צודק, לכן תקבל את הזמן שלך במקום ובזמן המתאים.

חברי חברי הכנסת, הודעה שמצריכה את אישורה של הכנסת.

חברי הכנסת, אנחנו תיקנו את חוק הכנסת (מספר החברים בוועדות), התשנ"ד–1994, וקבענו כי מספר החברים בוועדת הכנסת ייקבע בידי הכנסת, ובלבד שהרכב הוועדה יהיה, ככל שניתן, לפי יחסי הכוחות של הסיעות בכנסת.

חברי הכנסת, היתה לנו בעיה שסיעת יהדות התורה, שהיא סיעה של ארבעה חברים, לא היתה מיוצגת בוועדת הכנסת, ואנחנו חושבים שוועדת הכנסת היא ועדת הבית, וסיעה שמיוצגת כאן על-ידי ארבעה חברים מן הראוי שיתאפשר שיהיה לה ייצוג בוועדה. אבל הואיל וועדת הכנסת היא ועדה פוליטית, היינו צריכים קצת לשחק עם ההרכב הפנימי שלה. לבסוף הגענו להסכמה של הקואליציה והאופוזיציה כפי שגובשה על-ידי חבר הכנסת משה קצב, שנמצא אתנו כאן, וחבר הכנסת אלי דיין, והיום, על-פי ההמלצה שלהם, על-פי סעיף 1(ג) לחוק שהזכרתי, החליטה ועדת הכנסת להגדיל את מספר החברים בה מ-15 ל-17 – – –

דן תיכון (הליכוד):

איזו ועדה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ועדת הכנסת, להגדיל את מספר החברים בה מ-15 ל-17. מטעם סיעת העבודה ייתוסף חבר הכנסת רענן כהן ומטעם סיעת הליכוד ייתוסף חבר הכנסת משה גפני, שעל-ידי כך יוכל להביא לידי ביטוי וחברות ממשית את סיעתו.

דן תיכון (הליכוד):

תרשה לי לשאול אותך, איך זה אפשרי? הרי יש לנו חקיקה ראשית שמדברת על שתי ועדות – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני לא הקשיב לי.

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע שתתקנו את החקיקה הראשית.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

היא תוקנה, זה הדבר, זאת היתה הצעת חוק שאני הובלתי כאן, והיא הסתיימה בשלוש קריאות.

דן תיכון (הליכוד):

מתי?

היו"ר ש' וייס:

באחת הפעמים הנדירות שלא היית כאן. זה קורה לפעמים.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

החוק תוקן, ואנחנו – – –

דן תיכון (הליכוד):

ביום אחד עשית שלוש קריאות?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, לא. זה הלך לאט לאט, הבאנו זאת לוועדה, וחזרנו ועשינו זאת בהסכמת הוועדה.

היו"ר ש' וייס:

בואו נצביע על זה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש את אישור הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

כן, חבר הכנסת משה קצב.

משה קצב (הליכוד):

— — — שני נציגים, אחד ממפלגת העבודה ואחד מהליכוד.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

נכון.

היו"ר ש' וייס:

היתר ודאי.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

הצירוף הוא של נציג אחד לעבודה, נציג שני לליכוד, ואחר כך ביקשתי, אישית, וזה לא טעון אישור הכנסת, כי זאת כבר הודעה, שיהיו אלה חבר הכנסת רענן כהן וחבר הכנסת משה גפני — — —

היו"ר ש' וייס:

כן, אבל אני חושב שההערה של חבר הכנסת קצב חשובה, כי למעשה מה שקורה הוא שמתוך הסדר פנימי גפני תחת גפנר, אבל זה לא צורך עסקי.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

איש תחת גפנו ותחת ליכודו.

היו"ר ש' וייס:

בואו נצביע על זה. חבר הכנסת, תן לי בבקשה את ההודעה. מי תומך בהצעה שהביא בפנינו יושב-ראש ועדת הכנסת, להגדיל את ועדת הכנסת בשני נציגים, אחד למפלגת העבודה ואחד לליכוד? ההצבעה החלה. יש לנו עוד עניין; תישאר אתנו כאן, חבר הכנסת מירום.

הצבעה מס' 4

בעד הצעת ועדת הכנסת – 6

נגד – אין

נמנעים – 2

הצעת ועדת הכנסת להגדיל את מספר חבריה מ-15 ל-17 נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חברים, כל האומה שומעת אתכם. תמיכה המונית. שישה תומכים, אפס מתנגדים, שני נמנעים. אני קובע שההצעה התקבלה, והיא הופכת עכשיו לכלל.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה, אדוני. עוד הודעה אחת.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש, לפני שאתה מסתייג, חבר הכנסת חגי מירום – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, לא, עוד הודעה.

היו"ר ש' וייס:

הודעה, בסדר. אחר כך נברר את הנושא של התור של חבר הכנסת בא-גד.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ועדת הכנסת קבעה ביום 28 בנובמבר שנה זאת, כי הוועדה המשותפת של ועדת העבודה והרווחה וועדת הכספים לדיון בהצעה לסדר-היום של חבר הכנסת משה גפני בנושא "בית-החולים 'לניאדו' בנתניה", תמנה ארבעה חברים.

ועדת הכנסת החליטה היום, על-פי בקשת יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ, להוסיף שני חברים לוועדה, ולפיכך תמנה הוועדה המשותפת שישה חברים, שלושה מכל ועדה, ובראשות יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה. אגב, נתניה – נתן יה, נכון?

היו"ר ש' וייס:

העיר נתניה?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

נתניה – נתן יה.

היו"ר ש' וייס:

היא על שם נתן שטראוס, אני מבין שזאת נתניה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אנחנו פשוט מבקשים להודיע על כך, ואני חושב שאנחנו לא צריכים – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני המזכיר, האם על ההודעה השנייה של יושב-ראש ועדת הכנסת צריך הצבעה, לפי דעתך?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

זאת הודעה ממש.

היו"ר ש' וייס:

זאת הודעה בלבד. תודה רבה.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

עכשיו לעניין סדר הדיבור, אדוני, אני אעשה מה שאדוני יחליט פה.

היו"ר ש' וייס:

לא, אבל מה ההחלטה? סליחה, רק שנייה – – –

דן תיכון (הליכוד):

אדוני, יש סדר – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

הבנתי. אנחנו מבררים את זה. חבר הכנסת בא-גד, בשביל להסדיר עניין אתה לא צריך להתקרב כל כך לבמה. זה לחץ פיסי מתון, ואני לא יכול לפעול בתנאים כאלה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אין לי התנגדות שהוא יעלה.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, לא, לא, אני מוכרח לקבוע עכשיו את הכללים, כי זה ילווה אותנו יומיים. סליחה, אדוני המזכיר, כן, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ועדת הכנסת החליטה — — —

היו"ר ש' וייס:

סיבוב ראשון — — —

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

סיבוב ראשון כגודל הסיעות, הוא הדין בסופו — — — הסיעות — — —

היו"ר ש' וייס:

רבתי, ועדת הכנסת קיבלה החלטה, אני מבקש מיושב-ראש הוועדה שיבהיר לנו אותה, והיא תיכנס לפרוטוקול. חבר הכנסת חגי מירום, תסביר לנו את ההחלטה. אנחנו מוכרחים להסדיר עכשיו את המסלול, כדי שהוא ינוע באופן תקני.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת בא-גד, שב רגע, תרגיש נוח, אל תרגיש לחץ – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

לחץ פיסי מתון.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

בואו נאמר את זה כך. הכנסת פועלת ביומיים הקרובים, בשלושה ימים, בארבעת הימים הקרובים, מכוח הסכמות – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, בארבע יממות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

יהא אשר יהא, מכוח הסכמות אשר גובשו בוועדת הכנסת. הן גובשו קודם על-ידי נציג הקואליציה ונציג האופוזיציה, היו אלה יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, וחבר הכנסת מיכאל איתן, והן הוגשו לוועדת הכנסת. הוועדה אישרה את סדר הדיון, את ההסכמות האלה, במסגרת סעיף 131 לתקנון שמאפשר לה לקבוע סדר דיון מיוחד בדיוני התקציב, במסגרת המוסכמת שהומלצה על-ידי חבר הכנסת מיכאל איתן ועל-ידי חבר הכנסת גדליה גל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

וחבר הכנסת פורז.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

וחבר הכנסת פורז. אנחנו, בעצם, קבענו, שנתחיל היום את הדיון, נדון עד השעה 02:00 – – –

דן תיכון (הליכוד):

01:00.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

01:00, סליחה, נתפזר, מחר נתחיל את הדיון בשעה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בשעה 15:00.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

– – – 15:00, נמשיך גם מחר עד 01:00, וביום רביעי נמשיך את הדיון עד אשר נגיע להצבעות בחוק הסדרים במשק המדינה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לא יאוחר מ-08:00 ביום חמישי.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

א.ק"י, לא יאוחר מ-08:00 ביום חמישי. לאחר מכן הסכמנו כי נתחיל לדון בחוק התקציב, חוק התקציב הוא במסגרת המסורתית שלו, מסגרת של שבע שעות או שש שעות או משהו כזה, אם זה יארך קצת – זה לא נורא – – –

דן תיכון (הליכוד):

שבע, כך קבעתם.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

שבע, כך קבענו אז כך קבענו. בסופו של הדיון בחוק התקציב תהיינה הצבעות, והן תהיינה ביום חמישי בערב, לא יאוחר מתחילת יום שישי. היתה בינינו הבנה שאולי לא נגיע לזה כלל. לא נגיע לזה, אומר חבר הכנסת איתן. בעצם הבנו שנסיים את זה ביום חמישי. החלטנו שנציגי האופוזיציה והקואליציה יכינו רשימת דוברים שתביא לידי ביטוי גם את המציעים ועל-פי נפח הצעותיהם, על מנת שאלה שטרחו ודנו בעניין – – –

היו"ר ש' וייס:

שש שעות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

נכון, קבענו שש שעות לתקציב, חבר הכנסת דן תיכון – – –

דן תיכון (הליכוד):

לי אמרת שבע.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא נעמוד על זה באופן דווקני. זה בסדר. הסכמנו שרשימת הדוברים גם היא תוכן בהסכמה על-ידי שני הצדדים, ותוגש כאן מיום ליום, והיא תביא לידי ביטוי את המציעים המסתייגים למיניהם, אבל בפתיחה ובסיום היא תביא לידי ביטוי גם את הסיעות ללא קשר לסדר ההסתייגויות של כל אחד כפי שהגיש.

אכן, חבר הכנסת מיכאל איתן מסר בידי המזכירות רשימה ראשונית, שהיא פתיחה בלבד, נכון?

מיכאל איתן (הליכוד):

הם כבר הכינו. תיקן אותי מזכיר הכנסת – – –

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

שהם יתחילו לפי ההסתייגויות?

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא טוען שאנחנו, בוועדת הכנסת, כבר קיבלנו החלטה שכך יהיו פני הדברים, ולאור ההחלטה הם כבר הכינו רשימה.

רון נחמן (הליכוד):

איפה הרשימה?

מיכאל איתן (הליכוד):

ולאור ההחלטה כבר הכינו רשימה.

היו"ר ש' וייס:

הרי אנחנו לא נקיים כאן בירור ארוך מדי. מקסימום נתחיל, אתם תתכנסו לבירור נוסף ואני אמשיך את הישיבה, אם כי מאוד מעניין, גם ציבורית, התהליך – איך להתגבר על 2,200 הסתייגויות בזמן סביר.

אני מציע שנתחיל בדיון כפי שרשום כאן. אתם תתכנסו מהר מאוד עם מזכיר הכנסת – חברי הכנסת גדליה גל, מיכאל איתן, אברהם פורז, חגי מירום מייד כשיתפנה – ותדריכו אותי כדי שאני אוכל לתת פרשנות נכונה להחלטת ועדת הכנסת.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני בכל זאת מרכז ועדת הכספים, אני לא יודע מי הכין את הרשימה. את הרשימה צריך להכין לפי לוח ההסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

אני לא עושה את הבירור כאן. חברי הכנסת, תעשו את הבירור מאחורי הקלעים. גם את הבירור, גם את המריבות.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שאתה הצעת את ההצעה הנכונה ביותר. אנחנו נתחיל על-פי ההסתייגויות וננסה לשבת ולגבש אחר כך רשימה מסודרת ולהגיע להסכמה, ונביא אותה לשיבת ועדת הכנסת, גם אם אני צריך לכנס אותה לשיבה מיוחדת כדי לסכם. עד אז תפעל על-פי רשימת ההסתייגויות. חבר הכנסת מיכאל איתן, זה מקובל עליך שכך נעשה? או.קיי.

דן תיכון (הליכוד):

אבל זה לא מקובל עלי.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

למה? זאת הדרישה שלך. על כן, אני יורד מהדוכן, אדוני, כי על-פי סדר ההסתייגויות חבר הכנסת בא-גד קודם לי.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש להגיש לי את רשימת ההסתייגויות שבדפים הצהובים.

חברי הכנסת, הבירור הסתיים. הודעה. כפי שאתם רואים, יש כאן איזו התפוררות ראשונית של ההסכמות. כדי לא לפורר את המבנה – החלטה: אנחנו עובדים עכשיו כאילו אין הסכמות עד אשר ועדת ההסכמות תגיע להסדר ותעשה להן לגליזציה בוועדת הכנסת.

אשר על כן, ההסתייגות הראשונה לשם החוק – חברי הכנסת דוד מגן ויוסף בא-גד. ייצג אותו חבר הכנסת בא-גד ויש לו חמש דקות. בבקשה, כבודו.

דן תיכון (הליכוד):

לא, עם כל הכבוד, תרשה לי להעיר הערה. חבר הכנסת מירום, אני מקווה שאתה שומע את ההערה שלי.

היו"ר ש' וייס:

זה חייב להיות עכשיו?

דן תיכון (הליכוד):

אם מתחילים עקום, אז מתחילים עקום. כל חבר כנסת שלא יהיה כאן מפסיד את תורו.

היו"ר ש' וייס:

לא מתחילים עקום. אנחנו יודעים. חברים, אני לא עושה את הסימפוזיון פה. נגמר. מתחילים בדיון. אתם תבואו אלי עם הודעה מגובשת חדשה. חבר הכנסת בא-גד מתחיל. כל הברורים בחוץ.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שוב, כרגיל, הרב בא-גד צודק. תודו, רציתם לעשות פה תרגיל, ואז אני מואשם בלחץ פיסי מתון. במקום להגיד: תודה רבה, הרב בא-גד, שאתה שומר על סדרי הבית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, אני מקווה שהאסוציאציות שלנו פועלות באותו כיוון. יש מושג כזה בפולקלור הציבורי בארץ.

יוסף בא-גד (מולדת):

כדאי להודות שאני שומר על סדרי הבית בקפדנות.

החוק המונח לפנינו הוא חוק ההסדרים. שמעתם את המלה? – חוק ההסדרים. רבותי, זו טעות במינוח – זה חוק אי-הסדרים. בעברית פשוטה, חוק הבלגן. למה זה חוק הבלגן? מפני שאם הממשלה אומרת לנו מה לעשות והיא עושה ההיפך, אוי ואבוי לממשלה כזאת.

כרגיל אני אפתח בדברי הגמרא, מסכת בבא בתרא, דף ס. סיפור קצר. רבי ינאי היה לו אילן, עץ הנוטה לרשות הרבים. באו שכנים ואמרו שעץ ברשות הרבים מפריע להם. ובעל העץ בא למשפט, בא לדין לפני רבי ינאי. אמר לו רבי ינאי: תלך הביתה, תחזור מחר בבוקר. זה היה משונה מאוד. למה לדחות אותו למחר כשהוא בא למשפט? בלילה הלך רבי ינאי וקצץ את העץ שלו. למחרת בא בעל הדין, אמר לו רבי ינאי: תקצוץ את העץ שלך. אמר לו בעל הדין: לי אתה אומר לקצוץ? לך יש עץ ואתה לא קצצת אותו, למה אתה אומר לי? אמר לו רבי ינאי: לך תראה, העץ שלי קצוץ.

שואלת הגמרא: למה הוא שלח אותנו בלילה? היה אומר לו, ולימא ליה, קצץ את שלך ואחר כך אקצץ את שלי. אלא משום דריש לקיש, אמר ריש לקיש על הפסוק בצפניה: התקוששו וקושו – קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים. מי שרוצה – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

הרגת אותנו, בא-גד. ביום שישי כולנו נלך לפסיכולוג.

היו"ר ש' וייס:

עוד לא, חכה, זו רק ההתחלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבין שזה מעבר לרמה שלך, ותסלח לי שאתה לא תופס את זה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תסלח לי, חבר הכנסת בא-גד, בעניינים של רמה ופסיכולוגיה יש לך מונופול. אני מודה.

יוסף בא-גד (מולדת):

הבנתי שאתה לא תופס את זה, אז סליחה שאני מעלה את הרמה פה בכנסת.

היו"ר ש' וייס:

קול ברמה נשמע. בואו נמשיך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני רוצה לומר, איך הממשלה לא מתביישת? טובל ושרץ בידו – הטבילה לא מועילה. אתה לא יכול להיכנס למקווה, לטבול, להחזיק שרץ, ואז לבוא ולהגיד: חוק הסדרים. ביום הזה שהוחלט פה כאתנן, כשוחד, להכניס שר וסגן שר, לבנות להם משרדים, לתת להם לשכות, לתת להם נהגים, לתת להם פקידות – ביום זה מדברים אתנו על הסדרים. איזה הסדר זה? בית-המשפט העליון פסק נגד. אתם

אומרים שבית-המשפט העליון קודש קודשים, גם אני חושב שצריך לכבד את בית-המשפט העליון, אז למה אתם עושים חוק עוקף בית-משפט עליון? וזה נקרא הסדרים? זה סדר או בלגן?

סל קליטה – אין כסף. שר האוצר יצא מגדרו והשתולל שהוסיפו לעולים החדשים המסכנים 25% שמגיעים להם. לזה אין כסף. אבל להסתדרות יש מיליארדים. לקיבוצים – ואני בעד הקיבוצים, הקיבוצים עשו עבודה חלוצית, זו גאוות מדינת ישראל, אבל לא צריך לתת להם להידרדר ושנחנו נשלם את זה. לזה יש כסף. להסתדרות יש כסף. לפתיחת משרדים יש כסף. פערים בין עשירים לעניים במדינה – מחריד לאילו פערים מגיעים פה. העשירים עולים מעלה מעלה ואנחנו שומעים שנותנים תוספת לשופטי בית-משפט העליון, תוספת לחברי כנסת.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו חייבים לשמור על מסגרת הזמן. הוספתי לך דקה. בבקשה לסיים.

יוסף בא-גד (מולדת):

לכן, אני ריכזתי הרבה הסתייגויות, וכפתיחה, אני עושה את ה"סיפתח" ואני אומר: לפני חוק ההסדרים תתפטרו בגלל הבלגן שגרמתם למדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו חבר הכנסת חגי מירום.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני יודע מה אתה רוצה להגיד. מכיוון שיש לך הסתייגות לחלופין, יש לך גם חמש דקות.

דוד מגן (הליכוד):

לא. אני רוצה לומר, שעמדתי בשער המליאה ברגע שקראת לחבר הכנסת בא-גד. נכנסתי הנה, ואז החלה כל פרשת הבריורים ולא רציתי להפריע. הואיל וההסתייגות שלי רשומה עוד לפני ההסתייגות של חבר הכנסת בא-גד, אני מקווה שתאפשר לי להעלות את ההסתייגות.

היו"ר ש' וייס:

אני מאפשר לך לא בגלל זה, אלא מפני שממילא יש לך הסתייגות לחלופין, אז יש לך חמש דקות. זו עילה יותר נוחה.

בבקשה, חבר הכנסת דוד מגן. אחריו – חבר הכנסת חגי מירום. אין דבר, אתה בחור צעיר, ספורטיבי, קצת התעמלות.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, כאשר נדרשה הכנסת לאשר את תקציב 1994, בשלהי 1993, הצליחה הממשלה, לצערי הרב, לשכנע את הכנסת, אם כי בהפרש קולות זעום, לאשר את חוק הסדרים במשק המדינה, לפי הגדרתה, לצורך השגת יעדי התקציב. ואני מבקש להזכיר לכולנו, כי בדברי שר האוצר ויושב-ראש ועדת הכספים נרמז כאילו אותה הקפאה גורפת של הרבה מאוד חוקים בעלי השלכות חברתיות מרחיקות לכת היא הקפאה חד-פעמית, והחל משנת התקציב 1995, דהיינו החל מהדיונים בהצעה המונחת היום לפנינו, לא נידרש להקפאת חוקים, לא נידרש לפגיעה בשכבות החלשות.

והנה, כאילו שכחה הכנסת את אשר גזרה בהשפעתו של משרד האוצר לפני כשנה, מגיעה אלינו הממשלה, וגם הפעם בגיבוי של ועדת הכספים, עם אותה סדרת תיקונים אשר פוגעת בכמה דברים הקשורים ברווחת הפרט, כמפורט בחוק המוסד לביטוח לאומי, ובנושאים הקשורים לקבוצות חלשות.

אני מבקש להזכיר, כי השגיאה הקשה שהממשלה שגתה כאשר ציירה מפה הקרויה בפיה מפת אזורי העדיפות גרמה וגורמת לעיוותים רבים בחברה הישראלית. אנו רואים היום סטודנטים בני עניים בערי הפיתוח, אשר מבקשים לקבל את הסיוע הממשלתי המסורתי בדמות המלגות, ונמנע מהם למלא את הטופס, משום שאותה החלטה המדברת על אזורי עדיפות לאומית מעניקה את האפשרות הזאת לחברים, נניח, בקיבוץ אשדות-יעקב, או באפיקים, או בגינוסר, כי בגלל הנתון הגיאוגרפי, היישובים הללו מצויים במפת אזורי העדיפות, ולעומת זאת סטודנט משכונת מצוקה בקריית-מלאכי, במעלות או אפילו בקריית-גת אינו יכול אפילו למלא בקשה לקבל אותה מלגה.

אם הזכרתי את קריית-גת, אני מזכיר בפעם הרביעית ואולי החמישית למליאת הכנסת את העיוות הנורא שנוצר כלפי חבל לכיש ככלל וכלפי קריית-גת בפרט. אותה מפה ידועה לשמצה מותחת קו המוציא את חבל לכיש מערב ואת העיר קריית-גת אל מחוץ לנגב, בשונה מההגדרה בחוק הרשות לפיתוח הנגב. אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שחוק הרשות לפיתוח הנגב קובע, כי הקו העובר מצפון לקריית-גת הוא הקו התוחם את הנגב. אבל משיקולים שאני מצטער לומר אותם, משיקולים פוליטיים זרים, בגלל הזהות הפוליטית של אותו יישוב הנמצא בנגב, אותו יישוב במעמד מוניציפלי הקרוי עירייה הוא היחיד אשר אינו מופיע באזור עדיפות לאומית; ואילו יישובים אחרים, אשר ההרכב

של המנהיגות הפוליטית שלהם הוא אחר, הסמוכים יותר למרכז הארץ, הם זכו וזוכים לאותו מעמד, אני מרשה לעצמי לומר מפוקפק, משום שהקביעה היתה בלתי מוסרית.

אדוני היושב-ראש, אחזור לעניין השגיאה הגסה בסרטוט אזורי העדיפות הלאומית ובקביעתם כאשר אקרא שוב לדון.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת חגי מירום, ואחריו – חבר הכנסת יורם לס.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אינני נמנה עם חברי ועדת הכספים, ובדרך כלל כשמגיע הדיון על חוק הסדרים במשק המדינה וחוק התקציב אני צופה בשורה העוברת בסך של גדולי הכלכלה, של הכלכלנים מבינו, ואינני נוטל חלק גדול בדיון הזה. אבל, כדרכי בכל שנה אני משתתף בדיון הזה בפתירתו, ואני מבקש להשתתף גם בפתירת הדיון בחוק תקציב המדינה, ומסתפק בכך.

חברי חברי הכנסת, הפיליבסטר הידוע של חוק הסדרים במשק המדינה יחוגג בוודאי גם הפעם את ניצחונו. וזאת אכן הזדמנות תקנונית מצוינת לאופוזיציה להביע את מחאתה נגד מדיניות הממשלה. לצערי, בכנסת הזאת הפך מוסד הפיליבסטר למוסד שעושים בו שימוש כמעט כל שבוע, ובהצעות חוק רבות.

דן תיכון (הליכוד):

אל תגזים.

חגי מירום (העבודה):

ואני חושש, שבמידה מסוימת ההילה שהיתה לדיון הזה, חבר הכנסת תיכון, נפגמת כתוצאה משימוש יתר.

היו"ר ש' וייס:

זה כמו הצעת אי-אמון. עושים אינפלציה בהצעת אי-אמון.

חגי מירום (העבודה):

גם בהצעת אי-אמון יש באמת שימוש אינפלציוני, ולכן גם זה נפגם. הייתי אומר לאופוזיציה, גם כמי שבא ממנה, וכמי שיכול חלילה לחזור אליה – –

דן תיכון (הליכוד):

בעזרת השם.

חגי מירום (העבודה):

– – הייתי אומר שכולנו נדרשים לעשות שימוש מושכל, זהיר, בפיליבסטר, ולהשאיר את הדיון בחוק הסדרים במשק המדינה ובחוק התקציב כדיון שהוא שיא השיאים של השימוש בפיליבסטר, ולא להפוך את זה לעניין של כל שבוע.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו מתחייבים להוריד את האינפלציה בשימוש בפיליבסטר אם הממשלה תוריד את האינפלציה.

חגי מירום (העבודה):

חברי הכנסת, אין כל ספק שלממשלה הזאת שלנו, בראשות יצחק רבין, יש הישגים כלכליים ממדרגה ראשונה. ואל נא תשעו לוויכוחים ולבעיות ולקלקולים כאלה ואחרים שיש לעתים בתוך סיעת העבודה, לעתים בממשלה.

רון נחמן (הליכוד):

מה עם המשרד החדש של ההסברה? זה צריך להסביר את ההצלחות או את הכישלונות?

חגי מירום (העבודה):

אל נא תשעו לכך, מפני שגם אם אנחנו טועים, חבר הכנסת רון נחמן, ומקימים משרד שאין להקימו, אין בכך כדי להסתיר כמה וכמה הישגים של הממשלה, שלא תוכלו להצניע אותם, לא תוכלו להסתיר אותם, כי רואים אותם בשטח.

הראשון שבהם – הטיפול במניעת אבטלה, השקעות הון בתעשייה, היכולת לייצר יותר מקומות עבודה לאנשים, זה הישג ההישגים של ממשלת רבין. ולא תוכלו, גם אם תצטקו פה שעות על שעות, לקחת מהממשלה הזאת את ההישג מספר אחת שלה, ירידה מיותר מ-11% אבטלה ל-4.7%, בתוך שנתיים בלבד.

דן תיכון (הליכוד):

חגי מירום (העבודה):

את ההישג הזה, חבר הכנסת דן תיכון, איש מכם לא יוכל לקחת.

רון נחמן (הליכוד):

אבל על הבורסה הציבור ידע מה לתת לכם.

חגי מירום (העבודה):

לא תוכלו, חברי חברי הכנסת מן הליכוד, לקחת מן הממשלה הזאת, ומינצחק רבין ראש הממשלה, את ההישג העצום של העברת כספים לחינוך. זה בא לידי ביטוי גם בתקציב הזה. זו ממשלה שלקחה על כתפיה ועל עצמה להשקיע עוד ועוד בחינוך. זה לא פופוליסטי, זה לא מהיום למחר, אין רואים את זה בבחירות הבאות, אבל זה מקים דור טוב יותר, משכיל יותר, מחונך יותר, ערכי יותר. את זה לא תיקחו מהממשלה הזאת.

לא תוכלו גם לקחת ממנה הישגים נוספים שהיא תשיג, אני מקווה, בקרוב, כמו יום חינוך ארוך. ואני יודע שחברי כנסת הסתייגו כאן, גם מהאופוזיציה אבל גם בקואליציה, ואני מקווה שנצליח להגשים ולהביא יום חינוך ארוך לפחות לערי הפיתוח ולשכונות.

לא תוכלו לקחת מן הממשלה הזאת את הישגיה בתיירות, כאלה שלא היו אף פעם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

איזו תיירות? לטורקיה או לכאן?

חגי מירום (העבודה):

לא, תיירות בישראל. אינך מכיר את עמותות התיירות, אינך רואה את הפיתוח בגליל, בירושלים, באילת, ברצועת החוף. תשאל את חבריך ראשי הערים, ראשי המועצות, והם יגידו לך מה הממשלה הזאת משקיעה בתיירות.

ולא תוכלו לקחת מן הממשלה הזו את ההשקעה האדירה שלה בתשתיות, אשר היום מקשה עלינו את הנסיעה, אך מחר תפתח גשרים, דרכים ומסילות ברזל.

חברי חברי הכנסת, מפני שאני אדם שאינו בוחל בביקורת מבית, אני עומד פה כדי לומר, שהממשלה הזו התחילה בדרך גדולה ביותר של השקעות בתחום האנושי, בתחום החינוך, בתחום התעסוקה ובתחומי התיירות והכלכלה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מה כתוב כאן?

חגי מירום (העבודה):

איני רואה מכאן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ירידה של 39% בהשקעות בכבישים.

חגי מירום (העבודה):

אני מקווה שהממשלה שעשתה רבות בשנתיים האלו, תדע לרדת בשנתיים הקרובות יותר אל צרכי האזרח – אל הגמלאי, אל העולה, אל איש השכונות, אל העוני, שצריך להפחית אותו, ותעשה ככל שניתן כדי להגביר את התמיכה בשכבות החלשות. זו תהיה משימת התקציב הקרוב והתקציב הבא. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת יורם לס, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש לנצל את ההסתייגות הראשונה שלי לחוק הסדרים במשק המדינה כדי לברך את הממשלה על הישגים יוצאים מגדר הרגיל, שלא היו כמותם, בשטח הכלכלה ובשטח הריסון התקציבי. אני רוצה לשאול את ידידי מהליכוד, אנשי כלכלה ומשק, מתי בפעם האחרונה יכלה מדינת ישראל לבוא לשווקים שמעולם, מעולם, לא הצלחנו להגיע אליהם.

פה בליכוד יושבים אנשי משק, כלכלה ושיווק, ואני אשאל אותם בלשון בני אדם: נגיד שאדם בישראל מבקש לקנות מוצר, מכונית, שמייצרים בנגורנו-קארבאך. איזה יבואן או סוחר יקנה היום משהו מנגורנו-קארבאך? אף אחד לא יקנה שם דבר. מדוע? כי גם בלי לדעת בדיוק מה בעיית האזרים לעומת האזרייג'נים והארמנים, כל אחד יודע שנגורנו-קארבאך היא מקום שיש בו מלחמה, ובמקום שיש בו מלחמה לא קונים. אם אקנה שם מכונית תפירה, אולי לא יהיו לי מחר חלקי חילוף; אולי הסוחר שאתו אני עומד בקשר ייהרג במלחמה.

ארצות אשר נמצאות במלחמה מתמדת, כלכלתן נפגעת. לא רוצים לקנות מהן, מפני שיש תמיד תחרות. אפשר לקנות מכונית תפירה בנגורנו-קארבאך, אך אפשר גם בציריך. בציריך יש יציבות, שם עוסקים בכלכלה, לא במלחמה. לכן קונים את המכונה בציריך.

מה קרה במדינת ישראל בשנים האחרונות, בשנתיים מאז עלתה לשלטון הממשלה המבורכת הזו?

יוסף בא-גד (מולדת):

תאמר מה קרה אתמול בירושלים, ליד "בנייני האומה".

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד.

יורם לס (העבודה):

חבר הכנסת בא-גד, אגיד לך מהלב ובפשטות, למרות הפשע שבוצע נגדי על-ידי לוביסט של חברת "דובק", אשר הוציא לעיתון דברים שכביכול אמרתי על ערבים. לעשות אותי שונא ערבים, כאשר אני בא ונלחם, כאשר אני אומר לנוער שתקום כאן מדינה פלשתינית? הלוביסט הזה, חרב להשכיר, בא לשם והוציא לעיתון את המלים הכי לא נכונות שאמרתי.

אומר לך: אני מעדיף שלום עם טרור.

יוסף בא-גד (מולדת):

שלום עם טרור?

יורם לס (העבודה):

אני מעדיף שלום עם טרור.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בהנחה שהטרור ילך וירד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מעדיף שלום.

יורם לס (העבודה):

הדרך שלך היא דרך שיש בה הרבה הסתה, הרבה פרנויה, הרבה שיגעון רדיפה. שום ממשלה, לא של הליכוד ולא של העבודה, אינה יכולה לעשות דבר וחצי דבר נגד אדם שאמו אומרת: אנא מבסוטה. שמעתי זאת במו אוזני. הלכו אליה לרפיח כדי לשאול אותה: מה את אומרת על הבן שלך? שמעתי ברדיו שהיא אומרת שהיא מבסוטית. אני אנשים כאלה לא מבין.

יוסף בא-גד (מולדת):

איך הוא הגיע מח'אן-יונס?

יורם לס (העבודה):

תעזוב, אין מה לעשות נגד זה. אני מעדיף שלום עם טרור. אני אומר זאת ביושר. אם יהיה שלום, הטרור יפחת.

אבל אני חוזר לעניין, ובכך אני חושב שהגיע זמני לסיים את ההסתייגות הראשונה, גברתי היושבת-ראש. הרי אנו עוסקים בענייני כלכלה, ואני רוצה גם לדבר לעניין: השלום הוא כלכלה. שליחים של מדינת ישראל שאני מכיר אותם, העוסקים בכל שטחי הכלכלה, מגיעים היום למדינות עתירות אוכלוסין, למדינות צומחות הנמצאות בשולי האוקיינוס השקט, במקום שבו נמצא היום העתיד הכלכלי של העולם הזה. הם מגיעים למדינות מוסלמיות ומוכרים שם סחורה, גם נשק, וזה לא סוד. הם מוכרים שם סחורה, והכלכלה שלנו פורחת יחסית, בזכות מה? בזכות השלום. אני אומר זאת לחברי באופוזיציה: תבינו, אין דרך אחרת מאשר דרך השלום.

כאשר יהיה שלום – תהיה צמיחה, כאשר תהיה צמיחה – יהיה תקציב, כאשר יהיה תקציב – יהיה טוב לבני האדם. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס. אני מזמינה את חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בדיוק עכשיו אני יורד משיבה שהיתה בחדר מפלגת העבודה, עם אנשים השובתים מול משרד ראש הממשלה, אנשים מכפר הגמילה מסמים "זוהרים". אנשים אלה יושבים שם במחאה על שרוצים לסגור את המקום הזה. הם נמצאים שם ללא חשמל, ללא טלפון וללא הכרה במקום ככפר. כל פעם שהם פונים לשר האנרגיה, הוא אומר להם: הכפר שלכם לא מוכר. הם רוצים טלפון עבור כפר גמילה, אך הכפר לא מוכר. עכשיו באים לסגור את המקום.

אני שואל את עצמי, מה כל החוקים האלה – הסדרים, תקציבים וכו', כאשר ל-86 אנשים אין לאן ללכת, רק יותר ויותר לזריקות, לסמים ולאכזריות. שם יש ילדים ערבים ויהודים, שם יש מדריכים ערבים ויהודים. פשוט חבל.

גברתי היושבת-ראש, היום צפיתי עוד במשהו, בשבט גרדוד ובשבט אל-עזאזמה ליד באר-שבע, בנגב. גם להם אין לאן ללכת. ב-1989 הסיעו אותם בכוח. הוציאו אותם מאדמתם וזרקו אותם באיזה מקום. עכשיו, כשזרקו אותם, אומרים להם: זה לא שלכם. כשהם רוצים לחזור למקום שלהם, אומרים להם: לא, זה אזור צבאי. ושם אין שום טנק, אין שום צבא, אין כלום, והקימו יישובים, הקימו יישובים חקלאיים. לכן אני עוד הפעם שואל: לאן כל החוקים האלה מופנים?

גברתי היושבת-ראש, בעיה נוספת שאני רוצה להזכיר כאן היא העניין של מס רכוש. לא חשבתי שבחוק ההסדרים אמצא משהו על מס רכוש, שבא להעניש אנשים אשר ירשו מאבותיהם דונם או 2 דונמים או 3 דונמים של קרקע. זה חוק הענשת היורשים, שהם צריכים לשלם 5.2% על כל הערכה של דונם שמישהו מעריך שהוא עולה 100,000 דולר. עשיתי חשבון היום, שמי שיש לו דונם צריך לשלם כמעט 500 שקל בחודש, 2 דונם – 1,000 שקלים בחודש, מסים על קרקע שהוא ירש ואיננה מיועדת להפקת רווח, היא רק מיועדת לבנייה לילדים, לבנים.

גברתי היושבת-ראש, מעניין מאוד, שכאשר אנחנו באים ודורשים משר האוצר ליישר את החוק, לתקן את החוק, או כשבאים להגיד – אנחנו רוצים 250 מיליון שקל לסקטור הערבי, התשובה שלו היא שאין כסף למדינה, הוא לא מוכן לפרוס את התקציב. אבל כאשר אנחנו הולכים לכפר אל-ח'דר ליד רמאללה, ליד בית-לחם, כשאנחנו הולכים למזרח-ירושלים, כן יש כסף. בולדוזרים עובדים שם, באל-ח'דר.

רון נחמן (הליכוד):

זה יהודה ושומרון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

זו הגדה המערבית.

רון נחמן (הליכוד):

זה יהודה ושומרון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

זו הגדה המערבית, שאתה תצא משם בסוף.

רון נחמן (הליכוד):

אתה תומך בממשלה הזאת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אתה תצא משם בסוף.

רון נחמן (הליכוד):

אתה תומך בממשלה הזאת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

היום היתה הצבעת אי-אמון, אתה לא העזת להצביע.

רון נחמן (הליכוד):

איזה אי-אמון?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אתה לא העזת להצביע, אתה לא הצבעת, אתה פחדת להצביע.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה באמת מציע להפיל את הממשלה?

האשם מחאמיד (חד"ש):

הוא רוצה להפיל את הממשלה.

רון נחמן (הליכוד):

הוא תומך בממשלה הזאת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני רוצה לתת לממשלה הזאת כמה סטירות, שתבין איפה היא עומדת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

שמע לי, תחסוך את הסטירות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אבל שהיא תחסוך מהטעויות שלה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה עלול למצוא כמה אנשים בתוך הממשלה ובקואליציה, כמו למשל חבר הכנסת גדליה גל וכמוני, שלא יתמכו בהצעות שלך לתת סטירות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני יכול לסבול הרבה צעדים טיפשיים, אבל חיים טיפשיים לאורך כל הדרך אני לא יכול לסבול, ואני לא ישו הנוצרי. אני רואה באל-ח'דר שמנסים להרים 5,000 דונם, לחנוק כמה כפרים ולהרחיב התנחלויות. כאשר מדברים היום על שלום, על הקפאת התנחלויות – 5,000 יחידות דיור, ואין כסף, אין כסף לאוכלוסייה בתוך מדינת ישראל. אבל להתנחלויות של רון נחמן יש?

לכן, גברתי היושבת-ראש, אני חושב שצריך לעשות שלום אמת גם בתוך מדינת ישראל. זה חשוב מאוד שיהיה שלום בין כל שכבות האוכלוסייה כאן, בין כל העמים בתוך הארץ הזאת. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. אני מזמינה את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחריה – חבר הכנסת סאלח סלים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, התקציב שמונח לפנינו, יחד עם חוק ההסדרים, מוגשים בעיצומה של המערכה הגדולה על הסדר מדיני. זהו תקציב המדינה השני המוגש במהלכו של ההסדר שהחל באוסלו, והשאלה שלי היא: מדוע התקציב הזה, שאמור כבר לשקף את השינויים הגדולים שחלו ואמורים לחול, עדיין ממשיך ללכת בעיקרו במסלול הישן?

אני חושבת, שהבעיה הראשונה במעלה היא שההסדר המדיני מקרטע. והוא מקרטע וצולע, לא משום ששני הצדדים החליטו שהם לא רוצים הסדר, לא. גם הממשלה וגם אש"ף מכריזים שהם רוצים הסדר, גם הממשלה וגם סוריה מכריזות שהן רוצות הסדר. ובכן, למה ומדוע ההסדר מקרטע?

אני חושבת, שאנחנו נמצאים בשלב הקרטוע הזה משום שהממשלה מנסה, בעת ובעונה אחת, לדבר במסגרת המשא-ומתן המדיני – ועכשיו מדובר בשלב השני של הסדר הביניים – ובאותו זמן לשנות

את המצב בשטחים, לשנות את הסטטוס-קוו שהיה ערב ההסדר וליצור עובדות חדשות, שבאות לכפות על הפלשתינים תנאים מוקדמים לאותו הסדר קבע שצריך להיחתם.

בתקציב מדינה נכללים מיליארד שקל ויותר לסלילת כבישים עוקפי יישובים פלשתיניים, כבישים שנועדו לא להזיז התנחלויות, כדי למנוע את מה שנאמר בהסדר הביניים, שצריך להוציא את צה"ל ממרכזי הערים; כדי למנוע התקדמות מהירה יותר במשא-ומתן על-ידי לפחות הזזת חלק מההתנחלויות, לפחות הוצאת המתנחלים מלב חברון. עסוקים בבזבז אדיר של כסף. על מה? על כבישים בשטח שממילא יחזירו אותו במסגרת הסדר הקבע.

ואם לא די בכך, הממשלה הזאת, שהתפארה בהתחלה שהיא מקפאה התנחלויות, היום מרחיבה התנחלויות, וכבר הזכיר חבר הכנסת מחאמיד את תושבי הכפר אל-ח'דר, שגזלו מהם כמה מאות דונמים של אדמה שרשומה על שמם כדי להקים עליה עוד שכונה של התנחלות אפרתה. כל זה מצד הממשלה הטוענת שהיא נגד התנחלויות והיא בעד שלום. ואם לא די בכך, מדובר בהקמת התנחלות נוספת בהר-חומה, באזור שגובל בירושלים, ושוב במטרה ליצור אזור התנחלות גדול מגוש-עציון דרך מעלה-אדומים עד לפסגת-זאב, וכל זה בשם השלום כאילו.

לכן, רבותי חברי הכנסת, היום, כאשר סיעת חד"ש הגישה את הצעת האי-אמון בממשלה, היא התכוונה למחות על המדיניות הדו-פרצופית הזאת של דיבורים על שלום מצד אחד והרחבת התנחלויות מצד שני. היא התכוונה למחות על האטיות שבמימושו של הסדר הביניים. הרי בסופו של דבר בעוד שנה כבר נצטרך להתחיל בהסדר הקבע, ועדיין הסדר הביניים לא הושלם.

אנחנו התכוונו למחות על הניסיון לשנות את הסטטוס-קוו ואת המצב הקיים היום בירושלים המזרחית. בסופו של דבר, לממשלה יש די חוקים לשמור על ריבונותה של מדינת ישראל, אבל מטרת החוק הזה היא לאפשר לממשלה לסגור מוסדות וארגונים פלשתיניים שפעילים במזרח העיר.

ואנחנו הגשנו את הצעת האי-אמון גם כדי למחות על ההתנהגות של הממשלה כלפי האוכלוסייה הערבית. אני רוצה להזכיר רק דבר אחד. לאחרונה נכלאו שמונה פעילים ומדריכים של תנועת הנוער הקומוניסטי באשמה שאני לא רוצה להיכנס לפרטיה, אבל מה שחמור ביותר, שכל הרקע להתנכלות הזאת הוא שיכונם של משתפי פעולה בתוך יישובים ערביים, בתוך שכונות ערביות, וכל המחאות בנושא הזה נפלו על אוזניים ערלות. כאשר קמו הצעירים האלה ומחו על הנושא הזה, בסופו של דבר הם נעצרו עד תום ההליכים, אף שאין להם עבר פלילי, ואף שידוע שהפעילות שלהם היתה על רקע מאבק ציבורי.

אני חושבת שזאת רק אחת הדוגמאות למחאה שצריכה להיות כלפי המדיניות של הממשלה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

אני מזמינה את חבר הכנסת סאלח סלים – איננו. חבר הכנסת חיים רמון – איננו. חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו. חבר הכנסת יוסף ונונו, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אברהם יחזקאל.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, הדיון על התקציב ועל חוק ההסדרים הוא הזדמנות לבחון ולבקר את מדיניות הממשלה לשנה החדשה. לכאורה, הדיון על התקציב הוא אירוע שגרתי. לדון בתקציב לקראת שנת כספים חדשה, זה כמו שמישהו הגדיר, לקחת את המספרים מן השנה הקודמת, לנפח אותם או להוסיף עליהם את המדד. אבל ברור שזה לא כך וכל שנה והייחוד שלה. גם השנה הזאת יש לה הייחוד שלה.

מהבחינה הכלכלית היינו עדים להמשך הצמיחה של המשק, לירידה בשיעורי האבטלה, אפילו מעבר לתחזיות, להמשך ההשקעה בתשתיות, בכבישים, וכמובן לחוקי חיילים משוחררים ולחוקים חברתיים אחרים. אך יש כמה דברים שערערו את שיווי המשקל והם יוצרים אי-יציבות במשק: האינפלציה שעלתה מעבר לתחזית, מעבר לשיעור המצופה, מעבר ל-8%, והיא מגיעה ל-15%; הפער במאזן התשלומים, שגדל; וכמובן, הבורסה, שגילתה אי-יציבות, ובמיוחד הוויכוח הגדול סביב המס על הבורסה. בצד זה יש המצוקות החברתיות, שעדיין קיימות: מוקדי האבטלה בדרום ובנגב, וזאת למרות הירידה הכללית באבטלה בכל המשק ובכל המדינה, אבל דווקא המוקדים הבעייתיים מספרם גדל; וכמובן, יש המשברים בסקטורים מסוימים, אשר תבעו הרבה מאוד כסף, הרבה מיליארדים.

משנת 1992 ועד 1994 נוספו קרוב ל-28 מיליארד שקל. כולם נוספו לעוגה הלאומית, והם נבעו מן הצמיחה של המשק, מן הגידול בגביית המסים ומהשינוי בסדר העדיפויות. השאלה היא, איך התחלקה התוספת הזאת. כמובן, המאבק של כל הסקטורים בכל התחומים הוא על העוגה הזאת שגדלה. השאלה היא, האם הוקצה החלק הראוי למצוקות החברתיות, לנושא הדיור ולמשכנתאות שעדיין מציקות להרבה מאוד זוגות צעירים, להרבה ותיקים ולעולים חדשים, ולמערכת החינוך ביישובי הפיתוח ובשכונות.

אני רוצה להתייחס לחינוך. אומנם הממשלה הוסיפה הרבה משאבים לחינוך, משאבים שהיו צריכים לבטל במערכת הרבה מאוד מן הצמצומים שנעשו במהלך שנים רבות. הדבר בא לידי ביטוי גם בתוספת השעות שהוחזרו לבתי-הספר. הוחזרו כ-230,000 שעות לימוד, אבל זה עדיין פחות מסך כל השעות שצומצמו במהלך עשר השנים, משנות ה-80 ועד 1992. הגידול אומנם מרשים, ונוכל לראות אותו בנתונים המופיעים בחוברת שחולקה על-ידי משרד החינוך, החינוך בראי המספרים. תקציב החינוך, במחירים שוטפים, עלה מ-6 מיליארדי שקל ל-13.8 מיליארד שקל, שזה גידול של למעלה מ-7.5 מיליארדי שקל בתוך שלוש שנים, עד 1995. במחירים קבועים העלייה הריאלית של תקציב החינוך משנת 1992 ועד 1995 היתה בהיקף של 50%. לכאורה המצב טוב, המצב נראה מצוין. המשכורות של המורים שופרו במידה רבה. אבל מכיוון שזמני הסתיים, אמשיך בדברי בהסתייגות הבאה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת ונונו.

אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם יחזקאל. אחריו – חבר הכנסת גדעון שגיא.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, היום אנחנו מתחילים למעשה במרתון שחוזר על עצמו כל שנה, שעניינו תקציב המדינה.

צריך שיהיה ברור: כחבר קואליציה, כחבר שצריך לתמוך בממשלת ישראל, לי ולשכמותי יש בעיה. אמרו לנו: בואו תעלו על הבמה ותסבירו את הישגי הממשלה. יש הישגים לממשלת ישראל בתחומים הכלכליים, ואני מדגיש: בתחומים הכלכליים, שיש להם אולי גם היבט חברתי. יש ירידה קיצונית בתחום האבטלה. ירדנו לכ-7% אבטלה. אבל אני אומר שלירידה באבטלה הזאת יש סיבה. יש גם ירידה במספר העולים. אילו הגיעו לארץ 300,000-400,000 עולים, כפי שציפינו, האבטלה היתה עולה. אבל אני לא רוצה לירות לעצמי ברגל. אני בא ואומר, שלצורך העניין שלנו הבעיה במדינת ישראל היא לא בעיה כלכלית, היא בעיה חברתית. נמצאים פה היום חברים משכונה מסוימת, או מיישוב מסוים שהולך ומתפתח. איך אתה יכול לפתור את הבעיה הקשורה שם בחינוך? איך אתה יכול לפתור את הבעיה הקשורה במלחמה בסמים? איך אנחנו יכולים לפתור את הבעיה הקשורה בגמלאים? איך אנחנו יכולים לפתור את הבעיה שנקראת פועלים בחברה הישראלית? זו הבעיה.

אני לא יכול כל הזמן להתהדר ולומר שיש לנו הישגים כלכליים מרשימים, שהם נכונים, ומצד שני, אם כל כך טוב, מה כל כך רע? איך מסבירים את העובדה הזאת שמרבית הציבור במדינת ישראל הולך בתחושה לא טובה ולא בריאה?

אומרים: כלכלת שלום. בואו נדבר על כלכלת שלום. האם זה נכון שבעידן של שלום, בתקופה הקצרה, חבר הכנסת גדליה גל, נשיג הישגים גדולים? האם לא יהיה מצב כזה שנצטרך לגבות את הפלשתינים? אני חושב שכן. האם לא ברור שנצטרך לסייע להם מבחינה כלכלית? נצטרך לסייע להם מבחינה כלכלית. האם לא בצדק מסתובבים שמעון פרס ויצחק רבין בקרב אומות העולם ואומרים: צריך לגייס כסף לרשות הפלשתינית? לא לבית-דגן או לראשון-לציון, אלא לרשות הפלשתינית. ואני אומר: בעידן של שלום אולי צריך לברך על כך. אבל צריך להבין שכרגע הבעיה שלנו היא סגירת הפערים החברתיים.

אני יודע שכולנו תופסים היום ססמאות. קל לדבר בשם העוני, קל להצטלם ליד מקרר פתוח, קל ללכת לנרקומן ולהגיד לו: אעזור לך. אבל אחת הבעיות שלנו, הפוליטיקאים, היא שאנחנו באים, מצטלמים והולכים.

חבר הכנסת גדעון שגיא, קיבלנו השבוע מספרים על מספר הנרקומנים, או המסוממים במדינת ישראל. המספר הוא, בערך, 150,000 איש שהשתמשו בסמים. רבותי, התעוררו, במדינה הזאת עברו מזמן את התחום של 300,000 איש שהשתמשו פעם בסמים. אמרו שיש 25,000 נרקומנים קשים. איזה 25,000 נרקומנים קשים? מזמן כבר מגיעים ל-40,000 ול-50,000 איש. מגלגלים ומטאטאים את המספרים אל מתחת לשטיח. הקצו סכום לרשות למלחמה בסמים. בכלל, היום זה מודרני, כל חבר כנסת מקים לעצמו רשות. אני מודיע לכם, שהבעיה היא לא רשויות, הבעיה היא תקציבית. אם אני היום בא ומציג את העניין הכלכלי, אני אומר שמבחינה כלכלית ממשלת העבודה

הביאה הישגים גדולים. מבחינה חברתית המצב אולי הולך ומשתפר, אבל לאט מדי; ושלא יהיה מאוחר מדי.

היום היה עימות. חבר הכנסת גדליה גל אמר באומץ לב: אם חברי הכנסת של מפלגת העבודה יצביעו בעד הסתייגויות של הליכוד, אני אמשוך את התקציב בחזרה. אני אומר לך, חבר הכנסת גדליה גל: תחום החינוך הוא שמעניין אותי ואת חברי בסיעת העבודה. אני רוצה להבטיח שמבני עניים תצא תורה, ואני רוצה להבטיח שבני עניים יקבלו את שעות ההעשרה שלהם על חשבון המדינה. מה שמפריד בין ילד שכונות לילד מצפון תל-אביב הוא התחום החינוכי. לא רוצה נעלי "ריבוק", לא רוצה ג'ינס, רוצה בית-ספר נורמלי עם שעות הוראה נורמליות. כך אני מבקש. ואז יגידו לי: יש כאן מגבלה של תקציב.

מה שמעניין את חבר הכנסת סילבן שלום מבאר-שבע ואותי מקריית-שלום, זה שהוא ואני למדנו באוניברסיטה והגענו לכנסת ישראל בזכות ההשכלה, בזכות הלמידה. ואני מודיע, שהפעם תקציב המדינה ימצא אותנו מולו בתחום הזה. מה אנחנו מבקשים? רוצים לשכונות ולעיירות פיתוח יום לימודים סביר, בן שש-שבע שעות. במקום שיבואו לאמא ויגידו לה: תממני מכיסך בלט, מוסיקה, ציור ותרבות, ואין לה, אנחנו רוצים שהמדינה תממן את זה.

אני מודיע לך, שבתחום הזה אין מפלגות ואין פופוליזם. תאמין לי שאין פה פופוליזם. כי אני מסתכל על כל אחד מאתנו, אני אישית וחברים נוספים שיושבים היום בכנסת ישראל, בגאווה גדולה. אנחנו תוצר של השקעה בחינוך. אנחנו נמצאים היום בשנות האלפיים, כולם מתהדרים, עידן המחשב. לכמה ילדים בשכונות יש מחשבים? לכמה ילדים בשכונה ד' בבאר-שבע יש מחשב? למה שלא נבטיח להם את העניין הזה?

לכן, אני מבקש למסור פה הודעה שאומרת כך: חברים בסיעת העבודה, בכלל זה אני, יחד עם חברי הכנסת וזונו, אלי דיין ורפי אדרי, הגשנו תיקונים לחוק שקשורים בנושא החינוך. התיקון שלי לחוק ההסדרים, גברתי, אומר שאנחנו רוצים להבטיח שלפחות בשכונות ובעיירות הפיתוח ילמדו בשנה הבאה, חבר הכנסת שמאי, עד השעה 14:00. לא רוצים שילמדו עד השעה 16:00, זו בעיה, אבל עד השעה 14:00.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה צודק.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מבקש מחברים בסיעת העבודה לתת לנו גב בהסתייגות הזו. לא רוצים לצאת פעם נוספת מפסידים. אני אומר, אם לא נטפל בסוגיית החינוך, הבלתי-מחונכים בסוף יצביעו נגד התנועה שלי. אני בכוונה אומר, אין פה התנשאות, יש כאן אמת. היזהרו בבני עניים כי מהם תצא תורה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם יחזקאל. אני מזמינה את יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ביקשתי לומר עכשיו כמה מלים בעקבות הדברים שאמר חבר הכנסת אבי יחזקאל, כדי שזה לא יהיה לאחר זמן ולא רלבנטי.

גדעון שגיא (העבודה):

סימן שאתה לא סומך עלי, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מזדהה במאה אחוזים עם מה שאמר חבר הכנסת יחזקאל על משקל החינוך בפתרון הבעיות החברתיות שלנו. גם בעיני זה מפתח.

אני חושב שהממשלה הזו עשתה דבר דרמטי כשהיא העבירה סכומי עתק מתקציבים אחרים לתקציב החינוך, בראש ובראשונה לשכר המורים, כדי להפוך את המקצוע הזה למקצוע מבוקש יותר, כדי שאנשים שתעמוד בפניהם הברירה מה לבחור, אנשים כאלה שאותם אנחנו רוצים בחינוך ילכו למקצוע ההוראה, ומי כמוך יודע שהיא הוסיפה 4-5 מיליארדי שקל, שזה סכום עתק, בשל התפיסה שאם ילד צריך ללמוד שש שעות עם מורה פחות טוב או ארבע שעות עם מורה יותר טוב, עדיף שילמד ארבע שעות עם מורה יותר טוב.

אבל מה לעשות? אי-אפשר להשיג את כל הדברים בשנתיים. מה קוצר הרוח הזה? רק בעוד שבוע ייכנס לתוקפו חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שגם שם מוסיפים סכומי עתק.

מספר לי פרופסור זוסמן שבמחקר שערך הוא בדק כמה תקציבים העבירו בעשר השנים האחרונות לשיפור מצב העוני, כמה לבריאות וכמה לחינוך. התברר שהתוספת לחינוך עד לפני שנתיים היתה אפס, והיתה רק עלייה צמודת מדד; התוספת לבריאות היתה אפס; לתשלומי העברה – 60% יותר, ואת התוצאות כולנו יודעים.

לכן, אין יותר חשוב מהחינוך, אבל אסור לפרוץ את המינון. המשמעות של פריצת התקציב היא שאנחנו יכולים – וחבר הכנסת סילבן שלום יוכל בוודאי להציג ולתאר לא פחות טוב ממני מה זו פריצת תקציב ומהי המשמעות של אינפלציה, משום שהוא אחד מאלה שכבר שנתיים אומרים: שמרו

על הקופה. לא תשמרו על הקופה, תהיה אינפלציה, ואין דבר שפוגע יותר בשכבות החלשות מאשר אינפלציה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

לכן, הקצב צריך להיות כזה שאפשר לעמוד בו. אפשר לעשות את חוק החינוך הממשיך בעוד שנה, בעוד שנתיים. חברי כנסת עולים לכאן וחוזרים ואומרים: עיירות הפיתוח. בעיירות הפיתוח כבר הנהיגו יום לימודים ארוך. אי-אפשר לעשות את זה על-ידי פריצת התקציב. המשמעות של פריצת התקציב היא, חס וחלילה, אבטלה, ודאי וודאי אינפלציה, וזה לא פחות חשוב מכל שאר הדברים. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת גדליה גל. אני מזמינה את חבר הכנסת גדעון שגיא. אחריו – חבר הכנסת סילבן שלום.

גדעון שגיא (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ראשית אני רוצה להעיר לקודמי, חבר הכנסת אבי יחזקאל, שאמר שבתחום החינוך אין מפלגות, והנתונים שהביא יושב-ראש ועדת הכספים מוכיחים שהוא טועה בגדול. גם בתחום הזה יש מפלגות. יש ממשלה שלא תרמה דבר ולא השקיעה דבר בנושא החינוך, ויש ממשלה שרואה את הדבר הזה כאחד הנושאים שעומדים בראש סדר העדיפויות, ובהתאם לכך הגדילה את התקציבים לחינוך.

אבל, לגופו של עניין רציתי לדבר ולהוסיף את התיבה של פיתוח התשתיות לשם חוק ההסדרים במשק, משום שאחת הבעיות הקשות שלנו היא הפיגור בפיתוח התשתיות. אני סבור, ואני חושב שכל בר-דעת יודע, שהממשלה הזאת ראויה לציון גבוה בכל מה שנוגע לשינויים שעוברים על המשק. נדמה לי שכל אחד שרואה נכוחה יודע, שבתום הקדנציה הזאת מדינת ישראל תהיה שונה מבחינות רבות מהמדינה שהכרנו לפני כשנתיים.

קודמי דיברו על האבטלה. שיעור האבטלה עומד היום ברמה של המדינות האירופיות הממוצעות, בשעה שמדינת ישראל עמדה רק לפני שנתיים בשיעור אבטלה של למעלה מ-12%, שיעור אבטלה בלתי נסבל. ההערה שנשמעה כאן כאילו ירד קצב העלייה איננה משנה דבר וחצי דבר. מה שהצליחה המדיניות הכלכלית לעשות זה, ראשית, להבטיח תעסוקה לכל אלה שנכנסים למעגל העבודה, להבטיח תעסוקה עוד לרבים מן המובטלים ולהבטיח תעסוקה גם ל-80,000 עולים שנכנסים כל שנה למשק. זה הישג שאין לו תקדים בכל העולם, ואני מציע לכולם שלא להמעיט בערך ההישג הזה.

קצב הגידול ביצוא של המשק גם הוא ללא תקדים. אין מדינה בעולם התעשייתי המודרני, אין מדינה במערב שקצב הגידול ביצוא שלה מגיע לקצב של המשק הישראלי בשלוש השנים האחרונות. לפי כל קנה מידה, זה הישג בלתי רגיל, הישג שמוכיח גם את כושר התחרות שלנו.

סילבן שלום (הליכוד):

יש ירידה לעומת מה שהיה בשנה קודמת. הייצוא אומנם גבר, אבל הוא פוחת בהשוואה לגידול שהיה.

גדעון שגיא (העבודה):

הוא עדיין גדל בקצב מהיר יותר מאשר בכל המדינות התעשייתיות במערב. לא מהיר יותר מאשר במדינות התעשייתיות החדשות בדרום-מזרח אסיה, שאלהן אנחנו מגיעים אבל אותן איננו עוברים. זהו קצב מדהים. אם ציפית, או משהו מצפה שכל שנה יהיה שיעור העלייה ביצוא 16%, זה דבר שפשוט לא קיים, לא היה קיים ובלתי אפשרי. אבל השיעור הנוכחי, הגידול בשלוש השנים האחרונות מגיע בתוך שלוש שנים כמעט לשיעור שעולה על 40% ומתקרב ל-50%. זהו הישג ללא תקדים. זה הישג שהופך את המדינה שלנו למדינה שמשתנה בקצב מרשים. אין שום ספק שאנחנו ניכנס בתוך זמן קצר למשפחת המדינות התעשייתיות המתקדמות.

התוצר המקומי הגולמי גדל בשיעורים ניכרים. גם זהו הישג חסר תקדים, שאולי מסביר את ההישג בייצוא, אולי מסביר את השינויים באבטלה. אבל מדינת ישראל היום, בימים אלה, לנגד עינינו הופכת למדינה מבוססת מבחינה כלכלית. אני מציע, אל יקל הדבר בעינינו.

יש בעיה של חלוקת העוגה. דיברו על הנושא הזה. אבל יש בעיה שהיא בעיית היסוד – הגדלת העוגה. אם אנחנו רוצים להבטיח חינוך, אם אנחנו רוצים להבטיח ביטחון, אם אנחנו רוצים להבטיח את כל השירותים, צריכה להיות עוגה ברמה ובגודל כזה שנוכל לספק את כל הדרישות הגדולות המוצדקות.

אבל, דבר אחד אנחנו חייבים לציין ודבר אחד מטריד את מנוחתו: מצב התשתיות. חבר הכנסת סילבן שלום, הממשלות הקודמות עשו בתחום הזה דבר שלא ייסלח. כולנו תקועים בפקקים – הנוסעים, המטענים, בפקקים בנתיבי התעופה, בנמלי הים, בכבישים, ברכבות שעדיין אין. זה פשוט פשע לאומי. אני מודיע לכם, מה שיעצור את פיתוח המשק לא יהיה היכולת שלנו, לא יהיה הכושר, לא יהיה תבונת הכפיים, לא יהיה סדר העדיפויות, אלא הפקקים, התשתיות המוזנחות שאלהן נקלענו בגלל הממשלות הקודמות – בתחום הכבישים, בתחום נמלי הים, בתחום נמלי האוויר, בתחום הרכבות, גם בתחום החינוך וגם בתחום התשתיות המדעיות. בכל התחומים האלה היתה הזנחה נפשעת, ואני חושב שעל זה אתם תצטרכו לתת את הדין. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גדעון שגיא. אני מזמינה את חבר הכנסת סילבן שלום. אחריו – חבר הכנסת בנימין נתניהו, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, תקציב המדינה לשנת 1995, שמוגש לנו לקריאה שנייה ושלישית, הוא תקציב המשך של המשך. הוא תקציב המשך של 1994. אבל האם 1994 היתה שנה טובה? 1994 היתה שנה רעה. שנה רעה מאוד. לכן התקציב הזה הוא תקציב רע. הוא תקציב רע, שמבשר את המשך ההידרדרות והנסיגה; המשך ההידרדרות והנסיגה, שבא לידי ביטוי באינפלציה הולכת וגדלה.

שר האוצר, שקיבל משק עם אינפלציה חד-ספרתית, של 9%, מביא אותנו היום לאינפלציה דו-ספרתית, שמתקרבת ל-20%. בתחילת השנה הזאת, 1994, שאל אותי עיתון "הארץ" בסקר שהוא עשה, מה יהיה גובה האינפלציה בשנת 1994 – כשבייגה דיבר על 8% ב-1994, אמרתי 14%. שאלו אותי, מעיתון "הארץ": מדוע אתה אומר כל כך הרבה? 14%, יכול להיות? טעיתי. זה יותר מ-14%. אני אומר לכם היום, במדיניות הזאת, שאלו אותי עכשיו עוד הפעם, ואני אומר שהשיעור יהיה גבוה עוד יותר. כי לא יכול להיות מצב, ואני אחזור ואומר זאת, לא יעזור דבר, עד יומי האחרון כאן, לא יכול להיות מצב שנותנים ונותנים בלי הפסקה, אבל נותנים לכל מה שלא צריך, לכל מה שלא יצרני, לכל מה שלא מביא צמיחה, לכל מה שלא מביא תועלת. כי הרי בסופו של דבר, לא ניתן לעשות את המשחק הזה לאורך זמן.

בשנה האחרונה, ב-1993, כשהוציאו את הכסף, אמרו שזה עודפים מ-1992. השנה כבר הביאו תקציב נוסף, של 5.5 מיליארדי שקלים. על מה זה היה? על חינוך? על רווחה? על מטרות סוציאליות? הכול העברות לסקטורים מקורבים. ממשיכים את ההזרמה הבלתי נפסקת לקופת-חולים, כשהסדר הקיבוצים בדרך. בשביל הסדר הקיבוצים רוצים עוד 6 מיליארדים, כשלקופת-חולים כבר קיבלו 6 מיליארדים – 2 קיבלו, 2 עכשיו ועוד 2 לאחר מכן. בשביל זה באתם לשלטון? שינוי סדרי עדיפויות? כספים לשכונות ולא להתנחלויות, אמרתם לנו ערב הבחירות האחרונות, כשתפסתם את כל הציבור בזה, כשבכל שכונה ובכל עיירת פיתוח האמינו לזה ושאלו אותי שאלות. לקחתם את הכסף מההתנחלויות, הכפלתם, שילשתם ורביעתם וחילקתם לסקטורים מקורבים. הציבור רואה, הציבור מאזין והציבור יודע. כי מכל המיליארדים האלה, האם שכונה או עיירת פיתוח קיבלו 100 מיליון? קיבלו 10 מיליון? אולי מיליון? אולי 100,000? אפילו שקל בודד אחד לא. כי הכול הלך לאן שלא צריך ללכת.

אבל חוץ מאינפלציה גדלה, דיבר כאן חבר הכנסת שגיא – וחבל שהוא יצא – על היצוא. מה עם היבוא שגדל ללא הפסקה?

גדעון שגיא (העבודה):

חבר הכנסת שגיא פה.

סילבן שלום (הליכוד):

סליחה, חבר הכנסת שגיא נמצא. מה עם היבוא שגדל ללא הפסקה? שיעור היבוא שגדל, הרי אין לו תקדים. כשהיה שליש מזה בתחילת שנות ה-80, עם צריכת כלי הרכב, המכוניות, הטלוויזיות והווידיאו, אתם זוכרים איך קראו לזה? – "ימי ארידור העליזים". היום, כשזה פי שניים, פי שלושה ופי ארבעה, אני קורא לזה "ימי בייגה העצובים", כי זה באמת עצוב. עצוב ששר האוצר מנסה לקנות את הציבור דרך אותה צריכה, שבעצם רק מזיקה לכלכלה. אני לא אומר שאנשים לא צריכים להעלות את רמת החיים. צריכים גם צריכים. אבל בצורה של גידול בצריכה הפרטית של 12% ואפילו 14%? זה מצב של משכון העתיד. זה נקרא העדפת ההווה בצורה קיצונית. מה עם העתיד? מה יקרה בעוד ארבע שנים? בעוד חמש שנים? לא אכפת לו, הוא כבר לא יהיה באוצר, הוא כבר לא יהיה בשלטון. אבל עד 1996 – לתת, כדי שהציבור יקנה.

אבל, כתוצאה ממה גדלה האינפלציה? כתוצאה מזה שמחירי הדיור הולכים ועולים. אנשים אינם יכולים לקנות דירות מפני ששיעור האינפלציה הולך וגדל. אבל, מה החליטו אתמול בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשיא חוצפתם? – חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, קח את זה לתשומת לבך – החליטו להוציא את מס הבריאות מחישוב המדד. זו שערורייה בקנה מידה עולמי. קובעים שזה מס. זה כמו מס הכנסה, שלא נכנס. הרי אין עוד מס עקיף מזה. לקחו את המס האחיד שעד היום היה בחישוב המדד, וכל גידול שלו העלה את מדד המחירים לצרכן, ואמרו שמס הבריאות הזה לא ייכנס עוד למדד המחירים לצרכן. כניעה מבישה לממשלה. מה יקרה מחר? לא יכללו גם את הפירות והירקות, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תרצה לנמק את ההסתייגות – אתה יכול.

סילבן שלום (הליכוד):

אני יכול? תודה רבה.

לא יכללו את הפירות והירקות מחר. לא יכללו את הדיור. בכלל, יהיה מדד אפס. כי הממשלה לוחצת, ויושבים בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אנשים כנועים, אנשים שנכנעים תחת רגל גסה, ומס הבריאות אינו בחישוב האינפלציה עוד. הוא לא מחושב. אתם תשלמו, כל אזרחי ישראל, החל מהחודש הקרוב, סכומי עתק למס בריאות, וזה לא יכלול במדד. אם זה לא יכלול במדד, לא תקבלו על זה גם תוספת יוקר בעתיד. לא להאמין. כאילו המחירים לא עולים, כאילו אין התייקרות.

אני אומר לכם: יש מצב מסוים שבו צריכים להגיד את האמת. אומרים לנו: 1994 היתה שנה טובה. מישוהו מכם הרגיש שמצבו יותר טוב? האם אפשר לקנות דירה ביתר קלות? מחירי הדיור ירדו? האם המשכנתאות יותר זולות? הרי כתוצאה מהאינפלציה מעלה נגיד בנק ישראל כל חודש את הריבית, מחוסר ברירה. העלאת הריבית הזאת, למה היא גורמת? לכך שהמשכנתאות שלכם עולות. אתם משלמים יותר כסף על המשכנתה גם בגלל האינפלציה וגם בגלל הריבית, וזה נכון לגבי כל אחד מהזוגות הצעירים.

יש דברים מסוימים שהממשלה עשתה והיא מתגאה בהם. אומרים שהפחיתו את האבטלה. אני שואל אתכם, המובטלים: הרגשתם שהפחיתו את האבטלה? אף אחד לא הרגיש. כי מה קרה בעצם? מספר העולים שהגיע לישראל ירד בצורה דרסטית. אין עוד עלייה בהיקפים שהיו.

אבל מעבר לירידה במספר העולים, היו שלושה דברים שקרו שאין לגביהם שום קשר בין כלכלה ובין ירידת האבטלה. אתם יודעים ששינו את הקריטריונים? היום כל מובטל חייב לנסוע 60 קילומטר מהבית כדי למצוא עבודה. פעם הוא היה צריך לנסוע רק 40 קילומטר, מעבר ל-40 הוא לא נסע ועדיין הוא נחשב מובטל. היום אם אתה לא נוסע 60 קילומטר, אתה כבר לא מובטל, אתה לא דורש עבודה, ויתרת על העניין הזה, אתה יוצא ממעגל האבטלה. אתה כבר לא מובטל אם אתה לא מוכן לנסוע לא 10 קילומטר, לא 20 – 60 קילומטר מהבית.

הלכו ועשו עבודות יזומות. מי שנוסע מתל-אביב לירושלים, ואני נוסע כל יום הלך וחזור, רואה את כל הפועלים עובדים בעבודות יזומות. זאת כלכלה? בעצם לוקחים אנשים לעבודות כמו עבודות דחק של שנות ה-50, כדי להוריד את הסטטיסטיקה של האבטלה.

הדבר השלישי הוא הסגר. מעצם העובדה שעושים סגר ולא מאפשרים לערביי עזה להגיע לעבודה, באופן טבעי נזקקים ליותר עובדים ישראלים.

כל אלה אמצעים פרוצדורליים, אמצעים טכניים. זאת לא כלכלה. זאת לא הפיכת האזור הזה לגן-עדן של הצלחה, שמביאה בעקבותיה יותר ביקוש לעבודה.

אבל מ-1 בינואר יש לנו לא רק מס בריאות, יש לנו גם מס על הבורסה; מס על הבורסה, שלפי שר האוצר ישלמו אותו עשירי ישראל. אני אומר לכם, ישלם אותו כל אחד מהאזרחים הקטנים. אני אחזור ואומר את זה עד 1 בינואר ואחזור ואומר את זה גם אחרי 1 בינואר, כי בעצם מי שישלמו את המס הם אזרחי ישראל, שקונים את המניות או בהשקעה ישירה במניות בבורסה, או דרך קרנות נאמנות, וגם קופות גמל שפטורות ממס, כי המס על הבורסה מוריד את השוק או עוצר אותו מלעלות, כך שהתשואה שלכם בקופת הגמל הולכת ונשחקת. כל הגמלאים שיקבלו בסוף החודש הזה את התשואה השנתית, את מצב קופת הגמל שלהם בסוף השנה, יידהמו לראות את המצב שלהם בסוף השנה הזאת – ירידה ריאלית ב-10% בקופת הגמל, שחסכתם בה שנה אחרי שנה, כי מישהו החליט שהבורסה היא פתאום לא מכשיר חשוב, היא לא מכשיר שיביא צמיחה.

מי יביא צמיחה? השלום. אתם שמעתם על השלום? הרי הבטיחו לנו גן עדן כלכלי. יש לנו גן עדן כלכלי? איפה כל המדינות שהיו אמורות לבוא להשקיע, איפה כל חברות הענק שהיו אמורות לבוא להשקיע? לכולם אמרו שזה יהיה גן עדן כלכלי, יבואו לכאן ואכן תהיה הרחבת השקעות, יקלטו עובדים חדשים וזה יקטין את האבטלה ויגדיל את הצמיחה, והבורסה תפרח. אנשים האמינו. אחרי ההסכם עם אש"ף, באוגוסט 1993, הבורסה עלתה כמעט ב-100% עד פברואר 1994.

אני אומר לכם, האינפלציה הולכת וגואה, הדיור מתייקר, האבטלה יורדת רק במעט כי הכול זה שינוי קריטריונים מלאכותי, מס בריאות תשלמו הרבה יותר עם שירות מינימלי, מס על הבורסה החל מהחודש הזה על כולם. החל מהחודש הזה תשלמו גם ביטוח לאומי על כל מרכיבי השכר שלכם. עד היום שילמתם ביטוח לאומי רק על שכר יסוד. החל מהמשכורת שתקבלו בסוף חודש ינואר, קרי ב-1

בפברואר, פתאום תראו שביטוח לאומי משלמים על כל הדברים, על שעות נוספות, על רכב ועל כל ההוצאות האחרות שאתם מקבלים. כל המסים שיש בארץ ייפלו עליכם בחודש הבא, כי לממשלה הזאת אין דרך אחרת לממן את ההוצאות הענקיות של הסקטורים המקורבים, רק לקחת מהאזרח, לקחת מכיסו, לקחת את כל הכסף שלכם ולהעביר אותו לאלה שלכם אין בקרבם שום חלק ונחלה.

לכן, הייתי קורא לשר האוצר הזה לעשות מה שהיה צריך לעשות, לבוא ולומר: נכשלתי, אני מוסר את המפתחות ואני הולך הביתה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום. אני מזמינה את חבר הכנסת בנימין נתניהו – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו.

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת מיכאל איתן איננו? לא יכול להיות.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, סליחה. איך יכולתי לומר דבר כזה? סליחה.

חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה יכול לנמק שתי הסתייגויות במסגרת עשר דקות.

אלי דיין (העבודה):

למה לא מפרסמים את הרשימה בלוח האלקטרוני?

מיכאל איתן (הליכוד):

כל אחד יכול לקחת את החוק עם רשימת ההסתייגויות ולראות מתי תורו מגיע, לפי הסדר. לא היינו די זריזים לעשות סדר אחר דרך ועדת הכנסת, לכן חזרו לסידור הזה עד שיהיה סידור אחר.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו עומדים לפני אישור תקציב המדינה, ובמסגרת תקציב המדינה אנחנו נדרשים לאשר גם הסדרים מספר במשק. לצערי הרב, כל חוק ההסדרים כולו אינו

כולל ואינו שווה בהיקפו להסדר אחד שעומד להתרחש במשק שלנו, ומשום מה עדיין לא הגיע לכנסת. אני מדבר על הסדר הקיבוצים.

אנחנו הולכים לאשר העברת מיליארדי שקלים, במנות שנתיות שמסתכמות בכמה מאות מיליוני שקלים מתקציב המדינה, בכמה מאות מיליוני שקלים שיתבטאו במחיקות בבנקים, וסכומים נוספים שיבואו דרך מכירת קרקעות הלאום על מנת לאפשר את הסדר הקיבוצים.

אני שואל את עצמי, איך ייתכן שדבר כזה יכול לעבור כך לאור היום? בואו נמנה אחת לאחת את הסיבות שבגינן יש צדק בכך שהממשלה תושיט ידה לתוך הכיסים של משלם המסים, תוציא משם כסף ותיתן לגורם אחר.

סיבה ראשונה, אוכלוסיות שנמצאות מתחת לקו העוני, במצוקה. האם התנועה הקיבוצית נמצאת במצב כזה? האם יש משפחה אחת בכל הקיבוצים במדינת ישראל שמצבה הכלכלי מחייב שהקופה הציבורית תסייע לה? אין. בקיבוץ העני ביותר רמת החיים של החבר ושל המשפחה גבוהה פי כמה מרמת החיים של רבבות האזרחים, של מאות אלפים שחיים בערים, בשכונות, במושבים, ולא עוזרים להם. אני שואל שאלה בעניין הזה: מדוע, על-פי אילו קריטריונים, הממשלה מחליטה לסייע לקיבוצים? הם לא נזקקים, יש להם רכוש אדיר.

אומרים, אם הממשלה צריכה לסייע לאדם נזקק, הוא צריך לבוא קודם כולל לשכת הרווחה, בודקים אותו שמא יש לו כסף ומקורות הכנסה, לפני שהוא ייפול למעמסה על הציבור. בודקים מה רמת החיים שלו, אם יש לו מכונית, אם הוא נוסע לחוץ-לארץ. אילו עשו את הבדיקה הזאת לגבי התנועה הקיבוצית, ודאי וודאי שהקיבוצים לא היו מוגדרים כזכאים מההיבט הזה.

אומרים, בעצם הסיוע לקיבוצים הוא לא סיוע שניתן לאנשים חלשים, זה סיוע שניתן למפעלים כלכליים שלא כדאי למדינה, בגלל היקפם וגודלם, שיפשטו את הרגל, שייעלמו, ועל-ידי כך תיגרם אבטלה במשק. ולכן אומרים, בואו תסייעו לנו על מנת שנוכל לקיים את המשק הגדול הזה של התנועה הקיבוצית.

בואו נבדוק גם את הקריטריון הזה – מה עושה הממשלה כאשר היא באה לעשות פעולה שאינה מבוססת על תמיכת סעד, היא מבוססת על כך שמתפקידה של הממשלה לסייע לפעמים לגופים כלכליים גדולים, לא בגלל הסיוע שניתן להם ישירות אלא בגלל הרצון לראות את ההשפעות על כלל המשק.

ואכן, השבתת המפעלים של התנועה הקיבוצית עלולה להביא לתוצאות שליליות לגבי כלל המשק וצריך לשקול אם לסייע או לא לסייע. אבל איך עושים את השיקול הזה? דבר ראשון, לא יעלה על הדעת שהתנועה הקיבוצית לא תיכנס למשטר הבראה ומכירת נכסים שאינם חלק מתהליך הייצור; לא יכול להיות.

כשאנחנו באים לסייע למפעל מסוים, הממשלה אומרת לו: אנחנו מסייעים לך ומזרימים לך כספים – תעשה הסכם הבראה. מאחר שמעניין אותנו המשק בכללותו, אנחנו רוצים לדעת שהזרמת הכספים

הזאת לא באה לשפר את מצבו האישי של בעל המפעל, היא לא נועדה לכך שהפועלים באותו מפעל יקבלו שכר גבוה, אלא היא באה לאפשר למפעל לעבוד בתנאי שוק ולהבריא.

אם אנחנו, ועדת הכספים, שלעתים קרובות נדרשת לאשר וחייבת לאשר סיוע ממשלתי למפעלים כושלים, אם אנחנו מקבלים תוכנית הבראה שיש לה סיכוי סביר להצליח – יש אישור לסייע. אבל אם מגיעים למסקנה שאי-אפשר להבריא אותו מפעל – מחליטים שלא מסייעים לאותו מפעל.

ומה קורה בתנועה הקיבוצית? אין שום הסכם הבראה, אין שום תוכנית לשיקום התנועה הקיבוצית ולהעלאתה על פסים כלכליים נכונים.

עוול עושה הכנסת ועוול עושה הממשלה, בראש ובראשונה לתנועה הקיבוצית, בכך שהיא מרשה הזרמת מיליארדי שקלים בלי שהתנועה הקיבוצית מצדה נדרשת, כתנאי מוקדם לכך, לעבור תוכנית הבראה רצינית.

מה צריכה לכלול אותה תוכנית הבראה? בראש ובראשונה סגירת מפעלים כושלים, ובמסגרת זו יש מקום להביא לכך שחלק מהקיבוצים אכן ייסגרו. אין בכך שום אסון לעם ישראל, שחלק מהקיבוצים –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אל תשתמש במונחים שאתה לא מתכוון אליהם, לסגור.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני בהחלט אומר את זה בצורה הברורה ביותר. יש קיבוצים שיושבים על קו העימות, באזורים נידחים שלמדינה יש אינטרס ליישבם – מגיע להם סיוע בדיוק באותה מידה כמו שמגיע סיוע למושב השכן, לעיירת הפיתוח השכנה, לעיר השכנה; בדיוק באותה מידה, לא פחות אבל גם לא יותר.

יש קיבוצים שאינם יכולים לשאת את עצמם. הם צריכים לקחת את עצמם בידים. התנועה הקיבוצית צריכה להודות: אין לנו כוח ויכולת להחזיק את הקיבוצים הללו. האנשים שגרים בקיבוצים הללו, יש להם בינתיים מקום מגורים, שיצאו לעבוד בחוץ, וכל אחד ירוויח כמו כל תושב במדינת ישראל. האם יש בארץ הזאת איזו אוכלוסייה שנותנים לה כסף בלי שהיא תעבוד כשהיא יכולה לעבוד?

ולכן, האלמנט השני, אם מתייחסים לתוכנית הבראה, צריך לכלול במפורש שינוי מסגרות התנועה הקיבוצית.

אלמנט נוסף בתוכנית ההבראה – מכירת נכסים. יש נכסים שלא מסייעים כהוא זה לתנועה הקיבוצית לעלות על פסים של הבראה, הם אינם חלק מקו הייצור שלה, מהמקום שממנו מקבלים רווחים. אביא

דוגמה, החזקות הקיבוצים ב"תנובה". מה זה? זו אימפריה ענקית ששווה מאות מיליוני דולרים, אם לא דולרים לפחות שקלים, מאות מיליונים. מדוע שהתנועה הקיבוצית לא תיזום מהלך – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, ידוע לך כמה דקות עומדות לרשותך?

דן תיכון (הליכוד):

שש שעות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מייד מסיים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, תואיל לסיים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הרבה יותר.

היו"ר ר' אדרי:

735 דקות. אתה יודע כמה זה? זה 12 שעות ו-15 דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מייד מסיים.

לסכם את הפרק הזה בדברי: אם באמת הממשלה, אם אתה, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, חס על כספיהם של משלמי המסים ובאמת רוצה את טובתה של התנועה הקיבוצית – אל תיתן ידך להזרמה

כפי שהיא מתוכננת עכשיו. הם חושבים שאם הם יעשו שביתות ויפעילו לחצים פוליטיים – הם יוכלו לקבל כסף ללא חשבון.

דן תיכון (הליכוד):

איזה שביתות? הם יקבלו את הכסף בלי שביתות.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם ישביתו את מרכז מפלגת העבודה, יש להם שם הרבה נציגים.

אני אומר לך, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אתם, מפלגת העבודה, אם לא תעשו סדר וצדק לכלל אזרחי ישראל – אתם הראשונים שתשלמו על כך מחיר פוליטי כבד בבחירות הבאות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת איתן. אני רואה שאתה דואג למפלגת העבודה. אולי אני לא צריך להודות לך על כך. אני מניח שיושב-ראש ועדת הכספים יעשה זאת.

אני מזמין כעת את חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו. לרשותו נותרו 59 הסתייגויות.

אני מזמין את חבר הכנסת דן תיכון שיציג את הסתייגויותיו. לרשותך, אדוני, 80 הסתייגויות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מציע שכל אחד ינמק חמש דקות והולכים הלאה.

היו"ר ר' אדרי:

שתי הסתייגויות, כל אחד עשר דקות.

אדוני, לרשותך שש שעות ו-30 דקות ועשר דקות נוספות. זאת אומרת, שש שעות וחצי ועוד עשר דקות.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אי-אפשר להתחיל סדרת נאומים בתחום הכלכלה בלי לומר כמה מלים על השנה שהיתה, שהרי זו עומדת לעבור מן העולם, וצריך לשאול את עצמנו שאלה אחת: איך הגענו לכנסת היום לפני שנה, מה אמרנו לכנסת, מה היה המצב הכלכלי בתחילת 1994 והיכן אנחנו נמצאים בסוף השנה ו/או בתחילת 1995.

שנת 1994 היתה אמורה להיות השנה הטובה ביותר בתחום הכלכלי. הסיכויים היו מצוינים. המשק הגיע במצב טוב מאוד.

1992 ו-1993 היו שנים מצוינות, אבל 1994 אמורה היתה להיות התקווה הגדולה, שכן נוסף על הנתונים שהצטברו במשק הישראלי לאחר שנים רבות של קיפאון בסוף שנות ה-70 ובתחילת שנות ה-80 נראה היה שגם המשק העולמי, הסחר הבין-לאומי, הולך ומשתפר, והמשק העולמי יוצא מן המיתון, כך שהתקווה שהמשק הישראלי יצמח ביחד עם חידוש הצמיחה במשק העולמי טמנה בחובה הצלחה מסחררת. אבל צריך לראות מה קורה בסוף השנה. 147 מיליארד שקלים, זה הסכום שמוצג בפנינו ומבקש את אישורנו. איך הגענו ממצב מבטיח למצב שהוא על סף משבר ב-1995?

רבים מן הנתונים המוצגים היום בפנינו, ועל כל התסבוכת שבהצגת הנתונים אני אעמוד באחת ההסתגיונות, רבים מן הנתונים המוצגים היום בפנינו מבושרים על כך שאנחנו עומדים על סף מיתון, על סף האטה, והם מאותתים כלפינו באור אדום כשהם אומרים: אם לא תטפלו בעניינים האלה עכשיו – מובטח לכם שב-1995 יהיה משבר במשק הישראלי. אבל במקום טיפול בבעיות שמתעוררות אנחנו רואים ממשלה מבולבלת, משוסעת, נקרעת לגזרים, לא יכולה לקבל החלטות, מקבלת החלטות ולא גומרת, גומרת ולא מתחילה, ומתנוכחת. החוק למיסוי רווחי הבורסה אושר, ולפתע מישוהו מפקפק אם הוא יופעל, אי-אפשר להפעיל אותו אז אומרים: נפעיל אותו לחצאין, נפעיל אותו ב-1 בינואר, ואם לא ב-1 בינואר אולי כחלוף שלושה חודשים, ובכלל כל העסק הזה פתוח. אין דבר כזה במדיניות כלכלית כשהכול נשאר פתוח. כשהמשק לא יודע מה הם הנתונים שבפניהם הוא יעמוד בתוך כמה שבועות, המשק נקלע, בביטחון, למשבר.

רבותי, כל שבוע מודיעים לנו שהשבוע תתכנס הממשלה ותדון בתוכנית כלכלית חדשה, בצעדים כלכליים חדשים, אולי בעסקת חבילה חדשה, ואני בעצם שואל את עצמי ורוצה להגדיר את הבעיה העיקרית שעומדת כרגע בפני המשק הישראלי. הבעיה העיקרית מצויה בתחום האינפלציה. בתחילת השנה אמרו לנו שהאינפלציה תרד ל-8%. לקראת סוף השנה, במקום 8% יש לנו 15% ואולי גם 16%, הווי אומר שבין התחזית לשנת 1994 לבין מה שקרה קיים הפרש פעוט של כ-100%, וזאת הבעיה העיקרית העומדת בפנינו.

אילו היינו היום בשלטון, היינו עוסקים בשני תחומים. בתוך כמה ימים, כמה שבועות, היינו מציעים למשק הישראלי רפורמה בתחום המיסוי, ובעיקר רפורמה לשכבות הביניים, שהרי חלק גדול מן האוכלוסייה לא משלם מס הכנסה. הבטיחו לנו רפורמה שתיכנס לתוקפה ב-1 בינואר 1995, הבטיחו לנו שנשלם פחות מסים, והנה לא חלפו ימים רבים, אנחנו לפני 1 בינואר 1995, ואני יכול להבטיח לאזרחי מדינת ישראל שרובם ככולם ישלמו יותר מסים.

אנחנו נבוא אל הבית הזה בתוך כמה ימים, כמה שבועות, ונציע, באמצעות חקיקה, רפורמה מקפת בתחום המיסוי הישיר. אמרו לנו שיורידו לנו את מס הכנסה, ולא הורידו לנו את מס הכנסה. מנקודת ראותי אין הבדל בין מס ההכנסה לביטוח הלאומי, ואמרו לנו שלא נשלם יותר ביטוח לאומי, שהרי מורידים לנו כמה מרכיבים מן הביטוח הלאומי, כללו את ביטוח הבריאות בתוך הביטוח הלאומי, והכפילו את המרכיבים או הגדילו את המרכיבים של הביטוח הלאומי, ובסך הכול אנחנו נשלם יותר, וכנראה הרבה יותר, בשיעור די ניכר של אחוזים.

ממשלה זו, שיצאה לדרך לפני כשנה כשהיא מבטיחה שתי רפורמות בתחום המס, כשהיא מבטיחה שהמס לא יעלה על 50%, מגיעה היום למצב שבו המס עולה, עולה, יעלה, ושכבות הביניים ישלמו הרבה הרבה יותר. לכן אנחנו ננסה לשכנע את הממשלה, שאיננה מסוגלת להתעשת להתלכד סביב הצעה שלנו בתחום ריווח מדרגות המס, בתחום הקלות במסגרת המס, אם כי יכול להיות שבמדרגה הגבוהה ביותר אנחנו לא ניגע, אבל מה שברור הוא שכל עובד בשכבות הביניים צריך לעבוד היום כשמונה חודשים וחצי בשביל שלטונות המס, וזה כולל גם את הארנונה, שמגיעה בעצם הימים הללו לשיאים חדשים. כלומר, אם מחשבים את המיסוי הישיר שאותו אדם ממוצע במדינת ישראל משלם, אז הוא עובד בשל שלטונות המס שמונה עד שמונה חודשים וחצי. שלושה וחצי עד ארבעה חודשים הוא עובד בשביל עצמו. אנחנו, זה לא רחוק, ב-1988, טבענו את הססמה – אני מייד גומר – לא יותר מ-50% מס. מרבית עמלו של הנישום, של האזרח, תישאר בידיו. לצערי הרב, מרבית עמלו ושכרו של האזרח עוברת היום לשלטונות המס.

נדון בנושא נוסף אחד שאפיין אותנו ב-1994, והוא שוק ההון. איך קרה שחזרנו כעבור כ-11 שנים על אותם מחדלים שהולידו את ועדת-בייסקי? אנחנו פותחים היום במסע שעיקרו הקמת ועדת חקירה שתחקור את האירועים בשוק ההון ב-1992 וב-1994.

התמונה עדיין לא ברורה, אדוני היושב-ראש, אבל מסתבר שבמרוצת השנתיים הללו נעשו דברים חמורים ביותר; חזרנו על אותן שגיאות שעשינו ב-1982 וב-1988, במשך שבועיים ימים קרא הציבור שני ראיונות, האחד ניתן על-ידי מנכ"ל היוצא של הבנק הגדול ביותר במדינה, או השני בגודלו במדינה, בנק לאומי – – –

היו"ר ר' אדרי:

השני, אדוני.

דן תיכון (הליכוד):

מר דוד פרידמן, אפשר להתווכח על כך – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, זמנך תם, ואני מבקש, מאחר שלרשותך כל כך הרבה זמן – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני כבר גומר; תן לי להשלים את המשפט כי אחזור – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, אדוני.

דן תיכון (הליכוד):

– – לזה בסיבוב הבא. אנחנו תובעים הקמת ועדת חקירה שתחקור את מה שקרה בשוק ההון בשנים 1992 ו-1993, איך קרה ש-70% מהאוכלוסייה, אשר מושקעים, בין במישרין ובין בעקיפין, באמצעות קופות הגמל, בשוק ההון, הפסידו חלק די גדול, די ניכר, מהצבר ההון שלהם.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לאדוני חבר הכנסת דן תיכון על הסתייגויותיך.

יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, בבקשה. חבר הכנסת מאיר שטרית, זו זכותו של יושב-ראש ועדת הכספים. אני מבין שאדוני אחריו.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היות שחבר הכנסת דן תיכון תקף בעוצמה כזאת את הממשלה על מחדליה וציין ש-11 שנים אחרי דוח-בייסקי אנחנו נדרשים לוועדת חקירה נוספת, אני רוצה לשאול אותה שאלה את ידידי חבר הכנסת דן תיכון: איך אתה מסביר שתשע שנים אחרי דוח-בייסקי לא מצאה הממשלה שאתה היית חלק ממנה לנכון לטפל בחוק הבנקאות, לטפל בחוק קרנות הנאמנות, לטפל בחוק יועצים ומחזיקי תיקים, לטפל בחוק קופות הגמל ובכל אותם דברים שחלק מהם הספיקה הממשלה הזאת לעשות בשנתיים שעברו? מי כמוך יודע שמטפלים באינטנסיביות, עם קשיים וויכוחים לא קלים, בחוק קופות הגמל.

רק הבוקר פניתי ודרשתי מהיועץ המשפטי לממשלה מיכאל בן-יאיר לזרז את הטיפול בחוק קופות הגמל. אני רוצה להזהיר מעל במה זו, שאם עד חודש מרס לא תיעשה הפעולה כפי שהובטח לי הבוקר, אנחנו בעצמנו נניח חוק לקופות הגמל – –

דן תיכון (הליכוד):

הצעת חוק.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הצעת חוק לקופות הגמל, משום שאין שום ספק שבלי כל המכשירים האלה אנחנו נחזור מדי פעם למכשלה כזו ולמכשלה אחרת.

אני אולי לא מאושר שהכסף לא מספיק מהיר, אבל ודאי וודאי שאני שמח שהקואליציה הזאת, הממשלה הזאת לא חיכתה עוד 11 שנים, אלא היא פועלת במלוא המרץ לתקן אותם דברים שמשום-מה תשע שנים הוזנחו על-ידי הממשלה הקודמת. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל.

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין איננו. יש לו 150 הסתייגויות.

חבר הכנסת מאיר שטרית, לרשותך, אדוני, 95 הסתייגויות, שהן כשבע שעות וחצי ועוד חמש דקות. כעת תנמק שתי הסתייגויות – עשר דקות לרשותך, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מוכן לדבר שבע שעות, תלכו לישון.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת התקציב של 1995 כפי שמוגשת על-ידי האוצר איננה כוללת שום בשורות בתחום החברתי. עיקר השינויים בתקציב מיועדים לטיפול במשברים במשק ולתוספות שכר, כאשר לשאר התחומים מוקצה רק סכום של 2.5 מיליארדי שקל מהתקציב.

הצעת התקציב איננה מטפלת בבעיות בשוק הדיור, שהן קשות ביותר. אני ציינתי בפעם הקודמת בכנסת הזאת, שמדד הדיור עלה בין 1985 ל-1994 בהיקף של 328%, לעומת מדד המחירים לצרכן, שעלה באותה תקופה רק בהיקף של 220% בערך, זאת אומרת 100% יותר. ברור לכולנו מה זה עושה לזוג הצעיר ברצותו לרכוש דירה. אותה דירה שווה לו היום תשע-וחצי שנות עבודה, לעומת חמש-וחצי שנות עבודה בשנת 1985. חלום הדיור מתרחק ממנו מרחק גדול מאוד.

הממשלה תמיד מתייherת – ידידי יושב-ראש ועדת הכספים, אני מציע שתקשיב לנתון המאלף הזה – שהוסיפה בשנים 1992-1995 לתקציבי החינוך ולמשרדים החברתיים סכום של 8.5 מיליארדי שקל. זה נכון. זו עובדה נכונה ואמיתית. אבל אם הם מנכים מתוך תוספת הסכום הזה את השפעת תוספת השכר למורים ולסקטורים השונים בתחום הזה – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

למה לנכות משכר המורים?

מאיר שטרית (הליכוד):

כיוון שאחת הבעיות בשכר המורים היא שאתה נותן שכר גם למורים הטובים וגם למורים הלא-טובים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

תנכה את החלק של המורים הלא-טובים.

מאיר שטרית (הליכוד):

מאה אחוז. אבל זה לא הוסיף לחינוך שום דבר. זה לא הוסיף לילדים שום שעת לימודים. אלה עדיין תוספות שכר, שהממשלה נכנעה למאבקים של הסתדרות המורים. אם אני מוריד את תוספות עלות השכר בסקטורים השונים, ואם אני מנכה מתוך העלות הזאת את תוספת העלות שמגדילה מאוד את ההוצאה לשירותים חברתיים בחינוך וכן הלאה, נשארת תוספת, לכל המשרדים החברתיים משנת 1992 עד שנת 1995 – 1.5 מיליארד שקל. פירושו של דבר, תוספת של 5.3% לנפש. אין כאן רבותא. הנטו של התוספת הגדולה של 8 מיליארדי שקל הוא בסך הכול תוספת של 5.3% לתקציב החברתי פר נפש. זו לא תוספת גדולה. זה לא שינה מהותית את העניין.

אילו רצתה הממשלה להביא תקציב עם בשורה, היא היתה צריכה להראות צעדים ממשיים לטיפול בתחום החברתי; היא היתה צריכה להראות איך היא מתמודדת עם בעיית הדיור, שהיא חריפה מאוד; היא היתה צריכה להוריד מסים על דירות, ובעיקר על דירות עממיות לזוגות צעירים, להוריד מס ערך מוסף על הדירות האלה. למי שקונה דירה ראשונה, פעם ראשונה בחייו – להוריד לו את מס ערך מוסף. איזה היגיון יש בעולם לחייב זוג צעיר בדירה הראשונה שהוא קונה ב-17% תוספת מכיסו, ומצד שני הממשלה צריכה להוציא מחר מכיסה את הכסף להגדלת המשכנתה שלו, כדי שיוכל לשלם מס ערך מוסף לממשלה? זה מעשה חלם. לו היתה הממשלה מורידה מס ערך מוסף בלבד על דירה ראשונה, דירה עממית, ואת מס הרכישה – הצעת החוק שלי בנושא כבר עברה לשמחתי קריאה ראשונה – אלה בלבד מהווים 22% ממחיר הדירה, 20% ממחיר הדירה. זה היה משנה בצורה מהותית את מחיר הדירה.

תאר לך, חבר הכנסת גדליה גל, מה היה קורה אילו הורידו את מחירי הדירות האלה, שמהוות את רוב השוק, ב-20%? היית מוריד את מדד הדיור בצורה משמעותית מאוד. מדד הדיור היה מוריד את המדד הכללי בצורה משמעותית. הממשלה, רק בנקודה של מדד, היתה מרוויחה מיליארד שקל בחוב הפנימי בלבד.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

איך זה היה מוריד? זה היה מקטין את הביקוש לדירות?

מאיר שטרית (הליכוד):

לא, להיפך. יש היום פער גדול מאוד בין ביקוש לבין היצע. יש היצע של דירות, ואנשים לא יכולים לקנות דירות. אם היית מוריד את מס ערך מוסף ואת מס הרכישה, זה היה מוזיל את מחירי הדירות ב-20%. היית מוריד את מדד הדיור. היית מוריד את המדד הכללי. על כל נקודת מדד אחת היית חוסך מיליארד שקל. אבל, חשבון לטווח ארוך איננו מופיע, כנראה, בתקציב הזה.

דבר נוסף, הממשלה צריכה להוריד מיסוי, כי עומס המסים על הישראלים הוא כבד ביותר. הממשלה התחייבה להוריד את המיסוי, והורידה 1% בשנה למס חברות, הורידה ל-39%, השנה ל-38%, זה יפה מאוד, אבל אני חושב שצריך לעשות צעד – – –

דן תיכון (הליכוד):

37%.

מאיר שטרית (הליכוד):

השנה 37%. אני חושב שצריך להוריד בצורה יותר דרסטית את כל המיסוי, בעיקר לשכבות הביניים, שקשה להן מאוד. היום, בגלל מס הבריאות החדש, בגלל חוק ביטוח בריאות ממלכתי – ואגב, אני תומך בו ואני חושב שהממשלה לא צריכה לחזור בה ממנו, אבל היא צריכה לעשות תיקון, לתת נקודת זיכוי נוספת לאשה עובדת כדי להגדיל את כדאיות היציאה שלה לעבודה, אחרת האשה העובדת נפגעת בצורה דרסטית. נקודת זיכוי נוספת לאשה עובדת היתה מורידה לפחות – – –

דן תיכון (הליכוד):

תסביר למה היא נפגעת, כי היא תשלם 8.4%.

מאיר שטרית (הליכוד):

זה ברור. זה עוד בלי מס ארגון. חכה, יבוא מס ארגון, וזה יעלה ל-6.5%. אם היית נותן לה נקודת זיכוי נוספת, היית עוזר לה בצורה מאוד משמעותית.

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, חשוב לי לציין נתון נוסף. אני מביא את הנתונים מסקר שעשה המכון למחקר כלכלי-חברתי של ההסתדרות; לא מבית-מדרשי. הם אומרים שלהערכת המכון, נתוני עלות הסכמי השכר שמופיעים בתקציב המדינה לשנת 1995 גבוהים ב-800 מיליון שקל מהעלות בפועל. זאת אומרת, שהממשלה הכניסה בתקציב מין "שפיל" נסתר – 800 מיליון שקל מעל העלות האמיתית של הסכמי השכר.

דן תיכון (הליכוד):

זה פשוט לא נכון. חתמו על הסכמי שכר מרחיבים, וזאת ישלמו.

מאיר שטרית (הליכוד):

מעבר להם. הם גם מביאים נתונים מפורטים, שמראים שהניצול בשכר מערכת החינוך להיום, לתקופה של לפני חודשיים, היה בסך הכול 40% מהתקציב. זאת אומרת, יש כנראה ביסוס לדברים האלה. החוקרים שעשו את העבודה הזאת הם רציניים דיים כדי שנתייחס לדבריהם.

נוסף על זה הם אומרים, שלדעתם ההערכה על הכנסות המדינה נמוכה לפחות ב-300 מיליון שקל. אני רוצה לומר, שלדעתי ההערכה נמוכה בהרבה יותר. אבל נניח 300 מיליון שקל, זה עוד לפני המס על הבורסה. ההערכה שלהם נמוכה ב-300 מיליון שקל.

המשמעות של שני המספרים האלה היא, שיש בתוך התקציב עוד סכום של מיליארד ו-100 מיליון שקל מובנה בתקציב. אני אומר, ריבוננו של עולם, אדוני היושב-ראש, ראש הממשלה הנוכחי התחייב לפני הבחירות האלה במו פיו, בטלוויזיה, במסע הבחירות, שהוא יעשה יום חינוך ארוך, ואני אחזור על זה כמו קאטון, שאמר תמיד: קרתגו תיחרב. אני אחזור על זה כאן. ראש הממשלה הזה התחייב בפני עם ישראל לעשות יום חינוך ארוך.

היו"ר ר' אדרי:

מאין לך, אדוני, שהוא לא יעשה זאת?

מאיר שטרית (הליכוד):

זה מה שאני מנסה לומר, אדוני. עד עכשיו כבר עברו – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני אומר לך שהוא לא יעשה את זה.

מאיר שטרית (הליכוד):

מאז תחילתה של הכנסת הזאת אישרנו את התקציב לשנת 1993, את התקציב לשנת 1994, ועכשיו לפנינו התקציב לשנת 1995. ביוזמתה של הממשלה אין שום מלה על יום חינוך ארוך. בשנתיים הקודמות הפילה הממשלה את ההצעות שלי ליום חינוך ארוך, פעם אחר פעם, כאשר הטילה על הקואליציה משמעת סיעתית בהצבעה. ופעמיים הפילה הממשלה את הצעת החוק בדרך רגילה, בחקיקה בכנסת. כלומר, ארבע פעמים בקדנציה הזאת הפילה הממשלה את הצעתי להפעיל יום חינוך ארוך בבתי-הספר בארץ, מ-08:00 עד 17:00, ולתת באמת סיכוי לכל ילד לקבל בבית-הספר את החינוך הפורמלי והבלתי פורמלי, לעשיר ולעני, בלי הבדל. וגם הפעם לא כללה את זה הממשלה בתקציבה.

אדוני היושב-ראש, ראיתי את ההסתייגות שלך ושל יושב-ראש הקואליציה לחוק הסדרים במשק המדינה שעומד לפנינו, להפעיל יום חינוך ארוך בשנת התשנ"ו בערי פיתוח ובשכונות מצוקה, ושנה לאחר מכן בכל הארץ. קודם כול, אני מברך אותך ואת יושב-ראש הקואליציה על הגשת ההסתייגות הזאת. זו פעם ראשונה שחברים בקואליציה מצטרפים בעצם להסתייגות שלי, כי לי יש הסתייגות זזה, בהצעה שחוזרת על עצמה מדי שנה בשנה. אדוני היושב-ראש, אני רוצה להתפלל ולקוות שההסתייגות הזאת, שלי או שלכם, תעבור. ואני מקווה, שאם ההסתייגות שלי לא תעבור, שלכם תעבור. אם לא ייתנו לכם להגיש את ההסתייגות, אני מקווה שהפעם אתם תצביעו בעד ההסתייגות שלי ותפסיקו את הבלוף הזה שאין כסף. הראיתי לך עכשיו, שבתוך התקציב עצמו יש 1.1 מיליארד שקלים, ואין צורך לפרוץ את התקציב, אין צורך להוסיף עליו פרוטה.

היו"ר ר' אדרי:

אולי אדוני יכול להבהיר מאין בא הסכום הזה של 1.1 מיליארד שקלים?

מאיר שטרית (הליכוד):

אסביר. בתוך התקציב, בעלות השכר שהאוצר תכנן בתקציב, יש 800 מיליון שקלים מעל העלות האמיתית.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת שטרית, מהיתרות שלא נוצלו בתקציב 1994.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מדבר על התקציב של השנה, תקציב 1995. בתקציב זה יש, לדעתי, יתרה של 800 מיליון שקלים, יש 800 מיליון שקלים יותר ממה שיעלה באמת השכר לאוצר. שנית, יש הכנסה. ההכנסה המיועדת על-ידי האוצר, הכנסות המדינה, נמוכה לפחות – אני מהמר על הרבה יותר, אבל אני אומר, לפחות ב-300 מיליון שקלים מההכנסה שתהיה בפועל ב-1995.

היו"ר ר' אדרי:

אתה ממעיט, אדוני. בשנה שעברה ראינו שהיו 4 מיליארדים ו-560 מיליון שקלים, אם אינני טועה. בשנה שעברה היו 4 מיליארדים מס רכוש ומס הכנסה, ואפילו יותר.

מאיר שטרית (הליכוד):

יותר. אדוני היושב-ראש, בשנה שעברה הגיש לנו האוצר תקציב נוסף כתוצאה מהכנסה נוספת של 5.6 מיליארדים. אז אני לא מגזים, אני אומר 300 מיליון. אני לוקח את ההערכה של המכון למחקר חברתי-כלכלי של ההסתדרות וסומך עליה את שתי ידי, נאמר שהם מדייקים במאה אחוזים. יחד זה 1.1 מיליארד שקלים. כל העלות של יום חינוך ארוך בערי פיתוח בשנה הראשונה להפעלתו תהיה 500 מיליון שקלים לשנה שלמה. ומספטמבר זה יעלה אולי 200 מיליון שקלים. נניח שהמדינה רוצה באמת להכין את העניין ורוצה להשקיע בתשתית של בתי-הספר. כי תמיד הטענה של הממשלה היא שאין כסף להכין את בתי-הספר ליום חינוך ארוך. אם זה נכון, הנה עכשיו יש לכם זמן וכסף. תכניסו 400-500 מיליון שקלים, תכינו את כל בתי-הספר בשנה זו עד ספטמבר, ובספטמבר תפעילו יום חינוך ארוך.

למה אני מדגיש את כל זה? כי זו השנה האחרונה, אני אומר את זה ואני מקווה שראש הממשלה ישמע את זה, זו השנה האחרונה שיש לראש הממשלה הזה הזדמנות באמת לקיים את הבטחתו ולהפעיל יום חינוך ארוך. כי אם הוא לא יעשה את זה בתקציב של השנה, זה לא יתחיל לפעול בערי הפיתוח בספטמבר של השנה הבאה, ואז כבר נכנסים לשנת בחירות. עד שנגיש את התקציב לאחר מכן, כבר יהיו בחירות. זאת אומרת, הפעם הזאת היא ההזדמנות האחרונה לראש הממשלה להגיש הצעה להפעיל יום חינוך ארוך.

דן תיכון (הליכוד):

זו ההזדמנות האחרונה בקדנציה הזאת.

מאיר שטרית (הליכוד):

כן, בקדנציה הזאת. ואני מבקש מראש הממשלה שיכבד את התחייבותו. אני מתחייב, שאם הוא יעביר את יום חינוך ארוך, אני אעמוד על הבמה ואמחא לו כפיים ואגיד לו "בראבו". אבל שיכבד את התחייבותו. אם הוא לא יעשה את זה, תסלחו לי שאני אומר את זה, אז הממשלה הזאת איננה ראויה להתקיים. מוטב לה שתלך הביתה. ואולי תיבחר ממשלה אחרת במקומה שתכבד את התחייבויותיה. ואני אומר לכם, גם אם הממשלה תהיה של המפלגה שלי, הדבר הראשון שיעמוד על-סדר היום בשנה הראשונה של הממשלה, ותעמידו אותי למבחן, יהיה הפעלת יום חינוך ארוך.

בנימין טמקין (מרצ):

זה בהנחה שאתה תהיה פה.

מאיר שטרית (הליכוד):

בוודאי, אני יוצא מהנחה שאני אהיה פה. עד עכשיו הוכחתי שאני יכול להיות פה. אני פה מ-1981.

בנימין טמקין (מרצ):

אני חותם על זה שאתה תהיה פה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני לפחות אעשה כל מאמץ להיות פה. ואני מתחייב, שאם אני אהיה פה, בתקציב הראשון שהממשלה הזאת תביא, אם הממשלה לא תביא את זה מיוזמתה – ואני מקווה שהיא כן תביא את זה מיוזמתה – תהיה עוד הפעם הסתייגות שלי. ואני כחבר קואליציה לא עושה חשבון. אני אצביע בעד החוק, כפי שעשיתי לא פעם אחת.

אני קורא לכם, חבר הכנסת טמקין ואחרים, תאלצו את ראש הממשלה לקיים את ההתחייבות שלכם לציבור. אחרת אין לכם זכות קיום בבחירות הבאות.

אדוני היושב-ראש, תמיד היתה טענה שזאת הסתייגות שלי ולכן היא לא תעבור, כי מה פתאום, זה יהיה הישג של הליכוד. עכשיו, ברוך השם, יש גם הסתייגות של היושב-ראש רפי אדרי ושל חבר הכנסת אלי דיין. אני מקווה שהפעם לא יהיה לממשלה התירוץ הזה, שזאת הסתייגות של האופוזיציה.

דן תיכון (הליכוד):

אתה נאיבי? האם אתה מאמין שהם לא יבטלו את ההסתייגות הזאת?

מאיר שטרית (הליכוד):

אינני יודע לגבי אחרים, אבל לחבר הכנסת רפי אדרי אני מאמין. אני מאמין לא רק שהוא יעמוד על שלו – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת דן תיכון, אני 16 שנים חבר הכנסת, עוד לא הגשתי הסתייגות אחת, כי אינני מאמין בהגשת הסתייגויות שאני מסיר אותן. פעם אחת, הפעם הזאת, הגשתי הסתייגות, כי אני מאמין במה שאני עושה. וכשאני מאמין במה שאני עושה, אני הולך עד הסוף. וזאת לאחר דין ודברים עם ראש הממשלה ולאחר שדיברתי אתו והבהרתי את המצב לאשורו. רק לאחר מכן עשיתי את מה שעשיתי.

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא תסיר את ההסתייגות?

היו"ר ר' אדרי:

נחיה ונראה.

דן תיכון (הליכוד):

האם אתה לא מבין שאין אפשרות להעביר כאן הסתייגות? גם אם תזכה בהצבעה, חבר הכנסת מאיר שטרית, יש כאן מכניזם כזה שמבטל בתוך דקות או שעות את ההסתייגות שהתקבלה.

מאיר שטרית (הליכוד):

איך יבטלו?

דן תיכון (הליכוד):

אני אראה לך בתקנון. הם עשו את זה כבר כמה פעמים.

מאיר שטרית (הליכוד):

הם לא יכולים. ברגע שזה עובר בקריאה שלישית, זה הופך להיות חוק.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, ההסתייגות כהצעת חוק, וברגע שהיא עוברת בקריאה שלישית היא נהפכת לחוק ואף אחד לא יכול לבטל את זה.

דן תיכון (הליכוד):

אני מדבר על הקריאה השנייה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין שזה נושא חשוב, אדוני חבר הכנסת שטרית, ואני מבין שהנושא הזה מעניין את כולם, גם את הציבור. לכן אפשרתי לך לדבר על עוד הסתייגות. אבל אני מבקש לסיים.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם אפשר לשאול אותך איך תצביע על ההסתייגות?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אתה תהיה נוכח באולם.

מאיר שטרית (הליכוד):

חבר הכנסת תיכון, הדבר הכי קשה שיכול לקרות הוא, שאם ההסתייגות של היושב-ראש ושל חבר הכנסת אלי דיין לא תעמוד להצבעה, מסיבה כלשהי, ההסתייגות שלי בוודאי תעמוד. וחבר הכנסת דן תיכון, על אדם אחד אני חותם לך מאה אחוז, על אחרים אינני יודע, אני חותם לך שחבר הכנסת רפי אדרי יצביע בעד ההסתייגות שלי, אם ההסתייגות שלו לא תעמוד להצבעה. אני חותם לך על כך, ואתה תראה ותיווכח.

רון נחמן (הליכוד):

מה עם חמישה ימי לימודים בשבוע? אריאל זה המקום היחיד בכל הארץ – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אבל זה במימון שלך.

רון נחמן (הליכוד):

אני היחיד בכל הארץ שעשיתי זאת, ואני קורא לראש הממשלה שיבוא לראות איך מפעילים חמישה ימי לימודים בשבוע.

מאיר שטרית (הליכוד):

חבר הכנסת רון נחמן, אני מקווה שההסתייגות הזאת סוף סוף תעבור בתקציב הזה, ותבוא ברכה וישועה לעם ישראל. ורבותי, יש לי 95 הסתייגויות, ואני עוד אדבר על העניין הזה הרבה פעמים. כי הפעם נוצרה הזדמנות חד-פעמית לגמור את העניין הזה. ואני שמח שראש הקואליציה נכנס, כי גם הוא הגיש הסתייגות בנושא הזה.

דן תיכון (הליכוד):

גם הוא יצביע בעד.

מאיר שטרית (הליכוד):

גם הוא יצביע בעד. ואני מקווה שהפעם באמת לא יהיה מנוס לממשלה ולא לאשר את הדבר הזה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מאיר שטרית. אני מזמין את חבר הכנסת אלי דיין אשר לו 14 הסתייגויות, 70 דקות, שעה ועשר דקות. כעת עשר דקות לרשותך להנמקת שתי הסתייגויות.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אל תתרשמו מנאומי האופוזיציה. האופוזיציה היתה בשלטון 15 שנה והיו לה כל ההזדמנויות לעשות את כל המהפכות, בחינוך באופן מיוחד. אבל במקום זה, היא קיצצה בחינוך במשך שנים. "ילדי המפתח" מגיעים ב-11:45 – – –

דן תיכון (הליכוד):

לכן ירדנו מהשלטון. אתם הבטחתם להיות יותר טובים.

אלי דיין (העבודה):

רגע אחד, תרשה לי, חבר הכנסת דן תיכון, לפחות לא יהיה לכם העוז לבוא היום ולהטיף לממשלה הזו בתחומים החברתיים. לכן, מי שמסוגלת היום לעשות, זו לא האופוזיציה אלא הקואליציה. המבחן הוא של הקואליציה. מה אכפת לאופוזיציה להגיש הצעות כמו: תעשו יום לימודים ארוך, תיתנו לקשישים, תפתרו את כל הבעיות? זאת לא חוכמה. היא לא אחראית לתקציב, היא לא אחראית למדיניות הכוללת. לכן, זו לא חוכמה, ידידי חבר הכנסת מאיר שטרית, שאתה כחבר האופוזיציה מציע הצעות. החוכמה היא שחבר הכנסת רפי אדרי ואנוכי מציעים ונאבקים על שינויים.

דן תיכון (הליכוד):

נאבקים...

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הבעיה להיאבק?

אלי דיין (העבודה):

ולעשות, ואנחנו עושים.

דן תיכון (הליכוד):

נראה אתכם ביום רביעי וביום חמישי.

אלי דיין (העבודה):

לכן, המהפכה בחינוך – – – חבר הכנסת דן תיכון, אתה יודע שאני לא בין המאיימים ולא בין אלה שמדברים הרבה – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא מאלה המאיימים, אתה מהמאוימים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, אל תשפוט את יושב-ראש הקואליציה.

דן תיכון (הליכוד):

אני בכוונה מתערב בדיון כדי לראות איך ניראה בהצבעות.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת דיין מנוסה, והאמן לי שהוא גם מבין מה הכוונות שלך והוא ישפוט על-פי מצפוני ועל-פי דרכו.

דן תיכון (הליכוד):

הוא כבר חוזר בו. ראיתם?

אלי דיין (העבודה):

אני רוצה להתייחס לתחום החינוך, כי זה התחום החשוב ביותר למדינת ישראל ולעתיד העם.
הממשלה הזאת באמת קבעה מקום גבוה לחינוך בסדר העדיפויות.

רון נחמן (הליכוד):

איפה? איפה?

אלי דיין (העבודה):

היא הוסיפה מיליארדים לחינוך; שיפרה את שכר המורים, הוסיפה 275,000 שעות. היום ילדים מגיעים הביתה יותר מאוחר. אבל אנחנו רוצים להשלים את המהפכה; רוצים להשלים אותה, ולהשלים אותה על-ידי כמה דברים שאנחנו רוצים שיבוצעו.

רון נחמן (הליכוד):

מאיפה יש – – – ?

אלי דיין (העבודה):

דבר ראשון, יש לשפר את התנאים הפיסיים בבתי-הספר. אני שמח שהשר רובינשטיין הודיע לי, שהוא בודק עכשיו את התקציבים המתאימים כדי שיהיה מיזוג אוויר במקומות הקרים והחמים.

דן תיכון (הליכוד):

רק עכשיו הוא בודק?

אלי דיין (העבודה):

הוא עשה חלק. חיסלו את כל הכיתות הדליקות ושיפרו את התנאים לתלמידים ולמורים כדי שאפשר יהיה ללמד, כי זה התנאי הבסיסי שבעזרתו אפשר להאריך את יום הלימודים.

רון נחמן (הליכוד):

איפה אתה מפעיל – – – ?

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת רון נחמן, תקשיב רגע. תקשיב למי שמבין בנושא חינוך ולמי שעשה מהפכה בחינוך במשך 14 שנה.

רון נחמן (הליכוד):

איפה זה היה?

אלי דיין (העבודה):

היו לנו באשקלון 200 סטודנטים והיום יש לנו 4,000 סטודנטים.

רון נחמן (הליכוד):

זה קרה בתקופת הליכוד.

אלי דיין (העבודה):

בתקופתו של אלי דיין. בתקופת הליכוד היו צמצומים.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אפשרתי לך הסתייגות. אני מבקש ממך, אדוני, הווא נא לאפשר לחבר הכנסת דיין להמשיך בדבריו.

אלי דיין (העבודה):

תן לי פעם להרצות לך הרצאה סדורה. לכן, אנחנו אומרים שצריך לשפר את התנאים בבתי-הספר, צריך למזג, צריך כיתות מרווחות.

רבותי חברי הכנסת, יש היום כיתות עם 41 תלמידים. הצפיפות בכיתות פוגעת בחינוך, פוגעת בתלמידים הטובים וגם בתלמידים החלשים. אני שמח שהגשנו את הצעת החוק לצמצום מספר

הילדים בכיתות. היום משרד החינוך בודק את אפשרות צמצום מספר הילדים בכיתות כדי שהתלמידים הטובים יגיעו להישגים מצוינים, והתלמידים הבינוניים – כי אין תלמידים גרועים – יגיעו למיצוי הפוטנציאל.

הדבר השלישי, יום לימודים ארוך. לא להתחיל בחמישה ימים. חבר הכנסת רפי אדרי ואנוכי קובעים במפורש ואנחנו אומרים, שיום חינוך ארוך הוא לא על חשבון יום שישי. הרבה בעלי משפחות עדיין עובדים בימי שישי. זה יפגע בעבודה. אנחנו רוצים שהמשק יתפתח, שיהיו יותר עובדים, שתהיה יותר תוצרת, שהעוגה הלאומית תגדל. לכן אנחנו אומרים, שבימי שישי ילמדו ארבע שעות, ובימים רגילים – נתחיל בהארכת יום הלימודים עד השעה 16:00.

רון נחמן (הליכוד):

אתה תצביע בעד זה?

דן תיכון (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

אנחנו קובעים, שמוסדות החינוך יוסיפו שעות לימוד על השעות הקיימות, כדי להרחיב ולהעמיק את השכלת התלמידים, להוסיף חינוך לערכים ופעילות חברתית.

דן תיכון (הליכוד):

מה אמר חבר הכנסת זיסמן לפני שבוע?

אלי דיין (העבודה):

אנחנו אומרים, אנחנו יודעים שהמהפכה הגדולה הזאת של הנהגת יום לימודים ארוך, צמצום מספר הילדים בכיתה ושיפור התנאים בבית-הספר, תיעשה בהדרגה. לכן ההצעה שלנו, בניגוד להצעתו של חבר הכנסת שטרית, שיהיה יום חינוך ארוך, לא רק בערי הפיתוח.

רון נחמן (הליכוד):

איך תצביע ביום רביעי?

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת מאיר שטרית, אני מקווה שתסכים אתנו, עם המציעים, שבשכונות המצב יותר קשה.

סילבן שלום (הליכוד):

איך תצביע ביום חמישי?

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת שטרית, אתה מסכים לעניין הזה?

דן תיכון (הליכוד):

אלי דיין (העבודה):

אתה אופוזיציה, אתה מסכים לכול. אנחנו כקואליציה צריכים לשכנע.

מאיר שטרית (הליכוד):

איך תצביע?

אלי דיין (העבודה):

בדקנו את העניין, חבר הכנסת רפי אדרי ואנוכי, ומצאנו שהמצב בשכונות יותר חמור.

מאיר שטרית (הליכוד):

האם תצביע בעד ההצעה שלך?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת מאיר שטרית, אנא ממך, הקשבנו לך, לדברים המעניינים שאמרת – –

אלי דיין (העבודה):

אני צריך לשכנע את הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

– – ואני אודה לך אם תואיל גם להקשיב למציע ולנואם. תודה לך, אדוני.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ההצעה שלכם חלה גם על המגזר הערבי?

אלי דיין (העבודה):

כן.

דן תיכון (הליכוד):

ההצעה שלו חלה על כל העולם.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו אומרים, שנה לאחר מכן זה יהיה בכל הארץ. אגב, זה קיים בכל העולם, חבר הכנסת דן תיכון.
בדקתי ומצאתי בדוח של אונסק"ו – – –

דן תיכון (הליכוד):

למה לפני שנה הצבעת נגד? לפני שנה אמרת אותם דברים.

אלי דיין (העבודה):

התשובה ברורה. לפני שנה לא אמרתי. תבדוק, זה לא נכון. לפני שנה אמרתי: בשנתיים הראשונות הממשלה צריכה היתה לעשות מה שהיא עשתה, והארכנו את יום הלימודים עד השעה 14:00, כי אנחנו אחראים לתקציב.

סילבן שלום (הליכוד):

איך תצביע?

אלי דיין (העבודה):

התחלנו בשנה הראשונה בערי הפיתוח ובשכונות, ועכשיו הארכנו את יום הלימודים בכל הארץ. זו השנה, הגיע הזמן.

רון נחמן (הליכוד):

אני אראה לך את הפרוטוקולים מלפני שנה.

אלי דיין (העבודה):

תוציא. תפסיק עם הבדיחות שלך. תבדוק. תהיה רציני, כי זה עניין רציני מאוד, ותגייס את כל חבריך להצבעה. השנה אנחנו אומרים שבאמת הגיע הזמן, ולא להתחיל רק בערי פיתוח אלא גם בשכונות. המצב בשכונות קשה מאוד, הרבה ילדים אינם מגיעים לבית-ספר תיכוניים, אינם מסיימים בגרות. חסר לנו כוח אדם טכנולוגי במדינה. יש היום מפעלים שאין להם כוח אדם.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מצטרף להצעה שלך. תצביע בעדה.

אלי דיין (העבודה):

אני מודה לך. אני רוצה לשכנע את חברי בקואליציה, כי הם האחראים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש לנו בעיה עם זה.

אלי דיין (העבודה):

היום הסברתי לחברי בקואליציה את חשיבות העניין.

דן תיכון (הליכוד):

ושר האוצר קיבל את ההסברים.

אלי דיין (העבודה):

שר האוצר אמר לי שזה רעיון מצוין, אבל זה עולה הרבה כסף. הוא אמר לי: חבר הכנסת דן תיכון בוודאי לא יסכים לפריצת התקציב – אתה תסכים?

דן תיכון (הליכוד):

בוודאי.

אלי דיין (העבודה):

ולא אכפת לך ולא תתקוף אותו שיש אינפלציה?

רון נחמן (הליכוד):

לא.

דן תיכון (הליכוד):

לא.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש לתקן, בשביל 180 מיליון שקל לא צריך לפרוץ את התקציב. הכול במסגרת התקציב. הרי נאמר, שר האוצר אמר, שיהיו 500 מיליון שקל מהבורסה. בינתיים לא מופיעים בתקציב 500 מיליון שקל. בוא נוסיף 180 מיליון. ואז אין אינפלציה.

אלי דיין (העבודה):

ואז אין אינפלציה ואין פריצה. אני שמח שכלכלן כמו היושב-ראש, חבר הכנסת רפי אדרי – – –

סילבן שלום (הליכוד):

איך תצביע?

אלי דיין (העבודה):

אני אומר לך, ידידי חבר הכנסת סילבן שלום, אתה תהיה פה ביום רביעי כל הלילה ותהיה הצבעה אישית בכנסת על הנושא הזה. ואז כל עם ישראל יראה איך כל אחד יצביע, לא אנשי האופוזיציה; האופוזיציה איננה אחראית.

רון נחמן (הליכוד):

איך אתה תצביע?

אלי דיין (העבודה):

החוכמה היא לראות את חברי הקואליציה. ביום רביעי בלילה – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

תגיד לנו.

אלי דיין (העבודה):

ביום רביעי בלילה יראה כל עם ישראל, כשיקראו את השם אלי דיין, כיצד הוא מצביע.

דן תיכון (הליכוד):

על ההצעה של חבר הכנסת מאיר שטרית.

אלי דיין (העבודה):

על ההצעה שלי.

דן תיכון (הליכוד):

שלך לא תהיה קיימת.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מזמין את חבר הכנסת שלמה בוחבוט. יש לך 11 הסתייגויות, הווי אומר 55 דקות. כעת אתה מנמק שתי הסתייגויות במשך עשר דקות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני יושב ומאזין לדברי האופוזיציה.

דן תיכון (הליכוד):

איך אתה תצביע?

שלמה בוחבוט (העבודה):

סליחה, תן לי לדבר. אתה יושב-ראש?

דן תיכון (הליכוד):

אני סקרן.

שלמה בוחבוט (העבודה):

שב בצד, שב ותשמע עד הסוף.

סילבן שלום (הליכוד):

העם רוצה לשמוע.

דן תיכון (הליכוד):

לא ניתן לו להתקדם עד שיאמר לנו איך הוא יצביע.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני רוצה לספר איך אתם סגרתם את יום הלימודים הארוך, איך סגרתם את מפעל ההזנה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת. אני מבקש ממך, חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת שלמה בוחבוט לדבר. אני מבקש שתיקחו את העניין יותר ברצינות.

מאיר שטרית (הליכוד):

ככה איבדנו את השלטון.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אבל לא שמעתם, התווכחתם עם העם. תנו לי לדבר.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שטרית, אתה מודה שאיבדתם את השלטון בגלל נושא יום חינוך ארוך ונושאים אחרים. מה שאני מבין מחבר הכנסת בוחבט הוא, שהוא לא רוצה לאבד את השלטון והוא תומך ביום לימודים ארוך. כך אני מבין, אדוני.

שלמה בוחבט (העבודה):

אני מבקש להשמיע את הדברים שלי, ובסופו של דבר, האמן לי, אדוני היושב-ראש, גם חברי הכנסת וגם הציבור ידעו בדיוק מה עמדתי. כפי שאמרתי, אדוני היושב-ראש וחברי וידידי חבר הכנסת מאיר שטרית, 15 שנה קיצצתם במערכת החינוך. אתה ואני היינו ראשי מועצות והקמנו קול זעקה. קיצצו את מכסת השעות והגענו ליום לימודים שנמשך עד השעה 12:00. אם זכור לך, חבר הכנסת מאיר שטרית, אז למדו עד השעה 17:00. המסעדות היו פתוחות. זעקנו לשמים ולא עזר שום דבר. בסופו של דבר, עד לפני שלוש שנים למדו בבתי-הספר היסודיים עד השעה 12:00. אני שמח שהממשלה הזאת, לאחר שהסברנו והבהרנו והרמנו דגל, הוסיפה תוספת משמעותית בנושא החינוך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אז למה אתם מסתייגים?

שלמה בוחבט (העבודה):

אני מסתייג כדי להזכיר לך כל הזמן מה עשית בממשלת הליכוד, ולהזכיר לך שאני מסתייג כדי לחזק דברים שאני רוצה לחזק אותם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה מסתייג כי אתה לא מרוצה.

שלמה בוחבט (העבודה):

מ-95% אני מרוצה ומ-5% אני לא מרוצה. ואת ה-5% האלה אני רוצה לחזק, וזה ברשותי.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

למה אתם משגעים את ראש הממשלה?

אסעד אסעד (הליכוד):

שלמה בוחבוט (העבודה):

חבר הכנסת אסעד, אתה הלכת אל ראש הממשלה, אל השרים, ואמרת: אל תיתנו לנו שום דבר נוסף, תנו לנו כמו לערי הפיתוח. נכון או לא? זאת אומרת שבערי הפיתוח המצב מצוין. אני חושב שהדרוזים צריכים לקבל כמו ערי הפיתוח. אני מודיע לך בצורה חד-משמעית, מה שערי הפיתוח מקבלות, לא קיבלו לפני שנתיים, בתקציבי משרד הפנים, בתקציבי פיתוח, בתקציבי חינוך. אבל אני לא מסתפק.

אסעד אסעד (הליכוד):

הם שומעים אותך.

שלמה בוחבוט (העבודה):

שומעים אותי, והם יודעים את זה. סלח לי, אדוני, שומעים את זה ויודעים את זה. היום לומדים בערי הפיתוח עד השעה 14:00.

אסעד אסעד (הליכוד):

למה שבתו?

שלמה בוחבוט (העבודה):

שבתו בגלל בעיות אחרות.

אסעד אסעד (הליכוד):

מה הבעיה?

שלמה בוחבוט (העבודה):

כדי לאזן את התקציבים. פעם אחת ולתמיד יהיה סל ברור, ולא כל יום יצטרכו לבוא למשרד הפנים.

אסעד אסעד (הליכוד):

נתנו את זה?

שלמה בוחבוט (העבודה):

היה פה היום ראש מועצה, דווקא מהליכוד, ואמר לי: שלמה, אין לי מה לבכות, מה שהתחייבתם – נתתם. עמדתם בהתחייבות שלכם. יש תוספת משמעותית גם בשלטון המקומי.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת שלמה בוחבוט – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

אל תסיט אותי. תן לי לדבר בנושא החינוך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אם אתה מסתייג כדי לתקוף אותנו, מדוע השר שוחט עושה מסע דילוגים לרבין בעצבנות כזאת? אתם לא מרוצים מהתקציב שלו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אנחנו מרוצים מהתקציב.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אז מה אתם רצים?

שלמה בוחבוט (העבודה):

בייגה הוא שר טוב מאוד והוכיח את עצמו. אבל, יש כמה דברים שחברים רוצים להעלות על סדר-היום, וזו זכותנו. תאר לך, אם היינו כולנו באים לכאן ומצביעים כמו "פיונים", מה היית אומר? היית אומר: תסתכלו איזה רובוטים יש.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

את זה נגיד ביום חמישי.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך אותך ואת חברי אלי דיין שגיבשתם, לאחר דיונים מעמיקים – – –

היו"ר ר' אדרי:

בהתייעצות אתך.

שלמה בוחבוט (העבודה):

בהתייעצות אתי, בהתייעצות עם חברים אחרים גם בערי הפיתוח. אני אומר שהשעה או השעתיים שרוצים להוסיף, הן תוספת ליום לימודים ארוך שכבר התחלנו בו בערי הפיתוח, הווי אומר מהשעה 14:00 עד השעה 16:00, ועל כך תבורכו.

אני מאמין שבסופו של דבר, אדוני היושב-ראש, גם ראש הממשלה וגם שר האוצר ילכו לקראתנו.

אנחנו חייבים להזכיר, שבכל זאת השקיעו כאן הרבה מאוד כסף, בתשתיות למשל. אנחנו רואים את הכבישים, אנחנו רואים מה משרד הבינוי והשיכון עושה בכל השכונות. אנחנו רואים את הבנייה בגליל ובנגב. אבל, כמובן, חובתנו לתקן דברים מספר.

לדוגמה, יש לי הסתייגות אחת שאני עומד עליה, ואני מקווה שבסופו של דבר שר האוצר או השרה הנוגעת בדבר אכן יתקנו זאת, בנושא התרבות והאמנות. חבר הכנסת מאיר שטרית ידידי, אתה ידיד שלי ואני רוצה שתשמע אותי, שלפחות יהיה לי אתך איזה דיאלוג. במשך 17 שנה רוב התקציבים

בנושאי תרבות ואמנות הוקצו למרכז הארץ. הפריפריה קיבלה ממש פתיתים קטנים. אני מתפלא מדוע לא הקמתם קול זעקה.

מאיר שטרית (הליכוד):

יש לנו הסתייגויות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היום. אבל מדוע לא אז? מדוע בפריפריה כל כך סבלו, ואתם שתקתם? פתאום היום אתם מתעוררים ומתחילים לצעוק.

מאיר שטרית (הליכוד):

אנחנו לא בשלטון. גמרנו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תמיד, כמו בהגדה של פסח, צריך להזכיר ולומר גם דברים שעשיתם לא בסדר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה מקים קול זעקה, כי גם המפלגה שלך, שהיא היום בשלטון, לא מחלקת בפרופורציה נכונה את הכסף בנושא הזה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

לכן הגשתי הסתייגויות, ואני שמח שמשנים בתקציב. לא ביקשתי לפרוץ את מסגרת התקציב. אני חושב שאת 240 מיליון השקלים צריך לחלק בדרך אחרת. למשל, אחת ההסתייגויות שלי נוגעת לכך – ואני מדבר גם אל אנשי הגליל – שהגליל לא קולט כמו שצריך לא את שידורי ערוץ-1 ולא את שידורי ערוץ-2, ומושבי ההר לא קולטים אפילו את שידורי הכבלים. הגשתי הסתייגות, ואני מקווה שהיא תעבור. אני מקווה שהשרה תתעשת ותעביר תקציב של 5 מיליוני שקל כדי להקים תחנות כוח לתגבור קליטת השידורים, כדי שבגליל יקלטו את השידורים.

אני מאמין שאת ההסתייגויות שלנו, שהעלינו בפני כל הגורמים, בפני השרים, בפני הכנסת, בסופו של דבר לא נצטרך להעביר, כי הן יוכנסו במהלך הקריאה השנייה והשלישית לתוך התקציב.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על דבריך.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

לפני שאני מוסר את רשות הדיבור, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1995, התשנ"ה-1994, שהחזירה ועדת הכספים.

עוד הונחו החלטות ועדת הכספים המאשרות הוראות בצו המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 47), התשנ"ה-1994, וכן בצו היטלי סחר (היטל בטחה על ייבוא טובין – הגנה על ייצור מקומי) (תיקון מס' 2), התשנ"ה-1994. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, סגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשנ"ה-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ר' אדרי:

כעת אני מזמין את חבר הכנסת שמואל אביטל – איננו. מתוך 11 הסתייגויות נותרו לו תשע הסתייגויות. חבר הכנסת רון נחמן, אדוני, בבקשה. לרשותך 87 הסתייגויות – 435 דקות. כעת עשר דקות לרשותך.

רון נחמן (הליכוד):

יש לי 435 דקות? אם כן, אכנס לשנת 1995.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אנחנו חוזרים על הריטואל הזה מדי שנה, כאשר הממשלה מגישה את תקציב המדינה כפי שתכננה אותו, ומספרת לתושבי מדינת ישראל עד כמה גדולים הישגיה, עד כמה גדולים היו הישגי משרדיה, וכמה טוב לתושב הישראלי. אמר חבר הכנסת שלמה בוחבוט, שצריך לרענן את הזיכרון. אני מחפש את חבר הכנסת בוחבוט, אשר איננו במליאה, אבל אולי הוא שומע ברמקול. אני מבקש להזכיר לתושבי ישראל שלוש הבטחות שהבטיח ראש הממשלה בטרם היה לראש ממשלה.

הוא אמר: תצביעו למפלגת העבודה בראשות רבין. ומה הוא הבטיח? הוא הבטיח ביטחון לציבור. הוא הבטיח שישנה את סדר העדיפויות במדינה. הוא הבטיח שישפר את תנאי חייהם של תושבי מדינת ישראל ויעשה שלום בתוך שישה עד תשעה חודשים. נכון, הוא עשה שלום עם ירדן, אבל השלום עם ירדן לא מנע את מטען החבלה שהתפוצץ בירושלים. נכון, הוא עשה שלום עם ירדן, אבל 22 הקורבנות של האוטובוס בתל-אביב לא זוכרים זאת. נכון, הוא עשה שלום עם ירדן, אבל בעפולה ובחדרה מקימים עכשיו גלעד לזכרם של הקורבנות. נכון, הוא עשה שלום, אבל בלבנון, בלבנון הכבושה יושב צה"ל.

כאשר ראש הממשלה אומר במערכת בחירות 1992: אנחנו הוצאנו את צה"ל מלבנון, אני שואל את ראש הממשלה: וכיצד נהרגים חיילי צה"ל במקום שיצאת ממנו? ההיגיון הרי לא יכול ליישב אנליזה כזו, ואתה הרי בעל מוח אנליטי. אם יצאת מלבנון, כיצד נהרגים חיילי צה"ל במקום שיצאת ממנו? איפה ההיגיון בכך?

אותו דבר – בכלכלה. אמרת שכל עוד אתה ראש ממשלה לא יוטל מס על הבורסה. עוד אמרת לתושבי ישראל: תשמעו מה שאני אומר, תירגעו, כל עוד אני ראש ממשלה לא תשלמו מס על הבורסה. ומה קרה? ישלמו, ועוד איך ישלמו. באת, שוכנעת על-ידי מי ששכנע אותך, ואמרת: דרוש מס על הבורסה, על מנת שנוכל להילחם באינפלציה. נו באמת, להילחם באינפלציה על-ידי הטלת מס על הבורסה? באוניברסיטת תל-אביב, במבוא לכלכלה, לומדים דבר כזה? להטיל מס על הבורסה כדי להילחם באינפלציה.

אגיד לך, אדוני ראש הממשלה, מה רצית ומדוע אתם רצים מהר ליישם את המטרות שעליהן בניתם את השלטון ותכננתם אותו. בניתם תוכנית שבאה להזרים כספים מקופת המדינה לשלושה יעדים: לקופת-חולים, לקיבוצים ולקרנות הפנסיה של ההסתדרות. לא אמרתם זאת בגלוי, כי פחדתם מתגובת הציבור. דיברתם על השלום, אמרתם: תנו צ'אנס לשלום, כדי להסיח את הדעת מהתוכנית האמיתית שלכם, שעל-פיה אתם שודדים את קופת המדינה לטובת סקטורים המזוהים אתכם, כדי שאותם סקטורים ישמרו אתכם בשלטון. התוכנית שלכם פעלה בשלושה צירים נפרדים: ציר אחד בוצע וייכנס לתוקפו ב-1 בינואר – הנושא של קופת-חולים. הטלתם מס בריאות על כל תושבי מדינת

ישראל. כל המעמד הבינוני במדינת ישראל, אני אומר כאן באחריות מלאה, כל תושבי מדינת ישראל, שהם בעלי הכנסות בינוניות, כאשר בני הזוג עובדים, ישלמו מ-1 בינואר מאות שקלים לחודש יותר מכפי ששילמו עד עכשיו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתם תמכתם בכך.

רון נחמן (הליכוד):

אני נגד החוק הזה, ואל תגיד לי שתמכנו.

לכן, גברתי היושבת-ראש, חשוב שהציבור ידע שהמדיניות הסקטוריאלית הזו תוכננה עוד לפני יולי 1992, והיא בוצעה על-ידי שר האוצר הזה בהנחייתו של ראש הממשלה. ב-1 בינואר 1995 יעלה מס הבריאות בסכומים של מאות שקלים לחודש, לחלק גדול מאוד של הציבור, למאות אלפי תושבים במדינת ישראל.

היום אני שומע ברדיו שממשיכים בהונאה. אולי צריך להפעיל את היחידה הארצית לחקירות הונאה. אולי באמת צריך להגיש דרישה ליועץ המשפטי לממשלה. היום אני קורא בעיתון, שהתוספת למדד כתוצאה מהפעלת מס בריאות לא תובא בחשבון על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. כלומר, תושבי מדינת ישראל, שימו לב מה יקרה לכולנו. מ-1 בינואר נשלם מס בריאות גבוה יותר, נשלם 8.4% מס בריאות, גם בעל וגם אשה מפרנסים ומשכירים, אבל ההוצאה הזו לא תובא בחשבון בחישוב המדד. כלומר, ציבור השכירים – כולנו ציבור שכירים, גם חברי הכנסת – לא יקבל תוספת יוקר אמיתית, מכיוון שיעקרו מתוכה את ההתייקרות שהיא בסביבות 1% מהמדד, המוקדש לתוספת היוקר. מס הבריאות לא יכלל בחישובי תוספת היוקר של השכירים. בתחום ותחמון הולכים אנשי האוצר יחד עם ההנהגה המושחתת, לפי דעתי, של ההסתדרות, לעשות עסקת חבילה על גבם של העובדים במשק. הם מנסים לעשות עסקת חבילה מושחתת. הם מנסים לחלוב את קופת המדינה מצד אחד ואת הציבור מצד שני, על-ידי כך שלא ייתנו לו פיצוי בגין ההתייקרות המעוקרת של מס בריאות ממלכתי.

הרי זה דבר נורא. כבר הגשתי היום הצעה דחופה לסדר-היום, בנושא מס הבריאות ודרך חישוב המדד, מה שמכניסים ומה שמוציאים מתוך הסל. כאשר ראש הממשלה אמר שמותר לו ולשר האוצר לשקר לעם ולא לומר את האמת, כאשר מדובר בבורסה, אני רואה כאן המשך ישיר לכך. אם גם בדרך חישוב המדד יעשו את ההונאה הזו, וציבור השכירים במדינת ישראל יצא נפגע מדרך החישוב הזו, אין לי אלא לקרוא לעבודה בעיניים שכזו בשם הונאה. הונאה כזו צריכה להיחקר ביפו, ביחידה הארצית לחקירות הונאה. זוהי גנבה לאור היום, זהו שוד לאור היום של ציבור השכירים. האם ציבור השכירים יקבל את הדבר? חיים רמון, מזכיר ההסתדרות, חיים אורון, גזבר ההסתדרות, אתה הסוציאליסט, האם תסכימו לעקר את מס הבריאות מתוספת היוקר של העובדים?

ודבר שני, אני שומע היום ברדיו, שנציב מס הכנסה מודיע, שמס הכנסה נכנס לחשבונות של 3,000 לקוחות בבנקים, כדי לבחון את תנועות העובר-ושב שלהם. הוא אומר שאינו צריך צו של בית-משפט

לצורך זה. גם על כך הגשתי היום הצעת חוק, כדי למנוע כניסה לכיס התושבים, לכיס של כולנו. שהממשלה הזו ושלוחותיה או האורגנים שלה, לא ישלחו יד לתוך הכיס. אתה רוצה להיכנס לחשבונות עובר-ושב, לחשבונות בנקים? אדרבה, עם צו שופט, תבוא ותנמק למה, תבוא ותנמק מדוע. מה זו ההפקרות הזאת, להכניס את היד של הקופה הציבורית לכיס הפרטי? אלה דברים שבמדינות הטוטליטריות ביותר כבר שכחו אותם, ואנחנו חוזרים היום לימי הבולשביזם.

ובכן, גברתי היושבת-ראש, כיוון שיש לי 87 הסתייגויות, 450 דקות, כמה נשאר לי עוד?

היו"ר א' סלמוביץ:

נשארו לך 85 הסתייגויות.

רון נחמן (הליכוד):

אסתפק בשלב זה, בנושא החוק המובא לפנינו, חוק ההסדרים וחוק התקציב, בנקודה הזאת של אמינות הממשלה, אמינות ראש הממשלה, אמינות מפלגת העבודה והקואליציה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן.

אני מזמינה את חבר הכנסת גדעון פת – איננו. חבר הכנסת דוד מנע – איננו. חבר הכנסת יעקב שמאי – איננו. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת דב שילנסקי – איננו. חבר הכנסת שאול עמור – איננו. חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו. חבר הכנסת אסעד אסעד – איננו. חבר הכנסת יהושע מצא – איננו. חברת הכנסת נעמי בלומנטל – נזכרתי שהעירו לי על ה"איננו" – אינה נוכחת. חבר הכנסת אברהם פורז אינו נוכח. חבר הכנסת רן כהן אינו נוכח. חבר הכנסת חיים אורון אינו נוכח. חבר הכנסת דוד צוקר אינו נוכח. חברת הכנסת נעמי חזן אינה נוכחת. חבר הכנסת אלי גולדשמידט אינו נוכח. חבר הכנסת בני טמקין אינו נוכח. חברת הכנסת ענת מאור אינה נוכחת. חבר הכנסת אבנר חי שאקי אינו נוכח. חברת הכנסת לימור לבנת אינה נוכחת. חבר הכנסת עמנואל זיסמן אינו נוכח. חבר הכנסת יגאל ביבי אינו נוכח. חבר הכנסת חנן פורת אינו נוכח. חבר הכנסת גדעון שגיא אינו נוכח. חבר הכנסת פני בדש אינו נוכח. חבר הכנסת אפרים גור אינו נוכח. חבר הכנסת רפאל אלול אינו נוכח. חבר הכנסת אברהם ורדיגר אינו נוכח. חבר הכנסת רפאל אדרי אינו נוכח. חבר הכנסת רענן כהן אינו נוכח.

אם כך, אנחנו מתחילים סיבוב שני. חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

סליחה, אני הגעתי, אני לא מבין. מה זה "אינו נוכח"?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת הירשזון, אתה תאפשר לחבר הכנסת עובדיה עלי לדבר עוד בסיבוב הראשון?

אברהם הירשזון (הליכוד):

בשמחה ובאהבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

פיני בדש (צומת):

עברו אותי. איזה קצב זה?

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו כבר כמעט התחלנו סיבוב שני.

יעקב שפי (העבודה):

רק אני הייתי במליאה, ואין לי הסתייגויות.

פיני בדש (צומת):

אפשר להתחשב בזמן שלקח לרוץ מהחדר לפה?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת מאוד מחברי הכנסת – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא מדבר על זמן פציעות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מאוד מבקשת מחברי הכנסת, מי ששומע אותי בחדרו – לעקוב אחרי הדיון ולבוא בזמן. מה לעשות? המליאה ריקה.

יעקב שמאי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כשרון נחמן הוזמן לדבר הקשבתי לדברים שלו ולא שמעתי מי בא אחריו. תבדקי ותראי שאני צודק.

היו"ר א' סלמוביץ:

יכול להיות.

יעקב שמאי (הליכוד):

לכן, כשאנחנו רוצים לעלות, לא מספיקים להגיע בזמן.

היו"ר א' סלמוביץ:

יש אחריו עוד רשימה ארוכה של דוברים, שאיש מהם לא היה.

יעקב שמאי (הליכוד):

גברתי, אבל לא שמענו.

היו"ר א' סלמוביץ:

קודמי צריך היה להכריז על זה.

יעקב שמאי (הליכוד):

הוא לא הכריז. זה היה רפי אדרי.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, תודה לחבר הכנסת אברהם הירשזון, שאפשר לי לדבר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לכבוד ייחשב לי.

פיני בדש (צומת):

עובדיה עלי (הליכוד):

חבר הכנסת בדש, כבודו מפריע לי.

פיני בדש (צומת):

מאז היא קראה 15 שמות של חברי כנסת שחסרים, הספקתי לרוץ מהחדר, אבל פספסתי.

עובדיה עלי (הליכוד):

אם תחליף את הסנדלים בנעלי ספורט, תגיע בזמן.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, תקציב המדינה שמונח לפנינו – וחוק ההסדרים שמלווה אותו – הוא בסימן של סטביליות מצד אחד, ומצד שני קיימים בו תקציבי עתק שלא צריכים להיות, וחסרים תקציבים לפרויקטים חשובים.

ראשית, אני מבקש להבהיר, גברתי היושבת-ראש: בעיקרון אני נגד פריצת מסגרת התקציב, התקציב חייב להיות תקציב מאוזן, ואחת הטענות המרכזיות שיש לי נגד הממשלה היא העובדה שהממשלה הזאת פרצה את מסגרת התקציב. בזמנו, לפני שלוש שנים, בימים שהשר מודעי היה שר האוצר, הכנסת חוקקה חוק המחייב את הממשלה לשמור על מסגרת התקציב ולהקטין את הגירעון כך שכבר בשנה שעברה, בתקציב 1994, הגירעון היה צריך להיות אפס אחוזים. לא היה צריך לממן את תקציב המדינה מגירעונות ומחובות פנים, שהולכים ותופחים בצורה מאוד מאוד מדאיגה. היום חובות הפנים של המדינה כבר מגיעים ל-100 מיליארד שקל, וכל גירעון בתקציב הוא אם כל חטאת. היום אנחנו רואים את התוצאות הרוות האסון של הגירעון, שהולך ומצטבר, מתוך כך שהממשלה לא שומרת על מסגרת התקציב. אחת הרעות החולות של המשק, הרעה החולה המרכזית של המשק, היא התפרצות האינפלציה, שהפכה לאיום משמעותי ורציני ומעיק על כלכלת המדינה.

כזכור לכם, רבותי חברי הכנסת, במסגרת הנחות היסוד של תקציב המדינה אשתקד, עמדה ההנחה הבסיסית שהאינפלציה לא תעלה על 8%. אנחנו מתקבלים לסוף השנה, ומתברר היום שהאינפלציה גדלה כמעט ב-100%. גידול של 100% באינפלציה במשק יש לו משמעות חמורה מאוד. במקום 8%, האינפלציה תגיע ל-15%, 16%. כשהאינפלציה מגיעה לממדים כאלה של 15%, 16%, יש סכנה שלא תהיה שליטה על האינפלציה. כל אחד מאתנו מבין מה המשמעות החמורה של אינפלציה בסדרי גודל כאלה לכלכלת המדינה. אינפלציה בסדר גודל כזה יכולה להשחית כל חלקה טובה, וכבר היו ימים שבהם ראינו איך המשק גלש בצורה דרמטית לאינפלציה של מאות אחוזים, על כל ההשלכות החמורות שהתלוו לכך על משק המדינה. בשלב מסוים, כשהאינפלציה מגיעה לממדים מסוימים – ו-15%, 16% זה הגבול – יכול להיווצר מצב, כפי שאמרתי, שקברניטי המשק לא יוכלו לשלוט על האינפלציה.

כדי שנבין את משמעות העניין הזה, רבותי חברי הכנסת: גידול של 1% באינפלציה במשק זה מיליארד שקל גידול בחוב הפנימי. אם האינפלציה גדלה ב-15%, המשמעות היא שהחוב הפנימי גדל ב-15 מיליארד שקל. אינפלציה של 15% – כדי להבהיר מה המשמעות קודם כול לפרט, מה המשמעות לכל זוג צעיר, מה המשמעות לכל משפחה בישראל – משמעותה גידול ב-15% של המשכנתה של הזוג צעיר, של החזר החוב של זוג צעיר.

אנחנו יודעים שמחירי הדיור המריאו והאמירו בצורה שאינה נשלטת, בצורה דרמטית, בצורה חסרת תקנה. מחירי הדירות הרקיעו שחקים והגיעו לממדים מאוד מדאיגים. היום זוג צעיר לא יכול לקנות דירה. אבל, בואו נצא מנקודת הנחה שאותו זוג צעיר מאושר הצליח בקושי לקנות דירה. את הדירה הוא קנה אחרי שהוא לקח משכנתה והעמיס על עצמו ועל משפחתו הלוואות ענקיות. זוג שלקח הלוואה של 100,000 דולר לרכישת דירה, השנה ההלוואה שלו גדלה בכ-15,000 דולר רק כתוצאה מהאינפלציה. האם אתם יודעים מהי המשמעות ומהו היחס של שער החליפין? שער החליפין של הדולר כמעט שלא השתנה. לעומת זאת, המדדים פרצו בצורה מאוד מכבידה ומאוד קשה. החוב של המשפחה הזאת גדל בכ-15,000 דולר, ב-45,000 שקלים. תוסיפו לעניין הזה את הגידול הדרמטי והאיום של הריבית ותבינו מהי המשמעות ומהן ההשלכות של הדברים האלה על כל משפחה ומשפחה בישראל.

כשאנחנו מדברים על אינפלציה ועל גידול במדדים, לפעמים הדברים האלה נראים כל כך מופשטים שאולי הפרט לא רואה איך זה נוגע לו ישירות, איך זה נוגע לכיסו בצורה ישירה. ניסיתי להבהיר

בדוגמה אחת מהי המשמעות הקשה של הדברים מבחינת כל משפחה, באיזו צורה ובאיזה אופן הדבר מכביד על כל משפחה בישראל, במיוחד על הזוגות הצעירים ועל אלה שנאלצו לקחת הלוואות בסדרי גודל ענקיים כדי לממן רכישת דירה, ותהא זו הדירה הפשוטה ביותר. מודיעין היא עיר חדשה. לקחו גבעות טרשים, השווי של הקרקע היה מאות דולרים לדונם, והנה דירה שם, במקום הזה, על הטרשים האלה, דירה של שלושה חדרים מחירה מגיע ל-130,000-140,000 דולר.

זוג צעיר כזה שצריך לרכוש דירה, שמעמיס על עצמו ועל המשפחה את כל ההלוואות, לא עומד בנטל הזה.

אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, שמצבם של הזוגות הצעירים הוא המצב הקשה ביותר. היום זוג צעיר במדינה מתקשה להתמודד עם הבעיות הכספיות והכלכליות שלו. עליו רובצת המשכנתה, עליו רובץ עול חינוך הילדים ומעונות היום, שמחיריהם פשוט בקנה מידה מדהים. אי-אפשר לעמוד בנטל הזה. אינפלציה של 15% מגדילה לזוג הצעיר הזה את המשכנתה ב-15,000 דולר, ב-45,000 שקל, ומגדילה לו את ההחזר בכל חודש באחוזים ניכרים. זו המשמעות הראשונה של האינפלציה.

אבל מעבר לנושא של הפרט, לאינפלציה יש משמעות הרת אסון והשלכות הרות אסון על משק המדינה. יש חשש מוחשי, שאם האינפלציה הזאת תתגבר, נביא את המשק למיתון. מצב של גידול באינפלציה הוא מיתון, הוא מצב מאוד מסוכן. אני מבקש ממך, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, להתריע על האפשרות הזאת.

לפני שאמשיך, אבקש לומר לידידי, חבר הכנסת גדליה גל, שיש איזו תופעה שפשטה גם בבית הזה, וזאת תופעה פופוליסטית, שמדברת על גידול בתקציב, בלי שאיש ייתן את דעתו לשאלה מנין לוקחים את הכסף. אני מזהיר: אסור לפרוץ את מסגרת התקציב. ברגע שתקציב המדינה יפרץ וכל דיכפין ייתי וייטול, אנחנו נביא את המשק לעברי פי פחת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

האם מותר לשאול אותך שאלה?

עובדיה עלי (הליכוד):

בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בשעות אלה מתרוצצים חברים שלנו ושלכם כדי להוסיף יום לימודים ארוך, שעלותו מיליוני שקלים. האם אתה תתמוך בזה?

עובדיה עלי (הליכוד):

אגיע לזה. אומר לך תיכף. ראשית, אבקש לעשות סדר בדברי. אני נגד פריצת מסגרת תקציב. אני בעד הדברת האינפלציה, אני בעד עצירת האינפלציה. אני נגד גידול בתקציב, ואני חוזר ואומר זאת. אני בעד אותו חוק חשוב שהיה בזמנו, שלפיו אסור להגדיל את הגירעון. היום הגירעון היה צריך לעמוד על אפס.

עכשיו אתה שואל אותי מהי עמדתי ביחס ליום לימודים ארוך.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

שאלתי זאת בקשר לתקציב.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מבקש לומר בצורה חד-משמעית, ברחל בתך הקטנה, ואני לא מנסה להתחמק: אני נגד פריצת התקציב. אבל אני בעד שינוי סדרי העדיפויות בתקציב. יש מקום לשנות את סדרי העדיפויות וסדרי הקדימות בתקציב. ידידי, חבר הכנסת גדליה גל, אני בעד החינוך. אני אומר זאת לא כפראזה ולא כססמה חסרת תוכן. אני בעד העמדת החינוך בראש סדרי העדיפויות הלאומיים. אני בעד העמדת החינוך בקדימה ראשונה. כשאני אומר העמדת החינוך בעדיפות לאומית ראשונה, אני מתכוון לכך לא רק כססמה אלא באופן מעשי.

אנחנו מצווים, במסגרת התקציב, לשנות את סעיפי התקציב השונים, כשם שהצעתי אני וכשם שאתה הצעת בעניין תקציבי הרווחה. חשבנו שצריך להגדיל את תקציב הרווחה בסעיפים מסוימים כמו תמיכה בנכים, במפגרים, במעונות יום. אבל זה לא צריך לבוא כתקציב נוסף. זה צריך לבוא במסגרת התקציב במשרד העבודה והרווחה. צריך לשנות את סדרי העדיפויות והקדימות בתוך המשרד. צריך לקחת מסעיף אחד 52 מיליון שקל – מסעיף שהיה מיועד לאבטלה, ואנחנו יודעים שהיא הצטמצמה, ולא חשוב כרגע מה הסיבה לכך, אעמוד על כך בהמשך – ולהקצות את התקציב הזה לאותם צרכים שהם חיוניים גם לדעת משרד העבודה והרווחה, לדעת שרת העבודה והרווחה ולדעת ועדת הכספים של הכנסת.

אותו דבר, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אני סבור שיש לעשות בנושא החינוך. יש רעיונות בעניין זה. כרגע אני לא רוצה לדבר על התקציב המיועד לקיבוצים. אני חושב שזו שערורייה ממדרגה ראשונה.

יורם לס (העבודה):

זו ההסתייגות השנייה?

עובדיה עלי (הליכוד):

אגיע לזה. אני מסיים בתוך דקה. יושב-ראש ועדת הכספים שאל אותי שאלה, וזה לא יהיה מוגזם אם אשיב לו.

אני לא מבין איך אפשר לתפוס את החבל בשני הקצוות שלו. מצד אחד לומר: אין לי כסף; מצד שני, להקציב כסף בפזרנות איומה. אני חושב, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, שבנושא יום חינוך ארוך בערי פיתוח יש לנו סעיף. חשבנו לשנות את כל נושא חוק עידוד השקעות הון, כך נדמה לי. אם נקצה אותם כספים, שמיועדים להטבות במס הכנסה או לדברים אחרים, לנושא החינוך – אנחנו ניטיב עם החינוך, ניטיב עם ערי הפיתוח. אני מאמין שהכול תלוי בחינוך; גם עוני. גם המלחמה בעוני היא שאלה של חינוך. תן לילדים בערי הפיתוח השכלה חינם, השכלה יסודית, תיכונית, על-תיכונית חינם, תן להם ללמוד באוניברסיטאות הטובות ביותר חינם, תן להם מלגות. אם תעשה כן, תפתור לא רק את בעיית החינוך ואת בעיית ההשכלה, אלא גם תתמודד עם בעיות העוני ולא תנציח דור שני ושלישי של עוני בערי הפיתוח, בשכונות המצוקה ובאזורים אחרים. בעניין זה, אם נשנה כאן את סדרי העדיפויות, אני משוכנע שכל הכלכלה בארץ תשתנה, בעיות החברה בארץ ישתנו והדברים ילבשו צורה אחרת.

במערכת הבחירות הטפתם לשינוי סדרי העדיפויות הלאומיים. אולי אחת הסיבות המרכזיות שבגינן הגעתם לממשלה זו אותה ססמה, אותה מחשבה ואותה אשליה שנטעתם בלב הציבור שתשנו את סדרי העדיפויות הלאומיים. מכל שינוי סדרי העדיפויות הלאומיים בעצם לא נותר מאומה. פגעתם בהתנחלויות, אבל את הכסף הזה לא הוספתם לחינוך ולא הוספתם לנושאי חברה.

יעקב שמאי (הליכוד):

לאן הם הוסיפו את הכסף?

עובדיה עלי (הליכוד):

את הכסף הזה אתם מעבירים לקיבוצים. זו הבעיה המרכזית.

יורם לס (העבודה):

זו דמגוגיה.

עובדיה עלי (הליכוד):

זו לא דמגוגיה. תסלח לי, חבר הכנסת לס, עם כל הכבוד לך, איזו דמגוגיה? אתם לא רוצים להוסיף כסף לקיבוצים? אין לכם תוכנית להוסיף להם מיליארדים?

יורם לס (העבודה):

אבל אמרת – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

אין לכם תוכניות בשביל לתת להם קרקעות חינם? אין לכם תוכנית כזאת? אתם לא מוחקים להם חובות בסדרי גודל של מיליארדי שקלים? מה הדמגוגיה כאן?

לסיכום הדברים בסעיף הזה אני מבקש לומר: נגד פריצת תקציב, נגד הגדלת הגירעון, נגד תוספת תקציבים מחוץ למסגרת התקציב, בעד שינוי סדרי העדיפויות הלאומיים כך שנושא החינוך יעמוד בראש סדרי העדיפויות, במקום גורמים הקשורים למפלגת העבודה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, לפני שאומר מלים מספר על הדברים שהתכוונתי לומר בנושא חוק ההסדרים, אני מבקש להעיר הערה. לפני כמה נואמים עלה לכאן חבר הכנסת בוחבוט ודיבר על תקציב התרבות במדינת ישראל. אמר חבר הכנסת בוחבוט: אינני מתכוון ואינני בא לבקש את פריצת התקציב, אלא אני מבקש חלוקה אחרת, שלא כל התקציב או רובו יינתן למוסדות במרכז הארץ וכל הפריפריה תקבל רק את השאריות. אני רוצה חלוקה אחרת של התקציב.

הוא בא בטענות לממשלת הליכוד, שבמשך 15 השנים האחרונות לא עשתה דבר בנושא הזה, ואני חושב שחייבים מעל במה זו להוקיע את הדברים ולהזכיר לחבר הכנסת בוחבוט: הרי כשאתה מדבר על חלוקה אחרת של תקציב התרבות, אתה לא מדבר על חלוקה של אזורי הארץ, אלא על חלוקה אחרת של התקציב שיינתן לתרבויות שבעבר לא קיבלו תקציב לצורכיהן – עדות שונות במדינת ישראל, ולא דווקא עדות שבאו מאירופה אלא עדות המזרח.

אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת בוחבוט: עד עליית הליכוד לשלטון במדינת ישראל, חברי הכנסת הנכבדים, לעדות המזרח מעולם לא הכירו בשום תקציב כדי שהם יוכלו לפתח את התרבות שהם הביאו אתם, והראשון שמחק את העוול הזה, שנמשך כל שנות קיומה של המדינה, היה ראש הממשלה של הליכוד דאז מנחם בגין, ששינה את סדרי העדיפויות, ובפעם הראשונה זכו עדות

המזרח, שבאו עם תרבות עשירה והכחידו אותה במשך שנים במדינת ישראל, להרים ראש ולפתח מחדש את התרבות שלהם.

את הדברים האלה צריך לומר לחבר הכנסת בוחבוט, שבזמנו גם הוא לא היה בדיוק במפלגת העבודה, והוא יודע את הדברים האלה.

גברתי היושבת-ראש, בכל פעם שאדבר בכנסת הזאת על ההסדרים בתקציב, אני חייב להזכיר את הדבר הראשון שטיפלתי בו. חברת הכנסת ענת מאור ואנוכי העלינו בכנסת הזאת הצעה לסדר-היום המדברת על הפסקת ההנחות בארנונה לקשישים ברשויות המקומיות. דיברנו על כך ששר הפנים החליט לקיים את החוק ולהפסיק את מתן ההנחות בארנונה לקשישים.

בעקבות העלאת הנושא על סדר-היום של הכנסת ובתמיכת כל הבית, קואליציה כאופוזיציה בנושא זה, הסכים שר הפנים דאז להתלות את ביצוע החוק לשנה אחת. וחבר הכנסת דן תיכון, שישב אז באולם, העיר את תשומת לבנו ואמר: למעשה התיקון הזה צריך להיות תיקון בחוק ההסדרים, משום שבסעיף של חוק ההסדרים מופיע הביטול של הנחות בארנונה לקשישים ברשויות המקומיות. והכנסת, קואליציה ואופוזיציה, הציעה שנגיש הצעת חוק שתבטל את הסעיף הזה. חברת הכנסת ענת מאור ואנוכי הגשנו הצעת חוק כדי שהסעיף הזה יוצא מחוק ההסדרים.

אני אומר עוד הפעם, זה היה על דעתם של כל חברי הבית הזה, מהקואליציה ומהאופוזיציה.

לצערי הרב, עד היום, אני חושב שזו כבר שנה שנייה שאנחנו מדברים על חוק ההסדרים, החוק הזה איננו מתממש משום שהממשלה מונעת את ביצועו. באים ואומרים לי: יש גירעונות ברשויות המקומיות, אי-אפשר לעשות את זה, נותנים הנחות, הרשויות נוהגות בפראות בנושא הזה.

חברי הכנסת, עם יד על הלב, יאמר כל אחד מכם – האם הגירעונות ברשויות המקומיות נובעים ממתן הנחות לקשישים ולסוג אחר של שכבות אוכלוסייה חלשות, או שהם נובעים מכל מיני מבצעי ראויה, שאינני יודע אם הרשות תמיד צריכה אותם? אלא מה? כשיש פתאום שרפה ואין כסף, הדבר הקל ביותר לעשות הוא לקחת את השכבות החלשות, שלא יכולות לצעוק, לא יכולות להתגונן, לא יכולות להרעיש, לא יכולות להפגין, ולפגוע בהן. ואז אומרים: או, עכשיו יש חוק כזה ואי-אפשר לתת הנחות לקשישים.

חברי הכנסת, אני חושב שההסתייגות שהגשתי צריכה להתקבל בהצבעה על דעת הקואליציה והאופוזיציה, משום שזה בנפשנו, אלה הורינו. מדובר באנשים שאין ידם משגת לשלם, שכל אגורה חשובה להם.

הממשלה הזאת, שאמרה וחרתה על דגלה: אנחנו נעשה שינוי בסדר העדיפויות; לא עוד כסף להתנחלויות ביהודה ובשומרון של הממשלה המושחתת של הליכוד, אלא לטובת רווחת העם במדינת ישראל – נו, מה אנחנו רואים מאז? בכל שנה אנחנו מתבשרים בסטטיסטיקה על כך שיותר ויותר משפחות יורדות אל מתחת לקו העוני. מדוע? משום שהקצו יותר משאבים לרווחה. הרי זה מצחיק. אנחנו רואים שיותר ויותר ילדים נמצאים מתחת לקו העוני. אם אינני טועה, חבר הכנסת שמאי, למעלה מ-260,000 ילדים נמצאים מתחת לקו העוני.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה צודק.

אברהם הירשזון (הליכוד):

וזאת בממשלה שחרתה על דגלה רווחה לעם; קודם כול הרווחה ולאחר מכן דברים אחרים.

רבתי, בימים האלה מתייקרים בצורה מטורפת הפירות והירקות, שעד לפני חודשים מספר זרקנו אותם לפח הזבל כי לא היה מי שיקנה אותם, כי היו עודפים עצומים. הפירות והירקות, העגבניות והמלפפונים והדברים האחרים הם חלק מסל המזון של המשפחה במדינת ישראל. אנחנו מדינה במזרח התיכון, שהדברים האלה גדלים בה בשפע, התרגלנו לצרוך אותם במשך שנים. משפחות מעוטות יכולת ידעו שתמיד הן יכולות לקנות אותם בגרושים בשווקים, כחלק מסל המזון. והנה, תחת ממשלה זו, שחרתה על דגלה את רווחת העם, אין ידם משגת לקנות פירות וירקות, משום שאין מדיניות ממשלתית בנושא החקלאות.

שר האוצר באמת יכול לבוא ולהגיד, גם אני בילדתי לא אכלתי פירות וירקות ותרואו איך אני נראה. אמרתי לו, אתה נראה רע מאוד, אם היית אוכל היית נראה – – – זאת לא תשובה רצינית של ממשלה. תשובה רצינית של ממשלה היא שתבוא ותאמר, יש תוכנית כיצד הדברים אינם עולים. הרי כל הדבר הזה משפיע בסופו של דבר על האינפלציה. האינפלציה הזאת, שאתם, הממשלה הזאת, הבטחתם שהיא לא תעלה על 8%, היא כמעט כפולה בשנה הזאת. זה אחד מהדברים שאתם עושים לרווחת העובד.

אני מבין שזמני תם במחזור הזה, ובפעמים הבאות ארצה להרחיב, גברתי היושבת-ראש, ברשותך, בנושא הטלת מס על הבורסה והפגיעה בשכירים ובנושא האינפלציה ההולכת ומתגברת.

יש נושא מרכזי שאינני מבין. הממשלה הזאת מדברת על כך שהיא רוצה לעשות, דבר ראשון, הנחות על דירות; שכל זוג צעיר יוכל לקנות דירה יותר בזול. נכון, חבר הכנסת שמאי, שכך מדברים?

יעקב שמאי (הליכוד):

כך הם אומרים, אבל את ההיפך הם עושים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

עכשיו אני שואל באמת, גברתי היושבת-ראש, 40% מערך הדירה הם מסים, וה-60% הנותרים הם רווחים שונים. תורידו את ה-40%, או חלק מה-40%, והורדתם את מחיר הדירות. הרי זה דבר טכני שאתם צריכים לעשות ואתם לא עושים. נו, אז מה? אתם משקרים לעם? זו דרך לנהל את המדינה? תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם הירשזון. אני מזמינה את חבר הכנסת דוד מגן – איננו. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יורם לס, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד. עשר דקות לכל אחד בסיבוב הזה.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, כבר דיברתי בסיבוב הקודם על כך שחלה טעות. זה לא חוק ההסדרים אלא חוק האי-הסדרים, חוק הבלגן, והוכחתי זאת בפעם הקודמת.

והנה בא לעזרתי בעיתון "הארץ" נחמיה שטרסלר, הכתב הכלכלי המהולל של עיתון "הארץ", והוא קצת לועג לסמנכ"לית לכלכלה במשרד האוצר, ציפי גל-ים, שפרסמה לאחרונה מסמך ורוד על הישגי הממשלה ועל הישגי משרד האוצר. הוא שואל שאלות שבוודאי יעניינו את הציבור כולו.

הובטחה לנו אינפלציה של 8% – כך הבטיח שר האוצר. במקומה יש לנו אינפלציה של 15%. שר אוצר עם כבוד עצמי היה צריך להתפטר. הוא הבטיח 8%, והתוצאות הן אחוז כפול מזה. זה לא שבמקום 8% יש 5.8% – 15%. כישלון כזה מחייב התפטרות. במקום גידול מתון בצריכה הפרטית והציבורית, כמו שנחזה בתקציב הלאומי, יש עלייה מטאורית בצריכה הפרטית והציבורית. לא זו בלבד, לרבות גידול ניכר לחלוטין במספר העובדים בשירותים הציבוריים. שוב, לא אני אומר זאת. לי אומרים, הרב בא-גד, אתה באופוזיציה, אתה משמיץ. לא אני. אני קורא לכם מה שכותב כתב כלכלי מכוּבד. יש לנו גם עודף יבוא אזרחי ענק. משקלו בתוצר אף עלה. יש לנו בעיה של ריבית גבוהה ותיסוף שפוגע ברווחיות הייצור והייצוא. יש לנו בעיה של עלייה חדה בנטל המס מול עלייה ריאלית בתקציב הממשלה. כלומר, ממשלה עשירה מדי על חשבון אזרחים עניים מדי.

אני לא רוצה להלאות אתכם. קראתי פה שישה דברים שבהם הממשלה נכשלה. עלה פה קודם חבר הכנסת יורם לס ואמר, איזה הישגים, איזה הישגים. הנה, אני אעביר לך את זה, תענה לנחמיה שטרסלר, לא לי. שישה דברים משמעותיים שהממשלה נכשלה בהם לחלוטין. עם סיפורים אי-אפשר לפתות את העם זמן רב. העם מספיק חכם.

מכאן אני רוצה לעבור לנושא אחד בחוק ההסדרים, סעיף 127פא2, שבו נאמר: המוסד ידווח למשרד הביטחון על מספר ימי המילואים ועל סכום התגמולים וההענקות בשל כל תקופה של היציאה למילואים. נמצא פה חבר הכנסת רענן כהן. רוחו כאן והצלחתו כאן. אני אומר, אף שהוא איש קואליציה, ומטבע הדברים הייתי צריך להילחם בו, הוא עושה דברים נפלאים. אתם יודעים שאני מצביע לא לפי תכתיבי קואליציה ואופוזיציה, אלא אני מצביע תמיד לפי העניין. הדברים ידועים. והנה, חבר הכנסת רענן כהן נלחם על צמצום ימי המילואים, בייחוד לחיילים קרביים.

הגשתי הצעת תיקון: תמונה ועדה שתציע חיסכון על-ידי צמצום ימי המילואים נוכח הגידול במספר המתגייסים ונוכח הרגיעה היחסית במלחמות הישירות.

אני מדגיש: מספר הפיגועים גדל. מאז הסכם אוסלו – למעלה מ-100 קורבנות. כאב לי הלב. הייתי אתמול, וכמדומני שלא אחטא בטעות, חבר הכנסת היחיד שהלך לשתי הלוויות של הקדושים שנפלו בלבנון. הייתי בקריית-שאול; אני משתדל להגיע לכל לוויה מפני שאני חושב שזה קורבן קדוש שכל עם ישראל היה צריך לצאת וללוות אותו. אין לי מנוחה. אני לא יודע אם להגיד, כי אני לא רוצה לרקוד על הדם. אני לא אגיד ואני לא אשתוק. אבל אני לא יכול לשתוק. יש לי הרגשה שאלה קורבנות שווא. יש לי הרגשה שאלו קורבנות על חשבון הסכם בין ממשלת ישראל לבין ממשלת סוריה, שאין מגיבים על מעשי ה"חיזבאללה", ולכן חיילינו צריכים ליפול. זו אשמה חמורה, אבל יש לי אינפורמציה שאלה דברים נכונים.

אם התפרסמה ידיעה מזעזעת אתמול בעיתון "הארץ", שחיילים שגמרו שירות לא קיבלו רכב כי בלבנון מפחדים להסיע ברכבים מהסיבה שזה לא בטוח, ושלחו אותם ללכת כמה שעות ברגל עם ציוד כבד, והם הגיעו כמעט בהתמוטטות – אני לא לה למדינה שמפקירה כך את חייליה.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, חבר הכנסת בא-גד. עם כל הכבוד לצלמים שם ביציע, אני לא יכולה לעבוד בשיטות כאלה. אתם מסנוורים אותי. אני מאוד מבקשת. קודם כול עבודת הבית. סליחה. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

הדברים המחרדים האלה על חיילים שנפלים וחיילים שצריכים ללכת כי מפחדים להכניס רכב מפחד ה"חיזבאללה", אלה דברים שצריכים לזעזע כל אזרח, והכול בגלל הסכם מדומה – אולי סוף סוף אסד, אם אנחנו לא נגיב, אולי יסכים לדבר אתנו. זה טמטום. אסד מבין רק שפת כוח. להצמיד את צה"ל לעבר דמשק – תראו איך הכול ישתנה בשנייה אחת. לתת לצה"ל להיכנס ולנקות את ה"חיזבאללה" בלבנון, בדרום-לבנון, או להודיע שאם פגז אחד ייפול על קריית-שמונה, אנחנו שם "ננקת" איזו עיר או איזה כפר, ותראו שהכול מסתדר.

יש בזבוז נורא בימי מילואים, ללא צורך. כל מי שהולך לצבא, כל מי שמשרת במילואים יודע את גודל הבזבוז. לוקחים אותם – עד שמתארגנים, עד שמגיעים, אין מה לעשות. חבל. צבא-הגנה לישראל הוא צבא כל כך מהולל וטוב.

במקום לדבר פה על חוק ההסדרים ולחפש כל מיני פטנטים – צריך לצמצם את ימי המילואים. המילואים האלה הורסים את המשק, הורסים את החינוך, ולא צריך אותם.

היות שהשעון מצלצל, ואף שהיתה הפסקה באמצע דברי, אני רוצה להיות ממושמע. אסיים בפרשת השבוע, פרשת "שמות", שקראנו בתורה בשבת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל אני מבקשת לסיים. בתוך חצי דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, גברתי, אבל את יודעת שהיתה לי הפרעה קלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

הפרעתי לך בדיוק חצי דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני גומר.

מובא במדרש, בזכות שלושה דברים נגאלו ישראל ממצרים. מה הם שלושת הדברים? שלא שינו את שמם – עם ישראל הקפיד על שמותיו, לא סטיב, לא סטפן ולא גריגורי, אלא שמות האבות. שלא שינו את שפתם – דיברו עברית, שמרו את לשון הקודש. שלא שינו את מלבושם – המלבוש היהודי לתפארת.

אנחנו אומרים, הכול הולך לנו עקום במדינה: האינתיפאדה, הסכם שלום גרוע, קורבנות תאונות דרכים – ויפה עשתה חברת הכנסת דליה איציק שהעלתה את זה – וכלכלה מדחי אל דחי. בואו נחזור למורשת עם ישראל, למורשת אבות, ואז, כשם שנגאלו ממצרים ניגאל אנחנו, נזכה לראות בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת בא-גד. אני מזמינה את חבר הכנסת יורם לס. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בהסתייגות הראשונה, שכבר הבאתי אותה לפני מליאת הכנסת, פירטתי את ההישגים הגדולים של הממשלה, פירטתי את הדיבידנדים, את היתרונות הגדולים בתהליך השלום, שפתח את היצוא ואת הכלכלה של מדינת ישראל לארצות ולחברות שהיינו שם בבחינת "פריה", בבחינת מי שקולו לא נשמע והסחורה שלו אינה נקנית.

בהסתייגות הזו, ברשותך, גברתי היושבת-ראש, אתייחס בעיקר לסעיף כבד שנוגע לכל אדם, שהיקפו יגיע השנה ל-14 מיליארד שקלים – סעיף הבריאות. אני לא אדבר במיליארדים, כי זה כמעט לא נוגע לבני אדם. אנשים בסך הכול שואלים מה יהיה עם הבריאות שלהם, והמיליארדים לא בדיוק נוגעים להם.

כיושב-ראש ועדת משנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, קיימתי היום ישיבה בנושא תאגוד בתי-החולים. דנו בשאלה מה יקרה בבתי-החולים לאחר שייכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות, ב-1 בינואר 1995. דובר אחר דובר, מנהלי בתי-החולים, העובדים, מנהלי קופות-חולים, דקאנים של פקולטות לרפואה, דובר אחר דובר מאנשי המקצוע מביעים דאגה חמורה ביותר מפני מה שיקרה בתחום האשפוז הציבורי בישראל בשנה הבאה.

הדאגה הזאת נובעת מכך, שמצד אחד לא יהיה כסף, ומצד שני תהיה גישה עסקית, ביזנס. אנחנו מתבשרים בימים אלה מפיו של שר הבריאות ומפיו של מנכ"ל משרד הבריאות, שאישר את זה הבוקר, שהמשרד מתכוון להכניס לבתי-החולים הציבוריים רפואה פרטית, חדרים שבהם החולה יוכל לבחור לעצמו את המלון. אבל, אני מצטט את דברי מנכ"ל משרד הבריאות הבוקר, הוא יוכל לבחור לעצמו גם את הרופא.

זה נשמע טוב. אני הייתי הראשון שבשנת 1986 נלחם בכל הדינוזאורים בקופת-חולים כדי לבטל את סעיף 68 בתקנון קופת-חולים ולאפשר בחירה חופשית של רופא. זה טוב בקהילה. הלוואי שהיינו יכולים להגיע לזה בבתי-חולים. אבל גם הרופא הגדול ביותר, ביממה שלו יש רק 24 שעות. אם יאפשרו לחולים פרטיים שמשלמים עבור השהות בבית-החולים הציבורי לבחור את הרופא תמורת כסף, וזאת כאשר כל הנוגעים בדבר – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

האם הביטוח המשלים הוא לא מעין – – –

יורם לס (העבודה):

אני מדבר על מגמות במשרד הבריאות להכניס רפואה פרטית לא במסגרת ביטוח משלים. יבוא אדם לבית-החולים תל-השומר, ישלם בקופה 2,000 שקל, יקבל חדר פרטי, אולי יקבל סטייקים, וגם את הרופא שהוא רוצה בו. על זה אני מדבר.

הביטוח המשלים, סעיף 10 לחוק ביטוח בריאות, זו פרשה אחרת, שאני יכול להתייחס אליה. אני רק מבקש להצביע על הסכנות במגמות המסתמנות, שמצד אחד שמים לבתי-החולים אזיקים, שמים

להם תקרה, ומצד שני מכניסים רפואה פרטית לבתי-החולים. לפי דעתי, לא לזה ציפה רוב רובו של עם ישראל מחוק הבריאות.

אני אגע עכשיו, שוב רק בדוגמאות, בעניין הכסף. מה מעניין את האדם? מעניין אותו איזה שירות יקבל, ובעניין הזה אנחנו צפויים לגזירות קשות, ומעניין אותו כמה כסף זה יעלה לו.

אלה שני הדברים האמיתיים והיחידים שנוגעים לבני אדם, שהמיליארדים ואפילו הפוליטיקה לא כל כך מעניינים אותם.

במאמר מוסגר אומר, שלאנשים מן היישוב נדמה, שאם הפוליטיקאים עובדים כל כך קשה על חוק הבריאות – בסופו של דבר זה בשבילם, זה לטובתם, הם יקבלו שירות טוב יותר, אולי ישלמו פחות. לצערי, הכיוונים הם הפוכים.

ואני חוזר ונוגע בעניין הכסף, איך משחקים בכסף של הבריאות. קודם כול, מבחינת האזרחים – מוסיפים תשלומים. אדם ילך לבית-חולים ציבורי. עבור טופס 17 – מנהלי בתי-החולים התייחסו לזה היום – הוא משלם 10 שקלים. הלוא אמרו שמבטלים את הביורוקרטיה, מבטלים את טופס 17 – כל טופס 17 לבית-חולים יעלה 10 שקלים. יש אנשים במדינה שזקוקים לטופס 17 הזה ובשבילם הסכומים האלה, אם הם חוזרים על עצמם, זו בעיה, בעיה קשה.

ונוסף על כך, המחירים עולים – מחירי התרופות. התשלומים שאנשים נאלצים לשלם בזמן שהם חולים גדלים והולכים.

ויש פה גם שאלה של המס. אני מנסה לדבר מתוך העיניים של בני אדם, ואני נפגש עם הרבה פורומים בעניין הזה ושומע את האנשים. אנשים חשבו, אני אשלם מס בריאות, הכסף שלי ילך לבריאות, ובכסף שאני משלם לבריאות אני אקבל בריאות. אם אני אשלם יותר כסף – בסדר, אני אקבל יותר בריאות.

התרגילים שעושים בממשלה ובהסתדרות ובכל מקום שנוגע בכסף הזה, התרגילים שעושים עם הכסף של הבריאות – הם לא ייאמנו. הרי עדיין לא התחילו לגבות את הכסף, וכבר העניין הזה עבר כמה גלגולים. גלגול ראשון – להשתמש בכסף של הבריאות כדי לא לשלם את תוספת היוקר. זה דבר כל כך מופרך, שאני שמח שאנשים מסוימים, ולא מי שעומד בראש ההסתדרות אלא אנשים מסוימים שנמצאים כאן, שאכפת להם מהדברים האלה באמת, אני מקווה שסגרו את העניין הזה.

ועכשיו יש תרגיל חדש עם הכסף של הבריאות – להקטין את המס המקביל. מה זה המס המקביל? המעסיק שמעסיק אותי, הכנסת, היא משלמת בשבילי מס מקביל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

המדינה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת שלא לחרוג מהזמן.

יורם לס (העבודה):

אני מייד גומר.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא. אני מבקשת משפט אחד לסיום וזהו. יש לך עוד מספיק הסתייגויות.

יורם לס (העבודה):

המעסיק משלם את הכסף. בעבר, היסטורית זה היה בשביל האשפוז, עכשיו זה נחשב כעלות העבודה.

והתרגיל של היום, רבותי – מוציאים את מס הבריאות מהמדד. כפי שאמרתי, שזה בעצם מס הכנסה – הממשלה מוכיחה שזה נכון.

רבותי חברי הכנסת, גברתי היושבת-ראש, בתקציב המדינה יש 14 מיליארד – אני מקווה שיהיה יותר – לבריאות. אני מקווה שבביצוע התקציב הזה, במקום להביא פחות בריאות ויותר כסף, ימצאו הדרכים לעשות את זה כך שהתוצאה תהיה הפוכה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס.

חברי הכנסת, אני חוזרת, ברשותכם, לחבר הכנסת פני בדש. קראתי את שמו ואז בדיוק הוא נכנס לאולם המליאה. אני חוזרת אליו ואחר כך נמשיך. בבקשה, חבר הכנסת פני בדש.

פני בדש (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה למקד את הנאומים שלי הקשורים להסתייגויות בשלושה נושאים: נושא אחד – הנגב; הנושא השני – השלטון המוניציפלי במדינת ישראל והבעיות בתחום המוניציפלי; והנושא השלישי – הביורוקרטיה במדינת ישראל.

אתחיל בנושא הנגב. צריך לזכור שהנגב מהווה היום את העתודה הכמעט יחידה שנשארה למדינת ישראל. אבל הנגב, לאורך כל הדרך ובכל הממשלות, ולא חשוב אם אלה ממשלות של הימין או של השמאל – הפקירו את הנגב מפני שלא היה לו כוח אלקטורלי.

רענן כהן (העבודה):

מאז קום המדינה אותו נאום.

פיני בדש (צומת):

נכון. שום דבר לא השתנה.

רענן כהן (העבודה):

אותו נאום.

פיני בדש (צומת):

תתפלא לשמוע, מאז קום המדינה לא השתנה כלום והנגב נראה כמו עם קום המדינה.

רענן כהן (העבודה):

למה לחזור?

פיני בדש (צומת):

אין שום שינוי. אנחנו נצחק עד שיעשו שינוי. בזמן האחרון יש אומנם קצת שינוי, ואני אתייחס לזה.

הבעיה המרכזית של הנגב היום – ואני לא מדבר על עומר; מי שראה, יודע שעומר מופיעה בין שלוש הרשויות המובילות בארץ מבחינת איכות חיים.

רענן כהן (העבודה):

זה בגללך.

פיני בדש (צומת):

שמע, יישוב בנגב שייכלל בין שלוש הרשויות הטובות בארץ מבחינת איכות חיים, זה לא קל. ואני מדבר על באר-שבע ועל הרשויות שנמצאות בדרום ככלל.

הבעיה המרכזית של הנגב היא הצורך להעביר אליו אוכלוסייה איכותית, אוכלוסייה בעלת רמת השכלה גבוהה יותר, שתפתח ותניע את הגלגל של דרישה לחינוך גבוה יותר, דרישה לאיכות חיים גבוהה יותר, דרישה למערכות מוניציפליות טובות יותר.

היום יש בעיה. לפני כשנה וחצי נחקק חוק חובת המכרזים.

רענן כהן (העבודה):

אפשר לשאול אותך שאלה?

פיני בדש (צומת):

כן.

רענן כהן (העבודה):

עם כל הכבוד לנגב, ואני בעד כל מלה שאתה אומר, לדעתי צריך להבטיח קודם כול את הגליל, שהיום 56% מכלל האוכלוסייה שלו אינם יהודים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רענן כהן, עם כל הכבוד – – –

רענן כהן (העבודה):

ביקשתי ממנו רשות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא יכול לבקש ממנו. אתה צריך לבקש ממני בראש ובראשונה.

פיני בדש (צומת):

אתה כשתעלה לדוכן תדבר על הגליל. אני אדבר על הנגב.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת לא להפריע יותר.

פיני בדש (צומת):

חוק חובת המכרזים, שנכנס לתוקף לפני שנה וחצי, לדעתי מי שחוקק אותו לא עסק בעשייה. זה חוק שסירס את כל הפעילות, הן המוניציפלית והן הממשלתית, וסיבך יותר את הביורוקרטיה. בוטלו כל ההעדפות שניתנו או התאפשרו עד היום לפיתוח הנגב.

בכל יום אני מקבל הזמנה אחרת לפתיחת כבישים חדשים.

חבר הכנסת רענן כהן, כשלא היית כאן חבר הכנסת בא-גד שיבח אותך, אבל עכשיו אתה מפריע לי.

רענן כהן (העבודה):

אני מתנצל.

פיני בדש (צומת):

כל שבוע אני מקבל הזמנה לפתיחת כביש זה או אחר או מחלף זה או אחר במרכז הארץ או בצפון הארץ. בנגב אנחנו לא חונכים שום כביש. גם הכבישים שאושרו ב-1993 וב-1994 ול-1995, עובדים בהם בקצב אטי מאוד ומשום-מה התקציבים לכבישים האלה לא מגיעים כפי שמופיע בתקציב המדינה, הם מגיעים בקצב אטי יותר, וגם העבודה נעשית בקצב אטי יותר. אולי אין מספיק אנשים שצועקים.

אנחנו קראנו וראינו בשבועיים הקודמים, שהעיר באר-שבע כולה היתה פקוקה, נעצרה. במשך עשרה ימים לא היה אפשר לזוז בעיר הזאת. כל העיר וכל הירידה דרומה, כל התנועה ממרכז הארץ דרומה, כל התנועה למפעלים – הכול בנוי על גשר מוביל אחד. כבר עשר שנים צועקים, אבל לא נמצא תקציב לגשר הזה. לצערי הרב, רק אחרי כמעט התמוטטות של העיר הזאת נעשתה איזו טובה ונמצא איזה תקציב לגשר הזה.

שדה תעופה בין-לאומי. היום מדינת ישראל החליטה להשקיע כ-800 מיליון דולר במרכז הארץ בהרחבת שדה התעופה הבין-לאומי. אחרי שישקיעו 800 מיליון דולר כולם ייתקעו בפקקים כדי להגיע לשדה התעופה הבין-לאומי.

אני חושב שבמדינה קטנה כמו שלנו, שהמרחקים בה קצרים, צריך לראות בשדה התעופה נבטים בנגב שדה תעופה בין-לאומי שני. אין צורך בהפקעות. לא צריך לשלם כל כך הרבה בגלל הפקעות. לא יהיו כל כך הרבה פקקים ולא תהיה תנועה מיותרת באזור הזה.

עם כביש חוצה-ישראל, שהוא לקראת סלילה, ניתן בתוך 35-40 דקות להגיע לכל עיר מרכזית במדינת ישראל, אם זו ירושלים, אם זו תל-אביב. זה מקובל בעולם. זה לא חדש.

בית-החולים "סורוקה" – היום בית-החולים "סורוקה" הוא בית-חולים מרכזי לכל הנגב. יש תוכנית הבראה של קופת-חולים. אני מקווה מאוד, חבר הכנסת אורון, שלפחות תגן עלינו בהסתדרות ולא תיתן, במסגרת הקיצוצים בקופת-חולים, לפגוע בבית-החולים "סורוקה".

חיים אורון (מרצ):

אתה יודע שלבית-החולים "סורוקה" יש פינה חמה בלב וגם עדיפות.

פיני בדש (צומת):

זה לא מספיק. הולכים לפטר כמעט מחצית מעובדי המעבדות, רוצים לסגור מעבדות; בגלל טעות של רופא זה או אחר, של מתמחה, רוצים לבטל את ההתמחות לבית-החולים. המשמעות של ביטול האפשרות לבית-החולים להכשיר מתמחים – זו מכת מוות לבית-החולים. אתה יודע את זה. צריך להילחם בהחלטה הזו.

קופת-חולים החליטה לפטר כ-50 מרצים שהיו על תקן של קופת-חולים בפקולטה לרפואה. המשמעות היא כמעט חיסול בית-הספר לרפואה. המשמעות היא פגיעה קשה בבית-החולים "סורוקה".

פיתוח – רק לאחרונה התחיל פיתוח בבית-החולים "סורוקה". 30 מיליון השקל שהושקעו אינם מספיקים אחרי כל השנים שבהן היתה הזנחה אדירה. יש מעט מאוד חדרי ניתוח, יש מעט מאוד תנאים נורמליים בבית-החולים הזה. חסרה שם השקעה של 50 מיליון דולר כדי ליישר קו, על מנת שיהיה בית-חולים סביר. אני לא מדבר על מצב טוב אלא על מצב סביר. מבחינת רמת הרפואה, הוא בית-חולים טוב.

צריך לחזק את העיר באר-שבע. העיר באר-שבע מצויה על סף פשיטת רגל. העיר באר-שבע חייבת כ-300 מיליון שקל. זו כבר היסטוריה. צריך להבין שלעיר הזאת יש בעיות של ריחוק ממרכז הארץ. העיר הזאת קלטה כ-30% עלייה ביחס למספר התושבים שנמצאים בה. רוב העלייה שהיא קלטה היא עלייה חלשה. יש בה בעיות רווחה קשות מאוד. העיר הזו קלטה כ-40,000 עולים. כל תקציב שניתן על-ידי רשויות הרווחה או על-ידי רשויות הקליטה אינו עונה על הבעיות.

העיר הזו מדורגת כעיר השנייה בארץ מבחינת העוני. העיר הזו שנייה, אחרי בני-ברק, מבחינת מספר הילדים העניים בה. יש בעיות מיוחדות, ומשרדי הממשלה לא יכולים להתייחס אליה כמו אל כל עיר אחרת במדינת ישראל. באר-שבע היא אחת הערים הבודדות שהחליטו בהתחלה לקלוט מספר כזה של עולים בקרוונים. הבטיחו להם כל מיני הבטחות בגלל הקליטה הזאת, ולא מומש שום דבר. היום העיר משותקת, לא מתפקדת בגלל בעיות תקציב.

במסגרת התדמית הקשה החליטו להפוך את הנגב לאתר הפסולת במדינת ישראל. רוצים להוריד את כל הפסולת של מדינת ישראל לאתר דודאים. אנחנו נאבקים בעניין הזה. רבותי, גם ככה קשה להוריד מפעלים לנגב. אני אומר את זה כראש מועצה שהקים פארק תעשיות היי-טק. קשה מאוד להביא מפעלי היי-טק לנגב, בגלל התדמית של הנגב.

לא מספיקה התדמית הקשה של הנגב ושל העיר באר-שבע – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כמה הנחות קיבלתם במחיר הקרקע?

פיני בדש (צומת):

מי קיבל הנחות במחיר הקרקע?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

במחיר הקרקע לעומת באר-שבע.

פיני בדש (צומת):

אתה זורק דברים לא נכונים. לא היו הנחות, חבר הכנסת ויינשטיין. אלה אותם מחירים, אותן טבלאות. תבדוק. אין שוני. מה שנקבע כאן נקבע כאן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בדקתי.

פיני בדש (צומת):

קודם כול, אל תבוא אלי בטענות. תבוא בטענות למי שקובע. אבל אני אומר לך, הנושא הזה נבדק. אלה אותן טבלאות ואותם מחירים. אבל עכשיו אתה לא תוקף אותי כמקים פארק תעשיות בעומר. יש שם 3,000 מקומות עבודה לאקדמאים. אנחנו מדברים כרגע על הנגב כנגב. אתר דודאים הוא פגיעה קשה מאוד בתדמית הנגב.

סילבן שלום (הליכוד):

מי עשה את זה?

פיני בדש (צומת):

השר שריד החליט להקים את אתר דודאים כאתר פסולת מרכזי.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מה אומר אז ג'ומס?

פיני בדש (צומת):

ולמה? כי הוא ניסה בכל המקומות בארץ ולא הצליח, ובנגב היתה חולשה מסוימת, היתה דממה מסוימת והוא הצליח להעביר את זה. מה אומר חבר הכנסת אורון? תשאל אותו אחר כך למה הוא לא מתנגד.

חיים אורון (מרצ):

על מה?

פיני בדש (צומת):

לאתר דודאים, שאתה לא נלחם אתנו בעניין הזה.

חיים אורון (מרצ):

אני חושב שאתר דודאים בסדר.

פיני בדש (צומת):

כמו שנציג מרצ בעיריית באר-שבע אמר שאפשר לעשות פיקניק ליד אתר דודאים.

סילבן שלום (הליכוד):

ג'ומס אומר שאתר דודאים זה מול באר-שבע.

פיני בדש (צומת):

נעביר אותו לקיבוץ להב. משמר-הנגב חשבו שיקבלו כסף עבור זה. ברגע שהמועצה האזורית הפסידה במכרז, הם מתנגדים. הם חשבו שהם ירוויחו מזה כסף.

רשות השידור בנתה מבנה, החליטו להקים אולפן בנגב. פתאום החליטו שזה עולה כסף וזה לא משתלם, לא פותחים. הבניין נבנה, הוא ריק, ולא פותחים. זה לא כדאי. לפי החשבון הזה אפשר לסגור את הנגב. שום דבר לא כדאי.

חברות הביטוח העלו את המחירים בנגב כי גונבים שם מכוניות. מחר יגידו של"אגד" לא משתלם לנסוע לנגב, כי לא משתלם. לרשות השידור יש אולפן בצפון, אולפן בירושלים, אולפן בתל-אביב – בנגב יש בניין ולא פותחים אותו כי זה לא משתלם.

הורדת מינהלת כי"ל, כימיקלים לישראל, לנגב – מתעקשים, לא רוצים לרדת. זה עניין של תדמית. זה הפך להיות נושא הדגל אצלנו, זה עניין של עיקרון. זה אומנם רק 70 עובדים, אבל זה עיקרון. זה נושא הדגל. אנחנו רוצים להוכיח שהנגב הוא ברמה אחרת, וניאבק להוריד אותם.

הזמנות עבודה – היום יוצא פרויקט המגנזיום בים-המלח. חברה ממשלתית, מפעל מאושר, 38% מענק מדינה. מה עושה מפעלי ים-המלח? מזמין עבודות בחוץ-לארץ; עבודות שיכולים לייצר במפעלים מקבילים, במחירים זולים יותר – אלה מפעלים עם תקנים יותר גבוהים. ואיפה מזמינים? בחוץ-לארץ. למה? כי החברה שקיבלה את התכנון היא בחוץ-לארץ והיא מזמינה עבודות בחוץ-לארץ. וכך יוצא שאותם מפעלים מפטרים עובדים. המדינה מוציאה אלפי דולרים במפעל הזה בהשקעות מדינה, חברה ממשלתית, וכל הפיתוח וכל הבנייה נעשים בחוץ-לארץ. הייתי רוצה לראות שהאמריקנים יוציאו עבודות לחוץ-לארץ. אנחנו צועקים, אנחנו נובחים, והשיירה עוברת.

הממשלה צריכה להחליט כמדיניות, שכל מפעל שמקבל מענק ממשלתי מחויב להשאיר את העבודות בתחומי מדינת ישראל, אלא אם כן אין מפעל שמסוגל לתת מענה ברמה שמדברים עליה.

יש גם דברים טובים שקורים, למרבה הפלא. אנחנו תקועים בפקקים, ואמרתי לאלה שצועקים על הפקקים שלא נורא, כך הם ירגישו חן; תרגישו תל-אביבים, גם אתם בפקקים.

נושא הכבישים תקוע. היתה החלטה מאוד חיובית להקים אזור סחר חופשי בנגב. פנטסטי. זה אולי יגשים את חזונו של בן-גוריון. אם אכן יתגשם מה שאומרים, מדובר על השקעה של 1.4 מיליארד דולר. מדברים על 20,000 עובדים ישירים ועוד על 50,000 עובדים עקיפים. גם אם לא יתגשם המספר של 20,000, אלא רק 5,000 עובדים ישירים ועוד 10,000 עובדים עקיפים, זו מהפכה. זה לא הקמת עוד קיוסק. כל מפעל קטן של 20-50 עובדים זה כמו הקמת קיוסק, זו לא מהפכה. אבל הממשלה החליטה על פיתוח הדרום, היא חייבת לתת מענה של תשתיות לנושא הזה. לא ייתכן שיקום אזור כזה, שיעסיק כל כך הרבה עובדים, ולא יהיו כבישים מתאימים ולא יהיו תשתיות של חשמל ואין תשתיות של ביוב ואין מערכות מוכנות שמסוגלות לקלוט כמות כזו של עובדים ושל תעשייה. מה יקרה? מתוך הרצון העז לקלוט עובדים במקומות עבודה נהיה כולנו בפקק אחד גדול ובצרה צרורה של תשתיות.

אני מקווה ששר האוצר, שדוחף את הנושא הזה ותומך בו, ואנחנו נלחמים על הנושא הזה בתקציב המדינה 1995, יקצה יותר כספים לכבישים שנמצאים באזור, כביש עוקף באר-שבע, כביש הרעלים, כביש 60, כביש 40, כל הכבישים באזור – וייתן להם עדיפות בעבודה ובהרחבת התשתיות.

היתה התרחבות גדולה מאוד של אזורי תעשייה בנגב. מתוך השקעה של 1.2 מיליארד דולר שהושקעו בפיתוח אזורי תעשייה חדשים, כחצי מיליארד דולר הושקעו בנגב. זאת התקדמות. אלה דברים שלא היו בשנים קודמות, ואנחנו רואים אזור תעשייה אחרי אזור תעשייה הולכים ומתפתחים ברחבי הנגב, גם בעומר, גם בבאר-שבע, גם בירוחם, גם באופקים, ומה שמפתיע – הם גם הולכים ומתאכלסים. זאת אומרת, מפתחים אזורים ומפעלים מגיעים.

הבעיה הקשה היא להביא מפעלי היי-טק לנגב, כי מדברים על מפעל "וישיי ישראל", שנותרים לו השקעה של 100 מיליון, כביכול זה מפעל היי-טק, אבל זה לא מפעל היי-טק. הוא מעסיק 1,500 עובדים שמרוויחים 1,500 שקל. זה לא היי-טק. נשים שיושבות ומרתכות כל מיני ג'וקים אלקטרוניים – זה לא היי-טק, והן מרוויחות 1,500 שקל.

אנחנו מחפשים מפעלי היי-טק אמיתיים, שיביאו מהנדסים, מדענים, מתכננים, שיבואו ממרכז הארץ ויבואו מחוץ-לארץ ויתיישבו בנגב. הבעיה המרכזית שלנו היא הביורוקרטיה. אין לנו מענה, אין לנו אפשרות לתת להם קרקע לבנייה או מגורים מתאימים, כי אמרתי, מה קודם – הביצה או התרנגולת? האם להכין את התשתיות, מגורים, חינוך, ואחר כך להביא את האוכלוסייה הזאת, או שהאוכלוסייה תגיע ותדרוש את כל הדרישות האלה?

אני אסיים בקטע הזה, יש לנו עוד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

יש לך עוד שבע.

ענת מאור (מרצ):

– – – באוניברסיטת בן-גוריון – – –

פיני בדש (צומת):

רגע, רגע, אני התחלתי לדבר על הדברים – – –

ענת מאור (מרצ):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

יש לו עוד שבע הסתייגויות, חברת הכנסת מאור.

פיני בדש (צומת):

יש לי עוד הסתייגויות. אני התחלתי לדבר – –

היו"ר א' סלמוביץ:

שבע.

פיני בדש (צומת):

– – על הדברים הטובים שנעשים, אבל בסיבוב הבא נדבר, יש מספיק נושאים.

ענת מאור (מרצ):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פיני בדש. אני מזמינה את חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – חבר הכנסת סאלח סלים.

קריאה:

אחריו?

היו"ר א' סלמוביץ:

אחריו – חבר הכנסת חיים רמון – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

עד שיהיה מישהו.

היו"ר א' סלמוביץ:

עד שיהיה מישהו, כן. יש עוד רבים רבים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כאשר שמעתי את חבר הכנסת בדש חשבתי לתומי שהוא יזכור משהו, שיש עוד אוכלוסייה בנגב – – –

פיני בדש (צומת):

אני התחלתי לדבר – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

רשום לך, אבל לא אמרת.

פיני בדש (צומת):

– – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

רשום לך, אז אני אגיד את זה כדי שתזכור בפעם הבאה שתנאם, שיש אוכלוסייה כזאת של הבדואים שחיה במאהלים בלי מים, בלי חשמל, בלי כבישים. אפילו בבתי-הספר, או בחלק מבתי-הספר, כשצריך ללמד מחשבים יש מורה למחשבים, יש מחשב, אבל אין חשמל. כך מחנכים בנגב אצל הערבים הבדואים.

דבר שני: על-פי החוק בישראל, כשהמרחק מבית-הספר הוא יותר מ-3 קילומטרים, המדינה חייבת להסדיר הסעה לתלמידים. ילדים בנגב הולכים בבוקר, משום שאין כבישים; הם חייבים ללכת ברגל בבוקר הזה, כי אין הסדרה לנסיעה שלהם.

גברתי היושבת-ראש, 55% ויותר מהילדים בנגב לא הולכים לבית-ספר. הנשירה בנגב נוראית, ואולי מאות ואלפים באזור הנגב אפילו אין להם תעודת זהות, איש לא יודע, אנשים לא יודעים מאין הם באים, הם שייכים למדינת ישראל, לא שייכים למדינה, וכך הכול מתנהל כאילו הם לא קיימים.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להתייחס לנושא הדיור, לבעיות הדיור והצפיפות. מתוך "דיור בישראל" מתברר, שב-30 השנים האחרונות חלה עלייה של כ-13% בשיעור היהודים המתגוררים בצפיפות דיור של פחות מנפש אחת לחדר, בעוד אצל הערבים חלה ירידה של 5.7% בשיעור המתגוררים בצפיפות כזאת.

אף שלאורך השנים גדל שטח הדיור לנפש, גם אצל משפחות יהודיות וגם אצל משפחות ערביות, הפער בין יהודים לערבים בנתוני צפיפות הדיור התרחב. ב-1966 היה ההפרש בשטח הדיור לנפש בין יהודים לערבים 3.7 מטרים. בשנת 1991, כאשר העולם מתקדם, הגיע ההפרש ל-7.4 מטרים לנפש. ביישובים הערביים שיעור המתגוררים בצפיפות של 2 או יותר נפשות לחדר עדיין גבוה באופן ניכר משיעור המתגוררים בצפיפות כזאת ביישובים יהודיים. בשנת 1991 היה שיעור הערבים העירוניים הגרים בצפיפות דיור של 2 ויותר נפשות לחדר גבוה פי 1.84 מזה של היהודים העירוניים הגרים בתנאים אלה. בשנת 1991 עלה היחס ל-4.69.

הפערים בבעלות על מוצרים בני קיימא נפוצים, כמו מקרר, מכונת כביסה, טלוויזיה צבעונית, הולכים ונסגרים, אך עדיין קיים אצל הערבים פיגור של כשמונה שנים בבעלות על מוצרים נדירים יותר.

גברתי היושבת-ראש, הדבר מעיד גם על עוני. שיעור הערבים בין העניים בישראל הוא כ-50%, או 50% מהעניים בישראל הם מקרב האוכלוסייה הערבית. שיעור הילדים העניים בישראל, שיעור הערבים בין העניים הוא כ-50%. מצב זה דורש יותר תקציבים מכל המשרדים. אי-אפשר לבוא בטענה אל משרד אחד. ביוב זורם ברחובות, בכבישים, מחלות שונות בקרב האוכלוסייה הערבית – זה כתם בפרצופה של המדינה, שיש למחוק אותו.

גברתי היושבת-ראש, אם אני כבר מדבר על דיור, יש כפרים בתוך מדינת ישראל שאינם מוכרים כלל וכלל. עשרות כפרים כאלה לא רשומים במפה של מדינת ישראל, לא מוכרים, אסור לתושביהם לשפץ את בתיהם, אסור להם לבנות חדר, לבנות קיר, לטייח, לעשות משהו, לסייד, לסלול איזו דרך, אין קליניקות, אין בתי-ספר, אין חדרי לימוד, הכפרים האלה הם בלתי מוכרים. לשמחתי, בשבוע-שבועיים האחרונים הוכר הכפר עין-חוד. אני שמח שהכפר הזה הוכר, אבל זה עדיין טיפה בים של זכויות. לא ייתכן שהממשלה תחליט על כפר אחד ותשאיר עוד עשרות כפרים שיש להם פרוגרמות, מתוכננים, בלי הכרה.

גברתי היושבת-ראש, יש בעיות שונות בחיפה, ביפו, בלוד, ובמיוחד בערים המעורבות. למשל, שכונת הרכבת בלוד, אנשים שם זועקים לשמים, הם רוצים דיור חלופי לפחונים שלהם, והבעיה נמשכת זמן רב בלי שיימצא לה פתרון. בינתיים המצב בשטח הולך ומחמיר – יותר עכברים, יותר בעלי חיים משוטטים, אנשים שאין להם איפה לגור. ופה אני רוצה להזכיר, ששכונת הרכבת בלוד מוגדרת כשכונה שהיא מן המפגעים החמורים ביותר הקיימים במדינת ישראל; אשר ניתן להגדירה בעת ובעונה אחת גם כמפגע חברתי, על כל המשתמע מכך.

לידיעת חברי הכנסת, משרד הבינוי והשיכון, בהנחייתו הישירה של שר הבינוי והשיכון מר בנימין בן-אליעזר, ביקש להכין פרוגרמה לפרויקט שנקרא נווה-שלום, ואכן היתה פרוגרמה, בוצעו עבודות עפר בשטח המוכר והמיועד לקלוט את מפוני שכונת הרכבת בלוד, כדי להביא את הבעיה לפתרונה. כשנתיים עברו מאז הונחה אבן הפינה של הפרויקט האמור, בספטמבר 1993, והעבודות הופסקו בהעדר תקציב.

אני רוצה להסב את תשומת לבם של חברי הכנסת לכך שממול, במרחק כמה מטרים משכונת נווה-שלום העתידי, שבינתיים אין אפילו ניצנים לקיומה, קמה שכונה יהודית חדשה שנקראת גני-אביב, שצמחה בתוך זמן קצר, דבר שפשוט מכריח אותי לשאול שאלה: מדוע שכונה ליהודים – כן, שכונה לערבים בלוד – אין? מדוע צריך להנציח את שכונת הרכבת בלוד? אין תשובה על כך אלא שזה המשך מדיניות האפליה כלפי האוכלוסייה הערבית.

גברתי היושבת-ראש, יש דברים שאני פשוט לא מבין, או שאני משתדל להבין ולפעמים לא מצליח. איך זה ייתכן שבחיפה – ששם יש מצוקת דיור כמו ביפו, כמו בלוד, כמו ברמלה, כמו במקומות שונים – יש 600 דירות של חברת "עמידר", דירות משופצות, אבל הן לא לאזרחי מדינת ישראל?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הן היו אטומות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

היו אטומות, ועכשיו הן נפתחות ונחנכות אחרי ששופצו והפכו לדירות איכותיות, ואת מי מכניסים לשם? לא את אזרחי מדינת ישראל שלהם דרושות דירות אלה, אלא אנשים שהובאו מחוץ-לארץ, מעבר לגבול, מהשטחים הכבושים, יעני מה שנקרא המשת"פים, המשת"פים שאולי בעיני חלק מחברי הכנסת, חלק מהאוכלוסייה הישראלית, חלק מהשלטון בישראל, חלק מהממשלה בישראל, אולי כל הממשלה וזרועותיה, הם חסידי אומות העולם. פתאום אלה מתקבלים בחיבוק והם אלה שמקבלים את הדירות האלה. הם זרים, הם משת"פים, הם בוגדים, שאסור לתת להם דירות על חשבון אזרחי חיפה הערבים שאין להם איפה לגור.

גברתי היושבת-ראש, אני מסיים, אני רוצה לומר, ברשותך – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

יש לך עוד מספיק הסתייגויות, חבר הכנסת האשם מחאמיד, זה פשוט על חשבון האחרים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

משפט אחרון כדי לסיים את הנושא הזה. לא ייאמן, אי-אפשר להאמין שמדינה זורקת ומזניחה את אזרחיה ועל חשבונם מביאה אנשים מבחוץ, משת"פים שיגורו במקומם. זה לא ייתכן, ושום אדם בעל מצפון לא יסכים לכך. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. אני מזמינה את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחריה – חבר הכנסת סאלח סלים, ואחריו – חבר הכנסת חיים רמון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, התקציב המונח לפנינו לווה בתעמולה יומיומית בתקשורת מטעם משרד האוצר, מטעם בנק ישראל, מטעם כל הרשויות שמנסות להצדיק את המדיניות הכלכלית-החברתית של הממשלה הזאת.

אני שואלת את עצמי: האם התקציב הזה אכן שם בראש מעייניו את המשפחות שחיות מתחת לקו העוני או מעט מעל קו העוני? האם הוא מתייחס בכלל לאותם מפרנסים, שהם כמחצית מהמפרנסים במדינת ישראל, אשר משתכרים בחודש פחות מ-2,000 שקל? והתשובה שלי היא, שהתקציב המונח לפנינו איננו משרת את האוכלוסיות האלה, אלא משרת קודם כול את בעלי ההון.

התירוצים שמעלה הממשלה בהקשר זה מעוררים לפעמים מין שילוב של צחוק ודמעה. ניקח, למשל, את התעמולה שהתנהלה לאחרונה בארץ סביב הנושא של בלימת האינפלציה. הציגו בפנינו כמה מדדים שעלו לאחרונה בשיעור חודשי של למעלה מ-1%, ונזעקו קברניטי הכלכלה ואמרו: איזה אסון נורא ואיום, האינפלציה עולה וגואה.

האינפלציה עלתה וגאתה משום שמחירי הדירות עלו, ואחר כך עלו מחירי הפירות והירקות ועלו התעריפים של התחבורה הציבורית ומחירי הלחם וכו'. כלומר, גם הממשלה שותפה לעליית המחירים שאחר כך מתבטאת בעליית האינפלציה.

אבל, מה היתה המהומה הזאת סביב בלימת האינפלציה? האומנם דאגו בהתרעה הזאת מפני עליית האינפלציה לומר, שמאחר שיש התייקרות כזאת במשק חייבים מיידית לפצות את השכירים? במקום שהם יקבלו פיצוי על פחות ממחצית ההתייקרות, כפי שזה קורה עכשיו, הם יקבלו פיצוי על כל ההתייקרות, כי, ראו, יש 14% אינפלציה? האם שר האוצר הציע לפצות את השכירים על מלוא היוקר? מה פתאום. כל ההצגה הגדולה על עליית האינפלציה לא נועדה אלא לשמש מסך עשן להעלאת הריבית.

הופיע נגיד בנק ישראל ובסבר פנים חמור הודיע: האינפלציה עולה, לכן אנחנו חייבים לבלום אותה ולכן נעלה את הריבית. אבל נגיד בנק ישראל בוודאי יודע שריבית היא מחיר הכסף, מחיר שמשלמים על האשראי, לכן העלאת הריבית זו עוד תרומה לאינפלציה. אבל הוא מעמיד פנים ועומד בפני האומה, ובטלוויזיה מכריז: אנחנו נעצור את האינפלציה עם עליית מחירים באמצעות הריבית. ואז באים השכירים, שעכשיו נדרשים לשלם את חשבונות משיכות היתר, הלוא הם חשבונות האוברדרפט הידועים, והם מגלים שהבנקים מחשבים את משיכות היתר לפי 25% ריבית שנתית. 14%, אומרים, תהיה האינפלציה השנה, אבל הריבית שגובים הבנקים – 25%, בניצוחו של נגיד בנק ישראל.

לכן, כל סיפור בלימת האינפלציה כדי לתרץ את העלאת הריבית נועד בעצם למטרה שונה לחלוטין: לא לבלום את האינפלציה אלא לפצות את הבנקים, שלא יכלו עוד להמשיך בספסרות בניירות הערך בבורסה, כי הבלון של הבורסה התפוצץ והבורסה לא מצליחה לקום מהקרשים אחרי שהבנקים עשו בה כבתוך שלהם וגרמו לעליית מחירי המניות, או שערי המניות ללא כל קשר למציאות, ואחרי זה הם הרוויחו הון עתק מכל התיווך הזה בהיותם השחקנים הראשיים בבורסה. כאשר הבורסה נפלה צריך היה לתת לבנקים מקור אחר. ואז נזכרו באינפלציה שנולדה, בין היתר, בגלל הספסרות בבורסה ואמרו שהבנקים, שגרמו לספסרות בבורסה, שהובילה לנפילה החמורה החדה של שערי ניירות הערך, יקבלו פיצוי בצורת העלאת הריבית.

ובסופו של דבר, מי משלם את הנפילה של שערי המניות? – השכירים, המשקיעים הקטנים. הגדולים ברחו בזמן. מי משלם את האוברדרפט ב-25% ריבית? – הקטנים, השכירים, כל אלה שלא יכולים לגמור את החודש, כל אלה שקונים באשראי וכו'.

הנה לכם דוגמה איך הממשלה, יחד עם בנק ישראל, יוצרים גולם בדמות עליית האינפלציה כדי להמשיך ולשדוד אותנו עוד יותר. לכן אני מאשימה – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

חברת הכנסת גוז'נסקי, את מדברת דברים יפים ונכונים. אבל אני הרי יודע, בסוף, בהצבעה, את תמשיכי את ההסתייגויות שלך, או תצביעי בעד הממשלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת שילנסקי, יש לי חדשות בשבילך. אני חושבת שבתקציבים הקודמים ראית איך הצבעתי במרץ בעד ההסתייגויות של עצמי, ואתה יודע במפורש שכבר הצבעתי גם נגד התקציב של הממשלה הזאת.

דב שילנסקי (הליכוד):

ואיך תצביעי בקריאה השלישית?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

פעם אחת נמנענו כאשר החזירו את קצבאות הילדים והחלו לשלם את קצבאות הילדים לילדים הערבים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

דב שילנסקי (הליכוד):

תצביעו נגד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת שילנסקי, אני רוצה להמשיך ולדבר עוד על המצאה אחת שבעזרתה מנסים לקצץ בתקציבים החיוניים, ומנסים שלא להגדיל תקציבים בנושאים קריטיים, שנחוצים לציבור, במיוחד לציבור השרוי במצוקה. למשל, הסיפור של הקטנת הגירעון בתקציב. כל הזמן מהלכים עלינו אימים עם הגירעון בתקציב. אומרים שהגירעון בתקציב 1994 יהיה 1% בלבד. גירעון נמוך לכל הדעות. לכן, אם בתקציב 1994 לא הגדילו תקציבים שונים, זה לא בגלל הגירעון. ואני רוצה להביא כמה דוגמאות על מה הולך הכסף ועל מה לא הולך הכסף.

חברי הכנסת, בוועדה לגיל הרך דנו בנושא של טיפול בילדים החיים מתחת לקו העוני. לפי נתונים רשמיים של דוח המוסד לביטוח לאומי, 270,000 ילדים במדינת ישראל חיים מתחת לקו העוני. לפי המועצה הלאומית לשלום הילד, שהביאה בחשבון את כל האוכלוסייה במדינת ישראל – הם הגיעו למספר הרבה יותר גבוה, למעלה מ-400,000 ילדים שחיים מתחת לקו העוני.

בוועדה שאלתי את נציגי הממשלה ואת הנציגים של הביטוח הלאומי: נניח שמדובר, כפי שאתם אומרים, ב-270,000 ילדים. להלכה ילדים שחיים בעוני, סובלים ככל הנראה ממצוקה כלכלית, מבריאות לקויה, מבעיות חינוך, מסיכון התפתחותי. חייבים לעזור להם. האם אתם, נציגי הביטוח הלאומי, משרד העבודה והרווחה, משרד הבריאות, משרד החינוך, האם אתם יודעים מה שמותיהם של הילדים האלה והיכן הם מתגוררים, כדי לעזור להם? אומרים: לא, אנחנו לא יודעים. אמרתי: מה זאת אומרת אתם לא יודעים? הרי אתם אומרים שיש 270,000 ילדים. אומרים: כן, אנחנו יודעים את המספר, אבל אנחנו לא יודעים איך קוראים להם. אם הממשלה לא יודעת איך קוראים לילדים העניים, אם היא לא יודעת איפה הם גרים, אם אין לה אינפורמציה עליהם, איך היא יכולה להכין תוכנית כלשהי לסיוע דווקא לילדים שחיים מתחת לקו העוני?

אבל זה לא מקרה שהיא לא יודעת את שמותיהם. היא לא יודעת את שמותיהם, כי אילו היא היתה יודעת את שמותיהם, היא היתה חייבת לעשות את התוכנית. לכן, בתירוץ הטכני, כביכול, שהם לא יכולים לדעת את השמות, "חוסכת" לה הממשלה את ההוצאות הכי חיוניות במדינת ישראל, לילדים בסיכון, לילדים שחיים מתחת לקו העוני, לילדים שאם לא יינתנו להם החל מרגע לידתם תנאים מינימליים של צמיחה, הם יגיעו אחר כך לחינוך המיוחד, יתדרדרו לפשע, יהפכו נטל על החברה.

לכן, מי שחושב שעניינים טכניים הם עניינים משניים, דעו לכם: גם השאלה איזה רשימות עושים, איזה מחקרים עושים, איזה דוחות מפרסמים ואיזה שמות יודעים, גם זה חלק מפוליטיקה שיש לה משמעות חברתית מרחיקה-לכת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזמינה את חבר הכנסת סאלח סלים. אחריו – חבר הכנסת חיים רמון, אחריו – חבר הכנסת עמיר פרץ, ואחריו – חבר הכנסת יוסף ונונו.

סאלח סלים (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מוכרח לסטות ממה שהתכוונתי להגיד. כשדיבר פה חבר הכנסת בדש, קטע אותו חבר הכנסת רענן כהן ואמר לו: בוא נשמור קודם כול על הגליל, שיש בו 56% לא-יהודים. האמירה הזאת יש לה משמעות. היא אמירה בעייתית. חבר הכנסת רענן כהן הוא חבר מפלגת העבודה. הוא איננו חבר הליכוד, לא חבר צומת ולא חבר המפד"ל. והוא גם ערביסט, שבמשך כמה וכמה שנים מונה לעסוק בענייני ערבים. אז כשהוא אומר: בוא נשמור על הגליל, שיש בו 56% לא-יהודים, פירוש הדבר שהוא רואה באוכלוסייה הערבית, לצערי – – –

פיני בדש (צומת):

הוא טועה, זה כבר 49%.

סאלח סלים (חד"ש):

כך הוא אמר. אבל העיקר התוכן. זאת אומרת שהוא מסתכל על האוכלוסייה הערבית כאילו היא אינה חלק מהמדינה הזאת, הוא מסתכל על האוכלוסייה הערבית כאילו היא אוכלוסייה עוינת, הוא מסתכל על האוכלוסייה הערבית מלמעלה. כך הוא חי עם האוכלוסייה הערבית, כך הוא גידל קבלני קולות ברחוב הערבי. וזה חבר מפלגת העבודה. עם הדעות שלו, עוד מלפני שהיה חבר הכנסת, היה מתאים לו הרבה יותר לשבת בצד הימני של הבית הזה. ולצער, מפלגת העבודה לא ממנה כערביסטים אלא את אלה ששונאים ערבים. ויש במפלגת העבודה אנשים טובים שרוצים שוויון, שנותנים כבוד לאנשים, שמתייחסים בכבוד. אבל במפלגת העבודה יש גם ליכודניקים, במפלגת העבודה יש גם בעלי דעות של צומת אפילו. ואת אלה ממנה מפלגת העבודה להיות האחראים לענייני ערבים. חבר הכנסת רענן כהן במשך שנים היה אחראי לענייני הערבים. וזה כאשר הדעות שלו הן שהערבים עוינים את המדינה, אנטי-ישראלים.

פיני בדש (צומת):

זה לא נכון?

סאלח סלים (חד"ש):

מאז קום המדינה סממתם של הערבים בישראל היתה, וכך הם פעלו, שהם רוצים להשתלב במדינה. הם רוצים להשתלב, הם רוצים להיראות כאזרחים לכל דבר. ומי שמנע מהם את זה כל הזמן היה השלטון, הממסד. כל הזמן הקימו ועדות או מינו אחראים לענייני ערבים. הביאו אנשי שב"כ שלמדו טוב את העניין, וחלק גדול מהם, לצערי, שונאים ערבים, והקימו מחלקות ערביות. וחבר הכנסת רענן כהן הוא אחד מהם. אבל מטרת העם הערבי בתוך מדינת ישראל, אני מתכוון למדינת ישראל של 1948, בגבולות שהיו עד 4 ביוני 1967, לא למדינת ישראל אחרי 1967, היא השתלבות במדינה. הערבים רצו תמיד, ורוצים עד היום, להשתלב במדינה, בכל דבר. ומי שמונע מהם את זה עד היום זה הממסד, הממשלות שהיו, קודם ממשלת המערך, אחר כך ממשלת הליכוד, ולצערי הרב הממשלה הנוכחית, של מפלגת העבודה, ממשיכה באותו קו.

כשהוקמה הממשלה הזאת ישבנו עם מפלגת העבודה, אני הייתי חבר במשלחת, ודרשו מאתנו תמיכה. ואנחנו תמכנו בה, ועדיין תומכים. הסיבה העיקרית בעינינו היא שהממשלה הזאת תקדם קודם כול את תהליך השלום; הדבר השני – את תהליך השוויון; והדבר השלישי – את העניין החברתי.

לצערי הרב, בעניין השוויון אין זה כך. ערכתי סטטיסטיקה של השנתיים האחרונות. אם נמשיך בקצב זה, נצטרך 72 שנים כדי להגיע לשוויון. זוהי ממשלת שלום, ממשלת שוויון, ממשלה אשר רוצה בקירוב האוכלוסייה הערבית. נכון שהיתה תזוזה בפועל, אך לפי התזוזה הזו, יש צורך ב-72 שנים עד שנגיע לשוויון, אם נגיע.

נסתכל על דוח מבקרת המדינה מס' 42, אשר הצביע על שוויון בשיעור הלמידה של תלמידים ערבים ויהודים בגני החובה. שיעור זה עומד על 95% במגזר הערבי לעומת 96% במגזר היהודי. ואולם הדוח הצביע על שיעורי ביקור נמוכים של גילאי קדם-חובה, בני השלוש, שאינם עולים על 25% ביישובים הערביים, לעומת 96% במגזר היהודי. צריכים בהחלט להיות 96% במגזר היהודי, צריכים להיות אפילו 100% במגזר היהודי, אבל שיהיו 25% במגזר הערבי? שום אדם המכבד את עצמו, שום מנהיג, שום שר, שום ממשלה, לא יכולים להסכים לכך. זה מביש.

בקרב גילאי קדם-חובה בני ארבע, שיעור הביקור בגנים ערביים עומד על 55%, לעומת 98% במגזר היהודי. ספר התקציב של משרד החינוך לשנת הכספים מצביע על שיפור שיעורי הלמידה של ילדים יהודים, ומתעלם לחלוטין מגני קדם-חובה לתלמידים הערבים.

הובטח לנו עוד בהתחלת הקדנציה, כי בממשלה הזו יהיה השוויון בדרגה הגבוהה ביותר בסולם העדיפויות. אני חושב, שאם לא היינו צריכים להיות גוש חוסם – זוהי בושה לממשלה שיהיה מצב כזה, במיוחד כאשר אומרים שמדינת ישראל היא המדינה הדמוקרטית הנאורה היחידה במזרח התיכון. לפני זמן מה יצא לי לפגוש אקדמאים ערבים. נכחו שם 21 אנשים שהיו בעלי תואר דוקטור. הם העלו בעיה: בסגל האקדמי הישראלי יש 5,632 מרצים.

היו"ר א' סלמוביץ:

עברו עשר דקות, תוכל להמשיך בסיבוב הבא.

סאלח סלים (חד"ש):

ביניהם שישה מרצים ערבים בישראל כולה, מבין 5,700 מרצים בערך. הבעיה היותר גרועה היא, שחלק מהם היו מרצים באוניברסיטאות בארצות-הברית ובאירופה, בהן האוניברסיטאות הטובות בעולם. כאשר הם באו ארצה, הם חיפשו עבודה. הם פנו לאוניברסיטאות ואמרו להם: מצטערים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסכם.

סאלח סלים (חד"ש):

אמרו להם: מצטערים, אין מקומות עבודה. הם הרצו באירופה ובארצות-הברית, באוניברסיטאות בעלות שם עולמי. זוהי תופעה נוספת הקיימת מאז קום המדינה, והיא קיימת כדי שאנשים כאלה לא יישארו פה, לא יישארו בארץ, כדי שיעזבו את הארץ.

לכן, השינוי דרוש. המצב הזה הוא בושה לכל הממשלות, ובמיוחד לממשלה הזו. היא צריכה להשקיע יותר במגזר הערבי, כדי להתקרב לשוויון בתוך ארבע-חמש שנים, כפי שמקובל עלינו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת סאלח סלים. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים רמון – איננו. חבר הכנסת עמיר פרץ – איננו.

פיני בדש (צומת):

כולם בהסתדרות.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יוסף ונונו, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אברהם יחזקאל, אחריו – חבר הכנסת גדעון שגיא, ויש עוד רשימה ארוכה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש לי הצעה, גברתי. כל פעם שנעבור סיבוב, תצלצלו ותודיעו: הגיע הסיבוב השלישי.

היו"ר א' סלמוביץ:

כמו באיגרוף. זה מזכיר את זה לפעמים.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, כבר נאמר שאחד ההישגים הבולטים של הממשלה בכלכלה הישראלית הוא הפחתה – – –

סילבן שלום (הליכוד):

מי אחרי כן?

היו"ר א' סלמוביץ:

אחרי חבר הכנסת אברהם יחזקאל יבוא חבר הכנסת גדעון שגיא, ואחריו אתה, חבר הכנסת סילבן שלום.

יוסף ונונו (העבודה):

כפי שנאמר, אחד ההישגים הבולטים הוא ההפחתה הגדולה בשיעור האבטלה בישראל, אשר ירדה מ-2.11% בשנת 1992 לפחות מ-8% לקראת סוף שנת 1994. צופים המשך הירידה גם בשנת 1995.

אך בצד ההישג הזה של השגשוג והצמיחה יש מצוקות של יישובים המוגדרים כמוקדי אבטלה קשים, עשרה יישובים בדרום, חמישה יישובים בצפון, ובתוכם אשקלון, קריית-גת, קריית-מלאכי, שדרות, נתיבות, ירוחם ועוד. בצד השגשוג יש מצוקות של מפעלים, מפעלים גדולים בדרום, המעסיקים מאות עובדים אשר חרב הפיטורים מונפת עליהם.

אחד המקרים הכואבים הוא המקרה של מפעל "חרסה" בבאר-שבע, מפעל שהעסיק למעלה מ-250 עובדים וייצר כלים סניטריים, אשר הגיע למשבר ולמצוקה, בין יתר הדברים גם בגלל החשיפה ליבוא מהמזרח הרחוק. כאשר יש מצוקה ויש משבר, ברור שההנהלה מציעה תוכנית הבראה, ותוכנית ההבראה אומרת גם פיטורי עובדים ופרישה של עובדים.

ואכן הגיעו לפני חודשים מספר להסכם המדבר על הוצאה לפנסיה של 55 עובדים, ועל ופיטורים, עם פיצויי פיטורים, של כ-20 עובדים. אחד התנאים היה, שבצד הייעול של העבודה, בצד העלאת התפוקה, יהיה שינוי במרכיבי השכר של העובדים. כלומר, ימשיכו לקבל אותה רמת שכר, אבל החלק של שכר היסוד, שבו מתחשבים לצורך חישוב הפנסיה, יגדל, והחלק של הפרמיה ירד, כך שהשכר יישאר באותה רמה, אבל כאשר יפרשו לפנסיה, תהיה להם פנסיה גבוהה יותר. הם הגיעו למצב ששכר היסוד היה בסביבות 1,400 שקל, וסך כל השכר עם הפרמיה הגיע ל-6,000 שקל, 7,000 שקל. והנה החלק של הפרישה התקיים, העובדים הוצאו לפנסיה, אותם 20 עובדים פוטרו וקיבלו פיצויי פיטורים, אבל ראה זה פלא: רמת השכר של העובדים שנשארו ירדה ב-1,000 עד 2,000 שקל. כלומר, החלק של העובדים התקיים, החלק של ההנהלה, שהיה אמור לשנות את מרכיבי השכר, לא התקיים, ואז הוכרז סכסוך עבודה באישור מועצת הפועלים.

לאן הגענו? הגענו למצב שוועד העובדים הוצא החוצה, נאסר עליו להיכנס למפעל, השאירו שם רק את חברת הוועד אילנה. אתמול אף עצרה המשטרה, לאחר ששאלה שאלות, שניים: חבר הוועד ואחד העובדים. חבר הוועד שנעצר עומד היום בפני פינוי דירתו.

דן תיכון (הליכוד):

מי הם הבעלים שם היום?

יוסף ונונו (העבודה):

הבעלים של היום – דווקא חברת "כור", אשר הבריאה ושגשגה. היה צפוי שדווקא מצדה תהיה התחשבות במפעל הזה, בעובדים. אתמול הוציאה ההנהלה תביעות אישיות נגד חברי ועד העובדים ומבקשים מהם לפצות את המפעל על אותם ימי שביתה שהיו באישור מועצת הפועלים.

מצד אחד אנחנו שמחים על ההישגים בהפחתת האבטלה הכללית במשק, אבל מצד שני אנחנו עוצמים את עינינו ואוטמים את לבנו כלפי מפעלים הנמצאים במצוקה, כלפי ציבורי עובדים הנמצאים במצוקה. אני מקווה שהדברים האלה ייפלו על אוזני הנהלת המפעל של חברת "כור", וישבו יחד עם ועד העובדים כדי להגיע לסיכום ולשים קו על כל הבעיות שהיו בימים אלה.

היום נפגשנו בוועדת הכלכלה עם נציגי העובדים של התעשיות הכימיות בנגב ובצפון, התעשיות הכימיות אשר עומדות בפני הפרטה, וכדרך הטבע יש בציבור העובדים דאגה מה יקרה עם העובדים לאחר שגרעין השליטה יימכר למשקיע. מנסים להרגיע אותם בכל מיני דרכים, אומרים להם שהממשלה לוקחת מניית זהב והיא תבטיח את האינטרסים החיוניים של המדינה בתעשיות הכימיות, בתעשיות המבוססות על משאבי הטבע של ישראל.

אבל היום מתרחש תהליך שלילי במפעלים הגדולים של הנגב – מפטרים את העובדים הקבועים, מפטרים את העובדים הוותיקים, אומרים להם: אתם כבר עייפים, אין לכם התפוקה שהיתה לכם כאשר הייתם צעירים יותר, וקולטים עובדים של חברות קבלניות, המביאות עובדים בשכר זעום יותר. אגב, הדבר הזה התרחש גם במפעל "חרסה", שהזכרתי אותו קודם: בו בזמן שהביאו לפרישה של 50 עובדים לפנסיה ו-18 עובדים עם פיצויי פיטורים, קלטו 30 עובדי קבלן. אנחנו שומעים שגם המפעל החדש של גנגר במישור רותם יתבסס בעיקר על קליטת עובדים דרך חברות קבלניות, דרך חברות כוח אדם.

היום שאלנו את יושב-ראש הדירקטוריון של תעשיות כי"ל אם הוא יכול להתחייב שלא יהיה תהליך כזה בתעשיות הכימיות – שלגביהן הוא אומר שצפויה התרחבות אדירה ושתהיה תוספת של עובדים ולא הורדה – שיפטרו את העובדים הוותיקים ויביאו במקומם עובדי קבלן. אני מקווה שהדירקטוריון ויושב-ראש הדירקטוריון יבהירו היטב את זכויות העובדים, את זה שלא הולכים לפגוע בעובדים. מובן שאם יש סיבות אחרות, זה עניין אחר. אני מקווה שאכן הדירקטוריון יוכל להבטיח ולהרגיע את ציבור העובדים בתעשיות הכימיות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת יוסף ונונו. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם יחזקאל – איננו. חבר הכנסת גדעון שגיא – איננו נוכח. חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת בנימין נתניהו, אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו – חבר הכנסת צחי הנגבי.

נותרו לך 152 הסתייגויות בלבד, חבר הכנסת סילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד):

נותרו לי הרבה יותר מ-152 הסתייגויות, כי מצד ימין של השם שלי, אם תראי, כתוב פלוס כמה. פלוס כמה כתוב?

היו"ר א' סלמוביץ:

זאת אומרת, נותרו לך כעת 154.

סילבן שלום (הליכוד):

נוספו עוד 13, וזה אומר שיש לי 165 הסתייגויות לפחות.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, אני מתקנת.

סילבן שלום (הליכוד):

אנחנו נעשה את זה ערב אחר ערב ונמשיך כאן.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הבורסה המשיכה היום בהידרדרות המוחלטת שלה ונפלה עוד ב-2%. הבריחה ההמונית משוק ההון היא פרי מדיניותו הכושלת של שר האוצר הנוכחי אברהם בייגה שוחט, שהחליט להמית את הבורסה הישראלית בכל מחיר. הוא החליט שהבורסה אינה מכשיר חשוב בכלכלת ישראל. בכל העולם מעודדים את הבורסה, והאיש הזה יושב ועושה הכול כדי להפיל את הבורסה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תאמין לי שהוא לא החליט. הוא לא יודע מה קורה.

סילבן שלום (הליכוד):

זה נכון שהוא לא יודע, אבל גם בדברים שהוא לא יודע הוא ממשיך לתרום, חבר הכנסת ויינשטיין.

תזכור דבר אחד: הרי הבורסה הזאת פרוחה ופרחה, פרוחה ופרחה, והיה מצב מסוים שבו הבטיחו לנו גן עדן כלכלי עלי אדמות. הבטיחו שהשלום פרץ לישראל, אמרו לנו שכל מדינות העולם באות להשקיע, ואמרו זאת רק לפני שנה, לאחר חתימת ההסכם האומלל עם אש"ף. האם הגיעו לכאן חברות? אולי רק 100 חברות? אולי רק עשר? אולי חברה אחת הגיעה כתוצאה מכך? תמיד מדברים על מצב שבו ישבו בוועידת קזבלנקה עם יושב-ראש "סימנס", כי "סימנס" הגיעה לשם. אני רוצה לומר לך, שגם אני ישבתי עם יושב-ראש "סימנס". הוא בא לתל-אביב. כשהייתי יושב-ראש חברת החשמל היה לו חשוב מאוד להגיע לכאן, כדי שאני אשב איתו. האם צריך לנסוע עד קזבלנקה, ליהנות משלום עם אש"ף, כדי לדבר עם יושב-ראש "סימנס"?

אבל מעבר לזה, הבורסה הזאת מביאה למצב שהאנשים הפסידו את מירב חסכונותיהם. אבל לא רק שהם הפסידו את מירב חסכונותיהם, אלא הם ישלמו מס על ההפסדים החל מיום ראשון הבא, כי מי שיהיה עדיין בבורסה ביום ראשון הבא – – – והבורסה תעלה במקצת ואף הבריחה ההמונית מקופות הגמל – כל הגמלאים בורחים להם מקופות הגמל, כי הם נדהמים לראות את התשואות השליליות בקופות שלהם. הם נדהמים לראות שבשנת 1994 הם הפסידו נומינלית 10% ומעלה, קרי: ריאלית הם הפסידו 25% מההשקעה שלהם בקופות הגמל. ומי? גמלאים שהשקיעו שקל לשקל. אמרו להם: תשימו את הכסף בקופות גמל לזמן שתצטרכו אותו. רבע מההשקעה שלהם ירד לטמיון בגלל מדיניותו הכושלת של שר האוצר אברהם שוחט.

אבל מדובר לא רק בגמלאים. מה עם זוגות צעירים שרוצים לקנות דירות? ומחירי הדיור עולים, מטפסים. אבל יש גם לזה פתרון, חבר הכנסת גל. אולי רוצים לעשות תרגיל חדש ולהוציא את הדיור מהמדד.

אתמול החליטה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בצעד של כניעה מבישה, בבושה שאין לה תקדים, להוציא את מס הבריאות מחישוב המדד בטענה מגוחכת שזהו מס ישיר, כמו מס הכנסה וביטוח לאומי. כידוע לכם, מס עקיף, מע"מ למשל, העלייה שלו נחשבת במדד. אבל לוקחים דבר שקראו לו עד היום מס אחיד – והוא נחשב לחלק מהמרכיבים במדד, כל גידול במס האחיד משפיע על האינפלציה ומעלה אותה – שינו את הכותרת שלו, במקום מס אחיד קוראים לו מס בריאות, ואת זה מוציאים מהמדד. וזאת למה? כדי להילחם באינפלציה. זאת מלחמה באינפלציה? אלו דרכים של כניעה מבישה.

אני מתבייש באנשים שיושבים שם, שעד היום הערכתי אותם כאנשים רציניים. מוציאים את מס הבריאות מחישוב המדד ומספרים לי שזה מס ישיר היום, כי הוא חובה. מה זה חובה? מה זאת אומרת חובה? קשישים או גמלאים משלמים? הם פטורים, ובצדק. ואחרים לא שילמו לפני כן מס אחיד? אני שילמתי אותו דבר, קראו לזה מס אחיד. עכשיו אשלם פי-שניים, אבל זה לא ייכנס למדד, ומאחר שזה לא ייכנס למדד, אזי בתוספת היוקר שאני אמור לקבל לא אקבל את מלוא תוספת היוקר עבור היוקר, כי מס הבריאות יוצא החוצה. וזה להאמין בממשלה הזאת? הרי זה לא להאמין. כשמדובר בגוף המקצועי הזה, הוא נכנע בבושת פנים.

הלחצים הם ברוטליים, הלחצים הם על נגיד בנק ישראל שלא יעלה את הריבית. הפעם הזאת הוא עשה נכון שלא העלה את הריבית. אבל בכל הפעמים הקודמות הריבית הועלתה בלחצים ברוטליים, אף שהוא היחיד שמגן על המשק הישראלי מפני עליית המחירים. עכשיו הגיעו הלחצים על המס. ומה יקרה, חברי הכנסת תיכון וויינשטיין? אתם יודעים מה יקרה? בעוד זמן קצר פירות וירקות לא יהיו חלק מהמדד.

דן תיכון (הליכוד):

העגבנייה והמלפפון.

סילבן שלום (הליכוד):

העגבנייה והמלפפון. למה שהם יהיו חלק מהמדד? למה? הרי הם משפיעים על המדד. הם מעלים את המדד. אם הם מעלים את המדד – מגיעה תוספת יוקר במלוא שיעור עליית המדד, או לפחות בחלק ממנה, אבל כולל העגבנייה והמלפפון. אבל למה? רוצים להוריד את האינפלציה. במקום להוריד אותה באמצעים כלכליים אמיתיים, עושים לנו שינויים בהרכב המדד. אבל כדי להוריד את האינפלציה צריך להפסיק את ההזרמה המטורפת לסקטורים.

פעם אחר פעם נעלה לכאן ונאמר: לא יעזור שום דבר, החל מחודש ינואר ייקחו מכיסכם את מס הבריאות, כפול ממה ששילמתם עד היום; ייקחו מכיסכם דמי ביטוח לאומי, כפול ממה ששילמתם עד

היום. למה? כי עד היום שילמתם דמי ביטוח לאומי רק על שכר היסוד ולא על ההוצאות. עכשיו תשלמו על הוצאות הרכב שאתם מקבלים, על הוצאות הביגוד, על הוצאות אש"ל, על הוצאות טלפון, על כל הוצאה שהיתה לכם – – –

דן תיכון (הליכוד):

הבראה.

סילבן שלום (הליכוד):

הבראה.

דן תיכון (הליכוד):

ביטוח לאומי.

סילבן שלום (הליכוד):

ביטוח לאומי, נכון חבר הכנסת תיכון, נכון. הציבור יראה פתאום שהוא משלם על כל הדברים האלה.

אבל לאן הולך הכסף הזה? מס הבריאות אמור, כביכול, ללכת לקופת-חולים. ולאיזה קופת-חולים? – לקופת-חולים הכללית, כדי לתת לה עוד מיליארד שקל מדי שנה. ואני אמרתי: אתם יודעים מה? אם בזה תיפסקנה העברות האוצר – אולי יש בזה היגיון. אבל לא, מוציאים פעמיים מכיס האזרח: פעם אחת – מהכיס הישיר, וזה מס בריאות; אבל בפעם השנייה באים לעטיני האוצר וחולבים אותם, חולבים ולוקחים מיליארדים, למען הבריאות כביכול. וכל זאת כשאמרו לנו כל הזמן שסוף סוף יפרידו בין קופת-חולים לבין ההסתדרות הכללית.

והנה ראה זה פלא, פתאום אני נדהם לשמוע שמקימים מעל הדירקטוריון של קופת-חולים מועצה ממונה שבה 51 חברים, ש-17 מתוכם, שליש, הם חברי ההסתדרות, נציגי ההסתדרות. כאילו שני-שלישים הם נציגי ציבור שמונו על-ידי שופט; אבל זה רק לשנתיים, כי כעבור שנתיים תהיינה בחירות למועצת הקופה. האם יהיו בחירות לכל ה-51? – לא. אותם שליש מההסתדרות, אותם 17 לא צריכים בחירות. עושים בחירות רק לשאר. בשאר יכולות להשתתף מפלגות? – יכולות. כך נוצר מצב, שההסתדרות צריכה עוד אחוז קטן מסוים בבחירות הבאות כדי שתהיה לה שליטה מוחלטת, מחודשת, על כל קופת-חולים. כך יהיה מצב שיחלבו את האוצר מצד אחד, יחלבו את האזרחים על-ידי מס בריאות מצד שני, ונמשיך להיות כפופים להסתדרות הכללית מצד שלישי. ומה הועילו חכמים בתקנתם?

אבל הממשלה הזאת, שהיא הגרועה ביותר שהיתה בתולדות מדינת ישראל, ממשיכה להוביל אותנו לאסון אחרי אסון; אסון לאומי, אסון ביטחוני. אבל הערב אני רוצה יותר לדבר על האסונות הכלכליים. שר האוצר הנוכחי משעבד את המשק הזה לדורות הבאים. הוא משעבד עכשיו את מדינת ישראל לתקופה ארוכה מאוד. הוא לוקח ערבויות אמריקניות, שהיו אמורות להיות לקליטת עלייה, ובעצם משתמש בחלקן לתקציב ובחלק השני ליתרות מטבע חוץ, כדי שיהיה במה לממן את היבוא הגואה, את הצריכה. רוצים לסמם את הציבור, רוצים לעוור את עיני הציבור, לתת לקנות מכוניות מחוץ-לארץ, ואני לא נגד, אני בעד, אבל בזה חושבים שהציבור הוא מטוטמם ולא מבין. רוצים להראות שכביכול יש יתרות מטבע. אבל מה יקרה בעוד מספר שנים לא רב, בעוד שלוש שנים, כשנצטרך להחזיר אותן ערבויות? מה יקרה אז, כשנצטרך להחזיר את הערבויות האלה? מה יקרה כשנצטרך להחזיר את כל ההלוואות שלוקחים מהציבור ואת כל איגרות החוב שמנפיקים בלי סוף?

הרי עושים את כל המימון של ההוצאות הבלתי נלאות האלה על-ידי הנפקת איגרות חוב. כל הנפקה של איגרות חוב מעלה את הריבית במשק, וכשמעלים את הריבית זה ישר נופל על המשכנתאות. כך ציבור משלמי המשכנתאות צריך לשלם הרבה יותר, כי מישו מעלה את הריבית. למה מישו מעלה את הריבית? כי יש אינפלציה, וזורקים כסף. אבל כשזורקים כסף צריך גם לממן אותו. הולכים ומנפיקים איגרות חוב לציבור ולוקחים ממנו את הכסף. וכל זה, זה מעגל אחד שלם, שמוביל את ציבור אזרחי ישראל לשלם הרבה יותר על מחדלי הממשלה הזאת.

הממשלה הזאת מובילה אותנו לאסון כלכלי מתמשך. אני רוצה לומר לכם, שבתקציב 1995 לא רק שאין שיפור, לא שקופאים על השמרים, אלא יש הידרדרות שהשר הזה מוביל אותנו אליה ללא הפסקה. הוא קיבל משק עם 9% אינפלציה בלבד, והיום אנחנו מגיעים לאינפלציה שנתית של 20%. לא צריך להסתנוור מהחישוב של 5.14% שיהיה בסוף השנה.

כבר אמרתי קודם, שכששאלו אותי מעיתון "הארץ" בתחילת השנה מה תהיה האינפלציה השנתית, אמרתי 14%, כשבייגה דיבר על 8%. אמרו לי: אתה מגזים, אתה אופוזיציה. לא הגזמתי מספיק, המעטתי. השנה תסתכם האינפלציה ב-14.5%-15%, אבל בחישוב שנתי אנחנו כבר קרובים ל-20%. כשהאינפלציה תדהר קדימה לא יהיה אפשר להכניס אותה חזרה לתוך מסגרת. כי אינפלציה יודעים תמיד איך היא מתחילה, יודעים תמיד את השלב הראשון שלה, אבל אף פעם לא יודעים איך היא מסתיימת, והשר מוביל אותנו לאינפלציה מטורפת. הוא עושה את הדברים על-ידי הבטחות שונות: הורדתי את האבטלה.

היו"ר י' עזרני:

חבר הכנסת שלום, אתה צריך לסיים.

סילבן שלום (הליכוד):

אני בסך הכול רוצה לומר את דברי לעם. מתי יש לנו הזדמנות לומר את הדברים לציבור אם לא דרך הערוץ הזה שמשדר? אומנם השעה עכשיו היא לא השעה הכי טובה לצפייה בערוץ הזה דווקא, אבל יש לנו עוד לילה ארוך. יש לנו מחר, מחרתיים, ועוד שבוע ועוד שבועיים, ועוד חודש ועוד שנה, כי השר הזה יספק לנו הרבה מאוד סיבות טובות להמשיך ולתקוף את מדיניותו הכלכלית. כך שבסופו

של דבר, לצערי הרב, נגיע ב-1996 למצב שהוא יהרוס את המשק ויהיה קשה מאוד לממשלה שתבוא לאחר מכן ולשר האוצר הבא להציל את מה שעוד יישאר להציל. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת סילבן שלום. חבר הכנסת ביבי נתניהו – איננו באולם. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו באולם. חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו באולם. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

על מה אתה מסתייג עכשיו? באיזה עמוד?

דן תיכון (הליכוד):

בעמוד הראשון. אני עוד מסתייג לשם החוק.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני כשעה וחצי אמרתי, שבקרוב נגיש תוכנית לרפורמה במס הכנסה שתעסוק במיוחד ברפורמה הקשורה בשכבות הביניים, כי אנחנו חושבים שבמקום להוריד את המס מעלים להם את המס ב-1 בינואר 1995. אנחנו נדבר על כך בהמשך הלילה ומחר. אמרתי שאנחנו תובעים הקמת ועדת חקירה שתחקור את האירועים שאפיינו את עבודת הבורסה ושוק ההון בשנים 1992 ו-1993. אמרתי שהנושא הזה מזכיר לנו את התקופה שקדמה למשבר המניות הבנקאיות ב-1983, לפני 11 שנים, מה שהוליד את ועדת-בייסקי. אמרתי גם שהתקופה מזכירה מאוד את מה שקרה ותואר על-ידי השופט בייסקי בדוח הוועדה לחקר ויסות המניות.

בשבועיים האחרונים נדהמתי כשקראתי שני מאמרים: את המאמר של דוד פרידמן, המנכ"ל היוצא של בנק לאומי, ואת הריאיון של עמירם סיוון, היושב-ראש בפועל של בנק הפועלים. דוד פרידמן, במאמר חושף, אומר את הדברים הללו: ידעתי שהבורסה הגיעה לשיאה, אבל לא יכולתי לומר לא, לא יכולתי לספר את האמת ללקוחות, שהרי מצד אחד רצינו לעשות עסקים והיה מי שהעמיד לרשותנו אשראי זול. באנו אל ציבור הלקוחות שלנו, נתנו להם אשראי כדי שיקנו קרנות נאמנות של הבנק.

והדברים איומים, רבותי. אומר מנכ"ל הבנק שהוא הטעה, ביודעין או שלא ביודעין. הוא ידע שהבורסה תרד כי היא מצויה בשיאה, והוא העניק אשראי ללקוחות שלו. ואיך זה נעשה, רבותי?

היו"ר י' עזרן:

הוא לא העניק, הוא דחף ועודד.

דן תיכון (הליכוד):

הוא דחף ועודד, רבתי. ואיך זה נעשה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — — אבי אבות החטא.

דן תיכון (הליכוד):

איך זה נעשה, חבר הכנסת גל? הרי שאלת אותי מתי הבאנו את החקיקה, האם הבאנו את החקיקה. אני עדיין לא מתייחס לממשלה, אלא למה שקרה בשוק ההון. קראו ללקוחות המסכנים, והיו לקוחות שלא היית נותן להם אשראי בסך 3,000 שקל, הציגו בפניהם דיאגרמות וטבלאות ואמרו להם: תראו, מי שהשקיע לפני חמש שנים בקרן הנאמנות הזאת הרוויח 40%, בשנה שלאחר מכן 30%, בשנה שלאחר מכן 15%, בשנה לאחר מכן 60%, ואתה יושב כאן עם חשבון החיסכון הקטן שלך ומקבל תשואה של 2.5%–3%. אנחנו, הבנק, נעניק לך אשראי וגם אתה תשתתף בחידוש הצמיחה של המשק הישראלי, גם אתה תרוויח 40%–70%.

ומי יכול היה לעמוד מנגד כשהבנק מציע אשראי בזול? בחיים שלו הוא לא קיבל יותר מ-3,000 שקל אשראי, והבנק מציע לו 70,000, 100,000 שקל, וכולם נרתמו למסע הזה. העובדים קיבלו פרמיה בשל ההישגים שלהם בשכנוע הלקוחות, והבורסה כמו בוסטר המשיכה לעלות לשמים. נכון, הנגיד אמר: יש מניות ברמה נמוכה, משבר הבועות. אז ירדה הבורסה במשך חודש, חודש וחצי, אבל המסע לשיווק קרנות הנאמנות הוליד את תרגיל ההונאה הגדול ביותר במדינת ישראל. ולא אני אומר זאת אלא מנכ"ל בנק לאומי.

הגדיל לעשות מנכ"ל בנק הפועלים, הבנק הגדול במדינה, ויש לו טענות אל נגיד בנק ישראל, והרי הם לא ידידים. הוא מאשים את בנק ישראל בליבוי האש, בהזרמת כספים לצורך דחיפת הבורסה כלפי מעלה. ומנהלי הבנקים לא טיפשים, הם ידעו מה קורה. הם גם ידעו שהבורסה לא עולה לשמים, הם ידעו שבסופו של דבר האשראי הזה יוביל את השערים אלי שאול. הם ידעו מה יקרה לציבור, אבל הם רצו להרוויח, להראות רווחים. והממשלה עומדת מנגד, בנק ישראל עומד מנגד.

אתה זוכר, חבר הכנסת ויינשטיין, את הוויכוח בינינו, אם צריך לשתוק או צריך להתריע ולזעוק, כי שר האוצר אומר: אני לא התערבתי בעת שזה עלה ולא אתערב בעת שזה יורד. זה לא מענייני. היתה להם תרנגולת שהטילה ביצי זהב, והתרנגולת נקראה הבורסה. באמצעות הבורסה הם הפריטו, באמצעות הבורסה הם גייסו הון לצורך צמיחה. חברות חדשות נכנסו והכסף זרם.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה מתנגד להפריט דרך הבורסה דווקא?

דן תיכון (הליכוד):

להיפך, אני בעד. אני אומר: היתה תרנגולת שהטילה בשביל כלכלת ישראל ביצי זהב, אבל למישהו שלא הבין כל כך זה כאב. קודם העלו את הבורסה על-ידי האשראי, והאשראי שניתן למי לא ניתן? – לכל עם ישראל. 3 מיליוני אנשים השתתפו במשחק הזה, והם לא הבינו את הסיכונים. אתם יודעים שיש גם מה שנקרא קופות גמל. היקף הצבירה בקופות הגמל הוא 95 מיליארד שקלים. 45 מיליארד שקלים מן הצבירה הם פיקדונות on call, ואמרו להם שקופות הגמל יקנו מניות, ואילו מניות הם קנו? את מניות הכר"ם, אותן מניות שקפצו במשך יום ב-10%, אותן אופציות שעלו ב-70%-80% ביום, וקופות הגמל המסכנות, כספי העניים, כספי החוסכים, אלה שצברו 90 מיליארד שקלים לעת מצוקה, לעת זיקנה, חבר הכנסת שמאי, הן החלו קונות מניות. בתחילה הן קנו רק 9% מהיקף הצבירה, ובשיאו של התהליך הזה הן הגיעו להשקעה של כ-16% מן הצבירה. 16% מ-95 מיליארד השקיעו קופות הגמל במניות שחלקן הגדול היו מניות ספקולטיביות.

מה הציעו בעצם בבנקים? כל בנק הציע את החבילה שלו; את קרנות הנאמנות שלו. היו ימים שהבנקים גייסו כ-500 מיליון דולר, 750 מיליון דולר; ביום אחד. רבותי, בנקים גייסו מהלקוחות שלהם 500, 750 מיליון, לעתים מיליארד דולר מן הלקוחות באמצעות האשראי שהם העמידו ללקוחות. כולם חיו בגן עדן של שוטים, ולכולם הבטיחו רווחים של עשרות אחוזים, ואמרו להם: למה לך להמשיך לחסוך בתוכנית חיסכון, כשהתשואה אינה מגעת אפילו ל-5.2%, אולי 7.51%. מה אתה מחזיק את הכסף הזה במשך שנים? תראה מה נעשה סביבך, בוא להשקיע, תגדל אתנו, עם הבנק. ומציעים לו את הקרנות של הבנק. והבנק גובה עמלות על הקרנות הללו; עמלות לא נמוכות. רבותי, כבר אמר בייסקי: איזה שיגעון זה, מי נתן לבנקים את הזכות להמליץ בפני הלקוחות, להציע להם את המניות, את קרנות הנאמנות של הבנק? אבל איש לא שמע.

היו"ר י' עזרן:

למה אין חקיקה בעניין הזה?

דן תיכון (הליכוד):

תהיה חקיקה. כבר יש. על כך עמד מקרוב חבר הכנסת גל, שסיפר היום שהוא פנה ליועץ המשפטי לממשלה ואמר לו שהוא מבקש לראות את הצעת החוק הזו מונחת על שולחן הכנסת, עד חודש מרס. רבותי, הדבר מדהים.

אנחנו לא יודעים, עד שאנחנו מקיימים כאן דיון על החוק שמטיל מס רווחי הון על הבורסה, והציבור מצלצל אלינו ומספר לנו סיפורים נוראים. אתה מתעניין ואתה רואה שאשראי בהיקף של 3, 4 ואפילו 5 מיליארדי שקלים הוענק על-ידי מערכת הבנקאות לציבור.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הטלפונים היו מאורגנים... רק בעלי ההון צלצלו...

דן תיכון (הליכוד):

אגב, חבר הכנסת ויינשטיין, יעיד עלי חבר הכנסת גל, שהדיון נקבע לאותו לילה רק 24 שעות קודם לכן. לא ידענו אם זה יהיה ביום שני או ביום שלישי. ולבוא לכאן, שיבוא שר האוצר ויגיד שהם ארגנו את כל המסע הזה – – –

סילבן שלום (הליכוד):

הרי הוא כל הזמן אמר שיש התארגנות של בעלי הון להפיל את הממשלה. הרי כמעט הולכים עם טנקים למשרד ראש הממשלה, והטלפונים הם חלק מזה. אלה שרידים של הבולשביזם – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

שחל ושטרית וחצי מהמערך, אלה בעלי ההון.

דן תיכון (הליכוד):

צלצלו לכאן אנשים ביוזמתם, ישבו לילה שלם, והם שואלים מה יקרה להשקעות שלהם שהידרדרו, ירדו ב-70%, והבנק רוצה את האשראי והוא לוחץ. בינתיים הריבית עולה והסיכון הולך וגדל, הולך וגדל, והממשלה אובדת עצות.

מאחר שאני צריך לסיים את הקטע השני שלי, חבר הכנסת סילבן שלום הזכיר כאן מה שקורה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מנהל חדש. רבותי, אני חייב להזהיר את עצמנו ואולי גם אותן, אם הוא שומע. כל מה שנעשה בחודשים האחרונים מעורר דאגה. בתחילת השנה, בתחילת 1994 היה להם מדד מסוכן שנקרא מדד מחירי הדיור. הלכו והציעו שיטה חדשה למדידת יוקר הדיור, ועיקרו כ-25% מן המדד. חבר הכנסת סילבן שלום, אתה מבין ששינוי המדד בתחילת 1994 הוריד בעצם את המדד ב-2% לפחות. זאת אומרת, על-פי המדד של 1993, המדד עלה לא ב-15% אלא ב-17%.

אבל גרוע מזה: יש כאן שיטה חדשה לפרסום נתונים סטטיסטיים. למשל, על-פי נתוני חודש ספטמבר, הצריכה במשק ב-1994 תרד. כשמחשבים את ספטמבר כבסיס ומחייצים אותו על פני שנה שלמה, אומרים לנו שהצריכה במשק תרד בעשרות אחוזים. רבותי, שמעתם? בחודש ספטמבר, הוא חודש החגים, נכון, אדוני היושב-ראש? כ-20 יום החנויות סגורות, אין קונים, אין מוכרים מכוניות, אין הולכים ל"סופרים" ול"כלבואים" למיניהם, ובחודש כזה כשמודדים את סך כל הצריכה בוודאי מקבלים

נתון נמוך. למה הדבר דומה? נניח שבחודש הבא שיעור האינפלציה יהיה 2.0%, ויגידו לנו שאם נחייץ את ה-2.0% קדימה, שיעור האינפלציה השנה לא יעלה על 3%.

אדוני מנכ"ל הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עם התרגילים האלה אי-אפשר להסכים. כי התרגילים הללו מובילים את הדרישה להוציא את מדד העגבניות ואת מדד הירקות והפירות. כי מה זה עגבנייה, חבר הכנסת גל? אמר לנו שר האוצר: אז לא יאכלו עגבנייה בחורף, מה רע בכך. אז לא יקנו מלפפון בחורף, למה צריך למדוד את העלייה הספקולטיבית הזאת. רבותי, אלה דברים מסוכנים ביותר. ועכשיו אומרים לנו, נעקר מן המדד את התשלומים לביטוח בריאות ממלכתי.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת תיכון, אנא ממך.

דן תיכון (הליכוד):

אני כבר גומר. רבותי, אלה הם דברים מסוכנים. כשמשטר, כששלטון מתחיל לשחק במדחום ורוצה לשבור את המדחום, הוא מקים מיניסטריון לענייני הסברה. וכאן אני מסיים – אמר חבר הכנסת חגי מירום את המשפט החכם ביותר: האבטלה ירדה מ-2.11% ל-4.7%. זה נכון, חבר הכנסת גל. אבל על דרך ההומור אני יכול לומר: תמנו כל יום עוד שני שרים, עוד שני סגני שרים, הרי זה תורם לירידת האבטלה.

רבותי, לא זו הדרך. אנחנו מצויים היום על פרשת דרכים. נתעלם מן התמרורים – נידרדר; נתעשת – נצעד קדימה. הממשלה מתעלמת מן התמרורים, היא נוהגת כעיוור, כסומא, כמי שמצוי בערפל. היא איננה מבינה מה קורה למשק. היא אינה שולטת במשק, היא אינה מכוונת אותו, היא בולמת את היזמות. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת דן תיכון. יושב-ראש ועדת הכספים מבקש להתערב בדיון.

יעקב שמאי (הליכוד):

זכות גדולה נפלה בחלקו של חבר הכנסת דן תיכון, שיושב-ראש ועדת הכספים מבקש להשיב.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא היה מקובל מעולם שבעת דיון על חוק התקציב בקריאה שנייה שר האוצר לא נוכח, לא מכבד אותנו בנוכחותו. זה בלתי אפשרי. אין כאן נציג הממשלה, ואני מבקש לטפל בעניין הזה, אם כי מנקודת ראותי זה לא מעלה ולא מוריד. אבל הכבוד לכנסת, הכבוד לחברי הכנסת – מחייב. ולא רק בודדים נמצאים היום בבניין, משתתפים במאמץ הזה עשרות חברי כנסת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אנחנו סידרנו לו חצי לילה של שינה.

היו"ר י' עזרן:

אולי מעקרים גם את זה מהמדד.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא עליתי להשיב, עליתי לבקש בקשה, שאני חושב שחברי ייענו לה. חבר הכנסת דן תיכון דיבר על הריאיון שהיה עם דוד פרידמן ועם עמירם סיוון. כולנו יודעים שהמאמר הזה נגע בנושאים שבין בנק ישראל, שוק ההון, הבנקים ואזרחי ישראל, ואין לזה דבר וחצי דבר, על-פי בקשת כל חברי הכנסת, וחברי הכנסת מהאופוזיציה לא פחות, עם ממשלת ישראל ועם שר זה או אחר. יכול חבר הכנסת ויינשטיין לצעוק תוך כדי דבריו של חבר הכנסת דן תיכון אלף פעם: שר האוצר וראש הממשלה – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

מה הוא צעק, מה הוא אמר?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אמרתי ששר האוצר שקרן. אם אתה רוצה להגיב, תגיב. שר האוצר אמר – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת ויינשטיין, אני מבקש.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אם ישאל אותי שר האוצר, אם חבר הכנסת אריאל ויינשטיין אמר בכנסת שהוא שקרן, אגיד לו: עזוב, זה לא חשוב, תעבור לסדר-היום.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אז תעבור.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

זה מה שהיה לך לומר על הדברים שלי?

כולנו גרסנו, אף-על-פי שיש לנו מדי פעם קרקורי בטן, שאנחנו רוצים שבנק ישראל יהיה עצמאי. כאשר העזתי לפני שנה בוועדה לומר לנגיד בנק ישראל, שראוי שבנק ישראל, בגלל העצמאות שלו, ובגלל הרצון שלי לשמור על העצמאות שלו, שאזנו תהיה יותר כרויה לחברי הכנסת ואולי גם לממשלה, התנפלו עלי חברי מצד ימין לשולחן כאילו התכוונתי להכניס את בנק ישראל תחת חסות משרד האוצר – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא כולם.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חלק ניכר.

הרי כולנו רוצים בעצמאות בנק ישראל. זה לא אומר שלא צריך להתווכח אתו. אבל הקושי הוא שהם לא נמצאים פה כדי להגיב. הודעתי אתמול שוועדת הכספים תקיים, לאור המאמרים האלה והרשימות האלה – חבר הכנסת דן תיכון, אתה הסבת את תשומת לבי – הוועדה תקיים דיון עם נגיד בנק ישראל. אני מציע, את הוויכוח הזה להוציא הערב הזה ומחר מהדיון, משום שנגיד בנק ישראל לא יכול להשיב כאן. הוא יכול להשיב בוועדה, ואני מציע להעביר את הוויכוח לוועדת הכספים; ואילו כאן להמשיך להתווכח עם הממשלה כיד המלך. הוויכוח עם בנק ישראל – במקום אחר. תודה רבה.

יעקב שמאי (הליכוד):

הצרה היא שאתה מייצג את שר האוצר יותר מדי טוב.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני נענה ברצון לבקשתו של יושב-ראש ועדת הכספים לדבר על הממשלה ולא על הנגיד, שאינו יכול להשיב. יש לנו אומנם רק ארבעה ימים לעמוד כאן ולדבר. הזמן לא מספיק כדי להתמודד ולהצביע בפני הציבור ובפני כולנו על מחדלי הממשלה. מאחר שהזמן מצומצם, רק ארבעה ימים ורק עד לאחר חצות, אני בהחלט חושב שלא ייוותר לנו זמן לטפל בסוגיות שהנגיד טיפל בהן.

זה הסיבוב הראשון שאני עולה בו לדוכן. אנחנו עושים היום למעשה את חשבון הנפש בהסתייגויות שלנו מהמדיניות הממשלתית. אני איש אופוזיציה, אבל אני לא יכול להתעלם מההישג הגדול של הממשלה הזאת, והוא בתחום צמצום האבטלה. זהו הישג. אני זוכר שהתקפנו את הממשלות למיניהן ואמרנו שאבטלה היא אחת הצרות הגדולות ביותר שבאות על משפחה. הבעל לא עובד, מתח במשפחה, תסכול, אין מה לעשות. צריך לצמצם את האבטלה. והאבטלה צומצמה. עד כאן, נקודה, סוף פסוק. מכאן ואילך, אנחנו נמצאים בפני ממשלה ושר אוצר שהכישלונות שלהם בתחום החברתי והכלכלי הם קולוסליים.

אני רוצה לומר כבר בתחילת דברי, הייתי מציע היום לשר האוצר לפנות את מקומו. אני חושב שזה מה שהוא צריך לעשות. גם בסיעת העבודה כפי שהיא היום יש אנשים שמסוגלים למלא את התפקיד בצורה טובה ממנו, לפחות מבחינת יושרם הציבורי.

שר האוצר יודע, כי הוא לא חסר שכל, הוא איש נבון, הכרנו אותו ואנחנו מכירים אותו בוועדה, הוא יודע שמאות אלפי אנשים הופכים אומללים בגלל מדיניותו. הוא יודע שהמס על הבורסה, אף שלא הוא בלבד השפיע על הירידה, הוא משפיע על מצב הרוח במערכת הזאת. שני שרי אוצר חכמים ממנו, אשכול וספיר, זיכרונם לברכה, ידעו לעצור ברגע האחרון ולהציל את המשק. והוא – אני אוכיח את זה – לאחר שהוא הונה את ראש הממשלה, והמשיך להונות אותו כשהיה ביפן, במסע של יחסי ציבור להציל את עורו שלו, הוא הכשיל את ראש הממשלה בכך שהוא ממשיך במדיניות שמפילה את שוק החיסכון המרכזי שלנו, שוק שבו משתתפים מאות אלפי אנשים. אעמוד על זה בהמשך דברי.

שר האוצר צריך לפנות את מקומו, כי בראש ובראשונה אנחנו צריכים שר אוצר עם יושר אינטלקטואלי, שיבוא לפעמים ויאמר: אני את נפשי מציל, אבל אני הורס עשרות אלפי משפחות, אני לא יכול להרשות לעצמי. זה מה שקרוי מצפון. זה מה שקרוי מצפון של שר אוצר. אני רוצה שבהנהגה שלנו יעמדו אנשים שלא יפקירו בני אדם לא בשדה הקרב ולא, להבדיל אלף אלפי הבדלות, בשדה הזה של חסכוניות שאנשים חסכו במשך שנות דור, ועתה הם מתקשרים אלינו. והם לא בעלי הון גדול, והם לא מאורגנים. אדם צלצל אלינו באותו לילה ואמר: הייתי עשירי בשיחה ממתנה אל חברי הכנסת של הליכוד. כך לא מארגנים. שר אוצר שחוזר על השקר הזה הוא שר אוצר שקרן.

יעקב שמאי (הליכוד):

איזה שקר?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

השקר שכל הטלפונים הללו היו מאנשים שהיו מאורגנים, שאיזו חברה ארגנה אותם. אי-אפשר לארגן 800-1,000 טלפונים, התקשרו הנה אלפי אנשים בלילה. זה שקר. הכנסת לא יכולה לסבול את זה. אסור לה. יאמר חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, כמה פעמים שהוא רוצה, שלא שמים לב. אי-אפשר. זה מצפונה של הכנסת.

מאיר שטרית (הליכוד):

היא סובלת הכול.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היא לא סובלת הכול. את זה היא לא יכולה לסבול.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

עכשיו כן אכפת לך מה שאני אומר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת ויינשטיין, האם היו ציתותים לטלפונים האלה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני, אתה מרגיש. אילו היה כאן חבר הכנסת גולדשמידט – הוא יצא החוצה ואמר: אני לא יודע מה קורה אתי. אנשים, הטלפניות, כל אלה שהיו – הרגישו, חשו מה שהציבור אומר, חשו מה כואב לציבור. והכנסת הזאת יושבת שלווה, גם הצעקות שלנו לא מועילות. אנחנו רואים איך אנשים מאבדים את חסכוניותיהם.

אתם יודעים מה פירוש הדבר לאבד חסכוניות במדינה שחוסר הביטחון בה הוא מרכיב כל כך מרכזי? אנחנו חיים בחוסר ביטחון אישי זה דור ויותר. אנשים חוסכים כדי שיהיה להם ביטחון לעת זיקנה. באה ממשלה כזאת והורסת. שתתקן את השגיאה. ואחר כך אומרים לנו: לא. וממשיכים בכך. זה החטא הגדול. אבל על זה אדבר מחר.

הירידה באבטלה, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר י' עזרן:

נקודה טובה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הירידה באבטלה היתה נקודה. אבל המס הגדול שכולנו משלמים הוא בכך שהאינפלציה מוכפלת השנה. האוצר צפה אינפלציה של 8% ב-1994. היא מוכפלת. עד כדי כך שהשנה – שכחנו את זה, לא שמעתי את זה אצל הדוברים, אבל זה מרכיב מרכזי, השנה האוצר כל כך לא בטוח בעצמו, שלא הביא לנו תחזית מה יהיו המחירים בשנה הבאה. אומרים כי תחזית עליית המחירים היא בין 8% ל-11%. אבל אתם יודעים שזה לא כתוב בשום מקום? זה לא כתוב בתקציב הלאומי.

היו"ר י' עזרן:

אתה כלכלן הרבה יותר חשוב ממני, אבל זו אקסיומה שאבטלה שווה אינפלציה. לא נכון?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כשהאבטלה יורדת לשיעור של 2.1%, מתפתחת אינפלציה. מדוע? הכסף רודף אחרי עובדים שאינם. אבל ירידה באבטלה ל-7%, זו עדיין לא עילה וזה עדיין לא מצדיק אינפלציה. עדיין יש כוח אדם שמחכה לעבודה. אילו זה היה 1% או 2%, מה שקרה לנו בשנות ה-60, בתקופה מסוימת, זה אומר אינפלציה, כי מחפשים עובדים ואז עולים המחירים.

דבר ראשון קיבלנו מהממשלה הזו את האינפלציה. האינפלציה, חברי הכנסת שטרית, שמאי, ורדיגר, וגם חבר הכנסת גדליה גל, שאומנם קשור אתי במערכת של העצמאים, אבל כולנו יודעים שהאינפלציה היא המס הכבד ביותר על ציבור מקבלי השכר וההכנסות הקבועות, וזה קנס גדול עוד יותר למקבלי הפנסיות. תמיד התמורה שהם מקבלים והפיצוי מפגרים אחרי האינפלציה. ובינתיים צריך לקנות את העגבנייה המתקרת – –

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת ויינשטיין, זה קנס לשכירים ורווח לבעלי ההון שיש להם הכספים בבנק.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מהאינפלציה לא סובלים בעלי הרכוש. יש עצמאים רבים, עשרות אלפים ואולי יותר, שהם מקבלי הכנסה קבועה לפי חשבוניות והם משולים לשכירים, אבל לא מקבלים את ההטבות של השכירים. במדינה שלנו אתה מודד אדם לא לפי גובה הכנסתו אלא לפי סוג שיוכו הסקטוריאלי. ואם הוא נולד עצמאי, הוא גנב, הוא מרמה את מס הכנסה, הוא לא זכאי להטבות והוא לא זכאי לחסכונות בחיים שלו, לא זכאי לחסכונות בקרן השתלמות, כי הוא עצמאי. הוא בוחר להשיג את הכנסתו מכך שהוא מנסה להעסיק עוד עובד או שני עובדים ולצמצם בכך את האבטלה.

היו"ר י' עזרן:

כנראה צריך להטיל מס על האינפלציה כמו על הבורסה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יש האינפלציה שהיא מס נוראי ככל שהיא גבוהה יותר, לשכיר, לחקלאי, למקבל הכנסה גבוהה, לפנסיונרים. רבותי, אוכלוסיית הזקנים במדינה היתה 10%, והיא גדלה והולכת, למרבה השמחה. זה אומר חיים ארוכים, זה אומר איכות חיים. אנחנו צריכים להתגאות בהישגים שלנו לדורות, כבר יותר מדור אחד או שניים, בכך שתוחלת החיים גדלה. אבל זה מעמיס על החברה. יש לנו יותר זקנים והרבה פנסיונרים והם סובלים ואין להם כוח להתמודד, רבותי. לפנסיונרים אין כוח להתמודד. אני רואה את זה במכתבים שאני מקבל בכתב יד רועד, ואני כבר יודע מה גילו של מי שכותב לי. מכתבים כאלה אני מקבל יותר מהמכתבים שאני מקבל מצעירים, כי הם חוששים יותר והם רואים יותר מה קרה להם, מה הם נתנו ותרמו ומה הם מקבלים מאתנו חזרה.

האינפלציה הזאת נמשכת, ואנחנו צריכים לדעת האם הגורם הזה יימשך השנה – דבר חמור. אבל דבר חמור עוד יותר, שיש לו השלכות חברתיות – אנחנו ממשיכים להיות תלויים בגורמי חוץ. הגירעון במאזן התשלומים שלנו יוכפל ב-1994. הוא יוכפל, ומשמעות הדבר שאנחנו, המשפחה הגדולה, מקבלים הכנסות ומוציאים יותר. מנין בא ההפרש? מהדוד העשיר, מסיוע חוץ. אבל זה לא לעולמי עד. אנחנו כבר רגילים. תלותו של מאזן התשלומים בגורמי חוץ מביאה אותנו לכך שאנחנו לא באים כל הזמן בתביעות לעצמנו, כי אנחנו יודעים שמישהו משלם בעבורנו.

לכן, כל קבוצת אוכלוסייה מנסה להשיג יותר ממה שמגיע לה. היא אומרת: אם המדינה מרגילה את עצמה לקבל ממקורות חוץ, למה אני לא אקבל מהמדינה? זו מנטליות שונה מאשר בארצות המתקנות במערב. אצלנו התלות בגורמי חוץ גורמת לתלות שלנו בעצמנו, לכל דאילים גבר. זה גורם ללחץ מצד קבוצות לחץ, ומי שלוחץ על האדמיניסטרציה – מקבל יותר. מי שחלש – מקבל פחות. שלא יספרו לי כאן שדואגים לחלשים.

חבר הכנסת שטרית, אתה היית ראש עיר. אתה יודע שבמצב שבו אנשים חושבים שהם מקבלים מהמדינה, כי המדינה מקבלת מחוץ-לארץ ולכן גם להם מותר – מי שחזק יותר מקבל ולא החלש הוא זה שמקבל. בתעשייה, בפיתוח, בהטבות, בכל דבר אחר, החזק מקבל יותר מהחלש.

לכן, אדוני היושב-ראש, אנחנו עדים לשני חטאים גדולים: האינפלציה והתלות בגורמי חוץ שגוברת והולכת. במצב זה, השאלה שצריך לשאול בהמשך הערב ומחר היא, מתי הגענו לכך? מדוע יש לנו הזכות לעמוד כאן ולתקוף ישירות את ראש הממשלה ואת שר האוצר? יש לנו הזכות הזאת, ולא רק הזכות אלא החובה, כי אוכיח שכדי לקנות קולות בבחירות להסתדרות למען הברפדל, העלים שר האוצר עיניו מתוספות השכר הגדולות שניתנו במשק, שהן גורם מרכזי באינפלציה.

אבל מה אומר שר האוצר ב-16 באוגוסט 1994? הוא אומר: בהסכמי השכר היו פריטים שנודעו לי לאחר מעשה. נודעו לי פריטים לאחר מעשה. ואנחנו נוכיח שכל פעם שמצביעים על כישלון במשק, שר האוצר מפנה את זה למישהו אחר, מישהו אחר אשם. הוא מפנה את זה לראש הממשלה, הוא מפנה את זה למנכ"ל משרד ראש הממשלה, הוא מפנה את זה לנגיד בנק ישראל, הוא מפנה את זה למקבלי השכר, הוא מפנה את זה לקבוצות לחץ – הוא עצמו נקי.

אדוני היושב-ראש, אנחנו במצב שבו יש הוצאות נוספות של הממשלה שגורמות לאינפלציה. אנחנו נוכל להוכיח ששר האוצר מתגמל את המשק המפלגתי שלו. יש לנו היום מצב שאני לא זוכר דוגמתו זה שנים, כאשר חברי הקואליציה לוחצים על שר האוצר בהסתייגויות, לחץ ללא נשוא. אבל אפשר להצדיק אותם. אם הם רואים שכל השנה שר האוצר נכנע לקבוצות שלחצו עליו, למה לא ילחצו עליו בהסתייגויות? מדוע שחברים אלה יסכימו שרק הם יהיו התמים ולא יקבלו את מה שהם רוצים, והם לוחמים על דברים שחשובים להם. אם הוא נתן לקופת-חולים של ההסתדרות אמצעים שלא מגיעים לה כי יש לה נכסים, אם הוא הולך לתת מלוא החופן לקיבוצים בלי תוכנית הבראה, אם הוא נתן לחוק כביש חוצה-ישראל, אם הוא נותן בחוקים אחרים, מדוע שהחברים במפלגת העבודה לא ילחצו עליו? מה, הם יהיו פראירים? לכל מי שלוחץ עליו הוא נותן, ורק הם לא יקבלו?

לכן, מתן שלא בצדק מביא לחץ, ולחץ מביא מתן, ומתן מביא לחץ, ולחץ מביא מתן, ומכאן אינפלציה, אינפלציה שכל הציבור סובל ממנה, וזה צריך להרתיע, ועל זה צריך להתריע ללא הפוגה.

היו"ר י' עזרני:

תודה. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה. עשר דקות.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאחר שההנמקה של ההסתייגויות מחולקת לחלקים, אני מנסה בכל זאת לשמור על איזה רצף של חשיבה.

היו"ר י' עזרן:

לפחות היתה מלחמה באינפלציה הזאת של ההסתייגויות, לשבחה של הממשלה ושל ועדת הכספים. הם הצליחו להילחם באינפלציה.

מאיר שטרית (הליכוד):

זה נכון.

בפעם הראשונה שדיברתי ציינתי שהתקציב איננו מביא בשורות חברתיות חדשות למדינה, ושבעצם התקציב הזה איננו מתמודד עם בעיות הדיור. ציינתי שהמהפכה לכאורה, שהממשלה אמרה שהיא מוסיפה 8 מיליארדי שקל לשירותים חברתיים, המשמעות האמיתית שלה, כשמנכים מהתוספת הזאת את תוספות השכר ואת התוספת בגלל העלייה, שהתוספת נטו היא בסך הכול 1.5 מיליארד שקל, זאת אומרת תוספת של 5.3% בלבד פר-נפש בשירותים החברתיים.

כמו כן ציינתי בדברי הקודמים, אדוני היושב-ראש, שבתוך תקציב המדינה יש, קוראים לזה ביידיש "קניפל". יש "קניפל". למדתי את זה בסוכנות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת עזרן יגיד לך. הוא בא משיבה ליטאית.

מאיר שטרית (הליכוד):

יש "קניפל" של למעלה ממיליארד שקל, מיליארד ו-100 מיליון שקל שמובלעים בתוך התקציב. 800 מיליון שקל מזה בגלל הערכה שעלות השכר בתקציב המדינה גבוהה ב-800 מיליון שקל מהעלות האמיתית, ועוד 300 מיליון שקל הערכה של ההכנסות, שזו הערכה נמוכה בהשוואה לאמת. לדעתי, זו הערכה מאוד מאוד זהירה.

זאת אומרת, בלי לפרוץ שום מסגרת תקציבית, יש מיליארד ו-100 מיליון שקל בתוך התקציב. לכן, הטענה שהושמעה כל השנים נגד ההסתייגות שלי בדבר יום חינוך ארוך במדינה, הטענה שאין כסף, היא בלוף, ובתקציב הזה היא ודאי בלוף כפול.

אני ציינתי שהגיעה השנה להפעיל יום חינוך ארוך. לשמחתי, הלך בעקבותי חבר הכנסת אלי דיין, יושב-ראש הקואליציה, ואמר שהוא תומך ביום חינוך ארוך, שזו מהפכה חברתית, שהגיעה השעה להפעיל אותה. אבל אני מתפלא על שבארבע הפעמים האחרונות שהחוק הזה עמד להצבעה בכנסת, ידידי יושב-ראש הקואליציה הצביע אישית נגד החוק הזה, ועכשיו הוא העתיק מלה במלה את ההסתייגות שלי ורשם אותה כהסתייגות שלו. אני מברך אותו על כך. כל מטרתי שיעבור חוק יום חינוך ארוך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אין חדש תחת השמש. אתם נהגתם אותו דבר כשהייתם בשלטון.

מאיר שטרית (הליכוד):

ואם החוק יעבור עכשיו תחת שמו – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת שטרית, אדוני עוסק בחינוך ארוך, משמע שלוקח הרבה מאוד זמן לחנך.

מאיר שטרית (הליכוד):

אמת. אני שמח שהיום שותפים לדעתי חברים נוספים מהקואליציה, וחלקם התחייבו להצביע בעד החוק הזה, אני מקווה ומברך אותם על אומץ לבם, אם הם יעמדו בזה עד הסוף. אם לא, אני אקנה להם עוד הפעם גזר ואשלח להם אותו לתאים שלהם, כמו שעשיתי בעבר. אני מקווה שהפעם יעמוד להם אומץ לבם להצביע לפי הכרתם ומצפונם ולפי תפיסת עולמם בלי לחשוש, כי באמת אין פה פריצה תקציבית גדולה מאוד.

החשבון, אדוני היושב-ראש, הוא פשוט מאוד. שנת הלימודים הבאה מתחילה ב-1 בספטמבר. זאת אומרת, בשנת התקציב 1995, החודשים הרלבנטיים ליום חינוך ארוך הם רק ספטמבר, אוקטובר, נובמבר ודצמבר, ארבעה חודשים, רבע שנה. עלות הפעלת יום חינוך ארוך בערי הפיתוח, לפי הצעתי, בשנה הראשונה, היא בערך 500 מיליון שקל. רבע מזה – 150-180 מיליון שקל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

ארבעה חודשים הם חצי שנת לימודים, אם אתה מביא בחשבון את החופש הגדול.

מאיר שטרית (הליכוד):

92% מהוצאות החינוך הם שכר. ארבעה חודשים, זה ארבעה חודשי משכורת – זה לא בתקציב. זאת אומרת, 500 מיליון שקל זה בערך 150-180 מיליון שקל. זו המשמעות בתקציב 1995. נכון שב-1996 עלות ההפעלה של יום חינוך ארוך תהיה עד סוף ספטמבר לאחר מכן; בערי הפיתוח זה בין 350 ל-400 מיליון שקל נוספים, ובארבעת החודשים לאחר מכן זה יהיה רבע מתוך 1.6 מיליארד, שזה עוד 500 מיליון שקל.

במלים אחרות, הממשלה הזאת יכולה לקנות את עולמה ולקיים את ההבטחה של ראש הממשלה לציבור הישראלי, להנהיג יום חינוך ארוך, וזה הצ'אנס האחרון שלו לעשות את זה, אם יקצו בשנת התקציב הזאת בסך הכול כ-180 מיליון שקל, ובשנה התקציבית שתבוא אחריה עוד 450 מיליון שקל. זה לא בשמים, בעיקר כשעודפים תקציביים גלומים בתקציב.

לכן, כל תירוץ שהממשלה תגיד, שאין כסף להנהיג יום חינוך ארוך – אינני קונה אותו, גם לולא היה כסף מובלע בתקציב.

שמישהו יסביר לי, אולי יושב-ראש ועדת הכספים, את ההיגיון שיש בכך שהממשלה הקציבה ב-1994 6 מיליארדי שקלים כדי לשלם לביטוח הלאומי עבור מעסיקים כדי להפחית את עלות העבודה. האם זה צודק יותר מלהנהיג יום חינוך ארוך בארץ? האם זה צודק יותר מלדאוג לכך שכל ילד שגדל בארץ יקבל הזדמנות שווה?

חברי הכנסת, הציבור אולי לא כל כך מבין את המשמעות של יום חינוך ארוך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כשאתם הייתם בשלטון גם כן היה – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אנחנו כבר לא בשלטון כמעט שלוש שנים. התירוץ הזה יעמוד לנצח – שכשאנחנו היינו בשלטון? הממשלה שלי עשתה רע ושילמה את המחיר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתם תבטלו את השיפוי הזה של עלות העבודה? אתם תבטלו אותו במצע שלכם? את השיפוי של 5 מיליארדים אתם תבטלו?

מאיר שטרית (הליכוד):

חכי, עדיין לא שמעת את ההסבר שלי. אם אני צריך לבחור בין התשלום לביטוח הלאומי עבור הפחתת עלות העבודה לבין הפעלת יום חינוך ארוך – אני לא מפקפק אפילו שנייה.

כי מאי נפקא מינה, תגידי את, מה התועלת הגדולה שצמחה בשוק העבודה במשק מפני שהמעסיק מקבל סבסוד של הביטוח הלאומי.

תרשי לי לומר לך, חברת הכנסת גוז'נסקי, כגזבר הסוכנות הייתי מעסיק של כ-3,000 עובדים, הממשלה שילמה עבורי לביטוח הלאומי עשרות מיליוני דולר. זה הוסיף מקומות עבודה בסוכנות? זה קשקוש.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הטענה שלי היא שזאת המדיניות הרשמית גם של הצד הזה וגם של הצד הזה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני בעד ביטול הדבר הזה. אני בעד הפעלת יום חינוך ארוך בכסף הזה. זה היה הופך את המדינה מקצה לקצה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה מוכרח להצטרף לחד"ש, כי היא היחידה שמבקשת לבטל את זה.

מאיר שטרית (הליכוד):

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בעניינים חברתיים, תאמיני לי, המרחק בין – – –

היו"ר י' עזרן:

את רוצה לעשות כעת יום חינוך ארוך לחברי הכנסת?

מאיר שטרית (הליכוד):

המרחק בין הליכוד לחד"ש בעניינים חברתיים-חינוכיים, תאמיני לי, לא גדול.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש תקווה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני בא מהרקע הזה, כראש עיר הוכחתי שאפשר להפוך יישוב מצוקה כמו יבנה לאחת הערים היפות בארץ. אני אומר לך שהכלי היחיד – – –

היו"ר י' עזרן:

גרמת לאינפלציה. מחיר הדירות עלה פי שישה. אבל הדירות יפות. אין ספק.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדרבה, זו תעודת כבוד, ערך המקום עלה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני ליוויתי את קודמו של חבר הכנסת מאיר שטרית בראשות המועצה. שמו היה אפרים לוי. נכון?

מאיר שטרית (הליכוד):

זיכרונו לברכה.

דן תיכון (הליכוד):

זיכרונו לברכה.

ביקרתי כמה פעמים ביבנה.

היו"ר י' עזרן:

בכמה יכולת אז לקנות שם וילה? קוטג'?

דן תיכון (הליכוד):

יבנה נחשבה אז למקום הזנוח ביותר בין כל ערי הפיתוח. זה היה בסך הכול פרבר של תל-אביב. לא הבנתי מה הוא עושה שם בתוך יבנה כשהוא לא מצליח לעשות דבר. בא מאיר שטרית והוכיח שמאחורי ראש עיר רציני יש גם עיר רצינית.

מאיר שטרית (הליכוד):

תודה רבה.

אני רוצה לומר, רבותי חברי הכנסת, הדרך היחידה שבאמצעותה עברה יבנה את המהפך הזה, אדוני היושב-ראש, היא רק המודעות לכלי אחד – החינוך.

אני רוצה להסביר לך את התזה שלי. לדעתי, באזורי המצוקה שהמדינה כבר השקיעה בהם מיליארדים כדי לפתור את הבעיות שלהם, לצערי ללא הצלחה, יש מעגל קסמים של מצוקה. לדעתי, המעגל הזה מורכב משלושה חלקים: דיור, עבודה וחינוך.

כדי לשבור את מעגל הקסמים הזה, שמורכב משלוש החוליות האלה – הממשלה פעלה עד היום, כל השנים, רק באמצעות כלי אחד. היא ניסתה לשבור את המעגל הזה בחוליה של התעסוקה. לכן יש חוק עידוד השקעות הון, שמזרימים דרכו מאות מיליוני שקלים מדי שנה, ללא הצלחה. הם לא מצליחים להביא למהפך בערי הפיתוח. עובדה, שנה אחר שנה השקיעו בעניין הזה – – –

היו"ר י' עזרן:

אבל החזיקו את האנשים שם.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה זה החזיקו? החזיקו את בעלי העסקים.

היו"ר י' עזרן:

לא היתה פרנסה לאנשים.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני אתן לך הוכחה הפוכה. ביבנה לא היתה שום הטבה לתעשייה. מספר המטרים הרבועים שנבנו ביבנה לתעשייה בתקופת כהונתי היה 150,000. מיטב המפעלים עברו, על בסיס כלכלי לגמרי, מתל-אביב, מחולון, מראשון-לציון, מבת-ים, ליבנה, למה? כי הקרקע ביבנה הוצעה במחיר זול יותר. הצעתי להם שירות מהיר יותר, היה להם חתך אוכלוסייה מכל הגילאים והסוגים, וזה הפך את העיר. המפתח לא היה תעסוקה. לא יכולתי לבוא לאנשים ולשכנע אותם לבנות מפעל ביבנה אלא אם הייתי פותר קודם את החוליה הראשונה. אני חושב שהממשלה שגתה ושוגה עד היום הזה בקונצפט שלפיו שבירת מעגל המצוקה הזה תיעשה באמצעות התעסוקה.

אני טוען שהדרך היחידה לשבור את מעגל המצוקה הזה היא באמצעות החינוך. אם אתה הופך את החינוך ביישובים האלה לחינוך הטוב ביותר שאפשר לתת לילדים בארץ, נותן הזדמנות לילדים להגיע למקסימום הפוטנציאל שלהם, בלימודים, כדי שיגיעו להיות אזרחים מדרגה א' בארץ, אם אתה עושה את זה אתה פותר בבת אחת עשר בעיות. קודם כול, באמת אתה יוצר עתיד אחר לילדים. שנית, אם חונכת ילדים, יצרת תקווה להורים שגרים שם, אתה יוצר גם מוטיבציה לאחרים מבחוץ לבוא לגור שם. תסביר לי, אדוני היושב-ראש, אתה תסכים לעבור מראשון-לציון לגור בירוחם? ייתנו לך וילה חנים, אתה תסכים לעבור לגור בירוחם?

היו"ר י' עזרן:

לצערי, לא.

מאיר שטרית (הליכוד):

ייתנו לך עבודה בירוחם – לא תעבור, ואני אסביר לך למה לא תעבור. אתה חושב: אם הילד שלי יגיע לכיתה א' – ואני, חלילה, לא רוצה לפגוע בירוחם, לקחתי סתם שם מקום: מסופוטמיה – ושם הסיכוי שלו ללמוד ולגמור בגרות קטן מאוד, אני לא אלך לשם. לכן, מה קרה? כל ההטבות שהמדינה נתנה לערי פיתוח, הטבות מס ואחרות, נשרפו סתם. בבית-שאן עברו עד היום 120,000 תושבים, תבדוק אותי, כולם נהנו מהטבות מס למיניהן. ביום שהילדים שלהם הגיעו לבית-ספר – עזבו. אבל במקום כל הכסף הזה, קח את הכסף הזה, שים אותו בחינוך בבית-שאן, תן בבית-שאן חינוך כזה שבארץ עוד לא שמעו עליו בכלל – ואגב, בארץ פיתחו אותו, רק הוא עובד במדינות אחרות – תן לילדים מערכת הכי מתקדמת בחינוך, עם מחשבים על כל שולחן, עם אפשרות למורים הכי טובים שאפשר להשיג בארץ, עם מערכת חוגים שיעסיקו את הילדים משעה 08:00 עד 17:00, שהאמא לא תשמע על הילד

במשך היום ותוכל לעבוד לפרנסת המשפחה, כך שמי שגר בחיפה ועובד בחיפה, או בעפולה, ויגידו לו: תעבור לגור בבית-שאן, הוא ירוץ לבית-שאן.

אם הצלחת למשוך אוכלוסייה אליך בגלל החינוך, אתה גם תמשיך תעסוקה אליך, מדוע? כי אם יש לך שם אוכלוסייה בחתך שונה, של מנהלים, מהנדסים ואנשים פשוטים, ואתה תיתן להם שירותים טובים – הם יעברו לגור באותו מקום.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני כל כך מאמין ביום חינוך ארוך, במהפכה החברתית שזה ייצור, ששנה אחר שנה עמדתי כאן כמו קאטו, שניבא על חורבנה של קרתגו, אני עמדתי כל הזמן ודרשתי לעשות יום חינוך ארוך. אני מקווה שהפעם באמת חברי הקואליציה, אפילו אם זאת תהיה הסתייגות שלהם, כמו שהם הגישו, והיא תעבור – עיני לא צרה. שתעבור על שמם. אותי מעניינת המטרה. אם יעבור יום חינוך ארוך, אני אוכל לומר אז ששכרי בכנסת הזאת – – –

היו"ר י' עזרן:

באתי על שכרי.

מאיר שטרית (הליכוד):

באתי על שכרי. אני גם חושב שאני אוכל לומר שלממשלה יש הזכות לומר: קיימנו את הבטחתנו. אני לא אהסס לברך את הממשלה מעל כל במה, אם היא תנהיג יום חינוך ארוך, כי אני חושב שזה יהיה המפתח למהפכה חברתית בישראל.

מותר לי לסיים עוד במשפט אחרון, אדוני היושב-ראש? אני רוצה לומר לכם שבשטח, אצל הרבה מאוד הורים בארץ יש תחושה עגומה מאוד וחשש שמא העיכובים שממשלות ישראל השונות נוקטות בהפעלת יום חינוך ארוך נועדו להנציח את הפער החברתי. אני נגד התפיסה הזאת של אפליה בארץ, אני לא מקבל אותה, אני חושב שבארץ יש קיפוח אבל אין אפליה בכוונה, וזה ההבדל בעיני. אפליה זה קיפוח בכוונה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש גם אפליה, אבל – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

אני לא חושב שיש אפליה בכוונה – – –

היו"ר י' עזרן:

לא ניכנס לפילוסופיה הזאת עכשיו.

מאיר שטרית (הליכוד):

יש קיפוח, ואני חושב שהתשובה היחידה שתספק את האנשים בישראל ותיתן תקווה אמיתית לכל ילד, לא משנה היכן הוא גדל ובאיזה מקום הוא נולד, היא הפעלת יום חינוך ארוך, בתנאי אחד, שבאמת תינתן תשומת לב למה שבתי-הספר עושים שם. אני בטוח שיש מנכ"ל מצוין למשרד החינוך והתרבות, ויש צוות טוב למשרד החינוך והתרבות – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת, אנא ממך. אתה אומר דברים מעניינים, אבל מה לעשות?

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מסיים. הייתי מוכן לדבר עוד על חמש ההסתייגויות שלי עכשיו.

היו"ר י' עזרן:

כן? טוב.

מאיר שטרית (הליכוד):

אם הכלי הזה יופעל, אין לי כמעט ספק שגם תהיה – – –

היו"ר י' עזרן:

נדביר את האינפלציה ונדביר את הכול.

מאיר שטרית (הליכוד):

— — — ונעשה ונצליח.

היו"ר י' עזרן:

בעזרת השם. תודה. חברי הכנסת אלי דיין, שלמה בוחבוט, שמואל אביטל, רון נחמן, גדעון פת, דוד מנע; רבותי, יש בוכהלטריה פה, שאני מחזיק, אף שאני לא מנהל חשבונות מקצועי.

חבר הכנסת יעקב שמאי, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אחריו?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עוזי לנדאו וחבר הכנסת דב שילנסקי.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הניתוח שלך את האינפלציה לא היה — — — אף שאתה לא מנהל חשבונות.

היו"ר י' עזרן:

תראה, כשיש מורה מעולה כמו חבר הכנסת יחיאל — יחיאל, נכון? חבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה כבר שנתיים כך.

היו"ר י' עזרן:

אני מנסה לתקן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

יש מלאך כזה שקראו לו יחיאל?

היו"ר י' עזרן:

כן, ודאי.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

עכשיו אני מבין.

היו"ר י' עזרן:

אדוני חבר הכנסת שמאי, רק שלא יקבל לנו עוד החלטה מאוד מסוכנת.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני תיכף אדבר על ההחלטה הזאת.

היו"ר י' עזרן:

זה הפך למנהג. אני רואה שאני מביא לך מזל.

יעקב שמאי (הליכוד):

תמיד. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היום אנחנו דנים בתקציב, יש אלפי הסתייגויות, והממשלה באה לבקש את אישור הכנסת לתקציב. אני שואל, אדוני היושב-ראש, האם ממשלה יכולה לפגוע ולזלזל בכנסת? לפי מיטב ידיעתי, לא.

לפני כשבוע, אדוני היושב-ראש, ב-20 בדצמבר, בחצות, אתה, אדוני, כיהנת כיושב-ראש כאשר התקיים כאן דיון בנושא מנכ"ל רשות הנמלים, מר שורש לרר, דיון שהובא למליאה, מהצעה לסדר-היום לדיון במליאה, והמליאה, הכנסת, קיבלה החלטה, וההחלטה שהכנסת קיבלה אמרה שעל ראש הממשלה להתפטר, להגיש את התפטרותו לנשיא בתוך 24 שעות.

אדוני היושב-ראש, האם ראש הממשלה ביצע את החלטת הכנסת? האם ראש הממשלה מכבד את הכנסת? יתירה מכך, אדוני היושב-ראש – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

הוא מחכה – – – אבל לא נותנים לו להיכנס.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני חושב, חבר הכנסת מאיר שטרית, שכדאי עכשיו להפסיק את הישיבה ולהזמין לכאן את יושב-ראש הכנסת, כי יושב-ראש הכנסת, פרופסור למדעי המדינה, מחנך, כשהוא יושב כאן על כס היושב-ראש הוא תמיד אומר לנו: הכנסת היא ריבון, העם צופה בנו, אנחנו צריכים להיות רציניים – – –

משה פלד (צומת):

חבר הכנסת שמאי, מותר לי להעיר משהו?

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה תמיד יכול להעיר לי.

היו"ר י' עזרן:

הוא רוצה להציל את כבודה.

משה פלד (צומת):

אחד המאמרים האחרונים של המשנה לנשיא בית-המשפט העליון, פרופסור אהרן ברק, אומר שלא הכנסת היא הריבון אלא העם הוא הריבון.

יעקב שמאי (הליכוד):

מאחר שהעם הוא שבוחר את הכנסת, בתקופת הכהונה של הכנסת היא, עם מנדט של העם, משמשת ריבון – על זה אתה מסכים אתי, למרות דבריו של השופט ברק?

אדוני היושב-ראש, זו איננה שאלה, אני מבקש ממך, אדוני היושב-ראש, ואני מבקש את התשובה, אנא, פנה אל יושב-ראש הכנסת, כי אני רוצה לשאול אותו איך הוא גורם לזילות הכנסת, איך הוא מרוקן את הכנסת מתוכנה, איך הוא פוגע בכבודה של הכנסת, איך הוא מביא את הממשלה לפגוע ולזלזל בכנסת?

אני מציע, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר י' עזרן:

דומני שהוא יושב פה והגיב, אמר משהו.

יעקב שמאי (הליכוד):

זה בדיוק העניין. אומנם אני לא הייתי נוכח כאשר הוא הגיב – – –

היו"ר י' עזרן:

גם אני לא הייתי נוכח; קראתי על זה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אמרו לי, שיושב-ראש הכנסת, פרופסור שבח וייס, אמר שיש ארבע דרכים להתפטרות ממשלה, ואני שואל, כאשר הכנסת מקבלת החלטה, האם ראש הממשלה חייב להשיב עליה? האם ההחלטה היתה החלטה חוקית? חבר הכנסת אלי גולדשמידט, הרי אתה גם עורך-דין, והנה יש לנו כאן עוד עורך-דין, חבר הכנסת שילנסקי, ששימש בעבר גם כיושב-ראש הכנסת. האם החלטת הכנסת היא החלטה, או שיושב-ראש הכנסת יכול לבטל אותה?

דב שילנסקי (הליכוד):

בממשלה הזאת אין החלטה, אין שום דבר. יש הכיסא וזהו זה.

יעקב שמאי (הליכוד):

זאת אומרת, אתה אומר דבר חמור, חבר הכנסת שילנסקי – – –

ענת מאור (מרצ):

— — —

יעקב שמאי (הליכוד):

יושב-ראש הכנסת משתף פעולה עם הממשלה כדי שהממשלה הזאת תמשיך להתקיים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ההתקפה על יושב-ראש הכנסת שאתה עושה עכשיו זה הדבר הכי אנטי-דמוקרטי. לפחות היית יכול לדאוג לכך שיושב-ראש הכנסת ישב פה, ישמע ויענה לך. מה זאת ההתקפה על יושב-ראש הכנסת? זאת התקפה על ריבונות הכנסת. מה קרה לך?

יעקב שמאי (הליכוד):

חברת הכנסת גוז'נסקי, אם יושב-ראש הכנסת לא היה יושב כאן בישיבת בוקר ב-21 בחודש ומבטל את החלטת הכנסת, הייתי מוריד את כובעי, מרכין את ראשי בפני היושב-ראש, אבל מה עשה היושב-ראש?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — – הכנסת.

יעקב שמאי (הליכוד):

לא, זה לא יכול להיות כך. ביקשתי מיושב-ראש הישיבה, אנא ממך, תזמין את יושב-ראש הכנסת, כי את הדברים האלה אני רוצה לומר בפניו. אני רוצה לשמוע את ההערות שלו, כי את ההערות הוא העיר לא כאשר ישבתי כאן, לא כאשר הייתי נוכח. לכן, גם למען כבודה של הכנסת אני חוזר ופונה אליך, אדוני היושב-ראש, ומבקש להזמין את יושב-ראש הכנסת.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת יעקב שמאי, אני רוצה להציע לך הצעה חברית: יושב-ראש הכנסת ודאי ינהל את הישיבה מחר, ואתה רשום להסתייגויות נוספות, אני מציע שעכשיו תפסיק בנקודה זו, תמשיך לדבר על העניינים האחרים שיש לך, ומחר כשיושב-ראש הכנסת ישב בראש הישיבה תגיד את דברך, כדי שהוא יוכל לענות לך. האם הצעתי מתקבלת?

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך, חבר הכנסת שילנסקי. אני חושב שזאת הצעה מאוזנת והגונה. תודה.

יעקב שמאי (הליכוד):

תודה רבה לחברי הטוב, חבר הכנסת שילנסקי. קיבלתי את הצעתך. אני רוצה לומר שהנושא החמור הזה של רשות הנמלים, של המנכ"ל שורש לרר, אשר מבקש את הרישומים הפיליליים ומאיים על עובדים, והכנסת כתוצאה מכך מקבלת החלטה – אתה צודק, יש לי עוד הסתייגויות למחר, יש לילה ארוך; אני מקווה, אדוני היושב-ראש, שמחר בזמן שיושב-ראש הכנסת ישב על כס היושב-ראש יתאפשר לי להעלות את אחת ההסתייגויות שלי ואתיחס לעניין הזה גם כן.

רבתי חברי הכנסת, מדוע אני זועק על העניין? אני זועק מכיוון שהיום אנחנו מנסים לשכנע את הכנסת לקבל את ההסתייגויותינו, כי כמעט לכל אחד מאתנו יש הסתייגות, כל אחד מאתנו חושב שצריך לתקן בצורה זו או אחרת, ואילו הממשלה מתייבה, לוחצת, מפעילה מכשירים על חברי הכנסת מהקואליציה להיות צמודים לתקציב.

רבתי, הממשלה הזאת הודיעה ביום שנבחרה, שהיא מבקשת לשנות את סדרי העדיפויות. אני שואל את השאלה: מה משמעות שינוי סדרי העדיפויות? האם המשמעות של שינוי סדרי העדיפויות היא פגיעה במגזר אחד, פגיעה בסקטור אחד, לבוא ולומר לנו שיש מדיניות בנושא מדיני, אנחנו רוצים ליישב את ההתיישבות ביהודה ובשומרון, כי לשם – כך אמרתם – העבירו ממשלות הליכוד כספים?

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, נכון, ממשלות הליכוד בנו ביהודה ובשומרון ואפשרו קבלת הלוואות, והאנשים בנו את בתיהם במיטב כספם. מה עשיתם להם? כאשר בממשלות ישראל היו שותפים גם נציגי המערך, וראש הממשלה דהיום, רבין, כשר הביטחון, היה שותף. מה עשיתם להם? היום גרמתם לכך שהם חוששים לגור, הם לא יודעים מה מעמדם. בתיהם, שנבנו במיטב כספם – והם עדיין משלמים את הכספים להחזר הלוואות ומשכנתאות – הם לא יודעים מה יהיה אתם מחר. זה צד אחד של שינוי סדרי עדיפויות.

מה אמרתם? תיקחו את הכסף ותיטיבו עם העם. מה קרה? מדד הבנייה עולה, האינפלציה עולה, ומי אשם? – שר השיכון אשם. למה שר השיכון אשם? כי אין מספיק בתים, כי יש דרישה גדולה יותר מההיצע. ומה עושה שר האוצר? את מי הוא מאשים? הוא מאשים את שר השיכון, ובזה הוא פתר את הבעיה. אם האינפלציה עלתה גם בגלל העגבנייה, מי אשם? שר החקלאות?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת שמאי, אני רוצה להוסיף לך, ביום 16 באוגוסט 1994 אמר ראש הממשלה: האוצר נכשל בתחום הדיור.

יעקב שמאי (הליכוד):

כבר לא שר השיכון. אני אמרתי ששר האוצר אומר ששר השיכון אשם. אבל ראש הממשלה הגיע למסקנה ששר האוצר אשם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הוא כבר שינה את דעתו.

יעקב שמאי (הליכוד):

תיכף נגיע לשינוי דעתו. אני לא יודע כבר מתי דעתו נכונה. על זה אומרים – דעתו קלה.

היו"ר י' עזרן:

בסופו של דבר יש מישהו שבאמת נכשל, אם כל אחד מגלגל את המכשלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הכישלון תמיד יתום, זה ידוע.

יעקב שמאי (הליכוד):

מי שנכשל זה מי שמשלם.

היתה פעם תוכנית של משרד התחבורה – נהג שגרם תאונת דרכים ואומר פתאום: הוא אשם. האם שר התחבורה משתמש בתוכנית הזאת כדי ללמד אותנו שלנהוג נכון זה דבר חשוב, כי הוא נהג גרוע?

אדוני היושב-ראש, מה קורה? אם האינפלציה הצפויה היתה בשיעור של 8%, והיום הגענו לאינפלציה של 15%, זה אומר שהגירעון במאזן התשלומים של מדינת ישראל גדל ב-7 מיליארדי שקל. זה אומר שאם התקציב שלנו הוא 147 מיליארד, שאותם הכנסת צריכה לאשר, 5% מהתקציב הם כבר חובות שהלכו וגדלו.

אדוני היושב-ראש, לשאלה מי משלם – משלמים האנשים, זוגות צעירים. זוג צעיר שקנה דירה ב-100,000 דולר ולקח רק 100,000 שקל משכנתה, חברת הכנסת גוז'נסקי, כתוצאה מכך שהאינפלציה עלתה עוד ב-7% זה כבר עלה לו 7,000 שקל, זה כבר עלה לו כ-600 שקל בחודש, רק זה. אבל הוא נפגע עוד הפעם. כי אם הוא שכיר, הוא לא קיבל את תוספת היוקר, כי ההסכם לגבי תוספת היוקר היה הסכם שעיקר את תוספת היוקר. אם תוספת היוקר עוקרה, התוספת של אותם 7% לא באה לידי ביטוי, וזה בעצם מאה אחוז של האינפלציה.

נשאלת השאלה: אם שר האוצר טעה, ואם שר האוצר אומר ששר השיכון שגה, ואם ראש הממשלה אומר שהאוצר בעצם העלה את המחירים, מה צריכה להיות המסקנה של הכנסת? המסקנה של הכנסת היא להביא להתפטרות שר האוצר. כי אם שר האוצר ימשיך בשלו – ואני אומר את זה לך, חבר הכנסת גולדשמידט, כי אתה שייך לסייעתו בכנסת – אם הוא ימשיך בדרכו, דע לך שכל הדיבורים כאן בכנסת על הרצונות לשינוי סדרי עדיפויות, ויש על מה לדבר, יש לנו נושא החינוך שנדבר עליו, יש לנו נושא הורדת האינפלציה, יש גם נושא מחיר התעסוקה, הרי על מה אנחנו מדברים? – על שכר מינימום של כ-1,600 שקל. רק עכשיו יש תוספת תשלום לביטוח בריאות. הרי 8.4%, חבר הכנסת שילנסקי, זו תהיה תוספת שלא יחשבו אותה במדד.

עוד משפט לגבי המדד. המדד מורכב מכ-1,000 מוצרים. שני מוצרים העלו את המדד בצורה משמעותית. מה המסקנה? במי הם פגעו? הם פגעו בשוכרי הדירות, אלה שאין להם כסף לקנות דירה. הם פגעו בעולים החדשים שקונים את הדירות. הם פגעו בזוגות הצעירים שקיבלו את ההלוואות. הם פגעו בכל אחד שצריך להחזיר את הכסף. אבל לאינפלציה יש עוד מערכת משחק. כל בעלי הרכוש, או כל בעלי ההון, כי זה כולל גם מזומנים – כולם מרוויחים. האינפלציה עולה – הם מקבלים כסף, אבל מי שמשלם את המשכנתה ויוצר אוברדרפט, כבר הגיע ל-22%. ונשאלת השאלה, ואין עליה תשובה, אין אל מי לבוא. מה עשה שר האוצר? מצא פתרון. איזה פתרון מצא שר האוצר? הוא אמר: אני צריך למצוא פתרון, אני רוצה להטיל מס רווחי הון, להטיל מס על משקיעים בבורסה. למה? כי בבורסה נמצאים הקפיטליסטים, בבורסה נמצאים בעלי ההון. מה עשה להם שר האוצר? פשט להם את העור.

בהמשך הדברים, אדוני היושב-ראש, בהמשך ההסתייגויות שלי אני אתייחס גם לנושא הזה, כי הוא נושא כאוב, נושא חשוב. איך אמר חבר הכנסת דן תיכון? – 3 מיליוני תושבים נעשו שחקני בורסה כי הבנקים עודדו את המשקיעים לקחת הלוואות, הלוו להם, ואין לתושבים מאין להחזיר את הכסף; סכומים של 50,000 שקל, 100,000 שקל וסכומים אחרים. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת דב שילנסקי, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשלב זה, בסיבוב הזה, אני רוצה לדבר על עניין כמעט לא חשוב, על האנשים דלי היכולת. כי מה זה אצלנו? אצלנו, בפרט במשטר הקיים היום בישראל, במשטר הסוציאליסטי, התופעה שהעשירים מתעשרים יותר והעניים נעשים עניים יותר קיבלה תנופה.

אברהם פורז (מרצ):

קפיטליזם מתקדם.

דב שילנסקי (הליכוד):

קפיטליזם מתקדם, או סוציאליזם, אוי ואבוי איך הוא נראה. בכלל, אנחנו קיבלנו ממשלה סוציאליסטית, של מפלגת העבודה.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת שילנסקי, תהיה רגוע, זו לא ממשלה סוציאליסטית.

דב שילנסקי (הליכוד):

הנה, אתה חבר הממשלה, ואתה מאשר שזאת לא ממשלה סוציאליסטית. אבל הם אומרים: אנחנו סוציאליסטים.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני, חבר הכנסת פורז איננו חבר הממשלה, הוא חבר כנסת שתומך בממשלה שהמדיניות שלה מנוגדת לתפיסת עולמו.

אברהם פורז (מרצ):

הממשלה הזאת מפריטה, הממשלה הזאת מקטינה את המעורבות. זה בסדר גמור.

דב שילנסקי (הליכוד):

ידידי חבר הכנסת פורז, אני מוכרח להודות שלפעמים אתה מראה אומץ, בכל מיני הצבעות. אני מודה בזה. אבל בסופו של דבר, בקריאה השלישית, אתה תצביע עם הממשלה. כי תמיד יש לכם תירוץ – למען מה שאתם קוראים השלום, ואני קורא לזה האסון, ועוד אגיע לזה.

אתם נקראים ממשלת שמאל. אני אומר שאתם שמאל כפול: יש לכם גם רגליים שמאליות וגם ידיים שמאליות. כל מה שעשיתם, הכול התקלקל, ושום דבר לא יצא כפי שרציתם.

היו"ר י' עזרן:

לפחות רצו טוב.

דב שילנסקי (הליכוד):

הם לא יכולים לבצע גם את הטוב שהם רוצים. לפעמים הם רוצים טוב. אינני אומר שהם רוצים רע. לפעמים הם רוצים טוב, אבל אין להם כושר ביצוע. זו ממשלה שבה אחד סוחב לצד זה ושני מושך לצד אחר. איך הם יכולים למשוך את העגלה קדימה? בפרט כשהמשימות שלפנינו גדולות, ההר גבוה, והסוסים מושכים אחד לצד שמאל ואחד לצד ימין.

אבל, אדוני היושב-ראש, אנחנו, אנשי הליכוד, נאמני ארץ-ישראל, כל נאמני ארץ-ישראל שישנם פה, שהם מחוץ לממשלה, ויש לי הכבוד לדבר בנוכחות יושב-ראש הישיבה, סגן יושב-ראש הכנסת, שנמנה עם חזית נאמני ארץ-ישראל – אנחנו גם דואגים לעם וחייבים לדאוג לעם. כשראש ממשלת ישראל מנחם בגין המנוח אמר: תנו לנו להיטיב עם העם – איך השמאל לעג לביטוי הזה, להיטיב עם העם. מה צריכה להיות שאיפתה של הממשלה? להרע עם העם או להיטיב עם העם?

אני זוכר שבתקופה מסוימת, בראשית תקופת הליכוד, בשנת 1978, היה מצב שהלחם היה כל כך זול, שאיכרים שגידלו בקר קנו לחם כדי לתת לפרות. הסובסידיה היתה כל כך גדולה, שהיה כדאי יותר לתת לפרה לחם מאשר מאכל אחר. ואז קם רעש גדול. אנחנו באמת כאבנו את זה שאנחנו צריכים להעלות את מחיר הלחם. אבל לא היתה ברירה, כי זה פגע בכלכלת המדינה, כי חלק גדול מהסובסידיה שנתנו ללחם הלך לפרות. החקלאי עשה לו את החשבון ההגיוני שלו.

אבל היום, איזו הצדקה היתה עכשיו לייקר את מצרכי היסוד? איזו הצדקה היתה עכשיו לייקר את הלחם? אומרים שהייקור הוא קטן. בשביל הגביר אין לזה כל חשיבות. אתם יודעים למה? כי הגביר בדרך כלל לא אוכל הרבה לחם. הגבירים בדרך כלל עושים דיאטה, ולחם לא טוב לדיאטה. אני אינני בוכה על עצמי. ברוך השם, המשכורת של הכנסת מאפשרת לי לאכול לחם כמה שאני רוצה. חבר הכנסת גולדשמידט, פעם אני הייתי מאוד מאוד רעב. בתקופות הרעב הגדול שלי חשבתי: למה הייתי טיפש כזה לפני המלחמה? מי לא נתן לפני המלחמה לאכול כיכר לחם שלמה? ביידיש אומרים "פון א קרייצ'יק ביס א קרייצ'יק". בעברית זה "מנשיקה עד לנשיקה". וחשבתי: אם אני אזכה להישאר בחיים, אז כבר יהיה לי יותר שכל, אוכל כיכר לחם מנשיקה עד לנשיקה בבוקר, כיכר לחם בצהריים, כיכר

לכם בערב, ולפני השינה עוד כיכר לחם. היום אני אוכל פרוסת לחם קטנה, כי אני צריך לרדת במשקל. לאחרונה כבר ירדתי קצת במשקל. בשביל פרוסת הלחם שלי והגבינה הרזה שאני אוכל, המשכורת מספיקה גם מספיקה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת שילנסקי, אתה מכיר את הסיפור של י"ל פרץ "בונצ'ה שתוק"?

דב שילנסקי (הליכוד):

בונצ'ה שווייג, כן, "א פוטער בולקע". יפה שאתה מכיר את הסיפור.

אבל גם פה בארץ הייתי עני, בשנים הראשונות. ואני זוכר שכשהיו מעלים קצת את המחירים של מצרכי היסוד, איזה פחד היה עלינו, איך נתקיים, איך נסתדר עם המשכורת, איך נקנה חלב לילדים. אני חש שאסור לי לשכוח את זה. היום, כשהתייקר מחיר הלחם, לי אישית זה פסיק, ואפילו לא פסיק. אבל אני צריך לזכור מה היה מצבי כשהיו לי ילדים קטנים בבית וצריך היה להאכיל אותם. יש משפחות שיש להן הרבה ילדים והלחם הוא המאכל הבסיסי שלהן, והן קונות חמש כיכרות לחם, שש כיכרות ואולי יותר, כי זה המאכל הבסיסי, וברוך השם יש הרבה ילדים בבית. זה פוגע בתקציב שלהן. ופה זורקים מיליונים ומיליארדים, ועוד אגע במיליארדים שהולכים לקופת-חולים ולהסתדרות ולקיבוצים ולכל המקומות האלה. כשזורקים מיליארדים, איך אתם לא מתביישים להעלות את המחירים של מצרכי היסוד, ושל הלחם, שזה הבסיס?

איך נתתם להגיע למצב שמחירי המלפפונים והעגבניות עלו עד לתקרה? אז אמרתם, מי זה אומר שצריך לאכול עגבניות? כך נאמר פה על-ידי נציגים שלכם, והופ, למחרת היום עלה גם מחיר המלפפונים. מצרך אחר מצרך מתחרה במחיר מצרכי היסוד האלה.

אני מבקש עוד דקה, על חשבון קריאות הביניים.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה. זה ממש סובסידיה למצרך יסוד. תקבל עוד דקה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נחמדה – כנסת נכבדה, שהיא גם נחמדה, עם כל הוויכוחים שיש לנו. אני זוכר ערב הבחירות, איך הם הבטיחו לעם הרים וגבעות. מה לא הבטיחו לו. תראו מה יצא, איך הכול קורס. אני כבר לא מדבר על הנושא המדיני, שהוא החשוב ביותר, של הפקרת ארץ-ישראל. אני מדבר על הקיום היומיומי. אני אומר לכם: אין שום שר ליד שולחן הממשלה כאשר אנו מדברים על התקציב.

אף לא שר אחד. חבר הכנסת גולדשמידט, אתה מציל פה את הפרסטיז'ה של הממשלה, לפחות חבר כנסת אחד מהקואליציה ישנו כאן. איפה כולם? איפה הממשלה? למה היא לא באה להאזין? אני כבר לא מדבר על הכבוד שלא נותנים לכנסת. אני זוכר, כאשר הייתי יושב-ראש הכנסת, אם לא היה כאן לפחות שר אחד, הרי הייתם מרעישים עולמות, הייתם צועקים והייתי נועל את הישיבה. הייתי אומר: לא ננהל ישיבה אם לא יהיה פה שום שר, שום נציג לממשלה. אדוני היושב-ראש, כאשר אני מנהל ישיבות, אני אומר כך. אני נותן חמש או עשר דקות, ומודיע שאנעל את הישיבה אם לא יהיה כאן שום שר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני, הממשלה יושבת כאן. היא נמצאת כאן.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מכיר את הפתגם, אבל אני לא רוצה להשתמש בו. זה חריף, אם כי זה נכון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

דב שילנסקי (הליכוד):

אני לא מדבר על שר האוצר, אף אחד איננו. אתם לא פה, אבל תצאו לרחוב, תצאו לעם. אני מסתובב ברחובות ובשווקים ואני שומע מה העם אומר. אני מבקר בבתים, אני בא לשכונות, אני בא לערי הפיתוח. הרי הבטחתם להם הרים וגבעות. הרי אמרתם: הם קוברים את כל הכסף בהתנחלויות ביש"ע. קוברים? אנחנו בונים, אצלם זה קוברים. אמרתם: ניקח את כל הכסף. לא השתמשתם בביטוי "להיטיב עם העם", כי זה ביטוי של מנחם בגין המנוח, וזה פסול. אבל אמרתם: אנחנו ניתן, נזרים לעם את מה שהם כאילו קברו בהתנחלויות.

איפה ההבטחות שלכם? אתם הזרמתם את הכסף. דבר אחד קיימתם מכל מה שהבטחתם, ואני מדבר פה אל הכיסאות הריקים. מכל מה שהבטחתם ולא קיימתם, רק דבר אחד קיימתם. אמרתם: אנחנו נייבש את ההתנחלויות. אתם לא נותנים, ואיפה כל זה? את זאת אומר כאשר אדבר בסיבוב השני.

היו"ר י' עזרן:

אדוני חבר הכנסת, פעם לייבש זה היה מפעל ציוני חלוצי מאוד. פעם ייבשו את החולה.

דב שילנסקי (הליכוד):

פעם ייבשו את הביצות.

היו"ר י' עזרן:

אחר כך את החולה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אבותיהם ייבשו את הביצות, והם מייבשים את הציונות.

היו"ר י' עזרן:

רבותי – חבר הכנסת שאול עמור. חבר הכנסת עובדיה עלי. חבר הכנסת אסעד אסעד, בבקשה.
אחריו – חבר הכנסת יהושע מצא, אברהם פורז כבר עזב אותנו, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואחריו – חבר הכנסת טמקין.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שבוע הופעתי בתוכנית טלוויזיה, שהיא מצרך חשוב מאוד לחברי הכנסת, עם שני שרים: שרת התקשורת והאמנויות ושר הכלכלה והתכנון שמעון שטרית. אני הייתי אמור לדבר על מחדלי הממשלה בשנת 1994, והם היו צריכים לדבר על הישגי הממשלה. המראיין הפותח אמר לי: יש לך דקה וחצי להציג את מחדלי הממשלה, וכמובן גם הם היו צריכים לענות לי בדקה וחצי. אמרתי לו: אני צריך יום וחצי כדי להעלות את מחדלי הממשלה.

אני רוצה לפתוח בכמה דברים, ובהמשך אדבר על העוני. בשנתיים וחצי האחרונות הממשלה הזו דיברה על סדר עדיפויות חדש, אבל אנחנו יודעים שסדר העדיפויות החדש הביא לעלייה מסיבית במספר המשפחות העניות במדינת ישראל, ועל כך נדבר בהזדמנות אחרת. אדוני היושב-ראש, יש 640,000 נפשות עניות.

היו"ר י' עזרן:

שרת העבודה והרווחה הרי הורידה את המספר הזה.

אסעד אסעד (הליכוד):

יש כמה דברים שהעלו והורידו את המספר. יותר מ-640,000 נפשות עניות בישראל, וגם המספר הזה לא נכון. מתוכן יותר מ-400,000 ילדים עניים.

היום אני רוצה להתמקד לאו דווקא בתחבורה הציבורית, בדיוור ובאבטלה באזורים מסוימים בפריפריה, בעיירות הפיתוח. אני לא אדבר על הריבית, אשר עלתה מ-9% ל-25%-27% בשנה. אנו יודעים מי הולך לבנקים. הפעם אני רוצה להתמקד בשביתת ראשי הרשויות הדרוזיות ולומר על מה שבתו.

בכוונה הבאתי את מה שהקצו לעדה הדרוזית. ראשי הציבור הדרוזי שבתו למעלה מחודש מול משרד ראש הממשלה, ובהזדמנות זו אני רוצה לומר לעם בישראל, כי כל בני העדה, ראשי הציבור הדרוזי והאזרח הפשוט, חשו את האהדה של הציבור בישראל בכללו למאבקם הצודק למען שוויון זכויות, שוויון הזדמנויות ושוויון בתקציבים.

בהזדמנות זו, חבר הכנסת ויינשטיין, אני רוצה להודות לנשיא המדינה, שקיבל את ראשי הציבור הדרוזי, שמע אותם ואמר להם במלים אלו: אתם צודקים בכל מה שאתם אומרים. הגיע הזמן שהממשלה תדאג להביא לשוויון היישובים הדרוזיים עם ערי הפיתוח.

אדוני היושב-ראש, יש לי נתונים מה הקצה כל משרד ומשרד ליישובים הדרוזיים. את האפליה צריך לתקן בתקציב 1995. אדוני היושב-ראש, כאשר ראש הממשלה נפגש עם ראשי הציבור הדרוזי וכאשר הסתובב ביישובים הדרוזיים לפני הבחירות, הוא ביקש את אמון הציבור. הוא ראה את ההזנחה, את העוני, את הכבישים המשובשים, את הביוב הזורם, את דלות מבני הציבור, ולאחר שראה את כל זה הוא היה מופתע. הוא אמר: אני מתבייש במה שרואות עיני. אבל כאשר ראשי הציבור הדרוזי נפגשו עם ראש הממשלה אצלו במשרד, הוא פנה אליהם ואמר: מה קרה? איפה הייתם 47 שנים? ראש הממשלה שלנו, של מדינת ישראל, וזה לא ראש ממשלה – תסלחו לי על הביטוי – שלא שירת בצבא. אני זוכר, כאשר התגייסתי לצה"ל לפני הרבה שנים, ראש הממשלה הנוכחי היה רמטכ"ל צה"ל, הוא הכיר את הדרוזים גם בשדות הקרב. לצערי, רק שם הגענו לשוויון המלא, רק שם, כאשר חיילים דרוזים וחיילים יהודים נופלים יחד על הגנת המולדת. זה גם מה שהיה בשבוע שעבר בלבנון, כאשר קצין דרוזי וחייל יהודי נפלו יחד על הגנת המולדת – שם השוויון הוא מוחלט.

אבל ראש הממשלה שואל את הדרוזים: איפה הייתם 47 שנים? למה אתם מתעוררים עכשיו? למה אתם באים רק עכשיו בתביעות? במקום שישאל את הציבור הדרוזי, איפה הייתם 47 שנים, אני רוצה לשאול את ראש הממשלה, איפה הוא היה 47 שנים, כאשר היה רמטכ"ל, אחר כך ראש הממשלה, שר ביטחון כמעט בכל ממשלות ישראל וגם ראש ממשלה.

אני חושב שהציבור הדרוזי, אדוני היושב-ראש, היה ציבור שקט, לא בא בתביעות, לא ביקש, וחשב לתומו שהכול יסתדר בלעדיו, בלי הצעקות, בלי השביתות. אבל אני בוחן גם את התקציב עכשיו, את התקציב שהקצו להם אחרי השביתה הזאת, אחרי שכבר יש הסכם עם שר האוצר ועם ממשלת ישראל. אולי ראשי הציבור הדרוזי, חבר הכנסת ויינשטיין, מיהרו לבטל את השביתה שלהם ולקבל

את ההסכם שנותן להם עוד הפעם פירורים. אני מקווה שבעוד חצי שנה לא יתייצבו עוד הפעם מול משרד ראש הממשלה וישבתו מחדש. אמרתי להם פעם: כשהייתי בצבא, היה לנו רמטכ"ל, דדו, זיכרוננו לברכה, והוא אמר: כאשר יורד גשם, אתה נרטב וגם האויב נרטב, השאלה מי מחזיק מעמד יותר.

לצערי, הממשלה הלכה ונתנה לדרוזים גם את הפירורים האלה – אני רואה את זה בתקציבים של 1995 – רק כאשר היה איום על הממשלה הזאת, כשהוגשה הצעת אי-אמון על-ידי סיעות הליכוד, צומת, מפד"ל ומולדת, וכאשר כל חברי הכנסת התומכים בממשלה מן המגזר הלא-יהודי אמרו שיצביעו אי-אמון לממשלה. לכן הגיעו להסכם, וגם ההסכם הזה אינו פותר את הבעיה.

חברת הכנסת ענת מאור, בתקציב החינוך, לדוגמה, במינהל הפדגוגי, בשנת 1994 הקצו לדרוזים 381,000 שקל. את יודעת כמה השנה? – 371,000 שקל. אני פשוט לא מבין, איפה האינפלציה, איפה המדד.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת אסעד, אתה אדם ישר והגון, אתה יודע כמה הושקע בבנייה בחינוך במגזר הערבי? – –

אסעד אסעד (הליכוד):

מכיוון שאמרת דברים מאוד חשובים, ואני מאוד מודה לך על כך, את יודעת – ואני אחראי לכל מלה שאני אומר – שב-1987, אחרי שהחליטה ממשלת ישראל על שוויון בין היישוב הדרוזי ליישוב היהודי, במערכת החינוך, שהיא חשובה לכולנו – אם שם נגיע למצב טוב, גם בתחומים אחרים המצב יהיה טוב יותר – רק בתחום הבנייה שאת הזכרת מצאה ועדה של משרד החינוך, לאחר שבדקה, שיש מחסור ב-200 חדרי לימוד במגזר הדרוזי לבדו, לא הערבי. אמרו: יש תוכנית חומש, כל שנה צריך לבנות 40 חדרים. אנחנו היום ב-1994, עברו מאז כמעט שבע שנים, ואני יכול לומר לך: למרות תוכנית הפעולה המסיבית וההקצאה שהוקצתה בשנה שעברה, ב-1993, משרד החינוך – ועל כך אני מברך אותו – בנה במגזר הדרוזי לבדו 74 חדרים, אבל אל תשכחי ש-74 חדרים הם מתוך 200 חדרים שהיו צריכים לבנות.

ענת מאור (מרצ):

ב-1987 רק תכננו, לא בנו.

אסעד אסעד (הליכוד):

עד 1993 נבנו במגזר הדרוזי, מתוך התוכנית של 200 חדרים, רק 135 חדרים. אני אומר לך את זה ואני מוכן שתבדקי גם בשטח. זאת אומרת, נכון לעכשיו לא סיימו את התוכנית מ-1987. השנה,

במקום ללכת ולבנות יותר, ירדו ל-41 חדרים, כאשר צריך גם להדביק את קצב הריבוי הטבעי. הריבוי הטבעי אומר, שכל שנה צריך לבנות בין 12 ל-18 חדרים. לפי הקצב הזה אנחנו נגיע לא ב-1995 אלא בתקציב 2005.

היו"ר י' עזרן:

שמעת שהשעון צלצל, אבל לא הפסקתי אותך, כי התגובה שלך היתה חשובה.

אסעד אסעד (הליכוד):

חברת הכנסת ענת מאור אמרה – – –

היו"ר י' עזרן:

הבהרת את עצמך.

אסעד אסעד (הליכוד):

נושא החינוך הוא בעוכרינו. אני לא רוצה לחזור על הנתונים של מצב ההשכלה הגבוהה וההישגים בבגרות ובדברים אחרים. על זה אחר כך, בהזדמנות אחרת.

היו"ר י' עזרן:

יש לך עוד המון המון הסתייגויות.

רשות הדיבור לחברת הכנסת ענת מאור. היא צריכה לשבת כאן כיושבת-ראש ואני נותן לה את האפשרות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כבר הכרזת את שמי.

היו"ר י' עזרן:

אומנם אדוני מייד אחריה. היא פשוט אמורה לשבת כאן.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

אדוני, התאזר בסבלנות עד שגברתי תסיים ואדוני ידבר.

פיני בדש (צומת):

כל כך הרבה אדונים יש פה.

ענת מאור (מרצ):

מטבע הדברים, הדיון על תקציב המדינה ועל חוק ההסדרים הוא דיון על המדיניות החברתית- הכלכלית ועל סדרי העדיפויות. כשיושבים ומאזינים לדברי הנואמים, במיוחד אלה של האופוזיציה דהיום, שהיו בשלטון רק לפני שנתיים, נדמה שהם סומכים על הזיכרון הקצר מאוד של הציבור, של העם. העם – שגם הם מציינים בצדק שהוא נבון ואי-אפשר לתעתע בו – לא יכול שלא להבחין בשיפורים המשמעותיים ביותר שחלו בתחום החברתי-הכלכלי, נוסף על מדיניות השלום.

אם בעניין הסכם השלום עוד ניתן להבין את המחלוקת, שכן זו שאלה של השקפה ועמדה, אי-אפשר להבין איך ניתן לעמוד ובעזות מצח להתכחש לירידת האבטלה מ-12% ל-8.7%. אנשים שהיו מובטלים, ללא כבוד, ללא אפשרות להפגין לביטוי של כבוד גם בפרנסה וגם בדיאלוג עם משפחתם, עם ילדיהם, הצטרפו למעגל העבודה. ממשלה שהחזירה את קצבאות הילדים, גזל שנעשה בעבר, וזוכים להן היום כל אזרחי המדינה, לרבות כל המגזר הערבי, בהדרגה, דבר שלא היה במדינה בעולם. מדינה שבה בשנות החינוך הקודמות השביתו את נערי ישראל מתורה וילדים נשלחו בשעה 12:00 לבתיהם, ולא למדו די, לא התחנכו, והמשפחה העובדת, האם או האב, נאלצו למצוא פתרונות בלתי סבירים – והיום יום החינוך הוארך בכל המדינה בשעה-שעתיים, לכל הילדים. מדינה שבה כשני-שלישים מהעולים כבר עברו לדוור, אם בדירות של קבע, במשכנתה, אם בדוור שכור. מדינה שבה כל בית וכל איש זוכים ליהנות מההישגים הללו ולהרגיש אותם. ממשלה וכנסת, שחוקקו חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שיישמו יתחיל בשבוע הבא, ועם כל החרדות מפניו יש לו הרבה מאוד הישגים – לא תהיה עוד בריאות לעשירים ובריאות לעניים, לא יהיו עוד 200,000 בלתי מבטחים.

הממשלה והכנסת הזו חוקקו את חוק קליטת החיילים המשוחררים, כי קליטת הבנים שלנו ומניעת ירידה הן העיקר, אם כי כמובן לא החוק הוא העיקר אלא החינוך והמודעות, אבל גם הצעדים הראשונים והעזרה בהם חשובים. כל אלה הם הישגים שהאופוזיציה, בעזות מצח, מתכחשת להם.

לכן, אני אומרת מראש: אצביע בעד התקציב, על ההישגים ועל המדיניות שהוא מבטא. עם זאת, חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, אני חושבת שיש דברים נוספים שהממשלה והכנסת הזאת חייבות להמשיך בהם. כשם שהיה לממשלה עוז להטיל את המיסוי על הרווחים בבורסה, ולדאוג לקדם את הצדק בעניין הזה, אין סיבה, חבר הכנסת גדליה גל, שבתקציב הנוכחי נועיד 5.1 מיליארדי ש"ח למעסיקים.

נכון שכל מעסיק שיוצר מקומות עבודה נוספים, אין סיבה שהמדינה לא תעזור לו. אבל מדוע יש לעזור למעסיקים בתחום הפיננסי? מדוע יש לעזור למעסיקים בשירותים, שלא יוצרים מקומות עבודה נוספים? מדוע להם המדינה צריכה לשלם את המיסוי שהם צריכים להעביר בגין זכויות סוציאליות של עובדיהם? ומדובר פה בסכומים גדולים מאוד. מדובר ב-5.1 מיליארדי ש"ח.

מהלכים עלינו אימים: אם תבטלו את זה – תגדל האבטלה. ואני אומרת שהוויכוח על האוניברסליות צריך להיות על מס המעסיקים, על שיפוי העבודה למעסיקים.

אני מציעה לבטל את כל תקציב שיפוי העבודה למעסיקים, אלא להוריד אותו בשליש; וב-1.7 מיליארד ש"ח, שהם שליש מן התקציב הזה, ניתן וצריך לתת תשובות על הבעיות החברתיות-הכלכליות הרציניות שעומדות בפנינו.

אני רוצה להצביע על שישה תחומים שאותם צריך לקדם. התחום הראשון הוא להמשיך ליצור מקורות תעסוקה. נכון, הצמיחה במשק היא המנוף העיקרי. אבל יש סוגי אוכלוסיות, כמו העולים החדשים, כמו אנשים במוקדי אבטלה בפריפריה, ואני שייכת לאוכלוסיית הנגב; ואני רוצה לומר, שלנתיבות, לקריית-מלאכי ולקריית-גת, וכך גם לערים אחרות, לא יועילו שום סטטיסטיקות. שם האבטלה עדיין עוברת את ה-10%. לגילאי 45-60, בלי פרויקט לתעסוקה לא תהיה עבודה. לכן, על הממשלה לקדם את הנושא של פרויקט לתעסוקה לאוכלוסיות יעד מיוחדות. לכן, צריך להועיד את מאות מיליוני השקלים ההכרחיים לכך.

התחום השני – הדיור. ללא בנייה לדיור ציבורי המשכנתאות מעיקות, מכבידות, בלתי אפשריות לרבים מאוד מן הזוגות הצעירים, לעולים ולאוכלוסיות של קשישים, נכים ומוגבלים. לא צריך לחזור ל"עמיגור", אבל עמותות לבנייה ציבורית, כפי שקיימות בכל מדינות אירופה הסוציאל-דמוקרטיות, אין סיבה שלא תהיינה בארץ. גם לכך צריך להועיד את מאות מיליוני השקלים שנחוצים לנושא.

התחום השלישי הוא הסדר הקיבוצים. אני יודעת שבתקציב המדינה מופיעים 350 מיליון ש"ח להסדר הקיבוצים. ההסדר עומד לבוא לכדי הסכמה, בתקווה שאכן כך יהיה, בסביבות ינואר-פברואר, רובו לא קשור לתקציב המדינה, אלא להסכמות שבין התנועה הקיבוצית, הממשלה והבנקים. אני רואה בהסדר הזה את אחד הדברים החשובים שמתפקיד הממשלה והכנסת הזאת לעשותם. כל ניסיון להציג אותו כאילו הוא נטל על משלם המסים – זו הטעיה. יש פה מצב שנקלעה אליו אוכלוסייה שלמה של מגזר יצרני, של מגזר שמהווה מעל 10% בתעשייה, בייצוא ובייצור, אלא שבגין ריביות

רצחניות, שגם סקטורים אחרים נפלו להן קורבן ונמצא להם הסדר, ונמצאו שיטות להעברת הכספים אליהם – הדבר עדיין לא בא על תיקונו לגבי התנועה הקיבוצית.

אני שמחה שחבר הכנסת דן תיכון היה בסיור בשער-הנגב. אני יודעת שגם אם לא יושבו כל המחלוקות – והוא לא חייב לתמוך בכל ההסדר – כשנמצאים שם ורואים את הדברים מקרוב, מבינים שיש הכרח בהסדר כולל, שיש בו כאמור גם תרומה של התנועה הקיבוצית.

לכן, חבר הכנסת גדליה גל, צריך שבתקציב המדינה הנוכחי יהיה תקציב מוגדל לנושא, שכן בהסדר של התנועה הקיבוצית הממשלה לוקחת על עצמה נטל של כמיליארד וחצי ש"ח, ואין סיבה שזה יתפרס על פני שלוש, ארבע וחמש שנים. צריך היה, כמו לגבי תנועת המושבים וכמו לגבי סקטורים אחרים, וכמו שהיה במשבר מניות הבנקים, כאשר המדינה העבירה 9.1 מיליארדי ש"ח לבנקים, להגדיל את התקצוב לנושא הזה כבר בתקציב הנוכחי, ובתוך שנתיים לסיים אותו.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אם תהיה פה הסכמה כללית – אפשר לגמור זאת הערב.

ענת מאור (מרצ):

לא ראיתי שבהרבה דברים אתה מחכה להסכמה כללית.

הסעיף הרביעי שצריך להפנות אליו את הכספים הוא יעדים חברתיים של גמלאים, נכים ומשפחות מרובות ילדים. פה יש נושא שבו אני לא מצליחה להבין שום ממשלה, לא את הממשלות הקודמות ולא את הממשלה הנוכחית. בסכומים קטנים יחסית ניתן לגמור אחת ולתמיד עם הבעיות של המפגרים וליצור תנאי מחיה סבירים לנכים. מי שהיה במפגש האחרון של הלובי החברתי עם שר האוצר ושמע את בעיות החירשים, את בעיות העיוורים ואת הבעיות הנקודתיות של נכי תאונות עבודה ושל אלמנות צה"ל, לא יכול שלא להבין את האבסורד, שבמדינות מתוקנות יש זכויות נכים ויש תשובות ומענה לדברים הללו ואצלנו אין. צריך לקדם גם את חוק משפחות מרובות ילדים, שעבר בקריאה טרומית.

יש הנושא של מקלטים נוספים לנשים מוכות. כל הפנייה שלנו כולה נוגעת ל-10 מיליון ש"ח נוספים, על מנת להוסיף על שלושת המקלטים שהוסיפו השנה עוד שלושה, ועל מנת לאפשר דירות להשכרה לנשים שסיימו את התקופה במקלט, ושלא ניאלץ אותן לחזור אל הבעל המכה. לא מדובר פה במאות מיליונים. מדובר פה בעשרות מיליונים. כל שנה הנושא לא נפתר.

היו"ר י' עזרן:

יש לך עוד חמש דקות.

ענת מאור (מרצ):

אני מבקשת להציג עוד הסתייגות, כי בסבב הבא לא אוכל להיות.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, עוד חמש דקות.

ענת מאור (מרצ):

תודה. אני עוברת ליעד החמישי, והוא תחום החינוך. בתחום הזה הממשלה הזאת עושה גדולות. תוספת השכר למורים היא תוספת בזכות ולא בחסד. הניסיונות להטיל על תוספות השכר את כל האינפלציה הם הטעיה, גם כלכלית, ובוודאי הם גורמים נזק חברתי. אבל פתאום באות יוזמות מחברי כנסת, שלא ידעתי שהם כל כך מתעניינים בתחום החינוך, ליום לימודים ארוך ומלא. יש דברים חיוניים יותר בחינוך, גם הארכת יום הלימודים, אך קודם כול תמריץ למורים שעוברים ללמד בפריפריה. כל מי שמתמצא בחינוך – וזה המקצוע שלי – יודע שאין טעם להוסיף שעות אם אין מורים טובים. צריך קודם כול לשפר את איכות ההוראה. יש מורים טובים, אלא שצריך לתגמל אותם. צריך לתגמל כל מורה שעובר ללמד בפריפריה וכל מורה שמלמד כיתות קשות במיוחד בערים הגדולות.

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת גדליה גל, שכאשר פותחים את הלשכות לתמריצים, בתוך יומיים-שלושה הרשימה מתמלאת מייד, שכן משרד החינוך משקיע בזה 32 מיליון ש"ח בלבד. צריך לשלש את התקציב לתמריצים למורים שמלמדים בכיתות קשות, שיש בהן ריכוז סוציו-אקונומי מיוחד. מ-32 מיליון ש"ח צריך להגיע ל-100 ול-150 מיליון. ובהמשך – צריך להאריך את יום הלימודים, ומקובל עלי שצריך להתחיל זאת בפריפריה.

את הדברים האלה אנחנו מעלים לאורך שנתיים, ולא בשבוע האחרון לקראת הדיון בתקציב.

אני רוצה לסכם את הקטע הזה ולהגיד שהתקציב הוא תקציב טוב, מאוזן, חיובי, אלא שיש בו סעיף מרכזי של שיפוי עלות העבודה למעסיקים בתקצוב שאין לו כל הצדקה, לא מבחינה כלכלית, לא מבחינה חברתית, ואם תשכיל הכנסת להוריד ממנו שליש בלבד ולהועידו לצרכים החברתיים, לצרכים הכלכליים של יצירת מקורות תעסוקה, לצרכים של דיור ציבורי וסיוע במשכנתאות, לסיוע גם למי שנפגעו מהמשכנתאות, ליישום הסדר קיבוצים מלא, כולל והוגן – שיהיו בו שותפים גם הקיבוצים, דרך הקרקעות ודרך עזרה הדדית, וגם הממשלה, בתוך שנתיים ולא בתוך ארבע-חמש שנים, וגם הבנקים – למטרות חברתיות של גמלאים, נכים, נשים מוכות, דירות למשפחות חד-הוריות, סיוע לעולות ותוספת לחינוך, תגמול המורים שמלמדים אוכלוסיות מיוחדות והארכת שעות הלימוד – הרי שנקדם את התחומים החשובים לכולנו.

בדקות הבאות אני רוצה להתייחס לסעיף שאיננו קשור לתקציב המדינה ולחוק ההסדרים, אבל הוא ממהות העניין, והוא פערי השכר בין גברים לנשים ותפקידים של הממשלה ושל משרד האוצר

להתערב בעניין, ובמיוחד לאור העובדה שעכשיו מוסיפים את רכיבי השכר של השעות הנוספות והרכב לפנסיה.

חבר הכנסת דן תיכון, פה אני פונה אליך כמי שהיה נחוש במאבק ליישום דוח-זוסמן, ויש ויכוח אם דוח-זוסמן הוא הפתרון. אבל הבעיה הקריטית של הפערים בהסכמי השכר, שנוצרו באשמת ההסתדרות והממשלה ביחד, בהחלט גם ההסתדרות, גרמה לכך שתגמלו דווקא את האיגודים החזקים, ובתוך כל ענף דווקא את החזקים, וקיפחו את המעמדות הבינוניים והנמוכים, ובתוכם 80% נשים – זו בעיה שהכרחי לתקן אותה. ודוח-זוסמן, שאומץ על-ידי כל הצדדים, אכן הצביע על כך.

עכשיו מתברר שלא שינו זאת ולא השלימו את ניתוח העיסוקים. כל תוספות השכר האחרונות ניתנו רק בזכות מנהיגות שהנהיגו את האיגודים המקצועיים לתיקון העוולות האלה: הסתדרות המורים והמורות, הסתדרות האחיות, הפיסיותרפיסטיות, העובדים והעובדות הסוציאליות, ואותם משמיעים רחמנא ליצלן. אחרי הישגיהם המפוארים עומדים עכשיו לעשות עיוות. בדין רוצים להוסיף את הרכיבים של הרכב והשעות הנוספות אל הפנסיה, אלא שאם יעשו את זה ללא תיקון העיוות שהרכיבים האלה מחולקים באופן לא-שווה ונהנים מהם גברים ולא נשים באותה דרגה, הרי שינציתו את הפער משנות העבודה אל הפנסיה, ואף יכפילו אותו.

אין מנדט לכנסת הזאת ולממשלה להסכים שבמשא-ומתן החופשי בין האיגוד המקצועי, המעסיקים והאוצר, שוב יקפחו את השכבות הבינוניות והחלשות, ובתוכן בעיקר נשים.

אני קוראת לכולנו, לא בתוך תקציב המדינה אלא בתהליך יישום ההסכם הזה, שלא לתת לעוול הזה לקרות, וקודם להשוות את חלוקת הרכיבים של השכר, של השעות הנוספות והרכב, ואז לגלם אותם לכולם בפנסיה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרון:

תודה לחברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת בני טמקין.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, זה ריטואל שחוזר על עצמו מדי שנה, ונדמה לי שלא משנה באיזו ממשלה מדובר, יושבים לילות ארוכים – כיום יושבים לילות יותר ארוכים כנראה מפני שיש מצלמות טלוויזיה, פעם ישבו לילות יותר קצרים כי לא היו מצלמות טלוויזיה, אבל בסך הכול הריטואל הזה של הנאומים של האופוזיציה בגין התקציב הוא ריטואל קבוע.

דוד מגן (הליכוד):

אתה שוכח את הקואליציה בריטואל.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נכון, אבל אם תשים לב ליחס המספרי, האופוזיציה מככבת בריטואל הזה, ובצדק, ומטבע הדברים.

אני רוצה לומר כמה מלים על התקציב באופן כללי, ואחרי כן אני לא רוצה לברוח ואני רוצה לומר כמה מלים גם בנושא הסדר הקיבוצים, כיוון שאני מבין שהנושא הזה כיבב בחלק גדול מנאומיהם של אנשי האופוזיציה במהלך היום עד עכשיו –

פיני בדש (צומת):

וגם יככב בעתיד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

– וגם יככב במהלך הנאומים בהמשך השבוע, וגם אחר כך.

לגבי התקציב, אין לי שום צל של ספק שדרישתו של שר האוצר או רצונו לשמור על מסגרת התקציב זה דבר לגיטימי. כל מבקר מטעם האופוזיציה שהיה נכנס לנעליו של שר האוצר – ואני מאחל לכל אחד מאנשי האופוזיציה שרוצה להיות שר אוצר, שיהיה שר אוצר רק בעוד הרבה שנים, וכשיגיע להיות שר אוצר ינהג בדרך כלל במידה דומה. והמאבק הזה בין חברי הכנסת לבין האוצר, מטבע הדברים כמעט לא יכול להיות אחרת.

המשמעות של פריצת מסגרת התקציב היא אובדן שליטה במשק, והשאלה המרכזית שלדעתי צריכה להנחות אותנו היא, איך בתוך מסגרת התקציב אנחנו יכולים לשמור על סדרי עדיפויות נכונים.

כיוון שאני רואה פה את חבר הכנסת דב שילנסקי, אומנם הוא לא יושב כרגע באולם, אני רואה אותו פה מבעד לדלת, הוא נאם פה נאום שהקשבתי לו קשב רב – הנה הוא נכנס.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מעריך את זה מאוד. באתי לשמוע גם אותך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא מכבד אותי בנוכחותו. הוא סיפר פה סיפור על לחם. הוא הזכיר לי סיפור של י"ל פרץ, "בונצ'ה שתוק", שלמדתי בנערותי, ואתה אפילו אמרת את זה ביידיש.

דב שילנסקי (הליכוד):

בונצ'ה שווייג.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הסיפור הוא על אותו יהודי צדיק, ובדרך כלל בסיפורים על העיירה היהודית הצדיקות והדלות הלכו בחברותא, הגבירים לא היו בדיוק נציגי הצדיקים, אף שאני מניח שהיו גבירים צדיקים. בכל אופן, הצדיקות שלו הלכה עם הדלות, והאיש היה ירא אלוהים, ירא שמים, עשה מעשים טובים ומצוות ולא עבר עבירות, והגיעה שעתו להיפרד מן העולם הזה והוא הגיע לגן עדן. והוא גם לא היה מדבר, הוא היה ממעט מאוד בדיבור. זו פואנטה חשובה. הוא היה צדיק כמו אותו כפרי בסיפור אחר של י"ל פרץ, שהתפלל – –

דב שילנסקי (הליכוד):

הצדיק הכפרי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – באמצעות שריקה, כי הוא לא יכול היה לבטא את הדברים. ואותו בונצ'ה שהגיע לגן עדן, שאלו אותו מלאכי השרת: נמלא את כל מבוקשך, מה אתה מבקש? הוא חשב, חשב, חשב, ובסופו של דבר ביקש לחמנייה כל בוקר.

דב שילנסקי (הליכוד):

תסלח לי על קריאת הביניים, ביידיש זה מצלצל כל כך יפה, "א פוטער בולקע".

אלי גולדשמידט (העבודה):

"א פוטער בולקע". בסדר. זה מה שהוא ביקש, לחמנייה כל בוקר. ומה שתיארת פה בעניין הלחם הזכיר לי את הסיפור.

אבל חברי, חבר הכנסת דב שילנסקי, אני לא אומר שבמדינת ישראל אין מקרים של מה שאנחנו קוראים "הומלס", חסרי בית, ואני לא אומר שאין לחלוטין מקרים של דלות. אבל היתה קונוטציה בדברים שלך, שחס וחלילה יש אנשים שידם אינה משגת פת לחם. אני חושב שזה לא משקף נכונה. היכולת להשיג פת לחם היא לא נחלתם של חברי כנסת ובעלי שכר של חברי כנסת בלבד. לכן הייתי מציע לראות את הדברים בפרופורציה יותר נכונה.

אבל אני בכל זאת רוצה לומר כמה דברים על מה שאני חושב שהממשלה הזו צריכה לעשות עד תום הקדנציה. אני חושב, שיש במדינת ישראל מעמד שאנחנו שוכחים אותו רבות, וזה ציבור גדול מאוד שמבטא את מרבית תושבי מדינת ישראל, שיוצא יום-יום לעבוד, שמייצר, שמפיק, ובעצם נושא על כתפיו את הכלכלה של מדינת ישראל. אותו ציבור לא נמצא מתחת לקו העוני והוא גם לא עשיר. אבל אותו ציבור הרבה מאוד פעמים סובל מפגיעה ברמת המשכורת שלו בגלל תשלומי המסים, כגון מס הכנסה, ביטוח לאומי, מס הבריאות שמוטל עכשיו, וכן התשלומים בגין הוצאות שונות, חינוך אפור, עבור המטפלת, עבור הילדים וכדומה. כל זה יוצר מצב, שהכנסתו הפנויה נפגעת ונותרת מעטה מאוד. הוא צריך גם לשלם בתוך זה משכנתה.

דב שילנסקי (הליכוד):

כמה אנשים במדינת ישראל חיים מתחת לקו העוני?

אלי גולדשמידט (העבודה):

כ-600,000. חבר הכנסת דב שילנסקי, אני מכיר את הנתונים של הביטוח הלאומי. אנחנו חייבים לתת פתרונות לאלה שחיים מתחת לקו העוני. אני מקווה ואני חושב שהממשלה עושה בנושא הזה. אני רק אומר שאנחנו צריכים לזכור גם את אלה שנמצאים מעל קו העוני, אבל בדרך כלל, ביום-יום שלהם, ההכנסה הפנויה שלהם היא הכנסה קטנה בגלל אותם מסים, בגלל אותו עול שמוטל עליהם. דווקא על רקע הטלת המס על הבורסה, שאני לא רוצה כרגע להיכנס לפולמוס לגביו, הייתי אומר שהיעד של הממשלה חייב להיות, שהכנסתו הפנויה של אותו ציבור רחב תגדל. איך היא תגדל? באמצעות הקלה במס. אם זו תהיה הקלה במס הכנסה באמצעות שינוי מדרגות המס, אם זו תהיה הקלה בריבית על המשכנתאות, בעניין הזה אני אתמוך, ואהיה שותף לכל מאבק שמטרתו ליצור מצב שהעול בגין רכישת הדירה, העול היומיומי, השוטף, החודשי, יקטן, ועוד כהנה וכהנה נושאים הקשורים ביכולת של האדם העובד לצאת לעבודה, לראות ברכה בעמלו ולרצות להשקיע יותר ולעבוד יותר, ושהדבר ישתלם לאותו עובד, על מנת שגם כלכלת ישראל תיהנה מהעניין וגם הוא עצמו יוכל להגשים את מאווייו הכלכליים במהלך חייו.

אני רוצה לומר משהו לגבי הסדר הקיבוצים. השתתפתי לפני ימים מספר בתוכנית רדיו מול חבר הכנסת מיקי איתן בנושא של הסדר הקיבוצים. קשה במסגרת תוכנית רדיו ובמהלך זמן קצר לתאר את כל התהליך. אני לא אקח מחברי האופוזיציה את התענוג, הייתי אומר, המפוקפק, להפוך את הסדר הקיבוצים לדגל שלהם בנושא תקציב המדינה. לא אקח את זה. גם אם הייתי רוצה לקחת, לא היו מוותרים עליו.

אני רק רוצה להגיד לחברי האופוזיציה, יושב באולם חבר כנסת, ולא אגיד את שמו, שאמר לי פעם, שככל שתתקיף את הקיבוצים, אתה תגרום אולי נזק לקיבוצים, אך לא תוסיף קולות למפלגה שאותה

אתה מייצג במערכת הבחירות. זה לא ייתן בסופו של דבר תרומה או תמורה מבחינה פוליטית לציבור שמתקין.

אבל דבר אחד בטוח, וזאת חוויתי באותה תוכנית של "חמש אחרי החדשות": השנאה או היחס הקשה של הציבור במדינת ישראל כלפי התנועה הקיבוצית כתוצאה מההסתה הלא-פוסקת הזו של חברי אופוזיציה נגד התנועה הקיבוצית. בסופו של דבר אתם משיגים מטרה אחת בצורה מרבית – אתם גורמים נזק רציני מאוד לחברי הקיבוצים ולתנועה הקיבוצית. אתם לא תוסיפו קול אחד ומנדט אחד לשלטון שלכם, שתרצו להגיע אליו, אבל נזק לתנועה הקיבוצית ולהתיישבות אתם גורמים. בזה אין שום צל של ספק.

אבל אני לא יכול, כמו שאמרתי קודם, לקחת את זה מכם. זה שלכם. אתם נתלים בעניין הזה, זה דגל שלכם, בבקשה. אני גם לא רוצה להזכיר לכם הסדרים אחרים בהיקפים גדולים מאוד שנעשו עם סקטורים אחרים במשק, ולא התקפתם, משום שאותם סקטורים לא היו מזוהים באופן מוחלט עם הקואליציה הנוכחית. אבל זוהי פוליטיקה.

אני רוצה להגיד משהו לגבי הסדר הקיבוצים במעט הזמן שנותר לי. אין לי שום צל של ספק, ששיקום התנועה הקיבוצית, ובסופו של דבר זו תנועה מייצרת – היא מייצרת בתעשייה, היא מייצרת בחקלאות, היא מייצרת בתיירות – שיקום התנועה הקיבוצית יביא ברכה לכל מדינת ישראל.

פיני בדש (צומת):

השאלה מה המחיר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

צאו וראו: 20,000 מפרנסים שאינם חברי קיבוצים, 20,000 משפחות באופן ישיר מתפרנסות מהמערכת היצרנית שהתנועה הקיבוצית מקיימת. ליד אותן 20,000 משפחות יש מאות אלפי אנשים נוספים שיהנו באופן עקיף מפרוספריטי בחקלאות, רווחיות נאותה בתעשייה, רווחיות נאותה בתיירות, בסקטור שמגיע, כמו שאמרה קודמתי פה מעל הדוכן, לסדר גודל של קרוב ל-10% מהתפוקה הלאומית הכוללת. הדבר הזה יביא ברכה, יקטין אבטלה. איפה הוא יקטין את האבטלה? באזור בית-שאן, באזור קריית-שמונה, באזור מעלות, באזור נהרייה, באזור אופקים, באזור באר-שבע, באזור שלומי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה מאמין במה שאתה אומר?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מאמין במאה אחוז, חבר הכנסת שמאי. אני לא ברחתי אף פעם כשעמדתי כאן על הדוכן מבעיות הקשורות בתנועה הקיבוצית, מבעיות שהיו לנו בנושא של ניהול, אם כי תמיד אמרתי – ואתה כחקלאי יודע זאת, וכשאנחנו מדברים בוועדת הכספים בנושא הזה בדרך כלל אתה מסכים אתי – שכל הסקטורים שנשענו על החקלאות, וזה בעיקר הסקטור המושבי, הקיבוצי, וגם החקלאות הפרטית, שאותה אתה מייצג, במשך שנים מדינת ישראל, על כל ממשלותיה, הורידה אותם לאדמה, בניגוד לכל מדיניות כלכלית בכל מקום אחר בעולם המערבי. לא אחזור על נתונים שכבר ציינתי עשרות פעמים מעל הדוכן הזה. אבל אני לא רוצה לבלבל אתכם עם עובדות, כי בקטע של הקיבוצים עובדות לא מעניינות אתכם. בקטע של הקיבוצים כל מה שמעניין אתכם זה לעשות מהעניין הזה הון פוליטי, ולא לנסות להיות שותף להבנת הנושא. רק בדבר אחד אני רוצה להראות לכם איך אתם משתמשים בנושא הזה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גולדשמידט, בטובך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתם באים וזורקים מספרים באוויר – 16 מיליארד שקל, 10 מיליארד שקל, 8 מיליארדי שקל. אתם יודעים שהסדר הקיבוצים – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

כמה זה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אגיד לך את המספר. מבחינת השתתפות מדינת ישראל מדובר ב-450-500 מיליון דולר, שזה מיליארד וחצי שקל. זו ההשתתפות. זה סכום גדול, אבל יש הבדל בין מיליארד וחצי שקל ל-16 מיליארד.

יעקב שמאי (הליכוד):

כמה מחיקת הבנקים?

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה זה הבנקים? חבר הכנסת שמאי, בנק שעומד מול כל חייב ויודע שהוא לא מסוגל לגבות את החוב, ואי-אפשר לגבות את החוב הזה, ואתה יודע זאת, ואתה יודע למה נוצר החוב הזה – הוא נוצר מפני שבבת אחת – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה כבר כמעט ב-15 דקות. אנא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מבקש ממך עוד דקה נוכח השעה המאוחרת.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש ממך. תהיינה לך עוד הזדמנויות רבות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא בטוח. אדוני היושב-ראש, תן לי לסיים. עד עכשיו נהגו פה בליברליות בלוח הזמנים.

היו"ר ש' וייס:

כל יושב-ראש עם הטמפרמנט שלו. הכלל הוא שצריך לשמור על לוח הזמנים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה ידוע כיושב-ראש ליברלי, אז תן לי עוד דקה.

היו"ר ש' וייס:

אני סוציאל-דמוקרט. אני מבקש לסיים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מדבר פה בדם לבי. אתה יודע זאת. אז תן לי עוד דקה לסיים, גם אם אני חורג.

היו"ר ש' וייס:

טוב. קדימה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל בינתיים נותק חוט המחשבה.

היו"ר ש' וייס:

זה בדמך, אני בטוח שאתה יכול לחדש את זה בתוך שנייה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני חוזר ואומר, אתה יודע טוב מאוד, חבר הכנסת שמאי, שעשינו לפני חצי שנה הסדר בסדר גודל דומה עם עובדים של סקטור שכולנו רצינו בו, שעמדו לפני פיטורים, ומדינת ישראל שילמה טבין ותקילין סכום דומה. אני לא בא ואומר שהסכום הזה הוא סכום קטן. תראה לי עוד סקטור שכשליש מהיקף החוב שלו נותן במסגרת מכירת נכסים וערבות הדדית בינו לבין קיבוצים בפריפריה. המחיקה שממשלת ישראל עושה יחד עם מחיקת הבנקים מיועדת אך ורק לקיבוצים שנמצאים בפריפריה ונמצאים על הגבול. אתם יודעים טוב מאוד על אילו קיבוצים אני מדבר.

אני מציע לכולנו – הסקטור ההתיישבותי במשבר נורא. הוא במשבר מאז 1985, על כל החלקים שבו. הסקטור הזה מפוזר בכל מדינת ישראל. הוא משרת את העיקרון של פיזור האוכלוסין ואת תפיסת הביטחון. אתם רוצים שהסקטור הזה ילך לעזאזל? אתם רוצים, אמרתי, ובזה אני מסיים – קחו את מפת מדינת ישראל, בכל מקום שיש מושב ויש קיבוץ תשימו מנורה קטנה. כל המנורות האלה ידלקו. תכבו את כל המנורות האלה בבת אחת – אני לא חושב שבמדינה כזו אתם תרצו לחיות.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת גולדשמידט.

חברי הכנסת, חזרתי לכאן כדי למסור הודעה קצרה. לפני כחצי שעה טען כלפי חבר הכנסת שמאי טענות קשות, גם אישיות, בקשר לאיזו הצהרה, ואני חושב שאני צריך להבהיר אותה. קודם כול אני רוצה להודות מקרב לב לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי ולחבר הכנסת סגן היושב-ראש דב שילנסקי, שהעירו את ההערה הנכונה, שמן הראוי שכאשר יש טענה, היא תושמע בפני ולא שלא בנוכחותי. אני מודה לכם על כך.

אני רוצה דווקא ברוח טובה להשיב: א. לפני ימים אחדים, בשבוע שעבר, נדמה לי, נפלה בלילה החלטה, לא ראשונה, ברוב קולות, חוקית כמובן, שעל הממשלה להתפטר. אני לא ניהלתי אז את הישיבה. לו הייתי מנהל את הישיבה, הייתי מעיר את ההערה שהערת בבוקר. מאותו רגע החדשות הלכו וגברו, ועלתה בתוקף רב השאלה, האם הממשלה צריכה להתפטר או לא, ואם יש לה תוקף.

אשר על כן, חשבתי שאני צריך להגיב. אני ניהלתי את הישיבה מ-06:00. היה אתי כאן חבר הכנסת מיכאל איתן, והוא דווקא העלה בדברים שלו את הרעיון שיש סוג של החלטות שהכנסת צריכה לקבל רק באמצעות חוק. לא אלאה אתכם במלים. אמרתי, שאם כך, באותה הזדמנות אני מבקש להעיר עוד הערה.

הפרוטוקול לפני. הדברים נאמרו בעדינות ובאופן תרבותי, ללא שום תוקפנות. אני אמרתי כך: ברשותך, מכיוון שממילא חשבתי למסור הודעה בעניין זה, ואתה מספק לי ערוץ למסור הודעה זו – ולא תהיה לי כמובן התנגדות לכך שתעיר הערה שכנגד – אני רוצה לומר: אתמול בלילה, כלומר בשעות הקטנות שבין אתמול להיום, בפעם השנייה או השלישית, במסגרת הדיון בנושא פניית מנכ"ל רשות הנמלים והרכבות לבדוק קיום רישומים פליליים של מאות עובדים ותיקים, מאת חבר הכנסת יעקב שמאי, בסיום הדיון התקבלה הצעת סיכום הכוללת, בין היתר, הודעה שיש בה כאילו הוראה לממשלה להתפטר. אני רוצה להודיע, כי במצב החוקי הקיים במדינת ישראל, במשך כל שנות קיומה עד עצם היום הזה, יש רק דרכים אלו להפלת ממשלה: אחת מהן היא כמובן התפטרות ראש הממשלה; אחרת היא הצבעת אי-אמון שמצליחה, כלומר שהכנסת מצליחה ברוב קולות, בדרך של אי-אמון, להפיל את הממשלה, וזהו חלק מחוק-יסוד, וזה קרה פעם אחת בתולדות מדינת ישראל; או, כמובן, אם חלילה – נאמר חלילה – ראש ממשלה נפטר תוך כדי מילוי תפקידו; או כאשר יש בחירות חדשות, ואחרי הבחירות החדשות הממשלה אומנם ממשיכה לכהן כממשלת מעבר, אבל היא חסרת אמון.

אחר כך הוספת: על כן, החלטה שתתקבל בכנסת שלא בדרך חקיקה איננה יכולה להפיל ממשלה. וכאן אולי הערה אחת שהיא על גבול הפולמיקה: נדמה לי, שאם הכנסת תרבה בהחלטות כאלו, ולא חשוב באיזה הרכב, במידה מסוימת היא תמעיט מכוח החלטותיה. זאת היתה המלה הקשה שאמרתי.

המשכתי ואמרתי עוד משפט אחד: בקיצור, מול כל החדשות שהושמעו עד כה, אני רוצה לקבוע, שממשלה בישראל בכל מצב שהוא, בכל זמן שהוא, עד לשינוי החוק, נופלת רק בדרכי חקיקה או כמפורט בחוק. זהו.

על זה ענה לי חבר הכנסת מיכאל איתן, ובסבלנות, כי היינו צריכים להעביר זמן, היתה לנו שעה. הוא הגן כמובן על התוקף המוסרי של ההחלטה. לא התערבתי, ודאי שיש לזה תוקף מוסרי של אותו רוב שהיה כאן. ובסוף אמר לי כך: החלטה שבה הכנסת מביעה אי-אמון היא החלטה המתקבלת במליאת

הכנסת, באמצעות פרוצדורה מיוחדת, ובסופה באה הצעה שבה הכנסת מביעה אמון או אי-אמון. הצעות אחרות שהכנסת מקבלת במליאתה כסיכום דיון הן בבחינת החלטות שיש להן תוקף דקלרטיבי-הצהרתי בלבד. בקיצור, אני מסכים עם חבר הכנסת מיכאל איתן. זה כל הסיפור.

עכשיו אני רוצה להוסיף עוד עניין. חבר הכנסת שאל איזה תוקף יש להחלטות כנסת. זאת שאלה קונסטיטוציונית, שמתלבנת כל הזמן. כתב על זה מחקר פרופסור אמנון רובינשטיין בזמנו, לפני שהיה חבר כנסת.

אני זוכר שבמקרה אחד, בשנת 1985, אני העברתי כאן החלטה ברוב של 29 חברי כנסת נגד שניים, עם שני שרים, היתה אז ממשלת אחדות לאומית, אחד השרים היה שר המסחר והתעשייה אריאל שרון והשני היה השר משה שחל, נגד סגירת בית-החרושת "אתא". נו, אתם חושבים שקיימו את ההחלטה?

אין מסקנות ברורות וחד-משמעיות בשאלה מה התוקף של החלטות הכנסת. ודאי שיש להן תוקף מוסרי וכן הלאה, בוודאי לא בעניין שהתוקף מחייב את הפרוצדורה. זה כל העניין.

אני רוצה גם לומר דבר אישי לחבר הכנסת שמאי. כאשר הוא העלה את הנושא שלו במקור, היתה הצבעה בכנסת והוחלט לקיים דיון. היו לנו עשרות שיחות, מאוד חבריות, והסברתי לו מה שידעים כל סגני, שאם הכנסת מחליטה על דיון, בגלל העומס האדיר אנחנו לא מצליחים להכניס את הנושא לסדר-היום. אמרתי לו, בוא תגיש הצעה דחופה. הוא הגיש הצעה דחופה. ניסיתי לשכנע את נשיאות הכנסת לאשר לו הצעה דחופה, כדי שיוכל לתת עוד הפעם ביטוי לעניין שלו, בצורה חברית ביותר. בעצה אחת עם הנשיאות אמרנו: לא, לא כדאי לעשות תקדים כזה, והחלטנו להכניס את הנושא לסדר-היום הדחוס מאוד, כדי לתת אפשרות לחבר הכנסת שמאי להביא לידי ביטוי את הנושא החשוב שהוא העלה.

אני חושב שבמערכת יחסים כזאת, גם אם יש לך ביקורת נגד יושב-ראש הכנסת, והיא לגיטימית, אפשר לומר אותה בשפה אחרת.

אני מקווה שהדברים הובהרו. אני לא משרת ממשלה. אני משרת את האופוזיציה, את הקואליציה, ובעיקר את התקנון. זה כל העניין. אני אומר את זה בכוונה בטונים נמוכים. אין לי שום רצון לרקוח כאן איזו מרקחה חדשה. אני חושב שמיצינו את הנושא.

אני שוב רוצה להודות לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי ולחבר הכנסת דב שילנסקי ששמרו על כבודי. אני ציפיתי לכך מכיוון אחר, שישמרו כאן על כבודי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני מבקש להעיר.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. בקיצור.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שני דברים. ראשית, בתחילת הישיבה ביקשתי מהיושב-ראש שיזמינו את יושב-ראש הכנסת. כאשר אתה אמרת שהכנסת לא צריכה להגיע למצב שהיא תקבל החלטות שלא יוכלו ליישם אותן, וקראת את ההחלטה מלה במלה, אני לא נכחתי כאן. שנית, אני מדבר מבחינה מוסרית. מוסרית, אם הכנסת מקבלת החלטה – – –

היו"ר ש' וייס:

על זה אין חולק.

יעקב שמאי (הליכוד):

אם הכנסת מקבלת החלטה, הממשלה צריכה לכבד את הכנסת. אמרתי גם בפתיחת דברי היום, הממשלה רוצה לקבל אמון לתקציב. ממי היא מקבלת אמון? מהכנסת. לכן היא לא יכולה לפגוע בכנסת.

אבל יש עוד סעיף בתקנון שאומר שצריך להעביר את ההחלטה לממשלה, והממשלה צריכה להשיב. אני אומר שוב, בכל ישיבה אשאל את הממשלה מדוע היא לא מכבדת את הכנסת; בכל ישיבה, בכל פעם שאעלה לדוכן, עד שאשמע את התשובה מהממשלה.

אשר לדברים כפי שהיושב-ראש ביטא אותם כאן, אין מקום להתווכח עם הדברים האלה. לכנסת יש כוח ומעמד, ולא כפי שנאמר לי שביטלת את החלטת הכנסת, כי זה בלתי אפשרי.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יכול לבטל החלטות. רק הסברתי שבעקבות ההחלטה הממשלה לא נופלת.

הוויכוח שלי אתך הוא לא כל כך על התכנים. מותר להתווכח ולבקר את יושב-ראש הכנסת. הוויכוח הוא יותר על הסגנון.

יעקב שמאי (הליכוד):

אמרו לי שביטלת החלטה.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול בודקים, ניגשים, שואלים. ולא מנצלים רגע שאני לא פה ומשתלחים, וגם לא בשפה בוטה. למה לנו הדבר הזה? אנחנו נחיה פה עוד שנתיים ביחד, ואולי יותר.

אני מתנצל, ושוב מודה לחברי הכנסת תמר גוז'נסקי ודב שילנסקי, שעשו מה שהתבקש לעשות, ואני ציפיתי שיעשה את זה מישהו אחר כאן באולם. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בני טמקין, ואחריו מבין הנוכחים – חבר הכנסת יגאל ביבי.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו מורגלים בלילות ארוכים שבהם האופוזיציה מופיעה מול הציבור דרך הטלוויזיה ותוקפת את הממשלה בלי שהיא מקבלת את התשובות הראויות. אני רוצה לנצל את הדיון הזה על מנת לומר כמה דברים, שנדמה לי שהציבור צריך לשמוע אותם באופן ברור ונחרץ.

מספר המדינות שהגיעו לצמיחה כמו שיש במדינת ישראל היום קטן ממספר אצבעות יד אחת. עובדה, הצמיחה במדינת ישראל כבר כמה שנים, ובמיוחד מאז כוננה הממשלה הזאת, כמעט אין לה מקבילה בעולם.

שנית, גם מספר המדינות בעולם, בכלל זה מדינות מערביות מפותחות ואחרות, שבהן האבטלה ירדה במשך שנתיים כמעט בחצי, קטן ממספר אצבעות יד אחת. אין הרבה מדינות כאלה בעולם, בעצם יש מעט מאוד מדינות כאלה.

יש מעט מדינות בעולם שבהן היתה מהפכה בתחום החינוך כמו שהיתה במדינת ישראל בשנתיים האחרונות. כל האזרחים בישראל יודעים את זה. במשך שנים רבות הלכה מערכת החינוך והידרדרה, הלכה ואיבדה שעות לימוד, הלכה והצטופפה מבחינת מספר התלמידים בכיתה, היתה הידרדרות ברמה המקצועית של המורים כתוצאה מתשלום נמוך, וההשכלה הגבוהה הוזנחה. בשנתיים האחרונות יש מהפכה אמיתית בחינוך, ובמיוחד במקומות החלשים ביותר, ויש מהפכה בהשכלה הגבוהה, כפי שלא היתה במדינת ישראל במשך כל השנים האחרונות, ובמיוחד תחת הממשלה הקודמת.

רון נחמן (הליכוד):

מה עם מחירי הכרוב?

בנימין טמקין (מרצ):

הממשלה הזאת היא ממשלה שאומנם לא התנחלה בשטחים כמו הממשלה הקודמת, אבל היא, למשל, החזירה את קצבאות הילד הראשון והשני, שבעצם נשחקו ונלקחו – – –

פיני בדש (צומת):

— — —

רון נחמן (הליכוד):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אפשר לבקש שמקהלת אריאל תיתן לי לדבר?

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת לא להפריע.

רון נחמן (הליכוד):

מה מחיר הכרוב? מה מחיר הצנון?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רון נחמן, ברשותך.

בנימין טמקין (מרצ):

אני לא מדבר אתך היום ולא עם חבר הכנסת פני בדש. אני מדבר היום אל הציבור ששומע כל ערב וכל לילה את ההתקפות האלה, הבלתי-מבוססות, של האופוזיציה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אתה צריך לשכנע אותנו.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת שילנסקי – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אתה צריך לשכנע אותנו שנצביע עבור התקציב.

היו"ר ע' מאור:

ברשותכם, כדי שלא אצטרך להוסיף זמן.

דב שילנסקי (הליכוד):

אתה צריך לשכנע אותי.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת שילנסקי, אני בטוח שאחרי שהציבור ישתכנע לא תהיה לך ברירה, כיוון שאתה רוצה להיבחר מחדש, אלא לתמוך בעמדתנו.

דב שילנסקי (הליכוד):

לא.

בנימין טמקין (מרצ):

אני מבקש.

דב שילנסקי (הליכוד):

גם אתה קורא קריאות ביניים. אני אף פעם לא קובע את דעתי על-פי מה שנוח לציבור, אלא על-פי מה שאני חושב.

בנימין טמקין (מרצ):

הרשה לי להמשיך. הממשלה הזו, כפי שאמרתי, החזירה את קצבאות הילדים, שנשחקו ונלקחו על-ידי הממשלה הקודמת. ממשלה זו חוקקה את חוק חיילים משוחררים, שנותן לחיילים ולחיילות המשוחררים יסוד טוב להתחלת החיים האזרחיים. ממשלה זו עשתה מה שמדינות אחרות נכשלו בו, היא העבירה בכנסת חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אנחנו רואים את כישלון המשטר בארצות-הברית בהעברת חוק ביטוח בריאות ממלכתי. פעם אחת האזרחים בישראל צריכים לשמוע באופן ברור ונחרץ מה משמעו של חוק ביטוח בריאות ממלכתי. קודם כול זה אומר שאזרחי ישראל שלא היו מבוטחים, עשרות אלפים מהם, ובתוכם ילדים, יהיו סוף סוף מבוטחים, ולא יהיה מצב שאין הגנה על הבריאות של האזרחים.

אני יודע שתגובות האופוזיציה ברגע זה הן תוצאה מכך שהם שומעים אותה רשימה מרשימה – –

פיני בדש (צומת):

בנימין טמקין (מרצ):

– של הישגים של הממשלה. ממשלה זו משקיעה בתשתיות במדינה, וכל אזרח שנוסע בכבישי ישראל יודע שהממשלה הזאת, במקום לבנות את כל הכבישים שאנחנו יודעים איפה בנו אותם ולאן הלך הכסף הזה בזמן ממשלת הליכוד ויתר מפלגות האופוזיציה, ממשלה זו עושה מהפכה בכבישי ישראל וכל האזרחים רואים את זה יום-יום. כבישים אלה מקרבים את האזרחים – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בנימין טמקין (מרצ):

-- למקומות העבודה, ועל-ידי כך תורמים לפיתוח המשק ולירידה באבטלה.

ממשלה זו יצרה מצב שבו – והעולים החדשים צריכים לדעת את זה – הקבוצה שבה האבטלה ירדה הכי הרבה זו קבוצת העולים החדשים. זו הקבוצה היחידה בישראל, ועל זה אני מצטער, הקבוצה היחידה שבה העוני – באופן ממשי גם בשנה האחרונה – ירד; זו הקבוצה של העולים החדשים.

פיני בדש (צומת):

בנימין טמקין (מרצ):

נכון, וצריך לתקן את זה. אבל, חבר הכנסת פיני בדש, ההגינות מחייבת לומר שזו פעם ראשונה שקצב הגידול בעוני ירד במדינת ישראל, שעצרנו את המגמה ובשנה הבאה, עם המדיניות החדשה של הממשלה, בכלל זה אותן הצעות שסוף סוף הממשלה מציעה כתוכנית להורדת העוני – אני בטוח שבשנה הבאה לא יהיה גידול בעוני, כי אנחנו הפכנו את הכיוון, ועל זה אי-אפשר להתווכח, כי המספרים מדברים בעד עצמם. יש ירידה בקצב גידול העוני, השנה נוספו פחות עניים מאשר בכל שנה אחרת בעבר, ובשנה הבאה גם נוריד את העוני.

אני רוצה להוסיף: ממשלה זו היא הראשונה שהתחייבה וגם מבצעת תהליך של שוויון גובר והולך בין האזרחים במדינת ישראל. קודם כול בנושא מס הבורסה. אחרי כל ההתקפות וכל ה"עליהם" וכל הקשר שבין אפוזיציה לבין אינטרסנטים שהתנגדו למס הזה, המס הזה, שהוא צודק בסופו של דבר, בפעם הראשונה יביא לכך שלא רק העובדים ישלמו מס אלא גם אלה שמרוויחים בבורסה ישלמו מס.

רון נחמן (הליכוד):

העובדים לא הולכים לבורסה?

בנימין טמקין (מרצ):

— — — אני חוזר ואומר — — —

רון נחמן (הליכוד):

מי הולך לבורסה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רון נחמן.

בנימין טמקין (מרצ):

מי שמגן על העניין הזה עושה את זה מטעם אותם אנשים שמרוויחים מהבורסה ולא רוצים לשלם מס.

רון נחמן (הליכוד):

מה קורה בקופות הפנסיה של העובדים?

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת רון נחמן, לא יעזור לך שום דבר.

רון נחמן (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רון נחמן, אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר.

רון נחמן (הליכוד):

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אפשר לבקש להפסיק את המקהלה הזאת?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת נחמן, אל תכריח אותי בשעה זו לקרוא אותך לסדר. מספיק.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

לא מאמינים לך. אתם מושחתים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רון נחמן, אני קוראת אותך לסדר בפעם השנייה.

רון נחמן (הליכוד):

אתה עכשיו יושב עם גון שגב.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רון נחמן, אל תכריח אותי להוציא אותך. קראתי אותך לסדר פעמיים.

בנימין טמקין (מרצ):

לא יעזור לך שום דבר. הממשלה הזאת – – –

רון נחמן (הליכוד):

נחכה לציבור.

בנימין טמקין (מרצ):

בסדר, תחכה לציבור ותשתוק כבר.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רון נחמן, אתה רוצה לצאת? תצא בלי שאקרא לך פעם שלישית.

פיני בדש (צומת):

חבר הכנסת נחמן – –

בנימין טמקין (מרצ):

מצטער מאוד, אני חוזר ואומר, ממשלה זו העזה לעשות דבר איום, היא עושה את מה שהמדינה הסוציאליסטית ארצות-הברית עשתה מזמן, שהטילה מס גם על רווחי הון. זה הדבר הנורא שעשתה הממשלה הזאת. אלה שמגינים על מדיניות שהטילה מסים רק על עבודה, ולא הטילה מסים על רווחי הון, מצדיקים את הטלת העול של המסים רק על השכירים.

ממשלה זו עושה דבר נוסף, היא התחייבה להתקדם לקראת שוויון בין האזרחים בתוך מדינת ישראל, לקראת שוויון האזרחים הערבים והדרוזים במדינת ישראל. שום ממשלה לא עשתה, לא בתחום התשתיות ולא בתחום החינוך, מה שעשתה ממשלה זו. כל אזרח דרוזי ששומע אותי יודע זאת, עם כל ההפגנות ועם כל הבקשות. לא היתה ממשלה שהשקיעה בסקטורים האלה כמו שהממשלה הזו השקיעה. היא השקיעה בחיילים המשוחררים מצד אחד, השקיעה בילדים, גם במגזר הערבי, מצד שני, היא השקיעה בחינוך בעיירות הפיתוח מצד שלישי והשקיעה בתשתיות שמשפרות את התעשייה בכל מקום.

אני קורא היום בדוח מורגן-סטנלי, שזו חברה להשקעות, חברה שמנתחת מה קורה בכלכלה הישראלית ומה מצופה ממנה. מדובר בה על השיפורים הבלתי רגילים שהתרחשו בכלכלה הישראלית, גם בעקבות תהליך השלום. ואנחנו יודעים שהיום ראש הממשלה ביקר במדינה ערבית ונפתחו סיכויים חדשים ואופקים חדשים לתקווה כלכלית גדולה.

פיני בדש (צומת):

איפה הוא היה?

בנימין טמקין (מרצ):

בעומאן. אני מאוד גאה על כך. אני מאוד גאה על כך שגם בזכות מרצ וגם בזכות שר ממרצ נוצר הסיכוי לביקור כזה ולאפשרויות שהוא פותח.

חבר הכנסת פיני בדש, גם בעומר כולם יודעים ומבינים שבתהליך השלום שהממשלה הזאת מובילה אותו יש גם בעיות, יש סיכונים ויש קשיים. אבל יש הבדל אחד, שהתהליך הזה מציע גם סיכוי, גם

תקווה לחיים אחרים לילדים שלנו, לחיים נורמליים אחרים, אל מול הנאומים של השטנה והשנאה והפחד.

אנחנו מציעים דרך שיש אתה גם סיכוי וגם תקווה לשלום, לשגשוג, לשילוב באזור. כל הדברים האלה, אנחנו מנסים לעשות, הממשלה הזאת מנסה לעשות, ואני בטוח שהציבור בישראל, כאשר יעשה את החשבון הכולל – ויהיו לו עכשיו יומיים בשביל לעשות את החשבון הכולל הזה – ידע להבחין בין העובדות, שאי-אפשר להתווכח עם אף אחד עליהן, לבין כל הדיבורים האלה וכל ההתקפות האלה וכל הביקורות, שיש אתם בעיה אחת – הם לא מציעים לציבור בישראל אלטרנטיבה. אני מחכה יומיים לשמוע פה מהאופוזיציה מהי האלטרנטיבה לדרך הזאת של הממשלה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת יגאל ביבי. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת, אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת פני בדש, ואחריו – חבר הכנסת אברהם ורדיגר.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי את דבריו של חבר הכנסת טמקין, אשר בחצות הלילה מהלל את הממשלה הזאת ומדגיש בעיקר את נושא החינוך.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת טמקין, הממשלה הזאת פועלת בניגוד למצע המפלגה שלך. הממשלה הזאת מפלה בין אזרחים. הממשלה הזאת נגד זכויות האזרחים. ואני רוצה להסביר לך למה אני מתכוון. אתחיל מהנושא שהתפארת בו כל כך – נושא החינוך.

הממשלה שלך, לפי סדרי העדיפויות שלה, עשתה עוול לבני אדם, לתושבים שגרים היום בקריית-ארבע, בספר, שנשלחו על-ידי המדינה, שרובם במצב סוציו-אקונומי קשה, שחלקם הגדול הם עולים חדשים מאתיופיה ומרוסיה. אתם, הממשלה שלך קבעה שהם ישלמו שכר לימוד כמו שמשלמים בצפון-תל-אביב, אחרי שבמשך 27 שנים הם נהנו מעדיפות. כך זה בעמנואל וכך זה בקדומים.

ואת מי שחררתם משכר לימוד? את אלה שנמצאים בדגניה, באפיקים, את טורעאן ואת שפרעם. אתם ממשלה – אני לא רוצה לומר גזענית – הדורסת את זכויות האדם, את זכויות האזרח במדינת ישראל. אתם מפלים יהודים לרעה. אני חושב שצריך להשוות בין כל התושבים בארץ – יהודים, ערבים, דרוזים.

בנימין טמקין (מרצ):

מי גר בדגניה? לא הבנתי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

עם כל הכבוד, הכנסתם 200 קיבוצים לעדיפות לאומית והוצאתם את קריית-ארבע. אני בעד זה שתכניס אותם.

בנימין טמקין (מרצ):

מי גר בדגניה? זו קומונה של בודהיסטים? אני לא מבין.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתם דמגוגים. אמרתם שכל התחלואים של המשק הם בגלל יהודה ושומרון.

אני נוסע בכבישי יהודה ושומרון, כבישים מימי הטורקים, שרוחבם 6 מטרים, שהנסיעה בהם מסוכנת ויש בהם יותר תאונות מכל מקום אחר בארץ. שם לא גרים בני אדם? אתם דמגוגים זולים. איזו התנהגות זו?

אני בעד לא לקפח את הערבים. אבל תדבר על היהודים כמו שדיברת על הסקטור הערבי. אני רוצה שלפחות תשווה אותנו לסקטור הערבי, שאתה כל כך גאה בו, עם כל הכבוד לכם.

אני רוצה לומר ליושב-ראש ועדת הכספים – – –

בנימין טמקין (מרצ):

אמרת משהו על גזענות? לא הבנתי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתם גזענים. אתם גזענים נגד יהודים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתם מפלים בין יהודים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

על חשבון יהודים אתם עושים. אתם מפלים בין יהודים ליהודים. אתם מקפחים את החינוך הדתי.

רון נחמן (הליכוד):

על חשבון משלם המסים, אתם נותנים כסף לעזה על חשבון משלם המסים.

בנימין טמקין (מרצ):

בקיצור, צריך להחזיר את המפד"ל והמזרחי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

נכון, נכון.

אני רוצה לומר ליושב-ראש ועדת הכספים, שמעתי על "דיל" שהולך להיעשות, שהוא חמור ומסוכן.

הלהיט האחרון פה בכנסת זה יום חינוך ארוך. יש כאן חבר'ה, שאני לא יודע אם יהיה להם אומץ – עכשיו הם לא נמצאים – שאומרים, יום חינוך ארוך. זה המסר החדש. שמעתי הבוקר שאתה, יושב-ראש ועדת הכספים גדליה גל, שאני מאוד מעריך אותך, אמרת להם: צריך להעביר מסעיף לסעיף.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

נכון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

תמצאו סעיף אחר. הסעיף שהם מצאו, תשמע, חבר הכנסת רון נחמן – – –

קריאה:

יהודה ושומרון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הסעיף שהם מצאו זה יהודה ושומרון.

רון נחמן (הליכוד):

איפה מצאו?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אמרו, יורידו מס הכנסה מיהודה ושומרון, הנחה של 7%, ואת הכסף הזה מיהודה ושומרון, מאלה שכבר דפקו אותם בחינוך, שדפקו אותם בתעשייה ובסדרי עדיפויות אחרים – יורידו גם להם את ההנחה במס הכנסה, ואת הכסף הזה ייקחו כאילו לשכונות.

רון נחמן (הליכוד):

למה ייקחו?

יגאל ביבי (מפד"ל):

ליום חינוך ארוך לשכונות.

רון נחמן (הליכוד):

לא, הם ייקחו את זה בשביל ערפאת, לעזה. לשם הם לוקחים. זו העדיפות שלהם. הציבור צריך לדעת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני אומר, גדליה גל, אתה היית אחד מחברי הכנסת ההגונים שהיו בבית הזה, ובמשך כמה חודשים מנעת מהממשלה הזאת לקפח עוד את המתיישבים ביהודה ובשומרון בעניין מס הכנסה. אל תיתן יד

לניסיון לקחת את המשהו הקטן והזעום שנשאר למתיישבים החלוצים שסובלים יום-יום. אל תיתן יד לדבר הזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אל תסבלו, תחזרו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מה לחזור? מה לחזור?

רון נחמן (הליכוד):

קלקיליה מול אלון-מורה. להחזיר את קלקיליה לשכם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

את בעד טרנספר ליהודים, אני מבין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — — בואו הביתה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אם יש שלום, לפי גרסתך, אי-אפשר לגור בבית-אל? אני לא מבין אותך. אנחנו בעד דו-קיום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

נכון.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אי-אפשר לגור בשכנות טובה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא אחד על הגב של מישהו אחר.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא על הגב של מישהו.

אני רוצה לומר משהו על סדרי העדיפויות של הממשלה הזאת. איפה חבר הכנסת טמקין? הוא מעניין אותי, הבחור הזה.

פיני בדש (צומת):

הוא דיבר, גמר, הלך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני בעד תרבות, אני בעד ספורט, אני בעד אמנות, אבל לא יכול להיות שיוסיפו לאמנות, המשרד שבראשות השרה אלוני, כ-80 מיליון שקלים, ומ-7 מיליון שקלים שיש לתרבות התורנית במדינת ישראל רצו לקצץ. 60-70-80 מיליון שקל מוסיפים לסרטים, לספורט וכו', ועינם צרה ב-7 מיליון שקלים של התרבות התורנית. היום התבשרנו שלא יקצצו בזה. יעשו טובה.

רבותי, אם כל כך טוב בחינוך במדינת ישראל, למה שיעור המשתמשים בסמים עלה? למה האלימות עולה? למה הערכים יורדים? למה אנחנו עדים לאלימות גדולה יותר במשפחה, בחברה? למה אנחנו עדים לזה אם החינוך כל כך טוב?

רבותי, בגלל הממשלה שלכם אנחנו מאבדים את ארץ-ישראל. לצערי, גם עם ישראל הולך ופוחת בתרבותו, ביהדותו, בגאווותו. ואתם הולכים מכרסמים, לצערנו, בתורת ישראל.

אני רוצה לציין עוד נקודה אחת, והיא נוגעת לחוק ביטוח בריאות ממלכתי שאתם מתגאים בו היום. אני הייתי כאן מהבודדים בין חברי הכנסת שדיברו נגד חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ואני חושב שהמדינה לא צריכה להתערב. להיפך. המדינה צריכה להפריד, ולא להתערב, ולמעשה להלאים את הנושא. היא הגובה את הכספים, היא המחלקת אותם, היא המפקחת, היא הנכנסת לנושא, אין ספק שעם ישראל ישלם יותר לבריאות ויקבל פחות.

אני רוצה לקרוא לחברי בליכוד, שאני מבין את גישתם כשהם היו נגד מס ארגון, הם צודקים. מה פתאום לקחת כסף בנושא בריאות ולתת למפלגות? הכוונות שלכם אצילות, נכונות, צודקות, אבל תראו למה גרמתם עם הצדק שלכם. גרמתם לכך שכל הארגונים במדינה לא יקבלו כסף, וכל המדינה, כל העובדים, ישלמו רק לארגון אחד. הפכתם את המדינה, בצדקנות שלכם, למדינה בולשביקית. רק ההסתדרות הכללית תקבל מאות מיליונים מכל העובדים במדינה, דתיים, לא דתיים. למה, חבר הכנסת דן תיכון וחבריו, עשיתם את העוול הזה?

אני הייתי קורא לליכוד אולי בחודש הזה לעמוד בראש הנאבקים על היושר ועל הצדק בנושא הזה של מס ארגון.

אני מבין שאם אנשים כמוכם, חברי הכנסת שנמצאים פה, חברי כנסת פעילים, חברי הכנסת ויינשטיין, נחמן, תיכון, מגן – – –

רון נחמן (הליכוד):

כמה ראשי ערים יש פה עכשיו?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אחד. שניים.

רון נחמן (הליכוד):

כמה ראשי ערים לשעבר יש פה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

שניים. חבר הכנסת דוד מגן ואני.

רון נחמן (הליכוד):

תסתכל על 120 חברי הכנסת, כמה ראשי ערים נמצאים פה? מה אתה עושה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

עזוב את זה עכשיו.

רון נחמן (הליכוד):

לעזוב את זה עכשיו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני קורא לליכוד להתאחד יחד אתנו ולמנוע מההסתדרות הכללית שתיקח כמה מאות מיליונים מעובדי ישראל באתנן שהולך ומתרחק בימים האלה בעסקת החבילה. אתם, אני רוצה לשמוע אתכם, את הליכוד, זועק ואומר: למה אתם נותנים שוחד לחבר הכנסת חיים רמון וחבורתו? לא דיברתי עשר דקות. יש לי בדיוק שמונה דקות וחצי.

היו"ר ע' מאור:

עשר דקות בדיוק, אבל אני אתן לך – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני עוקב, הסתכלתי על השעון – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת ביבי, זה היה בדיוק, אבל קח לך עוד דקה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

עוד דקה וחצי מגיעה לי, ועוד בונס על ההפרעות זה עוד דקה.

אני מבקש, שכשנגמור השבוע את התקציב, תקימו מעקב של הליכוד אחר עסקת החבילה, אחרי ה"שמור לי ואשמור לך" שהולך בין החיים החדשים לשלטונות. אנחנו שומעים כל מיני שמועות רעות, שהם רוצים להוריד את תוספת היוקר ועל-ידי כך כאילו לייפות את חוק הבריאות, להוריד את חוק

הבריאות, שהממשלה תחתום אתם על הסכמים קיבוציים, שכל 200,000 עובדי המדינה ייתנו 1% או 8.0% להסתדרות. האם זה מה שאתם מצפים? ש-600-700 מיליון שקל של עובדי ישראל ילכו רק לבולשביקים, רק לגוף אחד? לא הסתדרות העובדים הלאומית, לא הסתדרות פועלי אגודת ישראל, לא "מכבי", לא הסתדרות הפועל המזרחי – כולם יימחקו. מה זה, רוסיה פה? רק המפלגה האחת? רק אחד קיים? רק ארגון אחד? אתם, הליכוד, תיתנו יד לזה?

אני קורא לכם שהחודש הזה יהיה החודש של המאבק שלכם. תעקבו אחר הבישולים שהולכים אחרי הבחירות – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לסיום אני רוצה לומר לכם, חבר הכנסת דן תיכון והחבר'ה, אתם רציתם חוק ביטוח בריאות ממלכתי, באמת זה צודק, אבל מה עשיתם? פוליטית איזו טעות עשיתם? לקחתם מ"מכבי" מאות מיליונים, מ"מאוחדת" מאות מיליונים, ונתתם לקופת-חולים הכללית, שאני חושב שיש אולי צדק שהם מטפלים באוכלוסייה – זה הרווח הגדול שעשיתם. גם "מכבי", גם "מאוחדת", ואני לא יודע אם קופות אחרות לא יהיו פושטות יד או פושטות רגל. אני חושב שהגיע הזמן שאתם גם תעשו חשבון נפש בעניין הזה.

אני רוצה למנות עוד רבים רבים ממחדלי הממשלה הזאת, אבל יש לי סיבובים נוספים ואז אומר את כל קלונה של הממשלה.

היו"ר ע' מאור:

בהחלט, תודה. חבר הכנסת פני בדש, ואחריו – חבר הכנסת אברהם ורדיגר.

פני בדש (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת ביבי, לגבי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ישבנו בוועדת הכספים, הופיעו כל ראשי הקופות ומנהלי בתי-החולים, ומה הם אמרו? – החוק הזה יביא לפשיטת רגל במערכת הבריאות. אז אני כבר בכלל לא מבין. במשך שנה דיברו על החוק הזה, שהוא צריך להציל את מערכת הבריאות, חוק צודק, חוק שיביא להבראה ולמהפכה בנושא הבריאות, ובסוף כולם עומדים מהצד השני ואומרים שזה יביא לפשיטת רגל.

בנאום שלי בסבב הזה אני רוצה דווקא לדבר על נושא השלטון המקומי, שבעניינו רוצה חבר הכנסת ביבי להגיש הצעת חוק ולהוציא אותנו, ראשי הרשויות, מהכנסת, אבל צריך להבין שראשי הרשויות שיושבים כאן בכנסת הם כמו נציגי הקיבוצים ונציגי כל הסקטורים, והם אנשים שבאים מהשטח – – –

רון נחמן (הליכוד):

כמו מזכיר ההסתדרות וגזבר ההסתדרות.

פיני בדש (צומת):

הם באים מהשטח, חבר הכנסת ביבי, הם קולטים עלייה אישית בשטח, הם מטפלים בבעיות רווחה, הם מטפלים בבעיות תקציב, הם מטפלים בבעיות תשתית, הם מטפלים בכל הבעיות הקיימות במדינת ישראל, מכירים את בעיות היום-יום ויודעים להציג אותן הכי טוב כאן. עד היום הם גם האנשים היחידים במדינת ישראל שנבחרו בבחירות אישיות. והציבור, כשאנחנו מתמודדים – מחליט. רוצה – יבחר, לא רוצה – לא יבחר. אנחנו שנמצאים כאן ומכירים את המערכת מהשטח, נמשיך לפעול. כל המנהיגות היום מעיירות הפיתוח צצה דרך המערכת הזו. חבל לקטוע, כי כמו שלכל תחום יש נציגות שמייצגת, אנחנו מייצגים 6 מיליוני אזרחים. בעצם השלטון המקומי מייצג כל בית-אב וכל אזרח במדינת ישראל – את איכות החיים, את החינוך, את איכות הסביבה וכל דבר הקשור באיכות החיים היומיומית.

אני רוצה לדבר על תקציבי השלטון המקומי. קודם דיבר חבר הכנסת גולדשמידט על הקיבוצים, כמה חשוב להעניק להם את המיליארדים. אני יודע שמדברים על 6 מיליארדי שקל, שמתוכם 2 מיליארדים הם רוצים להחזיר כחוב. נדמה לי שכל החוב שלהם הוא 16 מיליארד. אני טועה, חבר הכנסת דן תיכון? 6 מיליארדים הם רוצים להכניס להסדר, 2 מיליארדים במסגרת מסירת קרקעות – – –

רון נחמן (הליכוד):

הקרקעות הן שלך.

היו"ר ע' מאור:

הנתון הזה הוא טעות.

פיני בדש (צומת):

לא, אלה מספרים מדויקים. החוב שלהם הוא 16 מיליארדים, בערך. 6 מיליארדים הולכים להיכנס להסדר, 2 מיליארדי שקל הם רוצים להחזיר במסגרת הקרקעות שהם מוסרים לבנייה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בדש, מדובר על מחצית המחיר.

פיני בדש (צומת):

לא, אני אומר לך, זה בדוק, ישבנו עם התק"ם.

2.5 מיליארדים מחיקת חובות של הקיבוצים על-ידי הבנקים, שכמובן ניפחו ריביות כאלה שהם יוכלו להזדכות על זה במסגרת המיסוי, ועוד 1.5 מיליארד שהמדינה צריכה לתת.

חבר הכנסת רון נחמן, מדובר ב-50,000 תושבים בקיבוצים?

רון נחמן (הליכוד):

50,000 קיבוצניקים יקבלו 10 מיליארד שקל. 200,000 שקל לכל קיבוצניק.

פיני בדש (צומת):

60,000-50,000. כל בעיית השלטון המקומי במדינת ישראל, חבר הכנסת רון נחמן, מסתובבת סביב 3-2.5 מיליארדי שקל, וזה נוגע ל-6 מיליוני אזרחים במדינת ישראל. ליישר קו בכל הרשויות המקומיות ולהתחיל דף חדש. תשוו את הפרופורציה. פה אנחנו מדברים על כל אזרח במדינת ישראל.

לגבי תקציבי הפיתוח של משרד הפנים. כבר שנתיים אין שר פנים, כידוע. אמרתי קודם שראש הממשלה הפך להיות גם שר החוץ, כדי לא לתת לשר החוץ להתקדם אישית, אז הוא גם שר החוץ, הוא שר מעופף, הוא גם שר הפנים, הוא גם שר הדתות, הוא גם שר הביטחון, הוא עוד הרבה שרים.

דב שילנסקי (הליכוד):

הוא גם שר הכניעה. לא קונה, הוא מוכר.

פיני בדש (צומת):

בכל אופן, הרבה מאוד תפקידים, ואין שר פנים. לכן תקציב הפיתוח במשרד הפנים וברשויות המקומיות כבר שנתיים לא השתנה, נשאר קבוע. מצב התשתיות ברשויות המקומיות קשה, ואין שינוי בתקציב השלטון המקומי בנושא הפיתוח.

ביוב. בשנה זו ובשנה שעברה הקציבו הרבה מאוד כספים לביוב, מענקים של 20%. מה קרה בפועל? הרשויות המסודרות והעשירות יותר ניצלו את המענקים מיידית כי היו להן תוכניות מגירה, ניצלו את המענקים, את 20% המענק. בשנה הבאה המענק יורד ל-10%. ומי ייכלל בשנה הבאה בקטגוריה של הרשויות שיצטרכו לנצל את זה? כל הרשויות החלשות שלא הספיקו להתארגן ורק עכשיו מתארגנות, שאצלן בעיות הביוב הקשות ביותר. בשנה הבאה ירד המענק ב-10%.

רון נחמן (הליכוד):

ומה יקרה עם הבנייה?

פיני בדש (צומת):

כל הוויכוחים עם האוצר, לנסות ולהשאיר את המענק בשיעור 20% לרשויות המקומיות לטיפול בנושא הביוב, והיום זו אחת הבעיות הקשות ביותר במדינה – אמרו: אין. בסופו של דבר – – – את מי אתה מחפש?

דב שילנסקי (הליכוד):

איפה הקואליציה? אני לא רואה אותם.

פיני בדש (צומת):

אין הצבעות היום.

דב שילנסקי (הליכוד):

מזל שיש לנו כאן סגנית יושב-ראש הכנסת.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

יושבת כאן חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני לא בקואליציה.

היו"ר ע' מאור:

אני מייצגת אחוז גבוה של חברי הבית.

פיני בדש (צומת):

אלה רובוטריקים, חבר הכנסת שילנסקי. הם מגיעים, אומרים להם להרים יד, מרימים יד; תורידו יד, מורידים יד. מה אתה מצפה מהם?

דב שילנסקי (הליכוד):

אולי לא ראיתי טוב.

פיני בדש (צומת):

הרובוטריקים הלכו לישון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה אתה עושה כשרפול שיושב לפניך מרים יד? אתה מוריד אותה?

פיני בדש (צומת):

את יכולה להיות בטוחה שיש לי דעות עצמאיות ואני מצביע לפי ראות עיני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מציעה לבדוק בהצבעות.

פיני בדש (צומת):

תבדקי. מס על הבורסה – אני הייתי בעד, צומת היתה נגד. תבדקי. כביש חוצה-ישראל – אני הייתי בעד, רובם היו נגד. אני מוכן להראות לך שורה ארוכה של חוקים. גם הצעת החוק שלי שמטרתה להחזיר את חברת הכנסת סלמוביץ, אני בעד ויש בצומת רבים נגד, מה לעשות? יש הרבה חוקים. אנחנו לא תמיד תמימי דעות.

רון נחמן (הליכוד):

מה עם גונן? אתה מחזיר?

פיני בדש (צומת):

קחו אותו לליכוד. אתה יודע מה, הוא המפרק הלאומי, הוא יפרק להם את הקואליציה, תאמין לי. בכל מקום הוא מפרק. אנחנו נראה, אולי הוא יפרק את הקואליציה.

ארנונה. בכל שנה הממשלה פוטרת את עצמה מתשלום ארנונה ברשויות המקומיות. חוצפה. היא מטילה על הרשויות המקומיות סנקציות וטוענת קשות נגד החריגה בתקציבים, אבל הממשלה לא משלמת – נכון, חבר הכנסת רון נחמן? – לא משלמת ארנונה על המבנים שלה. אם באריאל יש 500 דירות של בנייה תקציבית, שמשרד השיכון – – –

רון נחמן (הליכוד):

לא, 500 דירות שמדינת ישראל שילמה 100 מיליון שקל בהתחייבות רכישה.

פיני בדש (צומת):

לא משנה. הם לא מוכרים אותן והם גם לא משלמים לך ארנונה, ואתה נותן שירות לדירות האלה.

רון נחמן (הליכוד):

גרוע מזה, אזרחי מדינת ישראל מכספי מס הכנסה שלהם שילמו לחברות בנייה, כמו "אשטרום" ו"אפריקה-ישראל" וחברות נוספות, עשרות ומאות שקלים. תציין את זה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת בדש, זה על חשבון זמנך.

פיני בדש (צומת):

בכל אופן, על כל משרדי הממשלה הם לא משלמים ארנונה, על כל הדירות הריקות שנותרו עבורן שירותים הם לא משלמים ארנונה. לא ייתכן שהממשלה תפטור את עצמה מתשלום שהוא מחויב המציאות.

דוד מגן (הליכוד):

בעניין הזה אני רוצה להזהיר אותך. בסעיף 7 לחוק הממשלה מציעה הצעה בבחינת לעג לרש. היא אומנם מתחילה – – –

פיני בדש (צומת):

שליש, כמו בתי-חולים – – –

דוד מגן (הליכוד):

גם השליש הזה מסויג. לעומת זאת, בעזרת השם, בשבוע הבא תועלה הצעת חוק בקריאה מוקדמת, של חבר הכנסת עמור ואחרים, הקובעת שהמדינה כבעלת נכס חייבת בתשלום ארנונה.

פיני בדש (צומת):

כולנו נתמוך.

דוד מגן (הליכוד):

לפחות אנשי השלטון המקומי במפלגת העבודה לא ילכו שבי אחרי הצעת הממשלה.

פיני בדש (צומת):

הכנסת מחוקקת חוקים שהמשמעות שלהם היא הוצאה כספית של הרשויות המקומיות. בחוקים האלה אין מענה תקציבי לרשויות המקומיות. אחר כך באים וצועקים למה הרשות המקומית אינה עומדת בהתחייבות כספית. מטילים עלינו את כל נושא השמירה בבתי-הספר. אנחנו לא משטרה, אנחנו לא בנויים לשמירה על בתי-הספר, וכמובן מחצית הסכום אנחנו משלמים. אחרי כל פיגוע יש לחץ להכניס שומרים לגני-הילדים ועוד שומרים לבתי-הספר, ואף אחד לא נותן לנו מענה כספי לעניין הזה.

אגב, דיברו כל הזמן על יום לימודים ארוך. בעומר אני מבצע כבר שנתיים יום לימודים ארוך. תאמינו לי, על חשבון המועצה. לא ההורים רוצים את זה ולא הילדים רוצים את זה. הם כל הזמן נאבקים לקצר את יום הלימודים הארוך. צריך לשקול את זה, צריך לעשות ניסיון בכמה רשויות, לבדוק את הנושא, אם העסק הזה עובד או לא עובד.

רשויות רבות באות ואומרות לממשלה: אל תפריעו לנו לעבוד, אנחנו מוכנים לבצע דברים לבד. אתה רוצה, אתה מביא מפעלים – נכנס לנו חוק חובת המכרזים. אתה מביא מפעלים – אומרים לך מכרז. מלון, בא משקיע למלון, רוצה להשקיע 50 מיליון דולר – אומרים לו: אדוני, לך למכרז, לך תעשה את זה וזה. הוא אומר תודה רבה, הבנתי את הפרינציפ, והולך הלאה. רוצים להוריד אוכלוסייה איכותית לנגב. אני מקים פארק תעשיות, בא אלי מנהל מפעל היי-טק ואומר לי: אדוני, אני צריך להביא 20-30 מהנדסים לדרום, יש לך תוכנית "בנה ביתך"? תן לי מגרשים, מחיר מלא, אבל תן לי מגרשים למהנדסים. לא תיתן לי, לא אבוא לדרום. אנשים לא רוצים לגור בקומות, רוצים לרדת לדרום ולגור באיכות חיים. אין שום גורם היום, אפילו לא ועדת שרים, אפילו לא מינהל, אני לא מדבר על הרשות שתיתן להם, לקביעת קריטריונים למתן עדיפות לדרישה זו – אין דבר כזה.

בנושא התשתיות – – –

היו"ר ע' מאור:

בבקשה לסיים.

פיני בדש (צומת):

עוד כמה דקות. אני מוכן שזה יהיה על חשבון ההסתייגות הבאה. אני רק אסיים את הקטע הזה.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני מציע שתקבעי מי ידבר עד השעה 01:00, ונשחרר את האחרים. הרי אין טעם שהם יישארו.

היו"ר ע' מאור:

אני מקבלת את ההצעה ואני מבקשת לסיים.

פיני בדש (צומת):

אני אסיים את עניין התשתיות.

היו"ר ע' מאור:

לא, אני מבקשת לסיים. חברי הכנסת מחכים לתורם. יש לך הסתייגויות מחר. לכן הדיון הוא ברצף.

פיני בדש (צומת):

אני באמצע המשפט.

היו"ר ע' מאור:

באמצע המשפט – בבקשה.

פיני בדש (צומת):

נושא תשתיות-על. אומרים לך, תמכור מגרש ב-40,000 דולר נניח, ברשות מקומית, וערכו של המגרש בשוק הוא 100,000 דולר. אומרים: בואו נמכור אותו ב-70,000 דולר, תיתנו לרשות המקומית את הפער, אנחנו לא מעלים אותו מעבר, בחצי מחיר אבל, תנו לרשות המקומית לפתח תשתיות-על במחיר המגרש – אומרים לך: בלתי אפשרי, תמכור ב-40,000 דולר ואחר כך תחפש מקורות אחרים, שאף אחד לא ייתן לך אותם, כדי לפתח את תשתיות-העל. לא נותנים לך את האפשרות להוסיף את תשתיות-העל על מחיר המגרש, כאשר מחיר המגרש עם תשתיות-העל לא מגיע למחצית מחירו בשוק. פה היינו יכולים לפתח הרבה מאוד את הרשויות המקומיות, ללא תקציבי מדינה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. עכשיו חבר הכנסת אברהם ורדיגר, שכן היה לו נימוק והוא באמת לא יכול היה לדבר בתורו. הסתייגות אחת – חמש דקות.

אנחנו מתחילים את הסבב השלישי. מקרב הנוכחים – חבר הכנסת דוד מגן, אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – חבר הכנסת דן תיכון, ואני מניחה שבזה נסיים.

רון נחמן (הליכוד):

אני משוחרר הערב?

היו"ר ע' מאור:

אתה משוחרר הערב.

רון נחמן (הליכוד):

86 הסתייגויות.

פיני בדש (צומת):

גם אני משוחרר הערב?

היו"ר ע' מאור:

אתם משוחררים הערב.

רון נחמן (הליכוד):

86 הסתייגויות, מתי אנמק אותן, בשנת 1996?

היו"ר ע' מאור:

זה היה רעיון מוצלח מאוד. שנת 1996. וחשוב גם לא להגיד שלא להדפיס מחדש את הכול.

חבר הכנסת אברהם ורדיגר, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אני מציע, מי שמתעקש יכול להישאר כאן אחרי השעה 01:00 ולנמק את ההסתייגויות לבד.

היו"ר ע' מאור:

אני מקווה שהדגש הוא במלה "לבד", ללא סגן יושב-ראש. אם יהיה מישהו שבאמת בשעה 01:00 יהיה מוכרח להביא את דברו, אני אשאר אתו. בבקשה, חבר הכנסת ורדיגר.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, במסגרת הדקות הספורות העומדות לרשותי אני אתייחס רק לנושא אחד, מצבה של עיריית בני-ברק ותושביה המסכנים.

כידוע, על-פי הנתונים של המוסד לביטוח לאומי, בני-ברק היא העיר הכי ענייה בישראל. שליש מתושביה שרויים מתחת לקו העוני, 50% מתושביה קשישים וילדים. לפני שבועות מספר, וזו לא הפעם הראשונה, הושבתה העירייה על-ידי העובדים אשר לא קיבלו את שכרם שבועות ואף חודשים. העירייה לא היתה מסוגלת להבטיח את מינימום השירותים המוניציפליים הנדרשים לאוכלוסייה. רחובות בני-ברק נתגדשו במצבורי אשפה מדיפי ריחות לא נעימים, עד כדי סכנה מוחשית ביותר לתושבי העיר, ובמיוחד לילדים שבה.

לצערי, למרות כל ההשתדלויות, התחנונים והזעקות, אף שכל כלי התקשורת הצדיקו את התביעות של ראשי העירייה, לא נעשתה שום פעולה יסודית על-ידי הרשויות, קרי הממשלה, לפתרון הבעיה הכאובה. לא נעשתה שום פעולה לחיסול הגירעון שהצטבר זה שנים, כי המצב הקשה לא נוצר בבת אחת, זה תהליך ממושך וכאוב עקב הרכב האוכלוסייה בעיר הזאת ורמת החיים שלה. מדי פעם, אחרי לחצים, נזרקו כמה מיליונים, טלאי על גבי טלאי, דבר שרק החמיר את המצב.

מעניין, וזאת גם טענתו של ראש העיר, שעיריות אחרות במרכז הארץ, אשר להן כנראה גב חזק יותר, אולי גב פוליטי חזק יותר, והן נמצאות במצב של גירעון גדול, נעזרו על-ידי הממשלה ובעיותיהן נפתרו.

בני-ברק סבלה וסובלת בצורה מתמדת מקיפוח של משרדי הממשלה הנוגעים בדבר. אבל גם הם מוגבלים, כי הקופה, האוצר, לא בידיהם.

בואו ותיווכחו, חברי הכנסת, כמה אלפי ילדים בכל הגילים לומדים בצפיפות, במגורונים, במרתפים, בדירות שכורות, כאשר כמעט בכל הערים בעיית הכיתות נפתרה כמעט לגמרי.

ראשי העיר מתמודדים ונאבקים להחזיק מעמד, אבל אין מי שמקשיב לזעקתם. עיר ברוכת ילדים, אבל היא אינה ברוכה בהתייחסות הוגנת כפי שמגיע לה. הממשלה מזלזלת, או אולי בכלל לא מתייחסת, כאשר בו בזמן יש לממשלה אוזן קשבת ואדיבה לראשי הערים מהמגזרים הערבי, הדרוזי והבדואי, ואינני מזלזל חלילה בשום מגזר, כי לכולם מגיע יחס שווה, אבל יחס שווה – גם ליהודים.

כמעט כל הסיעות בבית הזה התאחדו רק לפני שבועות מספר בדרישה ובתביעה מהממשלה לסייע לעיר בני-ברק, ובדחיפות. ותגובה אין.

זלזול כזה, רבותי חברי הכנסת, גברתי היושבת-ראש, אינו יכול להימשך. אנו, חברי סיעת יהדות התורה, המייצגים רוב גדול בעיר הזאת, לא נוכל לשתוק. היחס הזה מקומם. היחס, או האי-יחס הזה, מזיק למדינת ישראל. כי הפרסומים על מצבה של בני-ברק ומצוקתה הכלכלית כבר הגיעו לכלי התקשורת בארצות-הברית, שם הביעו סנטורים ואנשי הקונגרס את תמיהתם ואת מחאתם על היחס המוזר של הממשלה לעיר חרדית זו.

דב שילנסקי (הליכוד):

אז למה ש"ס תומכת בממשלה? הרי גם הם חרדים. למה הם תומכים בממשלה?

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

חבל שאין כאן מי שייתן תשובה.

העיר מונה כ-150,000 נפש. גם הם מסוגלים לגייס אלפים ולהביאם ולהעלותם לירושלים כדי למחות ולהפגין מול משרד ראש הממשלה ומשרד האוצר. אבל אין זו דרכם ואין זו שיטתם. אבל ממשלתנו אינה מבינה כנראה שפה אחרת, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אלא שפת הכוח, שפת ההפגנות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

האם אתה מרוצה מצורת הניהול של העיר הזאת?

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אינני מרוצה מצורת הניהול של הרבה עיריות וממה שמתנהל בתוכן, ובכל זאת התייחסות כזאת אינה נורמלית. אני לא יכול, בשום פנים ואופן, להבין איך מתייחסים הממשלה, האוצר וכל הגופים הנוגעים בדבר לעיר הזאת ולבעיותיה.

ובכן, כנראה הם לא מבינים שפה אחרת, אלא שפת ההפגנות, שפת האלימות. ואז מתחילים להקשיב. גדולי ישראל המכוונים את פעולותינו אינם בדעה שזאת הדרך. אבל יש להבין שהסבלנות פוקעת, כי העיר והשירותים פשוט מתמוטטים. ואני לא מגזים. הספקים הפסיקו לספק את השירותים, המשכורות של העובדים בסכנה, וחלילה נגיע למצב שלא יהיה ממנו מוצא.

פניתי אל ראש הממשלה, שהוא גם שר הפנים, ואל שר האוצר: "אל תחטאו בילד". זכרו שמדובר בחיי נפשות. יש למצוא מייד פתרון נאות ויסודי להצלת העיר הזאת ותושביה. זו עיר עם ייחוד משלה, אשר הילדים, דור העתיד, הם הרכוש היחיד שלה. אלו הרזרבות שלה. אין לה רזרבות קרקע, ואין לה אפשרות למכור, כי אין לה.

במדינה אחרת היו רואים ברכה בעיר ברוכת ילדים, היו מפתחים אותה, מטפחים אותה, מסייעים לה, ולא היו מגיעים למצב כזה.

יש לנו, ברוך השם, כספים לעת הצורך לסתימת כל החורים, חובות הבנקים, מניות, חובות הקיבוצים, קונצרנים מתמוטטים וכדומה, מיליארדים, ובכלל, לכל מי שיודע לאיים. ראו, רבותי, הזהרנוכם, כי באו מים עד נפש.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אנחנו עוברים לסבב השלישי של הדיון, ואני מתכבדת להזמין את חבר הכנסת דוד מגן. לפי מה שאני רואה, חבר הכנסת בא-גד חזר. אז חבר הכנסת תיכון, אתה תדבר מחר, אתה תהיה הראשון, תפתח את הדיון. אחרי חבר הכנסת מגן – חבר הכנסת יוסף בא-גד, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, במקביל לפעילות שלי ברשימת ההסתייגויות לחוק, כיושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה פניתי אל יושב-ראש ועדת הכספים בבקשה להתייחס לשני נושאים אשר בהם ראתה הוועדה לענייני ביקורת המדינה בוועדת הכספים כתובת שתוכל לתקן ליקויים שעליהם מצביעה מבקרת המדינה בדוח 44. והנושאים הם לאו דווקא החמורים ביותר בדוח, אבל אלה נושאים שאנחנו רואים שהממשלה לא נוקפת אצבע לגביהם, אולי בגלל ריב סמכויות, אולי בגלל ריבוי סמכויות ועירוב תחומים בין המשרדים השונים. וחשבנו שוועדת הכספים תוכל לפתור את הבעיות ולהעמיד יחד אתנו, יחד עם כל זרועות הכנסת, את הממשלה על מקומה. אני מדבר על עניין

התמיכה במוסדות ציבור, והעניין השני הוא הגברת התמיכה במשרד המשפטים, בסעיף הסיוע המשפטי, הליכי הטיפול והשירות לאזרח.

אבל בטרם אפרט את הדברים הללו, ואולי עוד אעשה זאת בהמשך הדיונים מחר, אינני יכול לעבור לסדר-היום בלי להתייחס כאן לשני הנאומים האחרונים, האחד של חבר הכנסת ידידי אלי גולדשמידט, והשני של חברת הכנסת ענת מאור, אשר מנהלת ברגע זה את הישיבה.

חבר הכנסת גולדשמידט תקף את אנשי הליכוד על כך שהם מלבים שנאה ואש כלפי הקיבוצים, בביקורת על העברת תקציבי העתק לקיבוצים. רציתי להזכיר לו ולהזכיר לחברי הבית את עמדותי: אני בעד העיקרון שהממשלה בפרט והכנסת והמדינה ככלל, חייבות לעזור לתנועה הקיבוצית במצוקתה. אבל, אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת אלי גולדשמידט דברים קצרים שאמרתי בשבוע שעבר: עלינו להיזהר ולהישמר מכל משמר מחידושו של הקיטוב החברתי, בין תושב עיר הפיתוח לבין חבר הקיבוץ. הקיטוב הזה, הניכור הזה, עולים וצצים מחדש בסגנון ובאופי הנוקשים והמכוערים, שאותם ראינו במערכת הבחירות לכנסת העשירית, ב-1981. מי שמצוי במערכת הפוליטית מלפני 13 שנים, זוכר איזו חבית חומר נפץ התפוצצה אז, על רקע הקיטוב והניכור.

אינני מדבר, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, על הסיוע. אמרתי כי דעתי היא שצריך לסייע. אני רוצה להזהיר מפני הניכור והקיטוב. איך יוצרים זאת? בנאומי הראשון היום הזכרתי עניין פעוט לכאורה, עניין המלגות – ההחלטה השגויה של הממשלה בקביעת סדרי העדיפויות הלאומיים, קובעת בסופו של דבר שסטודנט חבר קיבוץ, גם אם הקיבוץ מבוסס ועשיר, זכאי לקבל מלגה. גברתי היושבת-ראש, את יודעת שבדרך כלל הסטודנט כפרט, חבר הקיבוץ, לא זקוק – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מגן, תרשה לי להעיר, זה פשוט לא מדויק. יש בכל האוניברסיטאות קריטריונים הבנויים על-פי המצב הכלכלי של הקיבוצים. יש ארבע קבוצות, והמלגה ניתנת בדיוק לפי הקריטריון של המצב הכלכלי.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי, אני בקי בעניין, אני גם יזמתי דיון בוועדה לביקורת המדינה, ובעקבות זאת מתכנסת ועדה ציבורית אשר הודתה בשגיאה ומנסה לתקן את העניין. לזלא היה דיון בוועדה לביקורת המדינה, יכול היה להימשך מצב שבו בני עניים תושבי ערי פיתוח שאינן כלולות במפת העדיפות הלאומית, לא היו יכולים לקבל מלגות, ואילו אחרים, אשר חברים ביישובים מבוססים, כן היו יכולים לקבל מלגות.

היו"ר ע' מאור:

המידע שבידי אחר.

דוד מגן (הליכוד):

לכך בוודאי לא התכוונה אפילו הממשלה הזו. ההחלטה לקביעת האזורים הנמנים במפת העדיפות הלאומית היא החלטה שגויה. איך נוצרת החלטה שגויה? כאשר המניעים והשיקולים הם זרים, או שלא ממין העניין. אני אומר זאת באחריות מלאה, וגם את, גברתי היושבת-ראש, צריכה לדעת זאת, כפי שחברי הכנסת יודעים, בחלק מהמקרים השיקול של הממשלה אם למנות יישוב מסוים באזורי עדיפות לאומית א' או ב', או לא, היה זהותו הפוליטית של מי שעומד בראש הרשות המקומית.

חבר הכנסת רון נחמן השתתף ויזם בג"ץ מסוים. ראש עיריית קריית-גת יזם בג"ץ העומד ותלוי.

רון נחמן (הליכוד):

מה זה יזם? זכינו בתביעה, והקפוא את חוק ערי הפיתוח.

דוד מגן (הליכוד):

לא רציתי להרחיב את הדיבור על כך. מעלה-אדומים יזמה בג"ץ. יישובים אחרים, חזקים יותר, סמוכים למרכז הארץ, התמזל מזלם וערב קבלת ההחלטה בממשלה ב-1993 נמנו ראשיהם עם המפלגה המרכיבה את הממשלה, ולכן נכנסו לקטגוריה הזו.

חבר הכנסת גדליה גל, קיבלתי אתמול מכתב, אומנם אנונימי, ואני בדרך כלל לא מתייחס למכתבים כאלה, אך בדקתי היום את העובדות. תראה מה ממשיך להנחות את נציגי-נציגינו בממשלה בנושא זה: בראש המועצה ביבנאל עמד עד נובמבר 1993 איש הליכוד. היא לא זכתה ליהנות מן ההטבות שהטיפול הנקודתי מעניק ליישובים מסוימים.

רון נחמן (הליכוד):

הנה זה פה.

דוד מגן (הליכוד):

יש לך המכתב?

רון נחמן (הליכוד):

דוד מגן (הליכוד):

בדקתי את העובדות. אני לא יודע מי כתב את המכתב, אך אלה הן העובדות. בנובמבר 1993 חל שם מהפך פוליטי, ובחר ראש מועצה המזוהה עם המפלגה המרכיבה את הממשלה. היום רוצים לתקן ולחזור מהסירוב שנתנו לעזרא מועלם, ראש המועצה הקודם, ומחפשים דרך אלגנטית לעשות זאת. אי-אפשר לומר: הואיל והוא משלנו, עכשיו ניתן לו את מה שלא נתנו לקודם. בתרגיל מחוכם נענים לפנייה של ראש המועצה האזורית גליל תחתון, ואומרים לו: בהמשך לפנייתך למנות את 13 היישובים אשר בתחום המועצה האזורית באזור העדיפות הלאומית, אנחנו ממנים אותך כיושב-ראש צוות היגוי לבדיקת מעמדם של 14 היישובים. מיהו היישוב ה-14, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים? זוהי המועצה המקומית יבנאל, אשר לפתע פתאום, לצורך העניין הזה, איבדה את עצמאותה המוניציפלית, היא כבר לא מועצה מקומית אלא כביכול אחד היישובים של המועצה האזורית.

עד לאן מגיעים האבסורדים? עד לאן מגיעים התמרונים, שהכנסת לא יכולה לעבור עליהם לסדר-היום? השיקול שלך היה פוליטי, הסירוב שלך היה פוליטי, משום שראש המועצה המקומית הזו נמנה עם סיעות האופוזיציה; תהיה אמיץ, תבוא ותאמר כי אלה השיקולים, ונאמץ את הנורמות הללו, אם כי לדעתי הן פסולות. נאמר שכל ממשלה רשאית לקבוע אזורי עדיפות על-פי שייכות פוליטית, דבר שהוא חמור כשלעצמו.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת מגן, זה היה לפני חצי שנה. אז עוד היתה להם קצת בושה. עכשיו גם קצת בושה אין להם.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת שילנסקי היטיב ממני לומר זאת: אפילו בושה אין.

אני רוצה להזהיר את הממשלה: חייבים ליצור עקביות ומדיניות הנובעות מתוך קונסנסוס. איך תיראה המדינה, אם בכל פעם כשתוקם ממשלה חדשה, היא תמחק מרשימת היישובים המועדפים את היישובים שמנהיגותם אינה מזדהה עם הממשלה, ותעדיף אחרים על פניהם, וחוזר חלילה? האם משקיעים רציניים יוכלו במצב פוליטי, כלכלי וחברתי שכזה לתכנן את מהלכיהם? האם הם יתייחסו ברצינות למפה המגדירה מה הם אזורי העדיפות הלאומית?

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אם יש בכוחך לתקן את הנושא הזה – ויש בכוחך לתקן את הנושא הזה – עליך לשכנע את הממשלה, שאזורי עדיפות לאומית קובעים מתוך קונסנסוס. בעניין הזה מותר לעשות את הפשע הנורא ולהתייעץ עם האופוזיציה, ובלבד שמשיגים תוצאה אחת: נקבעה רשימת אזורי העדיפות, זוהי רשימת אזורי עדיפות לכל הממשלות אשר תקומנה בטווח הנראה לעין. לא תהיה נדנדה, לא יהיו חשבונות פוליטיים, יהיו חשבונות אמיתיים ושיקולים ממין העניין.

גברתי היושבת-ראש, הואיל ומילאתי את מכסת הזמן לשלב זה, אני רוצה לומר: ידידי יושב-ראש ועדת הכספים, בפעם הבאה שאקרא לדוכן, אני מתכוון לדבר על משרד המשפטים, על הסיוע המשפטי ועל התמיכה במוסדות ציבור בהיקף של מיליארד ו-164 מיליון שקל, על-פי הערכים של 1992. בעניין משרד המשפטים, חייבים למצוא דרך לתגבר את הסעיף הזה, כי הלשכות לייעוץ משפטי הן בבחינת לעג לרש, מבחינת היקף התקציב העומד לרשותן. בעניין התמיכה במוסדות הציבור, אם משרד האוצר לא יתערב לתיאום בין משרד החינוך והתרבות ובין המשרד לענייני דתות, אנחנו נגרום להמשך המצב שבו מוסדות רבים מקבלים כפל תמיכות שלא בצדק ובניגוד לכללי המינהל התקין, וגם על כך מצביע מבקר המדינה. את שני הנושאים הללו אפרט, כאשר אקרא שוב אל הדוכן.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת יוסף בא-גד, ואחרונת הדוברים לערב זה – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, השעה מאוחרת ועל כן אקצר.

דב שילנסקי (הליכוד):

השעה מוקדמת, אחרי 24:00, היום מתחיל.

יוסף בא-גד (מולדת):

היום הבא. זו הפעם השלישית היום שאני אומר: אל תקראו לכך חוק ההסדרים אלא חוק האי-הסדרים – חוק הבלגן. יש פה דברים רבים המחייבים תיקון, ואני רוצה להתרכז בשני חוקים מוצעים: האחד – היטל לשימור מקורות מים לטווח ארוך, והשני – פיצויים לבעל בעלי חיים, על פגיעה מטעם מנהל השירותים הווטרינריים, כאשר יש סכנה של מגפה.

שני החוקים האלה חשובים ונדרשים בחוק ההסדרים. אנחנו צריכים לשמור את מקורות המים, אף שקשה שלא להזדעזע מהעברת 50 מיליון קוב מים לירדן בהסכם השלום. כאן אנחנו מדברים על קנסות למי שינצלו את מקורות המים מעל כוח יכולתם, ובמקביל נתנו לירדן כמויות אדירות של מים. איך מתיישבים הדברים, קשה להבין.

אבל בשני הדברים האלה, עם כל רצוננו לשמור באמת על מקורות המים ולהימנע ממגפות בקרב בעלי חיים, יש להקפיד שלא יקופחו זכויות האזרח בשני החוקים. לכן אני מכניס שני תיקונים: "שר החקלאות, בהסכמת שר האוצר" ואני מוסיף הסתייגות – "ולאחר אישור שלושה שופטים שייקבעו".

אי-אפשר לתת זאת לשר האוצר ולשר החקלאות, שהם אינטרסנטים, שיש להם נגיעה, בלעדיות, וגם אין להשאיר זאת להסכמת ועדת הכספים של הכנסת. כידוע, יד רוחצת יד, הם דואגים לשר האוצר, ושר האוצר דואג לוועדת הכספים. האזרח חייב לקבל הגנה. להם יש כוחות, לאזרח אין. לאזרח צריך לתת את האפשרות שתהיה איזו ועדה אובייקטיבית, שהיא באמת תחליט אם הוא חייב לשלם את הקנסות, ואותם מפיקי מים ממקור מים מסוים ישלמו לאוצר המדינה היטל לשימור מקורות המים בתנאי שוועדת שופטים תקבע שהם באמת אשמים ושהם חייבים לתת.

כך גם כלפי פיצויים או אי-פיצויים בשל בעל חיים שהומת לפי הוראת פקודה זו, אם לדעת מנהל השירותים הווטרינריים הפר בעליו את הוראת הפקודה. ודאי מוצדק, צריך להישמר ממגפות, אבל חייבת להיות ועדה של שלושה שופטים או שלושה נבחרים, שהיא תגן על האזרח הקטן אם בטעות פגעו במשק החי שלו מתוך חששות והתברר שהם לא צדקו. אני גם מוסיף: "על ההחלטה תינתן אפשרות ערעור בפני גוף שייקבע".

דבר נוסף בחוק זה: "הקנס ישולם לפי דרישת מנהל השירותים הווטרינריים בתוך" – פה מציעים 15 יום. אומרים ביידיש: וואס ברענט? למה להכריח כל כך מהר? תנו לו אפשרות. ואם יהיו 30 יום לתשלום הקנס, זה לא יספיק? 30 יום.

"לא שולם הקנס במועד ייתוספו הפרשי הצמדה וריבית" וכו'. אני לא חושב שזה צודק. אני מציע: "יקוזז הקנס מהפיצויים המגיעים". מגיעים לו פיצויים על חלק מבעלי החיים, מזה יקוזז את הקנס.

אני לא יכול לסיים את דברי בלי להמשיך ולקבול על העוול הנורא שנגרם. כאשר מדברים על הסדרים וסדר, עומדות דירות ברחבי יש"ע, דירות ריקות שנהרסות. נאמר: "ושאיה יכת שער". בית שעומד ריק, נהרס. ופה עומדות דירות בחברון, בקריית-ארבע, ברחבי יהודה ושומרון. יש דבר זועק לשמים: ביישוב רבבה ליד יקיר עומדות עשרות דירות ריקות.

רון נחמן (הליכוד):

ליד אריאל.

יוסף בא-גד (מולדת):

סליחה, ליד אריאל ויקיר, על כביש חוצה-שומרון, עומדות דירות ריקות ונהרסות. הרשעות של הממשלה היא כה גדולה: מוטב שתיהרסנה דירות, גם לי גם לך לא יהיה. תכניסו שם מתיישבים, תכניסו עולים חדשים. לעולים החדשים אין איפה לגור, יש בעיות קשות מאוד לעולים החדשים, הם צריכים לשלם שכר דירה בסכומים פנטסטיים. פה עומדות דירות ריקות רק כדי להעניש את הצדיקים המתנחלים ולא לצרף להם עולים חדשים, כשעולים חדשים רוצים לגור שם. זה דבר שהדעת אינה סובלת.

אסתפק בדברי אלה בהתחשב בשעה המאוחרת, ולוואי שחוק ההסדרים יהפוך לחוק אמיתי של הסדרים שיתקן את סדרי השלטון, והממשלה תשמש דוגמה אישית בהתנהגותה לחיסכון ולמניעת בלגן, ורק אז אתמוך בחוק ההסדרים המוצע.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אחרונת הדוברים, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי אני רוצה להביע את הערכתי והערכת כל חברי הבית, אני מעריכה, לעובדי הבית שנשארים אתנו עד השעה הבלתי אפשרית הזאת – אני רואה עובדות, אני צריכה להגיד: עובדות הבית וגם העובדים – ואני אישית מאוד מצטערת על שהדיונים נמשכים אל תוך הלילה, ולא כל כך בשל נוכחותי האישית, אלא בשל העומס על הציבור הנאמן של עובדי הכנסת.

אני מבקשת לומר בדקות העומדות לרשותי כמה מלים על הבעיה הבסיסית שאני רואה בתקציב הבא בכל מה שקשור בטיפול הממשלה בילדים. נאמרו כמה וכמה דברים לגבי הנושא של הגדלת תקציב החינוך וכו', אבל אני רוצה לומר, שבטיפול בכל מה שקשור בילדים שחיים במצוקה, אני מעריכה שעדיין המציאות רחוקה מאוד והתקציבים רחוקים מאוד ממה שנחוץ. אנחנו נמצאים בתהליך מתמיד של שחיקת קצבאות הילדים. הקצבה, ששיעורה היה ב-1975 5% מהשכר הממוצע, ירדה בשנה האחרונה והגיעה עד ל-9.2%, פחות מ-3% מהשכר הממוצע. הממשלה תרמה לכך באופן ישיר, לא רק משום שההצמדה היא רק למדד, אלא גם משום שהשנה החליטה הממשלה, במסגרת צמצום ממדי העוני, ליטול 6 שקלים מכל קצבה של ילדים, ותחת הקיצוץ הזה – שחל על כל הקצבאות לכל הילדים באופן מאוד לא פרוגרסיבי, באופן מאוד לא צודק – נשחקו עוד יותר קצבאות הילדים.

אני מדברת על קצבאות הילדים, כי אני חושבת שבמיוחד במשפחות מרובות ילדים קצבאות הילדים ממלאות תפקיד מרכזי באיזון התקציב המשפחתי, קצבאות הילדים ממלאות תפקיד חשוב מאוד בהבטחת הצרכים המינימליים למשפחות בנות ארבעה ילדים ויותר, גם בסקטור הדתי היהודי וגם בסקטור הערבי. והנה, מה שאנחנו רואים זה שהשחיקה הזאת בקצבאות פגעה קודם כול במשפחות מרובות הילדים. לכן, כשאנחנו מדברים על מצוקה ועל עוני, אנחנו מדברים קודם כול על משפחות בנות ארבעה ילדים ויותר.

לכן, אם היום, לפי הדוח האחרון של המוסד לביטוח לאומי, אחד מכל שלושה ילדים במשפחות בנות ארבעה ילדים ויותר חי מתחת לקו העוני – אחד מכל שלושה ילדים – אני חושבת שזו תעודת עניות לחברה הישראלית. פירוש הדבר שהחברה לא נוטלת על עצמה והממשלה לא נוטלת על עצמה את האחריות למתן סיוע מסיבי למשפחות האלה, כדי שהן תיחלצנה מהחיים מתחת לקו העוני.

בסך הכול, לפי הנתונים הרשמיים שעליהם מתבסס הביטוח הלאומי, היו בשנת 1993 280,000 ילדים שחיו מתחת לקו העוני, שהם 22% מכלל הילדים. כלומר, אחד מכל חמישה ילדים במדינת ישראל חי מתחת לקו העוני. לפי נתונים חלקיים לגבי האוכלוסייה הערבית, השיעור הוא כפול, אף

שהכיסוי של האוכלוסייה הערבית הוא חלקי ביותר. שיעור הילדים שחיים מתחת לקו העוני בקרב האוכלוסייה הערבית הוא כמעט מחצית הילדים. כמעט מחצית הילדים באוכלוסייה הערבית חיים מתחת לקו העוני.

כאשר נשאלת השאלה מה עושה המדינה בתחום הזה, אזי אני יכולה לציין בחיוב את ההחזרה ההדרגתית של הגזלה שהיתה, של קצבאות הילדים. הילדים הערבים קופחו במשך שנים בקצבאות הילדים שהם קיבלו, על-ידי החלוקה של קצבאות ילדים רגילות ושל קצבאות ליוצאי צבא.

בכל זאת, לא די בהשוואת קצבאות הילדים, אף שזה חשוב. מה שחיוני ביותר זה הרחבת השירותים לילדים בגיל הרך, הרחבת כל רשת המעונות והגנים לילדים בגיל הרך במגזר הערבי. זו ממש שערורייה שהממשלה, למרות פניות אין-סופיות, מחקרים שנשלחו, ועדת המעקב לחינוך הערבי – למרות כל המחקרים והדוחות בעצם לא קורה דבר בתחום הזה. כאשר לוקחים אפילו נתונים רשמיים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, גם שם מוצאים את האפליה הזאת. לגבי ילדים ערבים, יש נתונים על גני-ילדים רק מגיל חמש. לגבי ילדים יהודים יש נתונים מגיל אפס. האפליה הזאת שקיימת בחינוך בגיל הרך היא אחד הדברים החמורים ביותר, משום שהעוני והמצוקה, הצד האחד שלהם הוא באמת רמת ההכנסות, אבל הצד השני, החשוב לא פחות, הוא רמת השירותים. וברמת שירותי החינוך משרד החינוך לא חולל שום מהפכה בעניין החינוך בגיל הרך, ובמיוחד בחינוך בגיל הרך במגזר הערבי.

אני חושבת שאנחנו נמצאים בשלב מסוכן ביותר, כי אם אנחנו מדברים על העמקת פערים בחברה הישראלית, הפערים בחינוך הם הפערים החמורים ביותר. בהקשר זה אני רוצה להדגיש, שכל פגיעה בשירותים ממלכתיים שניתנים כיום על-ידי המדינה, כל פגיעה שצפויה כתוצאה מהנהגת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תפגע קודם כול בשכבות החלשות. אם יפגעו, למשל, ברמת השירותים של טיפות-החלב, המשפחות האמידות, המשפחות בעלות האמצעים תמצאנה תמיד את הפתרון ללכת לרופא פרטי ולקבל את השירות. לעומת זאת, המשפחות מרובות הילדים, המשפחות שחיות בעוני, הן לא תמצאנה את הפתרון הזה.

אותו דבר בכל מה שקשור בטיפול בילדים בסיכון ובטיפול בילדים עם נכויות. לפי המידע שבידי, מצויים כיום בגני-ילדים שמטפלים בילדים פגועים, בילדים עם נכויות עד גיל שלוש, בכל רחבי הארץ בסך הכול כ-100 ילדים. אנחנו מדברים בגיל הזה על 20,000 ילדים לפחות. השאלה עומדת בפנינו בצורה הרצינית ביותר. כל מה שלא נעשה למען ילדים פגועים עד גיל שלוש – לעולם לא יתוקן. לא ייתכן שהטיפול בילדים פגועים, בילדים שנולדו עם נכויות קשות, בילדים עם סיכון התפתחותי – לא ייתכן שכל העומס הזה יוטל על ההורים.

פגשתי אם חד-הורית, שמביאה את בתה הפגועה פעמיים בשבוע לטיפול. היא גרה בראשון-לציון ומביאה את בתה פעמיים בשבוע לטיפול לרעננה. תחשבו רק על הוצאות הנסיעה שהיא צריכה לשלם בחודש. איך יכול להיות שבעיר גדולה כמו ראשון-לציון לא יימצא מרכז שייתן לה את הטיפול הזה והיא תצטרך לטלטל את הילדה הפגועה עד לרעננה? אם המדינה לא תיתן לילדים הפגועים האלה את השירות המינימלי שנחוץ להם כדי להיחלץ מהמצב שלהם, כדי להינצל, פשוטו כמשמעו, למי כן יינתן שירות זה? לא מובן על מה ואיך מוציאים, גם משרד הבריאות, גם משרד הרווחה וגם משרד החינוך, את הכספים.

נאמר שילדים ששירות השיקום, או איזה גורם אחר בתוך משרד הרווחה, מכיר בהם זכאים להקצבה מיוחדת, אבל ההקצבה הזאת תלויה בכך שלילד הזה יימצא מקום. אם לילד הזה לא נמצא מקום –

בעצם הוא לא מקבל את ההקצבה. אני חושבת שהסידור צריך להיות הפוך: קודם כול, צריך לזכות את המשפחות האלה בהקצבה, ואחר כך ההורים כבר ימצאו את השירותים ויימצאו גם גורמים ציבוריים וגם גורמים פרטיים שיפתחו את השירותים האלה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו נמצאים בעיצומו של הסיבוב השלישי בתוך הדיון, שיימשך מחר בשעה 15:00 ויסיימו ביום רביעי. לאחר מכן ביום חמישי יהיה הדיון על חוק התקציב.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

ביום שישי ניסע הביתה.

היו"ר ע' מאור:

אנחנו מקווים שניסע הביתה ביום חמישי בערב, ואפילו לא בלילה.

מיכאל איתן (הליכוד):

ליתר ביטחון אפשר להגיד "בלילה".

היו"ר ע' מאור:

אבל נקווה שבשעה כזאת כבר נהיה בקרב משפחותינו.

בכל מקרה, אני רוצה להודות לעובדי הבית, לסגנית מזכיר הכנסת, לקצרות, לאנשי הטלוויזיה, כמובן, לסדרנים ולצופים ששמעו אותנו בבית, על הליווי שליוו אותנו הערב. ניפגש מחר בשעה 15:00.

אני מתכבדת לנעול ישיבה זו. לילה טוב לכולם.

הישיבה ננעלה בשעה 00:57.